

KOMMUNEPLAN 09

SKANDERBORG KOMMUNE

ENDELIGT VEDTAGET AF SKANDERBORG BYRÅD DEN 16. DECEMBER 2009

KOMMUNEPLAN 09

Forfatter og udgiver:

© Skanderborg Kommune, januar 2010

Layout: Det Kreative Center, Skanderborg Kommune

Tryk: EJ Graphic, Beder

Foto:

LL Gruppen A/S
Stig Bachmann Nielsen, Naturplan ApS
Jens Muff Hansen, Naturplan ApS
Ole Nissen, Det Kreative Center
Rikke Rørbech, filminstruktør

Kontaktperson:

Plan- og erhvervschef Bente Hornbæk

Plan og Erhverv

Adelgade 44
8660 Skanderborg
Tlf. 8994 7171

e-mail: skanderborg.kommune@skanderborg.dk

Oplag: 1.000

ISBN: 978-87-993228-0-0

SKANDERBORG KOMMUNE

ENDELIGT VEDTAGET AF SKANDERBORG BYRÅD DEN 16. DECEMBER 2009

FORORD

Aldrig har så mange borgere deltaget i udarbejdelsen af en kommunal plan, som tilfældet har været både med Udviklings- og planstrategien for Skanderborg Kommune og med forslaget til Kommuneplan 09. På bagsiden af planen kan du se eksempler på de mange aktiviteter, der er afholdt om Kommuneplan 09. Det, du ikke kan se, er hvor mange, der har deltaget i møderne. Og det har været helt overvældende, uanset om det har været møder for alle kommunens borgere, enkelte byers borgere eller for landsbyernes borgere.

Det er derfor med stor glæde, at Skanderborg Kommune offentliggør Kommuneplan 09. Vil deltagerne i processen kunne genkende forslagene fra de offentlige møder, de har deltaget i? Det tror jeg. Vi har nøje gennemgået og afvejnet de forslag, vi har fået på de offentlige møder og skriftlige indsigelser i offentlighedsfasen og vi har så vidt, det har været os muligt, taget borgernes forslag med. Ofte har vi kunnet samle forslag fra flere borgere om samme emne. Det er derfor ikke sikkert, at et forslag vil kunne findes i en helt uændret udgave. Men læs planen godt igennem og se om det ikke skulle være med alligevel.

I Kommuneplan 09 kan du se, hvordan vi har tænkt os, at Skanderborg Kommune skal udvikle sig de næste 12 år. Vi er en kommune i stærk vækst, så kommunen vil ikke være uforandret om 12 år. Væksten har vi søgt at skaffe plads til. Samtidig har vi grundigt overvejet alle nye udlæg af arealer til byformål, fordi de nødvendigvis mindsker de dejlige naturområder, vi gerne vil kunne nyde fremover. Vi har derfor så vidt muligt begrænset byvæksten uden for vækstakserne og satser i høj grad på at forny eksisterende byarealer og fortætte de områder, vi allerede har taget i brug.

Dette er den første kommuneplan, efter at Skanderborg Kommune har overtaget ansvaret for brugen og beskyttelsen af det åbne land. Det er en spændende opgave, fordi

vi dermed i højere grad end hidtil kan sikre samspillet mellem by og land. Samtidig har Skanderborg Kommune fået ansvaret for en række miljøspørgsmål. Her er Kommuneplan 09 et centralt redskab til koordinering af benyttelse og beskyttelse af naturen og miljøet. Kommuneplan 09 bygger videre på Udviklings- og planstrategien for Skanderborg Kommune 2007-2030 og erstatter fem kommuneplaner og to regionplaner.

Kommuneplan 09 er endeligt vedtaget af Skanderborg Byråd den 16. december 2009.

Byrådet takker for alle bidrag, der er kommet til den endelige udgave af Kommuneplan 09 – enten på borgermøderne eller i høringsvar.

Kommuneplan 09 kan ses på www.skanderborg.dk.

Den kan også fås i borgerservicebutikkerne og på bibliotekerne.

God læselyst!

Jens Grønlund
borgmester

Landsbyerne

Hvad skal der ske i din landsby?

En gruppe borgere har lavet et forslag til udviklings
katalog for sin landsby. Skik dig ind og kommenter.
Din mening er vigtig!

Adressen er www.idoffensiv.dk
- kig under #landbyaktiviteter

Med støtte fra
Måltid Landsbyerne
Planlægning og udvikling af landsbyer
www.idoffensiv.dk/landbyaktiviteter

INDHOLD

DEL I: HOVEDSTRUKTUR

INDLEDNING	6
1. VISION OG STRATEGI	14
2. BYER	22
2.1 Byfortætning	26
2.2 Nye byområder	27
2.3 Arealudlæg til byformål	29
2.4 Erhvervsudvikling	30
2.5 Detailhandel	31
2.6 Skanderborg	46
2.7 Galten-Skovby	66
2.8 Hørning	74
2.9 Ry	82
2.10 Lokalcentrene	90
2.11 Landsbyerne og det åbne land	100
3. DET ÅBNE LAND	104
3.1 Jordbrugsinteresser	107
3.2 Naturbeskyttelsesinteresser	110
3.3 Lavbundsområder og mulige vådområder	121
3.4 Landskab	123
3.5 Kulturhistorie	128
3.6 Skovrejsning	134
3.7 Råstofindvinding	136
4. VAND	138
4.1 Grundvand og drikkevand	140
4.2 Overfladevand	142
5. FRITID OG KULTUR	154
5.1 Friluftsliv	156
5.2 Kultur og idræt	162
5.3 Ferieområder	167
5.4 Andre fritidsinteresser	169

6. TRAFIKANLÆG	172
6.1 Veje og stier	175
6.2 Kollektiv trafik	179
7. TEKNISKE ANLÆG	182
7.1 Strækingsanlæg	184
7.2 Vindmøller	185
7.3 Antennemaster	187
7.4 Renseanlæg	187
7.5 Deponeringsanlæg	188
7.6 Forbrændingsanlæg	189
8. ANDEN MILJØBESKYTTELSE	190
8.1 Støj	193
8.2 Biogasanlæg	194
8.3 Virksomheder med særlige beliggenhedskrav	194

DEL II: RAMMEDEL

Se venligst www.skanderborg.dk/kommuneplan09

DEL III: PLANPRINCIPPER FOR BYOMDANNELSESOMRÅDER	200
---	------------

DEL IV: RÆKKEFØLGEPLAN	222
-------------------------------	------------

KORTBILAG FOREFINDES I SEPARAT MAPPE

INDLEDNING

INDLEDNING

Kommuneplan 09 bygger på Udviklings- og planstrategien for Skanderborg Kommune 2007-2030, som blev vedtaget af byrådet den 30. april 2008. Strategien indeholder byrådets vision for, hvordan en af landets smukkeste og kraftigst voksende kommuner skal udvikle sig over de kommende år. Samtidig udstikker strategien de overordnede principper for, hvordan vi skal leve, bo, arbejde og uddanne os i Skanderborg Kommune. Både planstrategien og Kommuneplan 09 er blevet til i tæt samarbejde med kommunens borgere.

Med kommunalreformens gennemførelse fik kommunerne ansvaret for planlægningen af både byerne og det åbne land, herunder en række emner, som tidligere blev behandlet i regionplanerne. Kommuneplan 09 er den nye Skanderborg Kommunes første samlede plangrundlag. Den afløser fem kommuneplaner og retningslinjerne i to regionplaner.

KOMMUNEPLANENS OPBYGNING

Lov om planlægning sætter scenen for indholdet af Kommuneplan 09. Ifølge loven skal kommuneplanen fastlægge en hovedstruktur, som angiver de overordnede mål for udviklingen og arealanvendelsen i kommunen og indeholde retningslinjer for arealanvendelsen. Planens forudsætninger og hensigten med retningslinjerne skal fremgå af en redegørelse. For de enkelte dele af kommunen skal planen indeholde rammer for indholdet af lokalplaner. I lokalplanlægningen og ved behandling af enkeltsager skal kommunen virke for, at retningslinjer i Kommuneplan 09's hovedstruktur efterleves. Kommuneplanens rammer er vejledende for behandlingen af de enkelte byggesager, og fastlægger de overordnede retningslinjer for fremtidige lokalplaners indhold.

Kommuneplan 09's detaljeringsgrad følger derfor følgende hierarki: Retningslinjer for udviklingen og arealanvendelsen, redegørelse og rammer.

Kommuneplan 09 for Skanderborg Kommune er opdelt i fire dele:

- Del I: Hovedstruktur, hvor retningslinjer og redegørelse er indarbejdet
- Del II: Rammedel, hvor rammerne for indholdet af lokalplaner for kommunens enkeltområder er fastsat
- Del III: Planprincipper for byomdannelsesområder, hvor principper for større omdannelse af byerne er beskrevet.
- Del IV: Rækkefølgeplan, der angiver rækkefølgen for udbygninger af nye områder i de enkelte centerbyer.
- Bilag: Kortbilag 1-7.

Herudover er udarbejdet en miljøvurdering, der følger opbygningen i Kommuneplan 09. Miljøvurderingen er foretaget på de enkelte byområder og Kommuneplan 09's temaer. Miljøvurderingen af temaer er foretaget på de områder, hvor Kommuneplan 09 giver mulighed for anlægstilladelse til f.eks. boliger, erhvervsbyggeri, tekniske anlæg m.v.

Miljøvurderingen er foretaget med baggrund i følgende elementer, som svarer til definitionen af miljø i Lov om miljøvurdering:

- biologisk mangfoldighed, fauna, flora og landskab
- grundvand, overfladevand og jordbund
- arkæologisk, arkitektonisk og kulturarv
- klimapåvirkninger og luftkvaliteten
- befolkningens levevilkår, sundhed og materielle goder.

LOKAL AGENDA 21 STRATEGI

Skanderborg Kommune ønsker at være en kommune i balance. Det betyder at samtidig med, at naturen benyttes, skal den også beskyttes. Drikkevandsområder skal beskyttes mod nedsivning af miljøfremmede stoffer. Udledning af klimagasser skal minimeres ved at nedbringe forbruget af fossile brændstoffer og øge anvendelsen af vedvarende energi. Trafikken skal søges minimeret gennem hensigtsmæs-

sig placering af f.eks. indkøbsmuligheder og flere cykelstier. Sociale uligheder i borgenes sundhed skal bekæmpes. Overvejelserne om balance og bæredygtighed er integreret i Kommuneplan 09's temaer, men der er også udarbejdet en særskilt handlingsplan for Agenda 21.

SAMMENHÆNG TIL ANDEN PLANLÆGNING

NABOKOMMUNERNES PLANLÆGNING

Koordinering af planlægningen med nabokommunerne er primært foregået gennem det fælles bybåndssamarbejde, der er etableret mellem Miljøministeriet og kommunerne i bybåndet fra Haderslev til Randers.

DEN REGIONALE UDVIKLINGSPLAN

Den regionale udviklingsplan for Region Midtjylland udstikker regionens overordnede vision: »I 2030 er Region Midtjylland en international vækstregion i et sammenhængende Danmark«. Den regionale udviklingsplan indeholder herudover en række visioner for indsatsområderne: Erhvervsudvikling og turisme, arbejdskraft og beskæftigelse, uddannelse, sundhed, kultur, natur og miljø, energi, infrastruktur og kollektiv trafik. Kommuneplan 09 for Skanderborg Kommune omhandler samme emner som Den regionale udviklingsplan og er i overensstemmelse med de regionale visioner.

LANDSPLANREDEGØRELSEN

Landsplanredegørelse 2006 peger på, at det i det østjyske bybånd er vigtigt at sikre de kvaliteter og styrker, der betinger en fortsat vækst. Det indebærer bl.a., at fremkommeligheden og mobiliteten sikres på motorvejene, samt at planlægningen sikrer, at der fortsat findes åbne landområder og landskaber mellem byerne. Bybåndet er et funktionelt

bybånd, der bl.a. karakteriseres ved, at pendlingen er større mellem byerne i bybåndet end mellem bybåndet og øvrige kommuner.

Landsplanredegørelsen fra 2006 udpeger fire pejlemærker for den fysiske planlægning:

- **Der skal være forskel på by og land.**

Der skal ikke være tvivl om, hvor byen slutter, og det åbne land begynder. Samtidig skal der sikres adgang til natur og stille landskaber i nærheden af byerne.

- **Udviklingen skal komme hele landet til gode.**

Det er afgørende for vækstmulighederne i hele landet, at de store byregioners styrkepositioner udnyttes og videreudvikles. Planlægningen skal basere sig på respekt for naturen og miljøet: Kommunerne skal sikre balancen mellem benyttelse og beskyttelse af naturen og satse på byomdannelse i stedet for at inddrage nye landområder til byvækst. Jordbrugserhvervene skal sikres fortsat mulighed for udvikling på et bæredygtigt grundlag.

- **Fysisk planlægning og investeringer i infrastruktur skal spille sammen.**

Den fremtidige fysiske planlægning skal være med til at sikre, at byerne udvikler sig, hvor den kollektive trafik eller transportinvesteringer i øvrigt kan understøtte udviklingen. Desuden skal udlæg af nye erhvervsarealer langs motorvejene begrænses og primært reserveres til transporttunge virksomheder.

- **Den fysiske planlægning skal være helhedsorienteret.**

Med kommunalreformen er en række kommuner blevet større. Det betyder, at der skal tænkes i større helheder, som bl.a. omhandler funktionaliteten i den enkelte by, spillet mellem byerne og dynamikken mellem by og land.

KOMMUNEPLANENS RETSVIRKNINGER

Byrådet skal virke for Kommuneplan 09's gennemførelse.

Inden for byzoner kan byrådet modsætte sig udstykning og bebyggelse, som er i strid med Kommuneplan 09's rækkefølgebestemmelser, som beskriver rækkefølgen for udbygning i de enkelte byer og vedtages årligt i forbindelse med budgetlægningen. Forbud kan dog ikke nedlægges, når det pågældende område er omfattet af en detaljeret byplanvedtægt eller lokalplan, der er tilvejebragt før Kommuneplan 09.

Inden for byzoner og sommerhusområder kan byrådet modsætte sig opførelse af bebyggelse eller ændret anvendelse af bebyggelse eller ubebyggede arealer, når bebyggelsen eller anvendelsen er i strid med bestemmelser i Kommuneplan 09's rammedel. Forbud kan dog ikke nedlægges, når det pågældende område i Kommuneplan 09 er udlagt til offentligt formål, eller når området er omfattet af en lokalplan eller en byplanvedtægt.

Byrådet kan nedlægge forbud mod, at der retsligt eller faktisk etableres forhold, som kan hindres ved en lokalplan. Forbuddet kan højst nedlægges for et år. Byrådet tinglyser forbuddet på den pågældende ejendom. Tinglysningen er uden betydning for forbuddets gyldighed.

KOMMUNEPLANENS INDHOLD

DEL I: HOVEDSTRUKTUR

Skanderborg Byråds vision er at: Enhver kan leve et godt liv i fællesskab med andre og i balance med den smukke natur – og at de, der kommer efter os kan få det mindst lige så godt som vi.

Strategien for at gennemføre visionen baseres på dialog med de mennesker, der skal leve med resultaterne af planlægningen, dvs. med borgere og virksomheder, som bor i kommunen, færdes i byens rum, motionerer på stierne, bruger kulturen og naturen m.m.

Byer

Skanderborg er kommunens største by og kommunens hovedby. Galten-Skovby, Hørning og Ry er områdecetre for hvert deres opland. Herudover har kommunen 8 lokalcentre.

Disse 12 centerbyer udgør tilsammen kommunens bystruktur. Inden for disse byer planlægges den fremtidige byvækst at foregå. Herudover vil der kun blive tale om placering af et mindre antal boliger, der kan indpasses inden for afgrænsningerne af kommunens mindre bysamfund. Nye, større erhvervsarealer udlægges i tilknytning til områdecetrene Skanderborg, Galten-Skovby og Hørning samt kommunens største lokalcenter, Låsby. Byudviklingen vil i stort omfang få karakter af byomdannelse og byfortætning.

Detailhandel og andre servicefunktioner planlægges samlet i bymidterne med henblik på at skabe størst mulig tilgængelighed for flest mulige og øge anvendeligheden af den kollektive trafik.

Det åbne land

I det åbne land er interesserne mange og meget forskelligartede. På den ene side skal der være mulighed for at drive landbrug og skovbrug samt indvinde råstoffer. På den anden side er der store beskyttelsesinteresser i forhold til natur, kulturhistorie og landskabelige værdier samt grundvandet. Samtidig skal borgere og turister have god adgang til naturen, da dette er en vigtig forudsætning for friluftslivet.

Planlægningen i det åbne land skal derfor sikre, at der bliver taget hensyn til de forskellige interesser, så der er en balance mellem disse. Varetagelsen af landskabs- og naturbeskyttelsesinteresserne er derfor en både ny og meget vigtig opgave i den kommunale planlægning.

Vand

Selv om beskyttelsen af drikkevandet ikke reguleres af kommuneplanen, har Skanderborg Kommune valgt at synliggøre grundvandsbeskyttelsen i Kommuneplan 09, da det er af afgørende betydning at beskytte drikkevandet mod forurening, bl.a. gennem etableringen af nye skovrejsningsområder og afvikling af anvendelsen af pesticider på offentlige arealer.

I Kommuneplan 09 stilles krav til vandkvaliteten i søer og vandløb, og også om anvendelsen af vandområderne til badning, fiskeri, fiskeopdræt, sejlads og lystbådehavne beskrives.

Kommuneplan 09's administrationsgrundlag for grundvand, søer og vandløb er vejledende. De gældende retningslinjer findes i Århus og Vejle amters Regionplan 2005, afsnittet om Vand, som er ændret til landsplandirektiv. Med udgangen af 2009 vedtages statslige vandplaner, som herefter vil være gældende administrationsgrundlag.

Fritid og kultur

Både den organiserede og uorganiserede benyttelse af byerne og det åbne land til kultur- og friluftaktiviteter er af væsentlig betydning for trivsel og livskvalitet. Skanderborg Kommune rummer alle naturgivne rammer for et alsidigt friluftsliv i skove, søer, åer og muligheder for oplevelser i landskaberne ved bl.a. Himmelbjerget, Illerup Ådal og den genoprettede Lyngbygård Å. Hertil kommer rige muligheder for at deltage i organiseret idræt og de mange kulturtilbud.

Kommunen rummer flere overnatningsfaciliteter i form af hoteller, sommerhusområder, campingpladser og teltpladser.

Trafikanlæg

Skanderborg Kommune er velbeliggende i forhold til den overordnede infrastruktur, hvor motorvejene E45 og Silkeborgmotorvejen, samt jernbaneforbindelserne til Århus, København og Silkeborg går gennem kommunen. Lufthavnene i Billund og Tirstrup ligger inden for rimelig afstand, og for kommunens erhvervsliv er der god adgang til landets største containerhavn i Århus.

I den periode, som Kommuneplan 09 dækker, vil der blive arbejdet for at realisere vejprojekter, der har særlig betydning for Kommuneplan 09's virkeliggørelse samt projekter, der øger trafikikkerheden og nedbringer antallet af trafikdræbte.

Den kollektive trafik ventes forbedret bl.a. gennem etablering af let- og nærbane og forbedrede parkeringsforhold ved Skanderborg Station. Herudover skal der opbygges en lokal kollektiv trafik, der medvirker til at binde Skanderborg Kommune bedre sammen trafikalt.

Tekniske anlæg

Der forventes ikke i planperioden at blive behov for udlæg af nye arealer til naturgasledninger, kraftvarmeledninger og højspændingsledninger. Der vil ikke blive taget stilling til udlæg af nye vindmølleområder, før der er udarbejdet en temaplan for dette område. Der planlægges en mindre udvidelse af kommunens affaldsforbrændingsanlæg.

Anden miljøbeskyttelse

Støjende aktiviteter, som f. eks. lufthavne og skydebaner, søges så vidt muligt adskilt fra støjfølsom arealanvendelse, som eksempelvis boliger og institutioner.

Ved eventuel placering af et biogasanlæg i kommunen vil der blive lagt vægt på, at lugtgener minimeres, og at transportvejen for gylle til anlægget bliver kortest mulig.

Kommunen rummer fire gårde, der betegnes som virksomheder med særlige beliggenhedskrav på grund af deres væsentlige påvirkning af miljøet. Disse gårde er beskrevet enkeltvis.

Del II: Kommuneplan 09's rammer

I rammerne fastlægges, hvad kommunens enkelte områder må bruges til, og hvordan der må bygges.

Rammerne indeholder de detaljerede bestemmelser for hvert af Kommuneplan 09's rammeområder, f.eks. bestemmelser om bebyggelsesprocenter, bebyggeshøjder, materialevalg m.m.

Del II findes alene i en digital udgave. Læs rammerne på www.skanderborg.dk/kommuneplan09

DEL III: PLANPRINCIPPER FOR BYOMDANNELSESOMRÅDER

Kommuneplan 09 udpeger byområder, som ved deres beliggenhed har særlige muligheder for en omdannelse, der vil styrke kommunens visioner. Områdernes omdannelse vil i hvert enkelt tilfælde være afhængig af offentlige eller private beslutninger og initiativer og afhænge af, hvornår disse beslutninger træffes.

Derfor indeholder Kommuneplan 09 en nærmere beskrivelse af disse områder og af Skanderborg Byråds visioner og mål for områderne.

Når de konkrete beslutninger og initiativer for et område er truffet, skal der udarbejdes en områdeplan for områderne. Denne planlægning skal følge de fastsatte principper for områderne og foregå i en åben dialog med borgere, organisationer, interessenter m.fl. Områdeplanen vil munde ud i nye kommuneplanrammer.

DEL IV: RÆKKEFØLGEPLAN

Rækkefølgeplanen angiver alene rækkefølgen for udbygninger af nye områder i de enkelte centerbyer. Rækkefølgeplanen angiver derimod ikke, hvornår udbygningen vil ske.

Byområder skal udbygges i overensstemmelse med Kommuneplan 09's rækkefølgeplan, der indeholder kort, hvor områderne er vist, skema med rækkefølge og nødvendige følgeinvesteringer.

Rækkefølgeplanen skal sikre, at udbygningen sker hensigtsmæssigt i forhold til områdernes beliggenhed og udbygningen af infrastruktur og de kommunale servicetilbud.

I forbindelse med den årlige budgetlægning vil der ske en løbende koordinering i forhold til behovet for eventuelle kommunale følgeinvesteringer til skoler, institutioner og infrastruktur m.m.

1. VISION OG STRATEGI

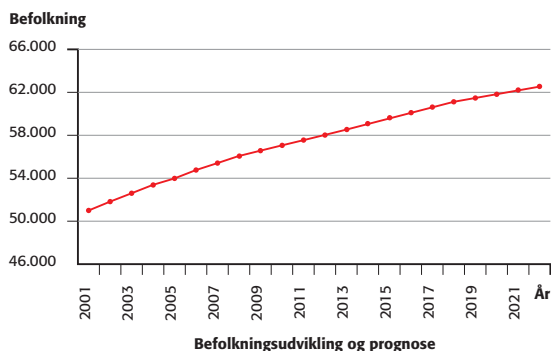

VISION OG STRATEGI

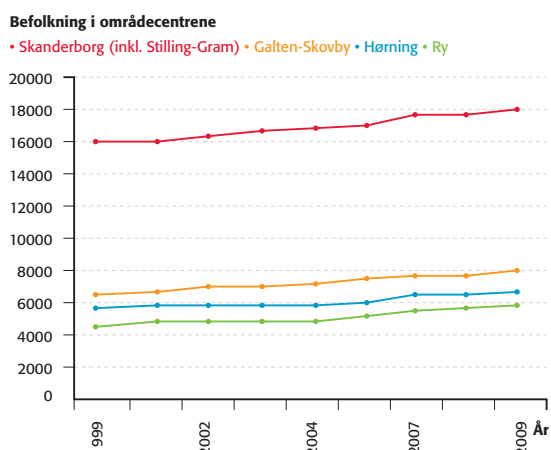
Hvem er vi?

– vi bliver hele tiden flere.

Befolkningen i Skanderborg Kommune er fra 1999 til 2008 vokset fra ca. 50.000 til 56.000, svarende til en vækst på mere end 10%. Ifølge Skanderborg Kommunes prognose for befolkningsudviklingen ventes befolkningen i 2020 at nå op på knap 65.000.

Væksten i befolkningen har været stærkest i Skanderborg, men også Galten-Skovby, Ry og Hørning har haft befolkningstilvækst.

SKANDERBORG BYRÅDS VISION ER AT:

Enhver kan leve et godt liv i fællesskab med andre og i balance med den smukke natur – og at de, der kommer efter os kan få det mindst lige så godt som vi.

Vi gør det ved:

- at sørge for gode boliger og arbejdspladser
- at vi i byer og natur er attraktiv for de, der værdsætter skønhed, kvalitet og et godt liv
- at sundhed bliver en naturlig del af dagligdagen og
- at her er højt til himlen og brug for alle meninger.

DET GODE LIV

– udvikling med kvalitet, der giver værdi til borgere og erhvervsliv

Det gode liv har forskelligt indhold for forskellige mennesker. Det er derfor vigtigt, at valgmulighederne bliver mange. I Skanderborg Kommune vil alle få mulighed for at tage en relevant uddannelse, få gode jobmuligheder, et stort udvalg af gode boliger, attraktive indkøbssteder, muligheder for at leve et sundt liv i et godt miljø og god adgang til kultur-, natur- og fritidsoplevelser.

Der skal være plads til alle i Skanderborg Kommune. Mennesker med psykiske, sociale eller fysiske funktionsnedsættelser skal ses som en del af den mangfoldighed af forskelligheder, der er repræsenteret blandt borgerne i et samfund.

Det gode liv er baseret på en stadig vækst i virksomheder, beskæftigelse og indkomster. Skanderborg Kommune skal derfor have en erhvervspolitik med et internationalt sigte, der sikrer, at kommunen kan tiltrække attraktive vækstvirksomheder, der giver gode muligheder for beskæftigelse. Virksomheder skal opleve en høj service ved sagsbehandling, i samarbejdet med jobcentret og i forbindelse med tilladelser og godkendelser.

Skanderborg Kommune vil sikre og udvikle de serviceydelser, der er væsentlige for at få arbejds- og familielivet til at gå op i en højere enhed. Det omfatter gode pasningsmuligheder, gode folkeskoler og et varieret udbud af kultur- og fritidsfaciliteter.

Det er vigtigt med et højt kvalitetsniveau på skolerne i Skanderborg. En ressourcestærk næste generation er forudsætningen for vækst og vel-færd, og Skanderborg Kommune vil gøre en særlig indsats for, at kommunens yngste bliver sunde, kreative og veluddannede medborgere.

Bibliotekerne skal være kommunens og lokalområdernes borgerservicecenter med en bred vifte af funktioner og tilbud. Her skal borgere kunne komme og søge og hente viden og underholdning.

Kultur skaber identitet og er medvirkende til, at livet er indholdsrigt. Skanderborg Kommune vil arbejde for, at der er kulturtilbud og kulturelle aktiviteter over hele kommunen. Kultur- og fritidstilbuddene rummer både professionelle kulturinstitutioner og kulturelle vækstlag. Det er vigtigt for et dynamisk kulturliv, at begge dele er til stede og er sikret gode vilkår for udvikling.

Skanderborg Kommune prioriterer sundhed og forebyggelse højt og vil udvikle rammer, der sikrer, at de bynære byområder, landskaberne og naturen indgår i kommunens indsats for sundhed og trivsel. De store naturværdier skal i højere grad gøres tilgængelige for kommunens borgere og besøgende. Flere steder kan adgangen til naturområder blive forbedret ved at etablere offentligt tilgængelige stisystemer.

- især børnefamilier flytter til

Skanderborg Kommune er en attraktiv kommune at bosætte sig i. Især børnefamilier fra Århus Kommune vælger at flytte til Skanderborg Kommune. Til gengæld flytter unge i den uddannelsessøgende alder hovedsagelig fra Skanderborg Kommune til Århus Kommune.

Kilde til nedenstående data i dette kapitel er, hvor andet ikke er nævnt: Danmarks Statistik, Statistikbanken.

ALDRERSFORDELTE TIL- OG FRAFLYTNINGER MELLEMSKANDERBORG OG ÅRHUS KOMMUNER I 2008

Alder	Tilflytning	fraflytning	nettoflytning
0-14	223	90	133
15-24	229	476	-247
25-39	602	253	349
40-64	181	152	29
65+	18	25	-7
I alt	1.253	996	257

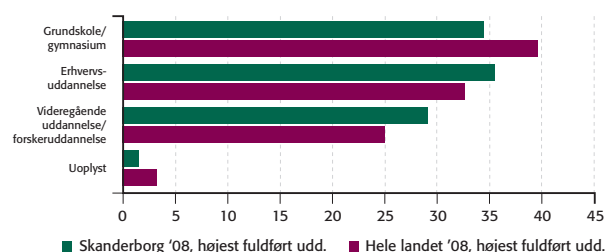
I 2008 flyttede 2.635 personer til Skanderborg Kommune, mens 2.473 personer flyttede fra kommunen. Nettoflytningen er faldet fra 2006-2008. Knap halvdelen af samtlige tilflyttere kommer fra Århus Kommune, og 4 ud af 10 fraflyttere tager til Århus Kommune.

FLYTNINGER I ALT

År	Tilflytning	fraflytning	nettoflytning
2006	3.124	2.890	234
2007	2.956	2.638	318
2008	2.635	2.473	162

- vi har et højt uddannelsesniveau

Der er flere i Skanderborg Kommune, der har en erhvervskompetencegivende uddannelse, der enten er en erhvervsfaglig uddannelse eller en videregående uddannelse, herunder også forskeruddannelser som den højest fuldførte uddannelse, end der er på landsplan.

- vi har en høj familieindkomst

Den gennemsnitlige familieindkomst ligger væsentligt over landsgennemsnittet.

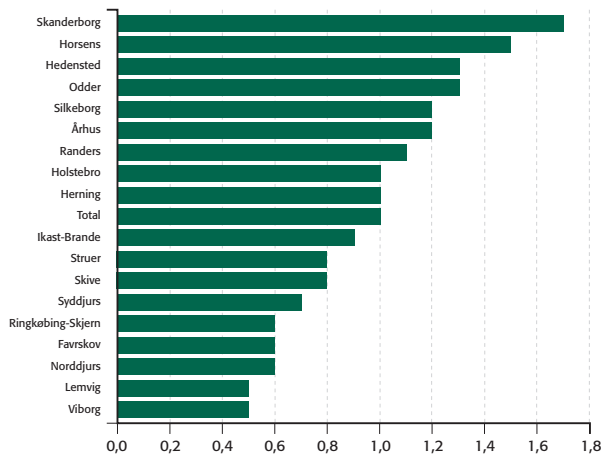
GENNEMSNIKSINDKOMST FOR FAMILIER

Skanderborg Kommune	526.126 kr.
Hele landet	443.208 kr.

Hvad lever vi af?

– vi er internationalt orienteret

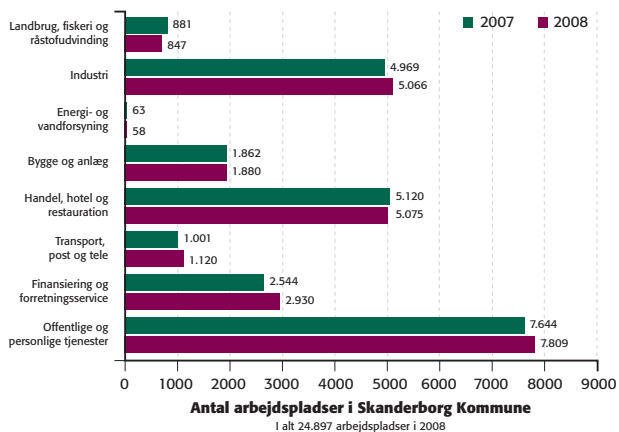
Virksomhederne i Skanderborg Kommune er regionens mest internationaliserede virksomheder (Teknologisk Institut 2008: Region Midtjylland i en international verden).

Den gennemsnitlige score på »det internationale index« fordelet pr. kommune.
Kilde: Det midtjyske vækstlag, november 2007 - Antal svar 484.

– vi har en alsidig erhvervsstruktur

De ansatte i virksomhederne i Skanderborg Kommune er især beskæftiget inden for industri, handel, hotel og restaurations samt offentlige tjenesteydelser. Hertil kommer, at store grupper er ansat inden for finansiering og forretningsservice samt bygge- og anlægssektoren.

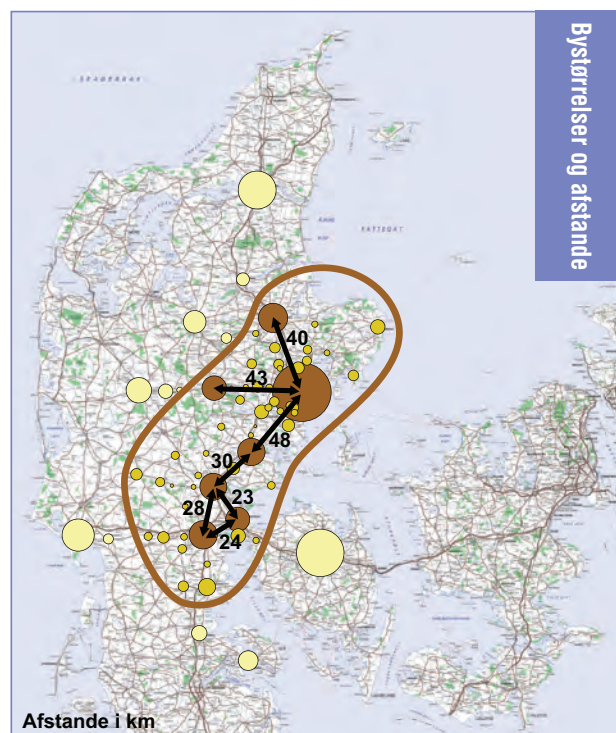
VÆKST

– optimale betingelser for vækst i virksomheder og øget beskæftigelse

Skanderborg Kommunes udvikling skal ses i tæt sammenhæng med den østjyske millionby, og de muligheder for uddannelse, job og kulturelle oplevelser, som den tilbyder.

Kommunens erhvervs politik har blandt andet som mål at tiltrække nye virksomheder inden for især videnintensive og kreative brancher.

Den østjyske storbyregion

Kilde: By- og landskabsstyrelsen, Miljøcenter Århus

Nærheden til mange arbejdspladser i Århus-området giver sig blandt andet udslag i lav ledighed i Skanderborg Kommune. De mange uddannelsesinstitutioner i Århus-området påvirker uddannelsesniveauet i Skanderborg Kommune, fordi mange efter endt uddannelse bosætter sig i Østjylland, herunder i Skanderborg Kommune, der har en stor andel af indbyggere med videregående uddannelse. Den gennemsnitlige indkomst pr. indbygger er også markant højere end gennemsnittet. Disse karakteristika gør Skanderborg Kommune til den ene ud af de fire bykommuner, der er i Jylland. De øvrige er Århus, Ålborg og Kolding Kommuner.

Erhvervsstrukturen er ikke domineret af en enkelt meget stor virksomhed eller en enkelt branche, hvilket mindsker afhængigheden af konjunkturbestemte udsving i beskæftigelsen.

Den alsidige erhvervsstruktur i kommunen afspejler sig således også i udviklingen for beskæftigelsen, der siden 1999 har været inde i en mere positiv udvikling end den tilsvarende udvikling for landet som helhed. Fra 2004 har væksten været særdeles kraftig.

Væksten i Skanderborg Kommune er planlagt til først og fremmest at skulle foregå langs med de to motorveje (vækstakserne), der løber gennem kommunen. Dels den nord-sydgående E45 og den tværgående Silkeborgmotorvej samt i det attraktive bosætningsområde ved Ry. De udlagte rammer giver gode muligheder for udviklingen af både areal- og transportkrævende erhverv og for udvikling af videnerhverv.

En væsentlig forudsætning for udviklingen i Skanderborg Kommune i de kommende år er, at tilgængeligheden forbedres. Den nuværende E45 er ikke længere tilstrækkelig til at klare den øgede trafikmængde. Det forventes derfor, at staten inden for en overskuelig tidshorisont udvider E45 fra de nuværende fire spor til seks spor. En mere effektiv transportmulighed mellem hovedstaden og den østjyske millionby i form af en bro over Kattegat vil forbedre mulighederne for udvikling både på Sjælland og i det østjyske område.

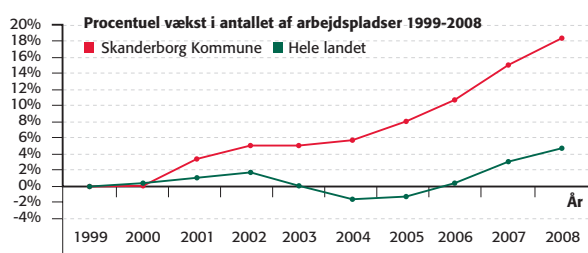
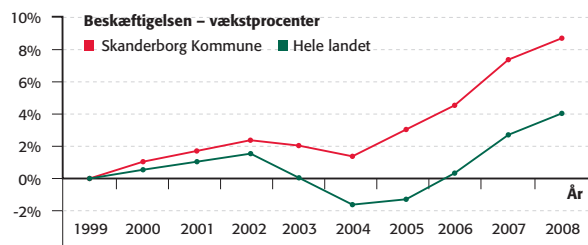
Den kollektive trafik skal være attraktiv, og flere skal kunne gøre brug af den. Skanderborg har jernbaneforbindelse mod nord, syd og vest samt flere regionale rutebilsforbindelser. Realiseringen af en nær- og letbaneforbindelse med flere lokale stoppesteder vil give mange flere muligheder for at anvende den kollektive transportform, og skal derfor fremmes.

Skanderborg Kommune vil koncentrere byvæksten omkring de kollektive forbindelsespunkter blandt andet ved at give mulighed for at bygge tættere i nærheden af disse punkter.

Tilgængeligheden til det overordnede vejnet og til den regionale kollektive trafik skal sikres ved lokale vejanlæg, anlæg af cykelstier og gennem en effektiv kollektiv trafik i Skanderborg Kommune. Parkér & Rejs og andre omstigningspladser ved den kollektive trafiks knudepunkter, skal være med til at gøre den kollektive trafik mere attraktiv for trafikanterne.

- vi har mange arbejdspladser

Væksten i beskæftigelsen skyldes generelt en stærk vækst i antallet af arbejdspladser. En vækst, der har været større i Skanderborg Kommune end andre steder i regionen. Dette afspejler sig blandt andet i, at der er næsten 10% flere, der pendlede ind til Skanderborg Kommune i 2007 end tilfældet var i 2006.

- vi er lidt mere mobile end tidligere

Samtidig er der blevet flere, der både bor og arbejder i Skanderborg Kommune og lidt flere, der pendler ud af kommunen.

SKANDERBORG KOMMUNE			
År	Indpendling	Udpendling	nettoindpendling
2006	9.086	15.262	-6.176
2007	9.803	15.746	-5.943
2008	10.271	15.895	-5.624

ANTAL DER BOR OG ARBEJDER I SKANDERBORG KOMMUNE	
2006	14.171
2007	14.387
2008	14.626

ANTAL ARBEJDSPLADSER I SKANDERBORG KOMMUNE	
2006	23.257
2007	24.190
2008	24.897

DIALOG OG SAMARBEJDE – ET GODT UDGANGSPUNKT FOR BALANCE

God planlægning handler om at skabe de bedste rammer for de mennesker, som skal leve med resultaterne af planlægningen. De borgere, som bor i kommunen, færdes i byerne, motionerer på stierne og bruger kulturen og naturen. Det er derfor vigtigt, at planlægning og udvikling foregår i en tæt dialog med borgerne. På den måde bringes flere ressourcer i spil i form af ideer, erfaringer og viden. Samtidig skabes også mere holdbare og robuste løsninger, hvis der er bred opbakning fra borgerne.

Inddragelse og medindflydelse giver medansvar for de fælles løsninger. Borgerne bliver ikke alene brugere af de offentlige tilbud, men aktive og ansvarlige deltagere i udviklingen af lokalsamfundet. På den måde hænger borgerinddragelse og udvikling af nærdemokratiet snævert sammen. Projekter, der giver borgerinddragelse, giver borgerne mulighed for at få indflydelse på de beslutninger, der lægger rammerne for deres lokalsamfund og hverdag, idet borgerne får direkte adgang til politikere med deres idéer og forslag. Det vil blandt andet ske i forbindelse med Kommuneplan 09's udvikling af byomdannelsesområderne, jf. Del III. De endelige diskussioner og beslutninger vil blive taget af byrådet. Men diskussionerne og beslutningerne bliver truffet på et grundlag, hvor manges synspunkter og idéer har været på banen forinden.

Den gode og konstruktive dialog kommer imidlertid ikke af sig selv. Der er derfor behov for løbende at udvikle og styrke dialogen mellem borgere og kommune. Som udgangspunkt er der i Skanderborg Kommune en god platform for samarbejde på grund af ressourcestærke og engagerede borgere. Såvel i arbejdet med Udviklings- og planstrategien og i forarbejderne til Kommuneplan 09 har borgerne således været aktive og idérige.

Skanderborg Kommune ønsker at involvere borgerne meget tidligt i processerne, så der bliver mulighed for reel medindflydelse og for at gøre brug af borgernes ideer og forslag for alvor. Denne tidlige involvering afløser naturligvis ikke de mere formelle høringer om strategier og planer senere i processerne.

De gode idéer skal omsættes til handling. Skanderborg Kommune ønsker derfor at spille en offensiv rolle, når det gælder om at sikre udviklingen og realiseringen af gode ideer, som opstår blandt borgere, virksomheder og i foreninger og organisationer.

BALANCE

– væksten skal afbalanceres af hensyn til de enestående naturværdier

Skanderborg Kommune har en helt unik natur med mange små og store søer, udbredte skovområder, en række ådale med enge og moser samt et meget kuperet landskab.

Disse naturområder er en meget vigtig værdi i sig selv som levested for det vilde dyre- og planteliv. Naturen er samtidig en vigtig forudsætning for befolkningens friuftsliv, rekreative oplevelser og sundhed. Faktorer, som har stor betydning for valg af bosætning. For landbruget, skovbruget og råstofbranchen er benyttelsen af det åbne land en forudsætning. Interesserne er mange, og benyttelsen og beskyttelsen af naturen skal derfor afvejes nøje, så den planlagte byvækst ikke sker på bekostning af uerstattelige naturværdier og de erhvervsmæssige interesser i det åbne land.

Beskyttelsen gælder også grundvandet og hermed drikkevandet. Der, hvor den naturlige beskyttelse er ringe, er risikoen for forurening stor, og her skal der gøres en særlig indsats for at sikre forsyning af rent drikkevand i fremtiden.

I tilknytning til byerne skal der sikres klare afgrænsninger mellem land og by. Grønne kiler skal skabe rekreative muligheder og spredningskorridorer for dyrelivet.

Søerne, åerne, ådalene, skovene, bakkerne og kulturlandskaber som f.eks. Illerup Ådal indgår som en væsentlig del af kommunens identitet, og den rige kulturhistoriske arv er blandt kommunens særkender.

Der skal skabes god adgang til de større sammenhængende naturområder og oplevelseslandskaber for borgere og turister, samtidig med at områderne skal beskyttes mod anvendelse, der kan ødelægge naturindholdet og attraktionsværdien.

I landskaber, hvor landbruget dominerer, skal der også skabes rum for natur og oplevelser, samtidig med at mulighederne for et stærkt og bæredygtigt landbrug bliver opretholdt.

Udledning af drivhusgasser har betydning for klimaet. Skanderborg Kommune vil arbejde for at begrænse udledningen af drivhusgasser

ved at minimere forbruget af fossile brændstoffer som kul, olie og gas og arbejde for at øge brugen af vedvarende energi.

Trafikken tegner sig for ca. halvdelen af kommunens samlede CO₂-udledning. Derfor er en indsats over for især privatbilismen vigtig. I planlægningen prioriteres byfortætning og arbejdspladser med mange ansatte placeret nær knudepunkter for kollektiv trafik. Transporttunge erhverv placeres nær hovedfærdselsåre. Fodgængere og cyklister skal sikres betryggende adgang mellem bolig og skole, fritidsintresser, stationer og arbejdspladser. Ligeledes vil kommunen arbejde for et velfungerende kollektivt trafiksystem som gode busforbindelser, letbane og nærbane.

I planperioden vil mulighederne for placering af vindmøller blive vurderet. Det samme gælder mulighederne for at skifte fra kul, olie og gas til vedvarende energi og biomasse. Nye boliger skal opfylde kravene til lavenergi i det til enhver tid gældende bygningsreglement. Dvs. altid mindst én standard bedre end minimumskravene.

VISIONSGRUPPE, IDÉOFFENSIV, UNGDOMSKONFERENCE, BYGRUPPER, LANDSBYPLANER, ANEBJERGSPIL

Mange borgere har deltaget aktivt i arbejdet med den langsigtede planstrategi og i forarbejdet til Kommuneplan 09.

VISIONSGRUPPE

I forbindelse med planstrategien nedsatte Skanderborg Kommune en visionsgruppe med deltagelse af foreninger, erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner. Visionsgruppen debatterede udfordringer og muligheder og medvirkede til at udkrystallisere strategiens fokusområder. I det hele taget var idérigdommen og kreativiteten stor.

IDÉOFFENSIV OG UNGDOMSKONFERENCE

En stor konference, som startskud til debatfasen om planstrategien, en særlig ungdomskonference og en idéoffensiv på nettet – www.ideoffensiv.dk – samlede godt 700 ideer til udvikling af Skanderborg Kommune. Idéer, der blev bearbejdet i forhold til Planstrategien eller andre af byrådets politikker og strategier.

BYGRUPPER OG LANDSBYSCENARIER

I forarbejdet til Kommuneplan 09 er borgerne igen inviteret ind i værkstedet. Fire bygrupper i Skanderborg, Galten-Skovby, Ry og Hørning og landsbygrupper med deltagelse fra 25 landsbyer har udarbejdet udviklingsscenarier for deres byer med forslag til den fysiske planlægning, til aktiviteter i byerne, til byernes arkitektoniske udtryk, til stier, grønne områder o.s.v. Alle idéerne og deres forarbejde til Kommuneplan 09 blev i november 2008 præsenteret på et fælles møde for byrådet og gruppernes medlemmer.

ANEBJERGSPIL

Også på mere konkrete dele af kommuneplanlægningen er borgere, interesseorganisationer m.fl. blevet inviteret til at inspirere og foretage prioriteringer i forhold til planlægningen.

I forbindelse med planlægningen af den nye bydel Anebjerg er en spillemetode blevet afprøvet med stor succes. Over 100 ejere, naboer, politikere, interesserede fremtidige beboere og medlemmer af interesse- og fritidsorganisationer valgte at afsætte en novemberaften til at »spille planlæggere for en dag«.

2. BYER

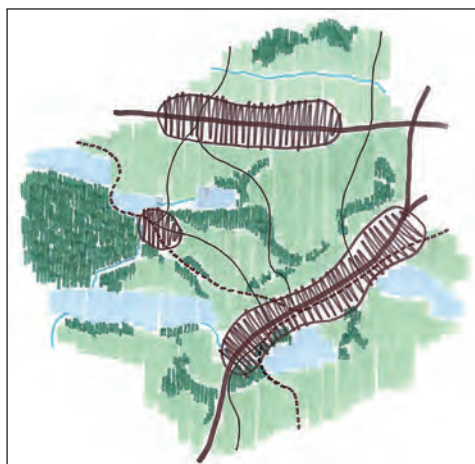
BYER

Skanderborg Byråd ønsker, at alle kommunens byer og landsbyer skal danne rammer om et godt hverdagsliv for kommunens borgere og virksomheder. De kvaliteter og styrker, som de forskellige byer har, skal understøttes og videreudvikles på et bæredygtigt grundlag. Kommunens største byer skal indeholde spændende midtbyer og gode fritids- og kulturtilbud, som kan skabe grundlag for øget bosætning og erhvervsudvikling.

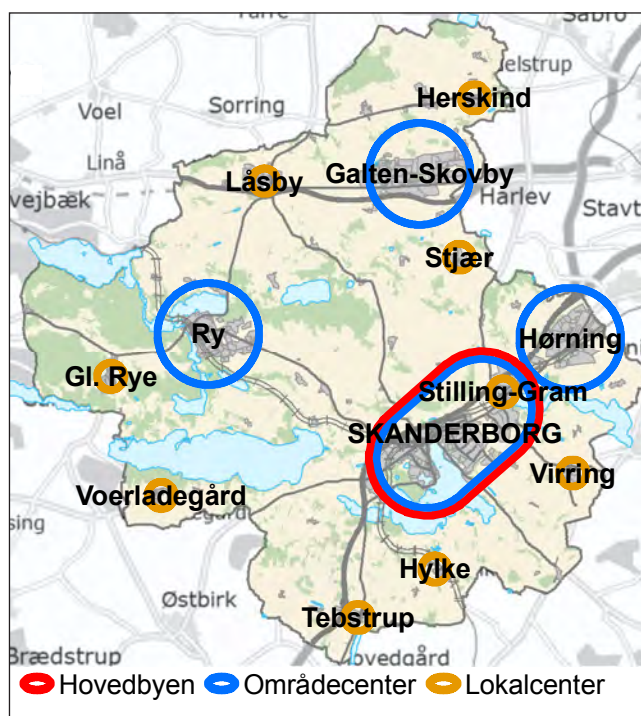
Skanderborg, Galten-Skovby, Hørning og Ry er kommunens fire største byer. Kommunens bystruktur er bygget op med disse byer som områdecetre for offentlige og private serviceydelser. Skanderborg fungerer herudover som kommunens hovedby.

Låsby, Gl. Rye, Virring, Stjær, Tebstrup, Herskind, Voerldegård og Hylke er byer med folkeskole, dagligvarehandel og god trafikabeliggenhed, og i bystrukturen er disse udpeget som lokalcentre. Disse byer har eller vil få byzonestatus.

Stilling-Gram, der hidtil har haft status af lokalcenter, forventes i løbet af Kommuneplan 09's planperiode og i takt med udviklingen af den nye bydel Anebjerg at blive en del af Skanderborg. Dette vil afspejle sig i Kommuneplan 09's beskrivelser.

Balance mellem vækst og natur

Kort 2.01 Bystruktur

Centerbyernes indbyggertal pr. 1. januar 2008

OMRÅDECETRE		LOKALCENTRE	
Skanderborg inkl. Stilling-Gram	17.856	Låsby	1.804
Galten-Skovby	7.768	Gl. Rye	1.299
Hørning	6.654	Virring	931
Ry	5.454	Stjær	913
		Tebstrup	650
		Herskind	648
		Voerldegård	586
		Hylke	403

Bystrukturen har betydning for udlæg af arealer til bolig- og erhvervsformål, butikformål og placering af offentlige servicetilbud samt udbygningen af den trafikale infrastruktur.

Byrådet ønsker at koncentrere bosætningen, erhvervsudviklingen og detailhandelen i centerbyerne i vækstakserne langs E45 og Silkeborgmotorvejen og i Ry, samt i kommunens lokalcentre, som sikres en vækst, som kan understøtte disse byers offentlige og private serviceforsyning.

Centerbyernes udvikling skal i det omfang, det er muligt, ske ved byfortætning. Kommuneplan 09's udlæg af nye arealer til bolig- eller erhvervsformål sker under hensyntagen til interesserne i det åbne land og sådan, at der skabes klare og smukke grænser mod det åbne land. De store landskaber og naturområder uden for vækstbåndene friholdes derfor for en egentlig vækst. Landsbyernes kvaliteter skal understøttes sådan, at landsbyerne udgør et attraktivt alternativ til bosætning i byerne.

Byrådet ønsker, at miljø- og energimæssig bæredygtighed tænkes ind i planlægningen for kommunens byer. Energrigtigt byggeri skal fremmes, byerne skal fortættes, og nye områder skal have gode stiforbindelser, så det bliver muligt for flere at anvende kollektiv trafik og cykel.

Ved fortætning af eksisterende byer og ved udlæg af nye områder ønsker byrådet, at der skabes bynær natur og andre arealer, der kan fremme motion og bevægelse og danne grundlag for et sundt liv for alle kommunens borgere. Tilgængeligheden for kommunens handicappede medborgere ønskes også forbedret.

Byrådets ønsker er omsat i retningslinjer for byfortætning, for udlæg af nye byvækstområder, for erhverv, for detailhandel og for byggeri i landzone. Kapitlet indeholder desuden en mere detaljeret gennemgang af byrådets ønsker for udviklingen af kommunens fire områdecentre og otte lokalcentre samt en opgørelse over arealudlæg til byformål i planperioden.

Skanderborg Bakker

2.1 BYFORTÆTNING

RETNINGSLINJE 2.1

Stk. 1

Midtbyerne i områdecentrenene skal i gadeniveau primært anvendes til centerformål som detailhandel, servicevirksomhed, kultur- og forlystelsesetablissemeter samt til offentlig service. Øvrige arealer kan anvendes til bolig- og kontorformål.

Stk. 2

Byområder, der grænser op til midtbyerne, anvendes primært til boligformål og offentlig service samt erhvervsformål, der kan indpasses i boligområder. Andre byarealer anvendes til boligformål, erhvervsformål og offentlig service.

Stk. 3

Byudvikling i midtbyerne skal så vidt muligt foregå ved byfortætning og byomdannelse, f.eks. gårdsaneringer.

Stk. 4

Ved fortætning og byomdannelse af eksisterende områder skal der sikres grønne områder og tilgængelighed til rekreative områder uden for byen.

REDEGØRELSE

Stadig flere bor i byer. I Skanderborg Kommune er det knap 8 ud af 10, der bor i byer. For at undgå, at byernes vækst lægger beslag på store arealer, er det nødvendigt med tættere byer.

Byerne rummer flere muligheder for fortætninger og omdannelse ved byggeri på frie arealer mellem eksisterende huse og ved byggeri i højden. Disse muligheder vil indgå i overvejelser om byernes udvikling, før der inddrages nye områder til byformål.

Byfortætning øger muligheden for at anvende cykel og kollektiv trafik. Derfor vil der blive arbejdet for, at der ved stationerne og andre trafikknudepunkter etableres muligheder for omstigning, der kan lette bilisters og cyklisters overgang mellem individuel og kollektiv transport.

Områdecentrenes bymidter skal videreudvikles som center for handel, service og kultur for byen og dens opland. Derfor forbeholdes arealer i stueetagen til detailhandel, service og kulturformål, mens øvrige etager og i baghuse kan anvendes til bolig og erhverv.

Arealer i nærheden af midtbyen skal først og fremmest anvendes til boliger. Ældre, eksisterende erhvervsarealer kan omdannes til boligområder. Erhverv, der kan udøves uden at komme i konflikt med boliganvendelsen pga. støj og lignende gener, kan passes ind i disse områder. Det er blandt andet ikke muligt at placere spillehaller i midtbyerne. Områder, der ligger længere fra midtbyen, kan anvendes til bolig, blandet bolig- og erhvervsformål eller til egentlig erhverv.

Større tæthed må ikke få negative konsekvenser. Ved byfortætning skal der sikres grønne områder til udeophold nær boligerne, og mulighederne for at forbedre tilgængeligheden til rekreative områder med mulighed for motion og bevægelse udenfor byen vil blive søgt udnyttet.

Skanderborg midtby

2.2 NYE BYOMRÅDER

RETNINGSLINJE 2.2

Arealer til nye byområder fremgår af Kortbilag 1.

Stk. 1

Udlæg af nye byområder sker under hensyntagen til mulighederne for at etablere en effektiv kollektiv trafikbetjening herunder, at der sikres en høj arealudnyttelse i stationsnære bydele.

Stk. 2

Udlæg af nye boligområder sker under hensyntagen til tilgængeligheden til offentlig service og arbejdspladser.

Stk. 3

Udlæg af nye byområder sker under hensyntagen til interesserne i det åbne land, herunder hensynet til grundvandsinteresserne.

Stk. 4

Specielt egnede områder med høj tilgængelighed ved motorvejene udlægges til transporttunge virksomheder med store areal- og varetransportbehov eller til andre anvendelser med behov for optimal tilgængelighed.

Stk. 5

Lokalplanlægning for nye byområder skal ske i overensstemmelse med rækkefølgeplanen i Kommuneplan 09, Del IV.

Stk. 6

Lokalplaner for nye byområder, der indeholder potentielle naturområder, landskabelige og geologiske interesseområder eller spredningskorridorer skal sikre, at dele af områderne holdes fri for bebyggelse, og at der skabes en sammenhængende natur.

Stk. 7

Lokalplaner for nye byområder skal sikre arealer til ny bynær natur og skabe tilgængelighed til rekreative områder med mulighed for motion og bevægelse. Områderne skal så vidt muligt etableres som smukke og landskabelige overgange mellem byen og det åbne land.

Stk. 8

Ved lokalplanlægning af nye byområder skal der sikres gode stiforbindelser fra områderne og til byernes andre funktioner.

Stk. 9

Lokalplaner for nye byområder skal indeholde bestemmelser, der har til formål at mindske vandafstrømningen fra byområderne.

Stk. 10

Nye boligområder skal opfylde kravene til lavenergi i det til enhver tid gældende bygningsreglement, dvs. altid mindst én standard bedre end minimumskravene.

Stk. 11

Lokalplaner for nye byområder langs motorvejene skal indeholde bestemmelser, der sikrer hensynet til trafiksikkerhed, landskabelige og støjæssige forhold.

Stk. 12

Lokalplaner for nye områder til byformål langs veje og jernbaner skal sikre, at Miljøstyrelsens gældende vejledninger og normer for vejtrafikstøj samt støj og vibrationer fra jernbaner overholdes.

REDEGØRELSE

Koncentration af byvæksten er hensigtsmæssig både ud fra hensynet til at opnå velfungerende og bæredygtige byer og ud fra hensynet til natur, landskab, miljø og landbrug i det åbne land. En egentlig byvækst skal derfor foregå i kommunens centerbyer.

På kortbilag 1 er også vist områder for fremtidig byvækst. De fleste områder er udlagt som perspektivarealer. Dette skyldes, at disse områder ikke kan inddrages til byvækst, førend staten har gennemført undersøgelser af grundvandet. Disse undersøgelser forventes i følge Miljøcenter Århus afsluttet i 2011 - 2012

Ved udpegning af nye byområder er der lagt vægt på at skabe sammenhæng til eksisterende byområder, udnyttelse af eksisterende infrastruktur, kapaciteten i skoler og nærhed til den kollektive trafik. Der er desuden lagt vægt på hensynet til beskyttelse af grundvand, natur, landskab og kulturhistorie samt hensynet til jordbrugerhverv og råstofgravningsinteresser.

Specielt egnede områder tæt ved motorvejene er fortrinsvis reserveret til virksomheder med store og tunge transportbehov eller til andre anvendelser med behov for optimal tilgængelighed, så trafikbelastningen på mindre veje begrænses.

I nye byområder, hvor der findes potentielle naturområder eller spredningskorridorer, er det hensigten at holde dele af området fri for bebyggelse. Samtidig vil der blive arbejdet for, at der skabes nye grønne rekreative arealer til motion og bevægelse. Disse rekreative arealer kan supplere potentielle naturområder eller spredningskorridorer og danne smukke og landskabelige overgange og grønne forbindelser mellem byen og det åbne land til gavn for natur, miljø og befolkning.

Ved planlægning af nye byområder skal der sikres gode stisystemer mellem områderne og byens andre funktioner, herunder til den kollektive trafiks knudepunkter. Det er samtidig vigtigt, at der indarbejdes løsninger, der sikrer en god tilgængelighed for handicappede.

Inspirationscollage

Drivhuseffekten og CO₂-udledningen resulterer i større vandmængder i form af stigende mængder nedbør. Ved udlæg af nye byområder er der taget hensyn til den forven-

tede vandstigning. For at mindske belastningen på kloaksystemet skal der ved planlægning af nye byområder arbejdes med åbne vandløb og genopretning af eksisterende eller skabelse af nye vandhuller, så regnvand bliver holdt tilbage og siver ned, i stedet for at belaste vandafledningssystemet. Dette kan f.eks. ske ved, at nye regnvands- og oversvømmelsesbassiner bliver udformet som søer, der samtidig øger områdernes rekreative værdier.

Nye boligområder skal opfylde kravene til lavenergi i det til enhver tid gældende bygningsreglement, dvs. altid mindst en standard bedre end minimumskravene

Inspirationscollage

Ved planlægningen for nye byområder langs motorveje skal der tages hensyn til trafiksikkerhed, landskabelige og støjmæssige forhold. Dette kan ske ved særlige landskabelige bearbejdnings af bebyggelsernes placering i landskabet og ved etablering af beplantning mellem områderne og vejen.

Lokalplaner for arealer til erhvervsformål eller tekniske anlæg inden for områder med særlige drikkevandsinteresser eller i indvindingsoplande hørende til almene vandværker skal, for at beskytte den fremtidige drikkevandsforsyning mod unødvendig forureningsrisiko, sikre, at virksomheder og anlæg med nedslivningsrisiko ikke etableres, medmindre en konkret vurdering viser, at den pågældende virksomhed eller det pågældende anlæg indrettes og drives på en måde, så der ikke er risiko for forurening af grundvandet.

Den bedste beskyttelse af grundvandet opnås ved at holde de områder, hvor grundvandet dannes, fri for virksomheder og anlæg, som medfører risiko for grundvandsforurening.

De områder, hvor grundvandet bliver dannet, er dog så store, at det kun til en vis grad er muligt med en sådan beskyttelse. I stedet må der træffes foranstaltninger, der mindsker risikoen for forurening. De særlige vilkår, som godkendelsesmyndigheden kan stille, skal sikre, at forurening af grundvandet hindres både ved etablering, drift og uheld. Vilkårene skal herunder sikre, at der foretages den nødvendige overvågning, så forureninger, der måtte ske som følge af uheld, kan afværges i tide.

Kommuneplan 09 udlægger ikke nye sommerhusområder i denne planperiode. I forbindelse med en kommende erhvervs- og turismepolitik vil mulighederne for og potentialer i udlæg af arealer til overnatningsfaciliteter, herunder blandt andet sommerhuse, blive vurderet.

Kommuneplan 09 udlægger ikke nye områder til virksomheder og anlæg m.v. med særlige beliggenhedskrav på grund af virksomhedernes eller anlæggenes støj eller anden miljøbelastning af omgivelserne. Der er tale om større virksomheder, der kræver godkendelse efter Miljøbeskyttelseslovens kapitel 5.

2.3 AREALUDLÆG TIL BYFORMÅL

Der udlægges i Kommuneplan 09 følgende arealer til byformål:

NYE AREALER TIL BYFORMÅL	217 HA
Boligformål	137 ha
Erhvervsformål	69 ha
Offentlig service	11 ha

RESTRUMMELIGHED INDE FOR TIDLIGERE UDLAGTE AREALER	264 HA
Boligformål	248 ha
Erhvervsformål	16 ha

De udlagte arealer til byformål er mindre end det hidtidige arealforbrug i perioden 1997 – 2006. det skyldes, at det for en række byvækstområder alene har været muligt at udlægge til perspektivarealer, indtil staten har gennemført undersøgelser af grundvandet. Ifølge Miljøcenter Århus forventes disse undersøgelser afsluttet i 2011 - 2012.

Nye byområder skal udbygges i overensstemmelse med kommuneplanens rækkefølgeplan, som findes som Del IV til Kommuneplan 09. Rækkefølgeplanen angiver alene rækkefølgen for udbygninger af nye områder i de enkelte centerbyer. Rækkefølgeplanen angiver derimod ikke, hvornår udbygningen vil ske.

Rækkefølgeplanen skal sikre, at udbygningen sker hensigtsmæssigt i forhold til områdernes beliggenhed og udbygningen af infrastruktur og kommunale servicetilbud.

I forbindelse med den årlige budgetlægning vil der ske en løbende vurdering af behovet for eventuelle kommunale følgeinvesteringer til skoler, institutioner og infrastruktur m.m.

I dette kapitels afsnit om kommunens enkelte centerbyer findes en mere detaljeret gennemgang af de nye bolig- og erhvervsudlæg.

2.4 ERHVERVSUDVIKLING

RETNINGSLINJE 2.3

Arealer til nye erhvervsområder fremgår af Kortbilag 1.

Stk. 1

Ældre erhvervsområder i byområde kan omdannes til boligformål eller blandet bolig- og erhvervsformål.

Stk. 2

Byerhverv, der kan udøves uden at skabe konflikt med byernes øvrige funktioner, kan indpasses i de centrale byområder.

REDEGØRELSE

Erhverv spiller en vigtig rolle for byens udvikling. Ikke kun i form af beskæftigelse og leverandør af varer og tjenester, men også som en vigtig del af byens rum og liv. Der skal derfor fokuseres mere på den betydning, de nære omgivelser og hele bykvarteret har på beboernes leveforhold, herunder de kvaliteter de nye byerhverv kan bibringe et bykvarter.

Kommuneplan 09 åbner mulighed for en række byomdannelse, der understøtter et skift i erhvervsstrukturen i byerne. Industri og håndværk i baggårde og ældre erhvervsområder skal afvikles til fordel for de nye byerhverv, det vil sige virksomheder indenfor mode, design, restauration, caféer, IT, foto, medie, reklame, sundhed, undervisning m.m.

Dette skift i erhvervsstrukturen er allerede i gang og har været det i mange år med en stadig reduktion i de primære og sekundære erhverv og en vækst i serviceerhvervene. Byomdannelse med et strategisk erhvervpolitisk sigte kan være med til at understøtte denne udvikling.

Stærke og dynamiske virksomheder er forudsætningen for vækst og fortsat højt velfærdsniveau i Skanderborg Kommune. Virksomheder, som tilpasser sig de globale vilkår og indgår i netværk med hinanden og med viden- og uddannelsesinstitutioner.

Samtidig er virkelyst og iværksætterier afgørende for dynamik og fornyelse og er sammen med udvikling i de eksisterende virksomheder en forudsætning for vækst. Derfor skal virksomhedernes udvikling understøttes bedst muligt ved indsatsen gennem især Skanderborg ErhvervsUdvikling.

Indsatsen i Skanderborg ErhvervsUdvikling skal drage mest mulig nytte af det fælleskommunale Væksthus Midtjylland og det midtjyske Bruxelles-kontor. Videnoverførsel og nyttiggørelse af viden er den vigtigste enkeltfaktor for moderne videnbaseret erhvervsudvikling. Som led i udbygningen af tilbuddene til iværksættere og virksomheder bør samarbejdet med de stærke uddannelses- og forskningsmiljøer i især Århus styrkes, så nærheden til disse miljøer kan udnyttes endnu bedre.

FÆLLESKOMMUNAL ERHVERVSFREMME

VÆKSTHUS MIDTJYLLAND

Væksthus Midtjylland er en erhvervsdrivende fond stiftet af de 19 kommuner i Region Midtjylland. Væksthus Midtjylland tilbyder sparring til iværksættere og virksomheder med ambitioner.

Væksthus Midtjylland indgår i tæt samarbejde med erhvervskontorene i Region Midtjylland

MIDTJYLLANDS EU-KONTOR I BRUXELLES

Central Denmark er Midtjyllands EU-kontor i Bruxelles. Kontoret samarbejder med aktører fra hele Region Midtjylland. Bag Central Denmark står de midtjyske kommuner og Region Midtjylland. EU-kontoret har som mission at sikre borgere, virksomheder og institutioner i Midtjylland størst muligt udbytte af det europæiske samarbejde

Skanderborg Kommunes erhvervsmæssige styrkepositioner skal fastholdes og styrkes. Kommuneplan 09 udlægger derfor velegnede erhvervsarealer.

Arealerne modsvarer ikke den forventede vækst i planperioden, men det forventes at en række perspektivarealer kan tages i anvendelse, når staten i 2011 - 2012 har afsluttet de planlagte grundvandsundersøgelser. Desuden indledes først i planperioden en analyse af egnede erhvervsområder omkring Skanderborgvej i Skanderborg.

2.5 DETAILHANDEL

RETNINGSLINJE 2.4

Midtbyer, bydelscentre og lokalcentrene i Skovby bydelen og ved Vroldvej i Skanderborg er afgrænset, som det fremgår af Kort 2.14 - 2.24.

Stk. 1

For lokalcentrene Gl. Rye, Virring, Stjær, Tebstrup, Herskind, Voerladegård og Hylke følger afgrænsningen byzonegrænsen.

Stk. 2

Områder til særligt pladskrævende varegrupper (butikker, der alene forhandler biler, lystbåde, campingvogne, planter, havebrugsvare, tømmer, byggematerialer, grus, sten- og beton) er afgrænset, som det fremgår af Kort 2.04 - 2.13.

Stk. 3

Der kan planlægges for nybyggeri og omdannelse af eksisterende byggeri til butikformål. Inden for de rammer, der fremgår af tabel 2 og tabel 3.

Stk. 4

Der kan ikke planlægges med et bruttoetageareal for de enkelte butikker, der er større end angivet i tabel 2 og tabel 3.

Stk. 5

Uden for bymidter, bydelscentre og lokalcentre kan der planlægges for enkeltstående butikker til et lokalområdes forsyning. Butikkens størrelse skal tilpasses lokalområdet, og den må max. være 500 m². Som udgangspunkt vil nye enkeltstående dagligvarebutikker ikke kunne etableres nærmere end 500 m fra anden dagligvarebutik.

Stk. 6

I tilknytning til tankstationer, idrætsfaciliteter, turistattraktioner, uddannelsesinstitutioner og lignende faciliteter kan der etableres butikker til brug for de kunder, der besøger anlægget på grund af dets primære funktion.

REDEGØRELSE

Kommunens detailhandel skal styrkes ved at give mulighed for udbygning af butiksområderne i bymidterne i Skanderborg, Galten-Skovby, Hørning og Ry. Tilgængeligheden til disse midtbyer er god for alle trafikarter. Samtidig gives der mulighed for at fastholde og udvikle primært dagligvaretilbuddene i kommunens lokalcentre.

Kommuneplan 09's detailhandelsbestemmelser er fastlagt på baggrund af en analyse af detailhandelen, som er lavet i 2008. I analysen er der foretaget en vurdering af detailhandelens udvikling siden 1998, hvor Århus Amt foretog en samlet analyse af detailhandelen for de tidligere kommuner i amtet.

Analysen af detailhandelen viser, at detailhandelsstrukturen i Skanderborg Kommune er i overensstemmelse med kommunens bystruktur. Skanderborg midtby er kommunens primære handelsby. Her ligger 34 procent af butikkerne, mens byen kun rummer 14 procent af indbyggerne. Målt især på antallet af udvalgsbutikker skiller Skanderborg midtby sig ud, da 46 procent af kommunens udvalgsbutikker er placeret her. De øvrige områdecetre har et mere begrænset antal udvalgsvarebutikker men en veludbygget dagligvarehandel.

DETAILHANDELSREGLERNES FORMÅL

- at fremme et varieret butiksudbud i mindre og mellemstore byer samt i de enkelte bydele i de større byer
- at sikre, at arealer til butikformål udlægges, hvor der er god tilgængelighed for alle trafikarter, især den gående, cyklende og kollektive trafik
- at fremme en samfundsmæssig bæredygtig struktur for detailhandel, hvor transportafstandene i forbindelse med indkøb er begrænsede

OMRÅDE TYPE	STEDBETEGNELSE	AREAL 2007			
		DAGLIGVARER	UDVALGSVARER	I ALT	
Bymidte	Skanderborg midtby	7.845	16.110	23.955	
	Galten-Skovby	5.900	6.300	12.200	
	Hørning	4.800	3.300	8.100	
	Ry	3.850	7.480	11.330	
	Stilling-Gram	3.300	900	4.200	
	Låsby	1.500	1.300	2.800	
	Bydelscenter	Højvang Centeret	3.350	250	3.600
	Skanderborg Bakker	0	0	0	
Lokalcenter	Vroldvej (Skanderborg)	950	2.580	3.530	
	Skovby	1.100	1.300	2.400	
	Gl. Rye	620	1.100	1.720	
	Virring	390	0	390	
	Stjær	450	0	450	
	Tebstrup	480	190	670	
	Herskind	375	0	375	
	Voerladegård	360	0	360	
	Hylke	400	0	400	
	By- og boligområder	3.380	1.085	4.465	
	Enkeltstående butikker til lokal forsyning	Landsbyer	665	1.260	1.925
		Skanderborg station	230	0	230
	I ALT		39.945	43.155	84.000

Tabel 1 Bruttoetagearealer for dagligvare- og udvalgsvarebutikker i kommunens forskellige områder i 2007.

DETAILHANDELSBESTEMMELSERNES BENÆVNELSE AF DE FORSKELLIGE BUTIKSOMRÅDER ADSKILLER SIG FRA DE BENÆVNELSER, KOMMUNEPLAN 09 I ØVRIGT ANVENDER:

MIDTBYER:

Afgrænsede midtbyer i eksisterende kommuneplaner. Stilling-Gram bymidte og Låsby har hidtil været afgrænset og fortsætter som sådanne, da butiksområderne fremover skal forsyne kommende byvækstområder.

BYDELSCENTRE:

Områder der har været defineret som »Bydelscentre« før de nye bestemmelser trådte i kraft 21. juni 2007 kan fortsætte som sådanne med samme ramme for udlæg, som i tidligere kommuneplaner. Der kan ikke udlægges nye bydelscentre i byer under 20.000 indbyggere.

LOKALCENTRE:

Områder til betjening af en mindre by (lokalcentrene) eller en bydel. Butiksområderne ved Vroldvej i Skanderborg og i Skovby opretholdes som lokalcentre med nuværende rummelighed.

Dækningsgraden for handelen med udvalgsvarer i kommunen er ca. 59. Det svarer til, at 41 procent af omsætningen i udvalgsvarer sker uden for kommunen. Den relativt lave dækningsgrad skal ses i relation til kommunens beliggenhed som nabo til Århus. Trods en stærk udvikling i detailhandelen i Århus er dækningsgraden for udvalgsvarer i Skanderborg under ét dog øget fra 56 til 59 siden 1998. Det er fortsat Skanderborg og sekundært Ry, der har størst dækningsgrader i udvalgsvarerhandel. Byernes attraktion som handelsbyer bliver understøttet af de to byers kultur- og servicetilbud, som i samspil med detailhandelen skaber synergi og et større kundeflow gennem byen.

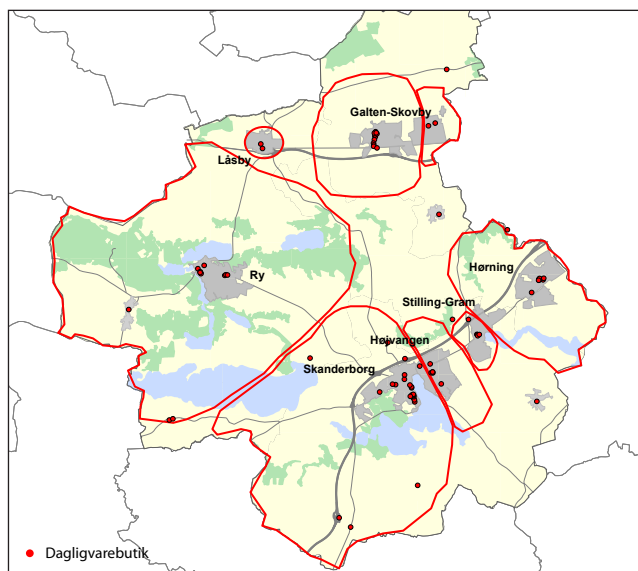
DÆKNINGSGRAD

Dækningsgraden bruges som mål for detailhandelens styrke og attraktivitet. En dækningsgrad under 100 viser, at butikkerne i kommunen omsætter for mindre end indbyggerne forbruger

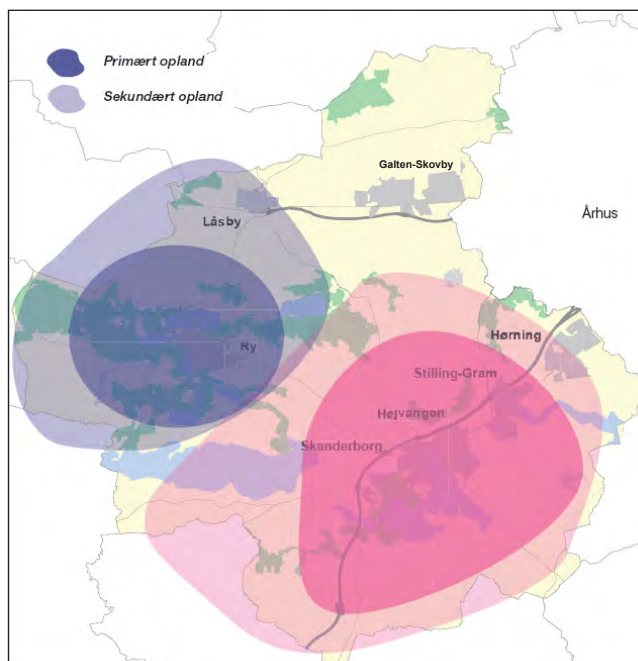
Dækningsgraden for handelen med dagligvarer i kommunen er ca. 97. Kommunens indbyggere foretager således størstedelen af deres dagligvarehandel i nærmiljøet. Samlet set er dækningsgraden i dagligvarehandelen steget fra ca. 92 til 97 siden 1998. Fremgangen er især sket i de tidligere Ry og Hørning kommuner. Fremgangen er sket på trods af, at antallet af dagligvarebutikker er faldet med 22. Dette indikerer, at en række mindre butikker er erstattet af færre, men større og mere attraktive butikker.

Den samlede omsætning i detailhandelen udgjorde i 2007 i alt 2.1 mia. kr. Det svarer til en stigning i omsætningen på ca. 51 procent siden 1997.

Kort 2.02 og Kort 2.03 viser en modelberegning for handelsbalancen i oplandene for henholdsvis dagligvare- og udvalgsvarerhandelen i Skanderborg Kommune.

Kort 2.02 Balance mellem dagligvareforbrug og omsætning på byniveau. Inden for de røde områder svarer hovedbyens dagligvareomsætning til befolkningen i det afgrænsede områdes forbrug af dagligvarer.

Kort 2.03 Balance mellem udvalgsvarerforbrug og omsætning på byniveau. Inden for de primære oplande svarer hovedbyens udvalgsvareomsætning til det forbrug befolkningen i det afgrænsede område har af udvalgsvarer. Der er kun foretaget skønnede oplande for udvalgsvarer i byer med en dækningsgrad på over 100. I de sekundære oplande forudsætter modelberegningen, at forbrugerne inden for de afgrænsede områder også lægger en del af deres forbrug udenfor hovedbyen i det afgrænsede områder.

DET FREMTIDIGE FORBRUG OG AREALBEHOV

Udviklingen i omsætningen og forbruget i Skanderborg Kommune danner, sammen med et skøn over antallet af fremtidige forbrugere og deres forbrug, grundlag for Kommuneplan 09's udlæg af nye arealer til detailhandel. Arealudlægget ses i Tabel 2 og 3.

OMRÅDE TYPE	STEDBETEGNELSE	RAMME FOR UDBYGNING				MAX. BUTIKSSTØRELSE	
		DAGLIG-VARER	UDVALGS-VARER	I ALT	RUMMELIGHED I EX. LOKALPLAN	DAGLIG-VARER	UDVALGS-VARER
Bymidte	Skanderborg midtby	5.500	20.000	25.500		3.500	2.000
	Galten-Skovby	2.000	5.000	7.000	3.000	3.000	1.000
	Hørning	1.000	4.000	5.000	5.000	3.000	1.000
	Ry	1.000	5.000	6.000	3.500	3.000	1.000
	Stilling-Gram	1.500	500	2.000		2.500	500
	Låsby	1.000	500	1.500		1.000	500
Bydelscenter	Højvang centeret	1.500	0	1.500		2.000	500
	Skanderborg Bakker	0	0	0	2.000	2.000	0
Lokalcenter	Vroldvej (Skanderborg)	0	0	0		1.000	500
	Skovby	0	0	0	1.000	1.000	500
	Gl. Rye	500	500	1.000		1.000	250
	Vírring	500	500	1.000		1.000	250
	Stjær	500	500	1.000		1.000	250
	Tebstrup	500	500	1.000		1.000	250
	Herskind	500	500	1.000		1.000	250
	Voerladegård	500	500	1.000		1.000	250
	Hylke	500	500	1.000		1.000	250
	By- og boligområder	500	200	700		500	200
Enkeltstående butikker til lokal forsyning	Landsbyer	Skal tilpasses behovet					
	Skanderborg station	270	0	270		250	0
I ALT		17.770	38.700	56.470			

Tabel 2 Ramme for udbygning af dagligvare- og udvalgsvarebutikker og maks. butiksstørrelser for dagligvare- og udvalgsvarebutikker.

OMRÅDE TYPE	STEDBETEGNELSE	RAMME FOR UDBYGNING		MAKS. BUTIKSSTØRELSE
		NY UDLÆG	RUMMELIGHED I EKSISTERENDE LOKALPLAN	
Områder til pladskrævende varegrupper	Skanderborg	0	3.500 (Godthåbsvej)	1.500
	Højvangen	0	(Ramme i kommuneplan 20.000)	5.000
	Stilling-Gram	6.500 (Industrivej)	5.050 (Ørstedesvej)	5.000
	Galten-Skovby	0	12.000 (Klank)	1.500
	Hørning	5.000 (Hørning vest)	0	1.500
	Ry	0	7.500 (Kløftehøj)	1.500
	Låsby	3.000 (Parallelvej)	0	3.000
	Låsby	5.000 (Mosegårdsvej)	6.000 (Egelykke)	1.500
I ALT		19.500	34.050	

Tabel 3 Ramme for udbygning af butikker med pladskrævende varegrupper og maks. butiksstørrelser for butikker med pladskrævende varegrupper.

Der er forudsat, at antallet af indbyggere i Skanderborg Kommune i 2020 vil være steget med ca. 8.800 personer, og at der fortsat vil være en vækst i privatforbruget. Dog betydeligt lavere end væksten i perioden 2000–2007. Det er endvidere forudsat, at detailhandelen i Skanderborg Kommune vil kunne fastholde sin markedsandel inden for beklædning og udvalgsvarer i forhold til Århus.

For at underbygge Skanderborgs rolle som hovedby, og blandt andet give god mulighed for at Skanderborg fortsat kan få andel af den samlede omsætning, bliver der givet mulighed for at udbygge det samlede butiksareal med i alt 25.500 m². Dette forventes ikke i nævneværdig grad at påvirke handelen i kommunens andre centerbyer eller mulighederne for at opretholde butikker i lokalområderne. Arealudlægget ses som en nødvendighed for, at Skanderborg kan fastholde sin position i den regionale konkurrence.

I Galten-Skovby, Hørning og Ry gøres det muligt at udbygge det samlede butiksareal med i alt henholdsvis 7.000, 5.000 og 6.000 m². Sammen med de muligheder for detailhandel, der findes i eksisterende lokalplaner, jf. Tabel 2, bliver den enkelte midtby hermed sikret mulighed for at udbygge det samlede butiksareal med i alt ca. 10.000 m².

I butikscentrene i de enkelte bydele og i lokalcentrene bliver det gjort muligt at udvide de eksisterende butikker til tidsvarende størrelser. Samtidig bliver der givet mulighed for

at etablere enkelte nye butikker, primært dagligvarebutikker, hvis der opstår behov herfor.

Enkeltstående butikker skal placeres som en del af eller i umiddelbar tilknytning til det område, hvor de mulige kunder bor. Samtidig må etableringen af en butik ikke medføre væsentlige trafikale eller støjmæssige gener for omgivelserne.

Kommuneplan 09 sikrer en decentral struktur for detailhandelen, hvor bil ikke altid er en nødvendighed, fordi afstanden mellem boliger og lokale butikker er forholdsvis kort. For at give cyklister og fodgængere bedre muligheder for at komme til og fra midtbyer og butikkerne i de enkelte bydele og lokalcentre, vil de lokale stier løbende blive udbygget.

PLADSKRÆVENDE DETAILHANDEL

I byområder i tilknytning til de overordnede veje kan det i udpegede erhvervsområder gøres muligt at etablere butikker, som forhandler særligt pladskrævende varegrupper, som ikke umiddelbart kan indpasses i midtbyerne. Det drejer sig om butikker, der forhandler biler, lystbåde, campingvogne, planter, havebrugsvarer, tømmer, byggematerialer, grus, sten og beton.

Butikker, der forhandler møbler, kan under visse betingelser også placeres i erhvervsområder med mulighed for plads-

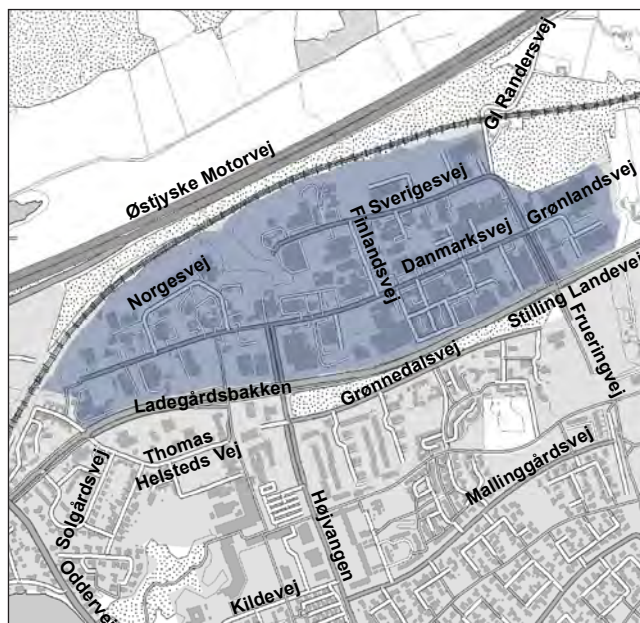
krævende butikker. Det forudsætter dog, at det kan godtgøres, at der ikke er plads i midtbyerne. Vurdering af, om dette er tilfældet, skal ske i forbindelse med en konkret ansøgning om etablering af en møbelbutik.

Butikker, som er muliggjort efter den tidligere gældende lovgivning, kan fortsætte som hidtil i de erhvervsområder, de er beliggende i, selvom butikkerne ikke falder ind under den nuværende definition af pladskrævende varegrupper i Planloven.

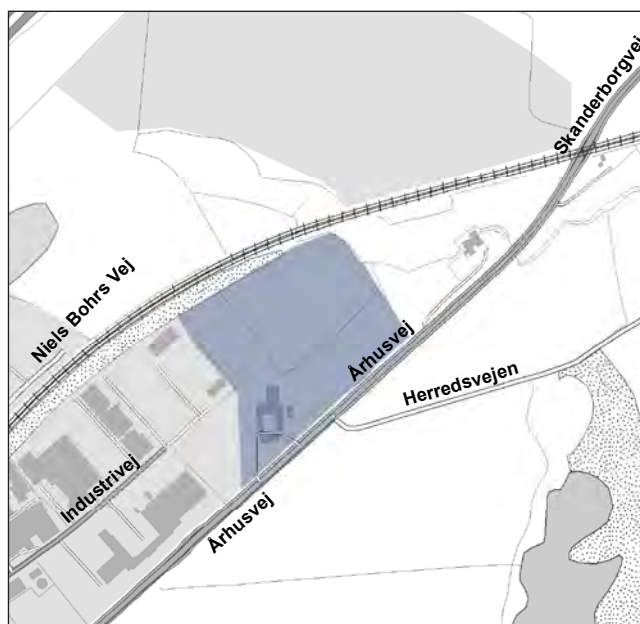
I Skanderborg Kommune udpeges mulighed for butikker, der forhandler pladskrævende varegrupper, i de nye erhvervsområder i Stilling-Gram, Hørning vest og i Låsby vest. Herudover er der mulighed for sådanne butikker i en række eksisterende erhvervsområder. Erhvervsområderne, der forbeholdes denne type erhverv, er afgrænsede, som det fremgår af Kort 2.04 - 2.13.

I Kommuneplan 09's rammer er der redegjort for, hvorvidt alle typer af pladskrævende varegrupper kan etableres inden for det enkelte område, og hvor store butikkerne må være. I forbindelse med lokalplanlægning skal der redegøres for, i hvilke dele af det enkelte område, de kan placeres.

I tilknytning til butikker, der forhandler tømmer og byggematerialer, må arealet for et byggemarked tilpasses tømmerhandelens størrelse og aldrig overstige 2.000 m².

Kort 2.05 Højvangen i Skanderborg

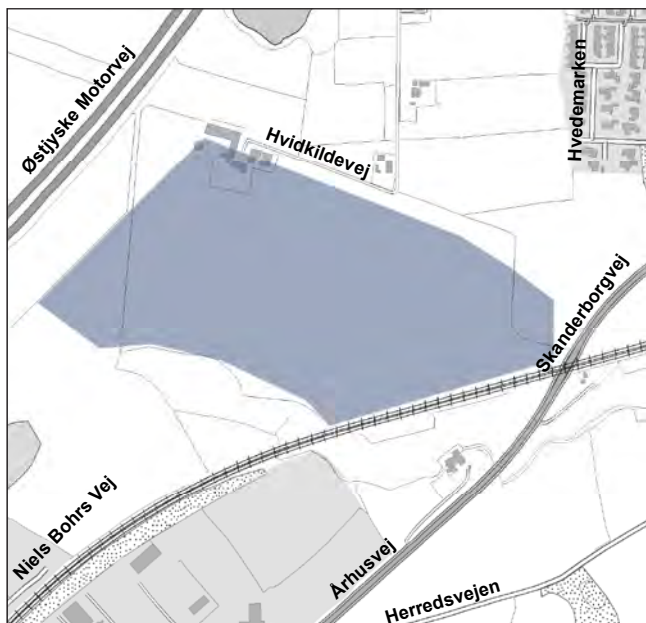
Kort 2.06 Industrivej i Stilling-Gram

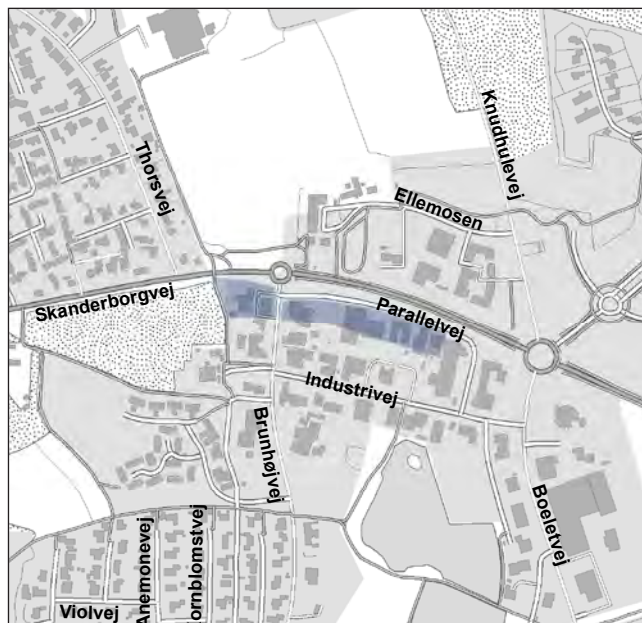
Kort 2.04 Godthåbsvej i Skanderborg

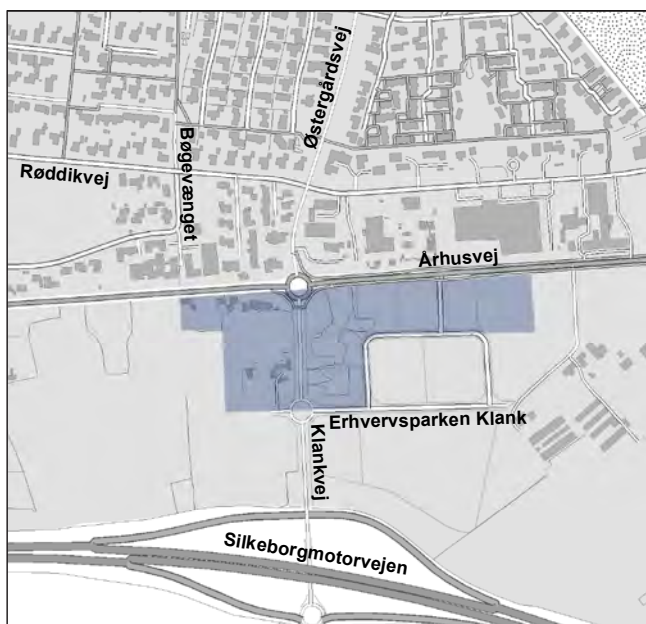
Kort 2.07 Ørstedsvvej ved Stilling-Gram

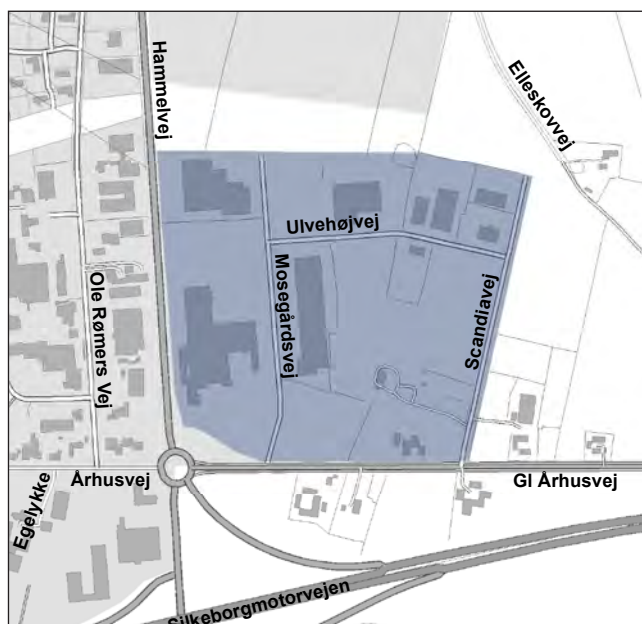
Kort 2.08 Høring Syd

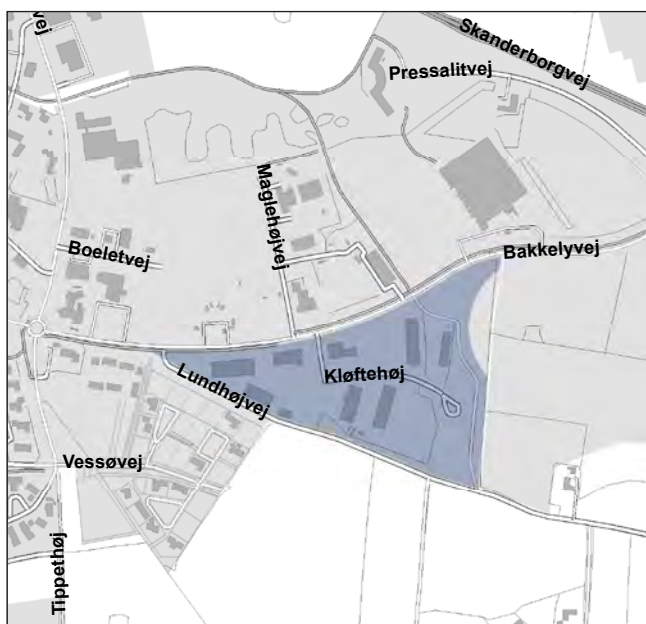
Kort 2.11 Parallelvej i Ry

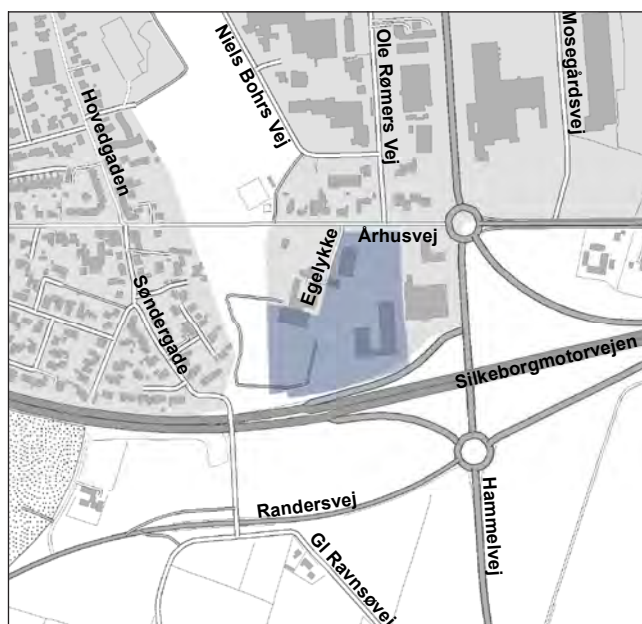
Kort 2.09 Klank i Galten-Skovby

Kort 2.12 Mosegårdsvej ved Låsby

Kort 2.10 Kløftehøj i Ry

Kort 2.13 Egelykke i Låsby

DETAILHANDELEN I SKANDERBORG MIDTBY OG LOKALE BUTIKSOMRÅDER

Kort 2.14 Butiksområdet i Skanderborg midtby

Skanderborg sikres som kommunens hovedby mulighed for en væsentligt forbedret detailhandel. Velfungerende dagligvarebutikker samt spændende og attraktive butikker med udvalgsvarer skal sammen med et attraktivt bymiljø og gode service- og kulturtilbud give synergi og flere handlende i byen.

Ved at etablere Skanderborg Centeret centralt i Skanderborg midtby og ved at muliggøre et bedre shoppingmiljø i Adelgade med mulighed for flere og større butikker, bedre forhold for fodgængere, renoverede facader og gadeinventar m.m., og samtidig fokusere på gode opholds- og kulturtilbud på byens rekreative arealer mod søen, skabes der grundlag for mere handel og mere liv i midtbyen. Flere af kommunens borgere vil kunne nyde en »oasetur i byen«, og flere turister forventes at ville besøge byen.

Skanderborg midtby har en god tilgængelighed for alle trafikanter. Kommuneplan 09 åbner mulighed for, at Adelgade på en strækning kan blive omdannet til gågade ved at henvise den parkeringssøgende trafik til Sygehusvej. En sådan omlægning af trafikken vil bedre forholdene både for de bløde trafikanter og for bilisterne, der får en bedre tilgængelighed til byens største parkeringspladser vest for Adelgade.

Den nuværende afgrænsning af midtbyens butiksområde bliver fastholdt med mindre justeringer. Nord og vest for Mindet bliver afgrænsningen indsnævret. Ligeledes bliver området indsnævret langs Sygehusvej og Møllegade. På Søtoften bliver afgrænsningen udvidet i overensstemmelse med Kommuneplantillæg nr. 8 til Kommuneplan 2005. Udvidelsen er sket efter den statistiske metode.

AFGRÆNSNING AF MIDTBYSER

Afgrænsning af bymidter sker efter en statistisk metode, der tager udgangspunkt i tilstedeværelsen og koncentrationen af en række funktioner, herunder butikker, kulturtilbud samt privat og offentlig service (f.eks. frisører, hoteller, banker, tandlæger, læger og stationer). De nærmere bestemmelser er fastsat i bekendtgørelse nr. 1093 af 11. september 2007 om afgrænsning af bymidter og bydelscentre.

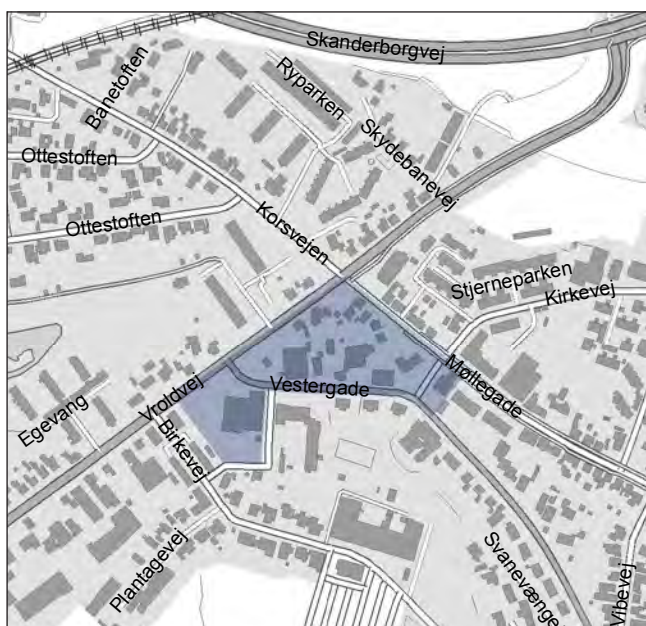
I butiksområdet syd for Vestergade sikres det, at der kun etableres butikker, der kan passes ind i områdets kulturhistoriske miljø, som f.eks. gallerier, kunsthåndværkbutikker og lignende.

De mindre butiksområder ved Voldvej, i Højvangs Centeret og i Stilling-Gram udgør de væsentligste alternativer til dagligvarehandelen i Skanderborg midtby. De tre områder har en god beliggenhed i forhold til de større boligområder i Skanderborg, og der er en god tilgængelighed for alle trafikanter til områderne.

Kommuneplan 09 sikrer, at dagligvarehandelen i disse områder kan blive opretholdt og/eller blive udvidet, så butikker kan få en tidssvarende størrelse og dermed bevare deres konkurrenceevne. Arealet til butikker med udvalgsvarer bliver dog begrænset i disse områder for at fastholde og styrke Skanderborg midtby.

I Vrold og i den sydlige del af Skanderborg udlægger Kommuneplan 09 ikke større nye boligområder. Den nuværende afgrænsning indsnævres derfor til området nærmest krydsene Vestergade/Vroldvej og Møllegade/Vroldvej. De nuværende butiksudlæg fastholdes, idet der dog bliver mulighed for at omdanne udvalgsvarebutikker til dagligvarebutikker.

Kort 2.15 Butiksområdet ved Vroldvej

De nye boligområder i Anebjerg vil med tiden få en sådan størrelse, at disse kan berettige et lokalt butiksområde. Den kommende Anebjerg Skov deler imidlertid bebyggelserne, hvilket betyder, at beboerne i området vil have nemmest ved at komme til og fra butikker i henholdsvis Højvangen og Stilling-Gram. Det vurderes derfor, at det er uhenigtsmæssigt at bygge et egentligt nyt butikscenter i tilknytning til Anebjerg. I stedet bør de nuværende områder med detailhandel i Højvangen og Stilling-Gram kunne forsyne det nye område. Mens der vurderes at være tilstrækkeligt med butikker i Højvangs Centeret, gør Kommuneplan 09 det muligt, at butiksområdet i Stilling-Gram kan forbedres og udbygges i takt med udviklingen af Anebjerg.

Højvangs Centret er i det store hele fuldt udbygget. Udvidelsen af uddannelsescampus med et 10. klasses center i tilknytning til butiksområdet gør det svært at finde plads til at

udvide butiksområdet fysisk. Kommuneplan 09 gør det dog muligt at udvide dagligvarehandelen i området, mens der ikke bliver udlagt nye arealer til udvalgsvarebutikker.

Kort 2.16 Butiksområdet i Højvangen

Butiksområdet i Stilling-Gram sikres mulighed for at kunne udbygges mod sydvest og for at kunne forbedre adgangsforholdene, idet der åbnes mulighed for direkte vejadgang fra krydset Stilling Byvej/Gramvej til det udvidede område. For at koncentrere handelen bliver butiksområdet indskrænket mod øst. Den nye afgrænsning er sket efter den statistiske metode.

Kort 2.17 Butiksområdet i Stilling-Gram

Den nye afgrænsning af butiksområdet i Stilling-Gram vil gøre området mere attraktivt for de nye boligområder i Stilling-Gram og i Anebjerg. I forbindelse med en planlagt forlængning af Stilling Landevej over i Randersvej sikres trafiksikre stiforbindelser fra butiksområdet til disse boligområder. Da der i sammenhæng med butiksområdet åbnes mulighed for en genåbning af et stoppested på nærbanen mod Århus, vil pendlere kunne handle på vej hjem uden brug af bil.

Rammen til dagligvarehandel udvides lidt, og der udlægges også tilstrækkelig ramme til, at nuværende butikker med udvalgsvarer, der ligger langs landevejen, kan flyttes til det udvidede butiksområde. I takt med udviklingen af Anebjerg kan rammen for ny detailhandel udvides i forbindelse med kommende kommuneplan.

I Skanderborg Bakker fastholdes udlægget til dagligvarehandel. Boligområdets beliggenhed nær Skanderborg Station vil motivere beboerne til at benytte offentlig transport, og derfor er det hensigtsmæssigt, at der kan handles dagligvarer i lokalområdet uden brug af bil.

Kort 2.18 Butiksområdet i Skanderborg Bakker

Endelig gives mulighed for at udvide dagligvarehandelen i forbindelse med Skanderborg Station. Udlægget gør det muligt at udvide den nuværende kiosk eller oprette endnu en kiosk. Udlægget skal sikre, at området kan fungere tidsvarende i forhold til de mange nuværende brugere og i forhold til brugerne af en evt. kommende Parkér og Rejs parkeringsplads ved stationen.

DETAILHANDEL I GALTEN-SKOVBY

Galten-Skovby sikres som områdecenter mulighed for en relativ stor udbygning af detailhandelen. Udlæg af forholdsvis store arealer til nye butikker kan sammen med de muligheder, Kommuneplan 09 rummer for nybyggeri og renovering af midtbyen, medvirke til at skabe grundlag for en modernisering af byens centrale dele.

Kommuneplan 09 lægger op til, at den lange udstrækning som midtbyen i dag har fra Torvet og langs Søndergade, kan deles op i forskellige temaer og på denne måde udnytte længden til fordel for bylivet i Galten-Skovby. Inden for hele strækningen vil der være mulighed for at etablere butikker, men i den nordlige del af byen omkring Torvet skabes mulighed for at bygge tættere og dermed skabe et mere intimt handelsstrøg. En trafiksanering nord for krydset Søndergade/Røddikvej vil understøtte muligheden for at indrette et velfungerende og hyggeligt shoppingmiljø med muligheder for udeservering og aktiviteter i gaden.

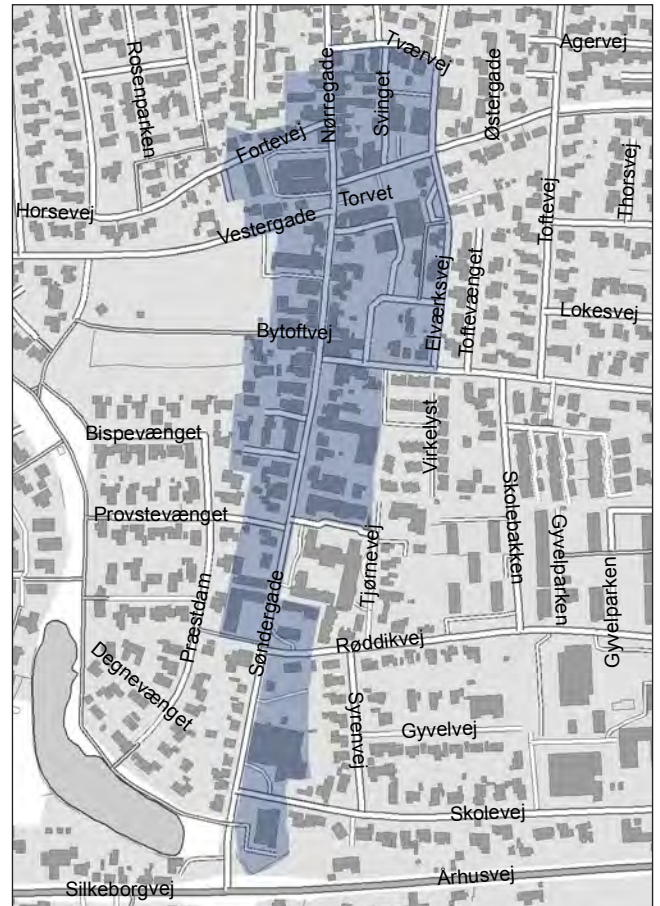
En forskønnelse af midtbyen og etableringen af flere nye butikker vil kunne medvirke til, at borgerne i Galten-Skovby området i højere grad vælger at købe ind i lokalområdet frem for at foretage deres indkøb i Århus.

Midtbyen har en god tilgængelighed for både bilister og for cyklende, da stisystemet i byens grønne struktur forbinder de større boligområder med midtbyen. Busterminalens placering ved Torvet gør det desuden muligt for pendlere, der benytter kollektiv trafik, at handle på vej hjem uden brug af bil. Den nuværende afgrænsning af butiksområdet fastholdes uændret.

Det mindre butiksområde i bydelen Skovby fungerer med sin centrale beliggenhed som lokalt indkøbscenter for de store boligområder i denne del af byen.

Det er let at handle for pendlere i bil på vej hjem fra arbejde eller fra hjemmet på cykel eller til fods. Den nuværende afgrænsning af butiksområdet fastholdes. Udover muligheden for en enkeltstående butik på Skovlundsvej skabes der af hensyn til ønsket om en koncentration af handelslivet i midtbyen ikke mulighed for yderligere butikker uden for midtbyen.

Kort 2.19 Butiksområdet i Galten-Skovby

Kort 2.20 Butiksområdet i bydelen Skovby

DETAILHANDEL I HØRNING

Hørning sikres som områdecener muligheden for en relativ stor udbygning af detailhandelen. Udviklingen inden for især handelen med dagligvarer gennem de sidste 10 år viser, at byen kan fastholde mange borgeres dagligvarehandel på trods af byens nære beliggenhed ved Viby og Århus.

Butiksområdet har hidtil bestået af to mere eller mindre adskilte butiksområder ved henholdsvis Nørre Allé og Allécenteret. For at styrke handelslivet i Hørning midtby sigter Kommuneplan 09 mod at sammenbinde disse to områder og skabe synergi mellem disse områder og aktiviteterne ved Rådhuspladsen. Det er blandt andet hensigten, at butiksområdet derved skal blive mere synligt fra Århusvej.

I butiksområdet ved Nørre Allé skaber Kommuneplan 09 mulighed for at bygge højere og indrette nye lejligheder og erhverv i etagerne over stueplanet. Dette forventes at kunne forbedre butiksområdets muligheder for indtjening og dermed skabe grundlag for en ønsket modernisering.

Hørning midtby har med sin beliggenhed tæt ved Århusvej en god tilgængelighed for alle trafikarter. Kommuneplan 09 åbner mulighed for, at der kan etableres en større parkeringsplads ved Damager. Parkeringspladsen vil kunne fungere både i forhold til butikkerne på Nørre Allé og i forhold til Allécenteret. Parkeringsanlægget kan alternativt placeres ved Adslewvej. Forbedrede parkeringsmuligheder uden for Nørre Allé vil kunne fredeliggøre torveområdet.

For at sikre en god tilgængelighed mellem de nye boligområder syd for jernbanen og midtbyen reserverer Kommuneplan 09 mulighed for en ny forbindelsesvej fra Herredsvejen og til rundkørslen ved Allécenteret. Den nye vej vil sammen med Agerskovvej skabe god trafikalsammenhæng mellem bydelene nord og syd for banen.

For at forbedre den trafikale sammenhæng for cyklende og gående påtænkes Blegindvej trafiksaneret i takt med udbygningen af de nye boligområder syd for jernbanen. Blegindvej vil dermed blive mere trafikalsikker for de bløde trafikarter fra boligområderne og stationen mod midtbyen. Bycenterets placering i umiddelbar tilknytning til stationsområdet gør det desuden muligt for pendlere, der benytter kollektiv trafik til at handle på vej hjem uden brug af bil.

Kommuneplan 09 ændrer den nuværende afgrænsning af butiksområdet i Hørning midtby, så det fremover indbefatter det tidligere rådhus. Samtidig udvides butiksområdet til også at omfatte Damager. Den nye afgrænsning er sket efter den statistiske metode (se boksen side 38).

Kort 2.21 Butiksområdet i Hørning

DETAILHANDEL I RY

Ry sikres som områdecener mulighed for en relativ stor udbygning af detailhandelen. Årsagen hertil er blandt andet, at Ry på grund af sin beliggenhed længere væk fra den overordnede infrastruktur og dermed fra Århus i højere grad er »selvforsynende« end de øvrige områdecener i kommunen.

Udlægget af en ny detailhandelsramme sikrer, at den planlagte byomdannelse i Ry bymidte kan realiseres ved at etablere nye og udvide og renovere eksisterende butikker. Hermed får borgerne i Ry, uanset at de pendler til og fra arbejde i de nærliggende større byer, bedre mulighed for at fastholde deres handel af især dagligvarer i lokalområdet.

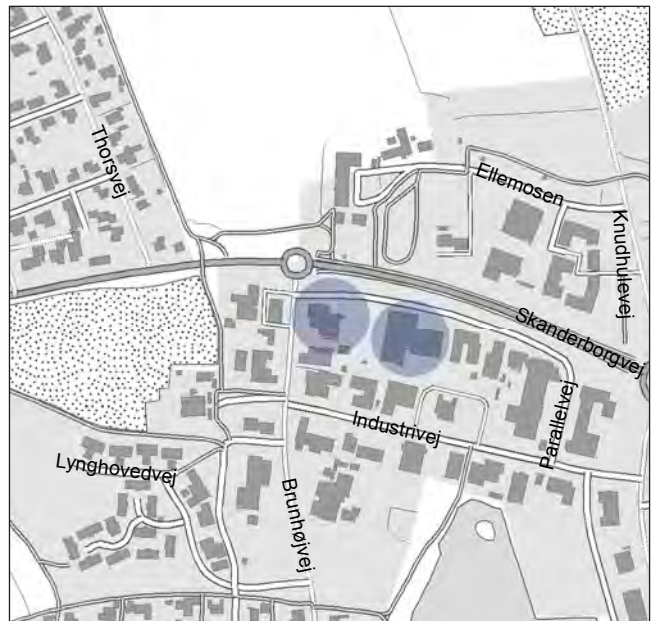
Byens eksisterende kvalitetsbevidste udvalgstilbud forventes også at kunne fastholdes og udbygges. Ikke kun borgerne i Ry, men også borgere fra andre dele af kommunen og de mange turister, der året igennem besøger Ry, forventes at bidrage til den fremtidige handel i Ry midtby.

Ry midtby har en god tilgængelighed for alle trafikanter. Byomdannelsen har blandt andet som mål at forbedre forholdene for de bløde trafikanter i midtbyen. Omdannelsen af Ry Bytorv og Posthusgrunden vil skabe bedre betingelser for butikkerne ud mod Skanderborgvej og Klostervej. Nye spændende og forskelligartede byrum vil forbedre mulighederne for udendørs aktiviteter i forhold til handel og turisme. Samtidig vil de nye byrum skabe bedre betingelser for krydsning af Klostervej og Skanderborgvej og dermed et forbedret shoppingmiljø i hele midtbyen.

Bycenterets sammenhæng med området ved jernbanestationen gør det desuden muligt for pendlere, der benytter kollektiv trafik, at handle på vej hjem uden brug af bil.

Kort 2.22 Butiksområdet i Ry midtby

Kort 2.23 Butiksområde på Parallelvej, Ry

På Parallelvej gives mulighed for, at den nuværende dagligvarehandel kan indgå i ny planlægning og dermed fastholdes. Dagligvarebutikkerne ligger hensigtsmæssigt i forhold til den udbygning af Ry, der er sket og fortsat sker i Kildebjerg. Der er ikke planlagt nye dagligvarebutikker i Kildebjerg.

Dagligvarebutikkerne ved Parallelvej fremgår ikke af Tabel 2, da de ikke ligger i bymidte, bydelscenter eller lokalcenter. Andre steder i kommunen kan der også være eksisterende dagligvarebutikker uden for byer, bymidter og lokalcenter, som ikke omtales i teksten, da de i størrelse, koncentration og beliggenhed ikke vurderes at have så stor betydning, som de to butikker på Parallelvej.

Kort 2.24 Butiksområdet i Låsby

DETAILHANDELEN I LÅSBY

Låsby sikres mulighed for en forholdsvis stor udbygning af dagligvarehandelen. Udbygningen skal sikre varierede dagligvaretilbud til de forholdsvis store nye boligområder, som Kommuneplan 09 udlægger ved Låsby. Hermed vil det blive muligt, at det daglige indkøb af fødevarer kan ske, uden at borgerne i Låsby skal køre til de nærliggende større byer.

Udover at rammen til dagligvarehandel udvides, udlægges også en mindre ramme til butikker med udvalgsvarer.

Den nuværende afgrænsning af butiksområdet i Låsby ændres, så de dele af centerområdet, som ligger i den nordligere og gamle bydel, udtages af detailhandelsafgrænsningen. Målet er at koncentrere handelen i byens sydlige del.

2.6 SKANDERBORG

Skanderborg er den nye kommunes hovedby. Byen skal med sine nuværende knap 18.000 indbyggere indeholde en lang række funktioner og tilbud, som understøtter byens rolle som hovedby og som en større by i det østjyske bybånd.

Byen har oplevet en stor vækst de seneste 8-10 år i forhold til både bosætning og erhvervsudvikling. Skanderborg er kommunens mest foretrukne sted at bosætte sig, blandt andet på grund af en god beliggenhed i forhold til infrastruktur, smuk natur og gode kultur- og fritidstilbud. Boligområderne i Højvangen og Stilling-Gram er fuldtudbyggede, og det store nye byområde Skanderborg Bakker er næsten fuldt udbygget. I samme periode er der sket en fortætning og en højere bebyggelse i byens centrale dele, hovedsageligt langs Adelgade.

Skanderborg midtby har fastholdt byens handel på trods af, at de nærliggende større byer Århus, Horsens og Silkeborg har etableret nye indkøbscentre i de seneste 5-10 år, f.eks. Bruuns Galleri. De mange nye borgere og de generelt forbedrede økonomiske vilkår har medvirket til at fastholde et godt handelsliv.

Skanderborg kan dog blive endnu mere attraktiv som handelsby. Kombinationen af gode og kvalitetsbevidste dagligvarebutikker, spændende udvalgswarebutikker, et smukt bymiljø og mulighederne for at bygge flere boliger kan give et større kundeflow gennem byen. En udbygning og forbedring af veje og stier mellem byens boligområder og midtbyen kan understøtte denne udvikling.

INSPIRATION FRA BYGRUPPEN

I forarbejdet til Kommuneplan 09 blev borgerne inviteret til at komme med idéer til udvikling af deres by. Fire bygrupper for Skanderborg, Galten-Skovby, Hørning og Ry udarbejdede forslag til udvikling af hver deres by. Alle idéerne og sammenhængen til arbejdet med forslag til Kommuneplan 09 blev i efteråret 2008 præsenteret på et fælles møde for byrådet og bygruppernes medlemmer, og idéerne har efterfølgende inspireret arbejdet med Kommuneplan 09 og vil fortløbende inspirere andre planlægningsmæssige tiltag i byen. De endelige beslutninger om realisering af idéerne træffes af byrådet.

SKANDERBORG BYGRUPPE FORESLÅR BLANDT ANDET AT

- modernisere området omkring Dagmarcenteret, som dermed gøres attraktivt
- etablere en »Grøn gågade« som ramme om et bedre handels- og kulturliv
- forlænge Sygehusvej til Emilievej
- udvikle arkitekturpolitik for facader og byrum
- forbedre sammenhæng mellem Adelgade og søfronten
- etablere gang- og cykelstier langs Skanderborg Sø
- etablere hyggeligt miljø omkring Kulturtorvet og Byparken og indarbejdelse af Møllegade-krydset (Ole Lund Kirkegaards Strædet) i disse opholdsrum
- byfortætte langs Vestergade, Møllegade og Banegårdsvej
- friholde midtbyen for egentlige højhuse (Kvickly og Parkvej)
- udarbejde bevarende lokalplan for Kongebyen og forskønnelse af kulturhistoriske bygninger
- modernisere Søbadet
- etablere turistkontor og markedsføre herlighedsværdierne i Skanderborg
- opføre nyt rådhus ved Skanderborg Station
- forbedre stier og kollektiv trafik samt
- styrke opmærksomheden omkring Illerup Ådal-fundene.

SKANDERBORGS BYDELE OG BYUDVIKLING

Skanderborg består af en række bydele adskilt af rekreative naturområder i form af skov og sø. Stilling-Gram og bydelene Anebjerg, Højvangen, Skanderborg midtby og Vrold ligger langs den gamle hovedlandevej, og nord for Skanderborg Station hæfter den store nye bydel Skanderborg Bakker sig på midtbyen.

Det forventes, at Skanderborg i takt med udbygningen af Anebjerg vil vokse til over 20.000 indbyggere inden for de 12 år, som kommuneplanen dækker. Midtbyen vil fortsat være centrum for handel, kultur og administration. De øvrige bydele er primært boligområder med mindre lokale dagligvarebutikker.

Højvangen er byens største boligområde og indeholder desuden en uddannelsescampus med gymnasium, handelsskole og folkeskole. I tilknytning til uddannelsescampussen findes et buticenter og en svømmehal.

Skanderborg Bakker er med sin placering tæt på Skanderborg Station og midtbyen et attraktivt alternativ til bosætning i Århus, og tilflytningen til området har været stor gennem de sidste 3-4 år.

Kommuneplan 09 åbner for, at der i det nye boligområde Anebjerg mellem Højvangen og Stilling-Gram kan bygges i størrelsesordenen 900 nye boliger. Et stort nyt skovområde sikrer, at denne del af byen også får nærhed til naturoplevelser og gode muligheder for at motionere og få rekreative oplevelser. Kommunens kommende store idrætsområde, Fælleden, ligger i umiddelbar tilknytning til Anebjerg, og vil derfor også kunne tilbyde gode oplevelser til beboerne. Det forventes, at Anebjerg vil blive meget attraktiv og med sin placering være med til at knytte Skanderborgs forskellige byområder sammen i vækstbåndet langs E45.

En velfungerende infrastruktur vil binde de enkelte bydele med deres forskellige funktioner sammen. Med bydelenes placering ved den gamle landevej fra Århus til Horsens ligger disse godt i forhold til den kollektive trafik, der findes på denne regionale strækning. For at tilgodese ønsket om, at flest muligt kan cykle eller gå til arbejde, skole og fritidsaktiviteter, vil der blive arbejdet for at lave et velfungerende stisystem mellem de forskellige bydele og herfra til de kollektive trafikforbindelser.

I hele Skanderborg vil der blive gode muligheder for motion, da der overalt i byen er naturområder, som er nemme at komme til og fra. Således ligger der skov, landskaber og søer mellem alle Skanderborgs bydele.

Midtby med liv, kvalitet og bypræg

Skanderborg midtby skal være levende og attraktiv og understøtte Skanderborg som kommunens hovedby.

Bymidten skal opfylde mange behov og ønsker og rumme mange muligheder for udvikling. Den skal være en attraktion for byens og kommunens borgere, og den er et vigtigt udviklingsområde for butikker og byerhverv. Den øgede befolkningstilvækst giver muligheder for interessante kultur- og erhvervsaktiviteter, som kan skabe liv i bymiljøet for borgere, handlende og turister.

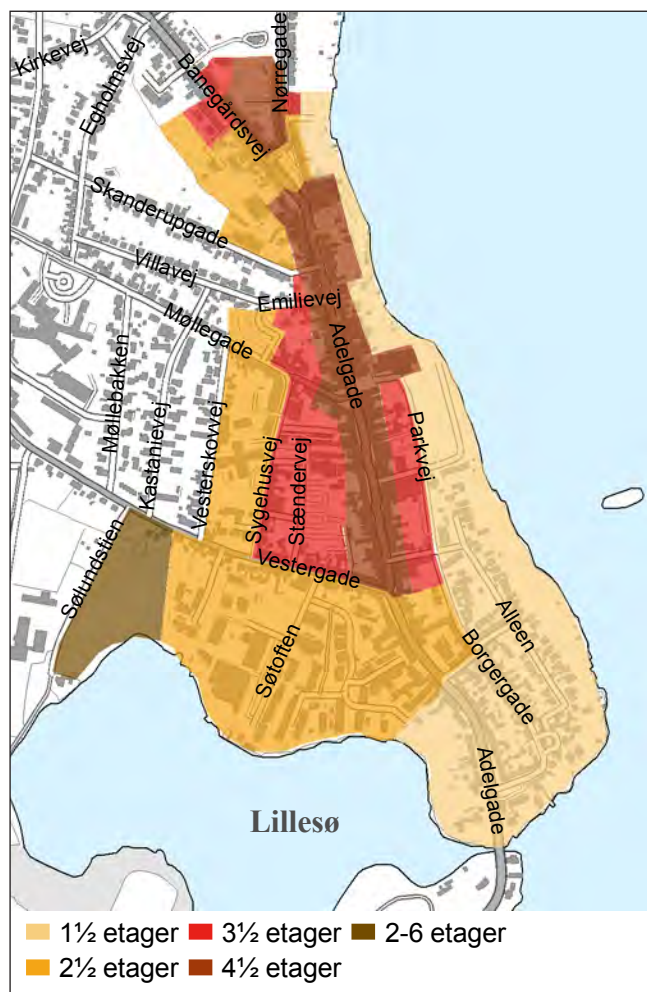
Kort 2.25 Skanderborg midtby

Flere boliger og erhverv i midtbyen

En mere aktiv midtby fordrer flere »brugere«. Kommuneplan 09 gør det derfor muligt at etablere flere boliger og mere erhverv i midtbyen ved at åbne op for, at bymidten gøres tættere med højere bebyggelse langs Adelgades strøg og ny bebyggelse inde i karréerne. Der skønnes mulighed for at etablere 700 nye boliger og 30.000 m² butikker og byerhverv.

Langs Adelgade gives mulighed for at bygge i op til 4½ etage langs den centrale del af gaden fra Vestergade til Mindet.

Ønsket om at bygge højt og tæt skal altid afvejes i forhold til ønsket om at skabe en smuk og harmonisk midtby og at sikre midtbyens bevaringsværdige bygninger. Afvejningen vil blive baseret på Skanderborg Kommunes kommuneatlas over bevaringsværdige bygninger, samt den kommende arkitektur- og facadepolitik. Der vil normalt ikke blive givet tilladelse til nedrivning eller større ombygninger af bygninger med høj bevaringsværdi. Bygninger med middel bevaringsværdi vil blive vurderet i hvert enkelt tilfælde.

Kort 2.26 Etagerhøjder i Skanderborg midtby

I de øvrige dele af midtbyen, hvor bygningerne i højere grad skal bruges til boligformål, er højden på bygningerne lavere og tætheden mellem dem som udgangspunkt mindre. I den ældre og mere bevaringsværdige del af midtbyen fra Adelgade til Dyrehaven fastholdes de nuværende strukturer for bebyggelse og højden på bygningerne for at bevare områdets kulturhistoriske værdi.

På den ubebyggede tidligere gartnerigrund på Vestergade/Sølundstien åbnes der dog mulighed for at bygge højere med bygninger på op til 6 etager. Bebyggelsen skal fremtræde som et særligt byggeri, der med vægt på arkitektoniske kvaliteter indskrives sig som noget specielt i bybilledet. Samtidigt skal bebyggelsen og udearealernes udtryk og anlæg udformes med øje for områdets placering nær byens grønne arealer ved Sølund.

Det bliver også muligt at bygge højere og tættere på udpegede omdannelses- og udviklingsområder langs indfaldsvejene Vestergade, Møllegade og Banegårdsvej. En fortætning og omdannelse af disse områder skal ske efter en samlet områdeplanlægning for disse områder, som nærmere redegør for bygningernes arkitektoniske fremtræden, trafikale følger m.m. En sådan områdeplanlægning vil sættes i gang, når der vurderes at være belæg for en omdannelse af hele eller væsentlige dele af områderne, og vil ske i en åben dialog med alle interessenter i de enkelte områder.

Arkitektur og design

Kommuneplan 09 gør det muligt at omdanne og fortætte midtbyen. Dette skal følges op af en bevidst satsning på at øge kvaliteten i det nuværende bybillede. Byens kulturmiljøer og bevaringsværdige bygninger skal gøres mere synlige, og der skal gennemføres en arkitektur- og facadepolitik, der sikrer, at opførelse af nye huse og renoveringen af eksisterende sker med fokus på at skabe en attraktiv by.

Ny bebyggelse kan som udgangspunkt opføres i moderne og tidssvarende stil under iagttagelse af bebyggelsens tilpasning til de omkringliggende bebyggelser.

I områder og gadestrækninger med høj samlet bevaringsværdi skal nybyggeri udføres, så helheden bliver bevaret og fuldendt. Det gælder især Borgergadekvarteret, området omkring det nuværende rådhus og strækningen ad Adelgade fra Vestergade, Slotsholmen og til Dyrehaven.

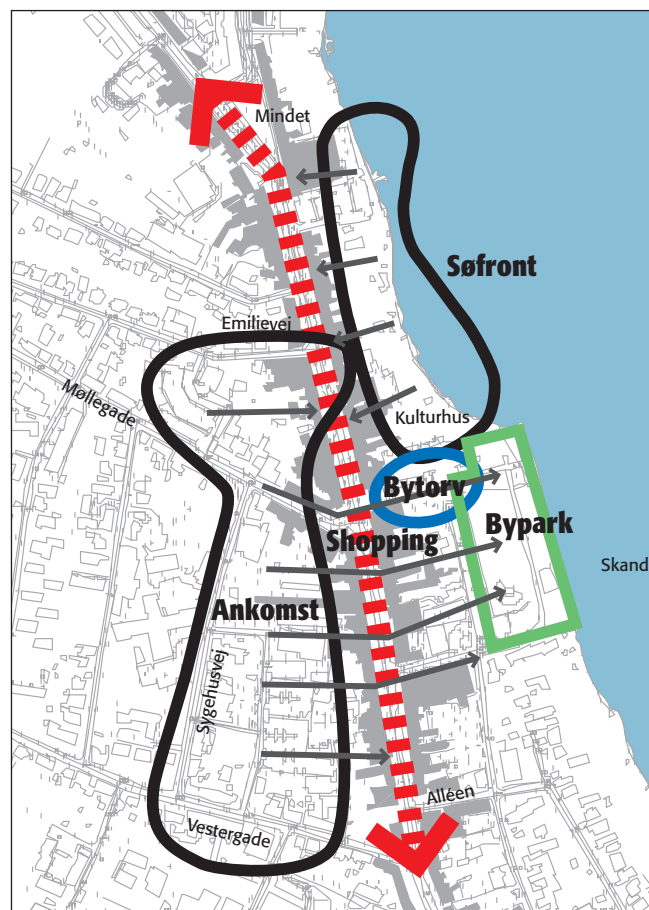
Adelgade fra Mindet til Vestergade fremstår i dag ikke i sit oprindelige smukke forløb. Mange skilte og dårlige facade-løsninger hindrer, at Adelgades huse kommer til deres ret. Den kommende arkitektur- og facadepolitik vil indeholde retningslinjer for facader, skilte, beplantning, belægninger, byinventar som belysning, bænke og lignende. En sådan styring af midtbyens udseende vil bidrage til at profilere byen og dermed gøre byen mere attraktiv.

Også midtbyens parkeringspladser skal udformes med øje for arkitektur og design, og pladserne skal være velafskærmede mod tilgrænsende baggårdsbebyggelse. I det omfang det er muligt, skal større nye parkeringspladser etableres som parkeringskældre eller integreres i nyere større bebyggelser som i det nye Skanderborg Center. Alle større parkeringspladser og parkeringshuse skal planlægges, så de arkitektonisk passer ind i det omkringliggende bymiljø.

Tilgængelighed i midtbyen

En intim og levende bymidte kræver, at de besøgende kan komme let frem til midtbyen og færdes trygt heri.

For at gøre byen mere attraktiv vil der derfor blive arbejdet for at minimere trafikken i den centrale del af Adelgade og for at forbedre tilgængeligheden til byens største parkeringspladser vest for Adelgade.

Kort 2.27 Funktionsopdeling i Skanderborg midtby

Grøn gågade i Skanderborg

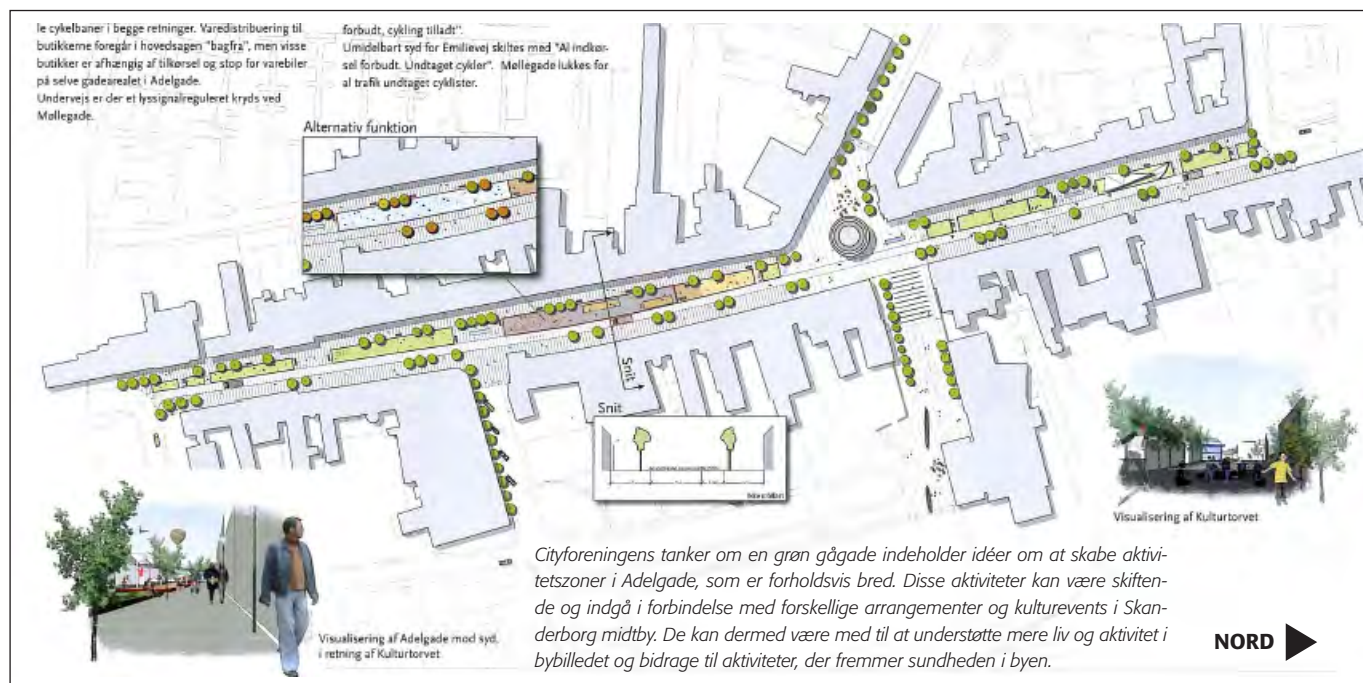
I samarbejde med Cityforeningen har der fra juli til november 2009 været gennemført et forsøg med gågade på strækningen fra Alléen til Ole Lund Kirkegaards Stræde. Forsøget skulle vise hvilke muligheder og udfordringer, der ligger i at skabe aktiviteter i gadebilledet og løse de trafikale problemstillinger, blandt andet den mest hensigtsmæssige beliggenhed af en evt. forlængelse af Sygehusvej til Emilievej.

Forsøget har givet en række erfaringer, der arbejdes videre med i planlægningen for Skanderborg midtby, herunder beslutning om, hvilke trafikale ændringer, der skal ske i midtbyen.

Skanderborg Cityforening har i 2009 fået udarbejdet et forslag til en »Grøn gågade« på strækningen fra Emilievej til Alléen. Forslaget fra Cityforeningen er baseret på, at Sygehusvej bliver ført igennem til Emilievej for dermed at føre trafikken frem til byens største parkeringspladser.

FORNYELSE AF SHOPPINGOMRÅDET

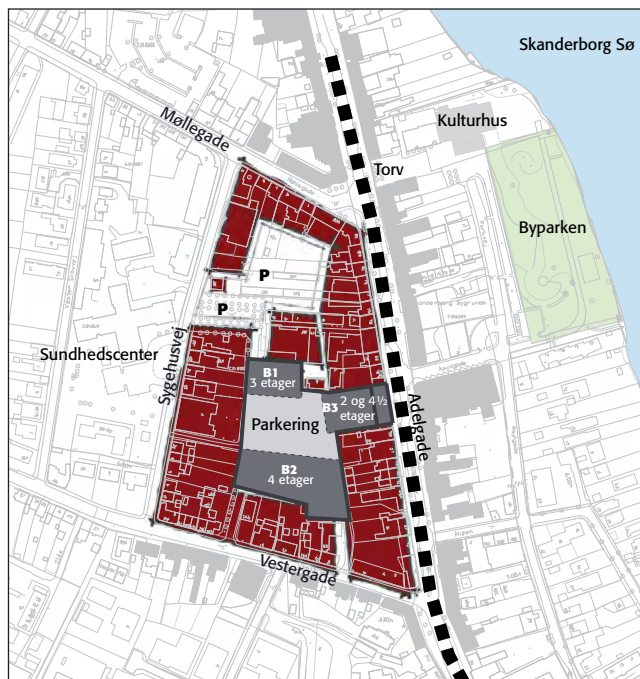
Området for detailhandel i Skanderborg midtby bliver som udgangspunkt opretholdt. Ved at etablere det nye Skanderborg Center får midtbyen en handelsmæssig attraktion, som forventes at kunne tiltrække og fastholde flere kunder fra byen og dens bydele og fra oplandet.

Skanderborg Cityforenings forslag til »Grøn gågade«

Ved at gøre det muligt at udvide eksisterende butikker og skabe mere spændende og kvalitetsbevidste livsstilsbutikker i nye eller renoverede sidebebyggelser i øvrige dele af midtbyen, kan der skabes en synergieffekt, der gør handel i byen mere spændende.

I området langs Adelgade syd for Vestergade åbner Kommuneplan 09 fremover kun mulighed for mindre butikker, som f.eks. kunsthåndværkerbutikker, der naturligt vil kunne passes ind i områdets kulturhistoriske miljø.

Kort 2.28 Skanderborg Centrets placering

Det er vigtigt, at den forholdsvis lange strækning med butikker på Adelgade ikke får »døde huller«. Omdannelse og renoveringer til butiksformål har derfor høj prioritet. Ligeledes skal mulighederne for at etablere spisesteder eller andre kulturelle aktiviteter, der skaber byliv, udnyttes. De nuværende bestemmelser, som hindrer, at større facader mod Adelgade kan indrettes til banker, ejendomsmæglere eller liberale erhverv, vil blive ført videre. Disse erhverv vil blive henvist til at etablere sig i etagerne over gadeplan, i sidegader og i de nye udviklings- og omdannelsesområder langs indfaldsvejene.

Kommuneplan 09 indeholder en forholdsvis restriktiv planlægning for nye butikker uden for Skanderborg midtby, som også skal medvirke til at sikre vitaliteten i centrum. Bortset fra at muliggøre, at de eksisterende dagligvaretilbud i byens enkelte dele kan opretholdes, åbnes der ikke for yderligere detailhandel uden for midtbyen.

Oplevelsesrum ved søen

Kulturhuset, Kulturtorvet og Byparken udgør i dag midtbyens væsentligste kultur- og rekreative opholdsarealer. Bortset fra parkeringspladsen ved Kvickly er her den eneste mulighed for offentlig adgang og ophold ved Skanderborg Sø.

Kulturhuset lever med sine ca. 350.000 årlige besøgende i overmål op til de forventninger, som lå til grund for husets opførelse i 1998. Derimod er Kulturtorvet og Byparken aldrig blevet »byens rum«. Områderne bliver ikke anvendt i nær det omfang, som det var tanken, og som deres beliggenhed fortjener. Skanderborg Bygruppe peger blandt andet på, at dette skyldes, at områderne ligger »på bagvejen« og ikke på »genvejen«.

Ved at gøre området mod Byparken mere spændende, kan der dannes et bedre grundlag for, at Byparken bliver en friluftsoase med et intenst og mangfoldigt friluftsliv. Kommuneplan 09 sikrer derfor en bedre udnyttelse af bagarealerne på strækningen fra Kulturhuset mod syd. Der åbnes for nye bebyggelser, der kan udnytte den gode beliggenhed mod søen til mindre butikker og cafémiljøer og for, at der kan skabes flere adgange på tværs fra Adelgade og til Parkvej. Asylgade fra Adelgade til Parkvej kan samtidig indrettes med butikker og aktiviteter, der leder fodgængere til Byparken og Kulturhuset.

Tilsvarende åbner Kommuneplan 09 for, at der på strækningen fra Kulturhuset mod nord til Kvickly kan etableres nye sidebygninger vinkelret på Adelgade samt ske en åbning af Adelgade mod søen, så vandet i højere grad kan blive et aktiv for byen, og bylivet kan fornemmes af de mange brugere af søen.

Kommuneplan 09 åbner mulighed for at indrette små caféer, restauranter med udeservering og lignende langs Adelgades søside. Inddragelse af Adelgades søside vil være et godt supplement til Skanderborg Centeret og sikre, at kundeflowet spredes til den nordligere del af Adelgade. En shoppingtur i Skanderborg kunne på den måde blive et interessant alternativ til en bytur i de større nabobyer for kommunens borgere og turister.

Åbningen af Adelgade mod søen må dog ikke forringe oplevelsen af Adelgades sammenhængende gadeforløb. Området er et af de områder, som er udpeget som udviklingsområder, og hvor der gennem en områdeplanlægning og dialog med byens borgere og områdets interessenter skal ske en fornyelse.

Ved Kvickly fastholdes muligheden for adgang til søen. Den nuværende parkeringsplads ved Kvickly kan bebygges, hvis der bliver etableret en parkeringskælder/hus til erstatning for de nuværende og nødvendige parkeringspladser til den nye bebyggelse. Ny bebyggelse skal som udgangspunkt være facadebebyggelse langs Adelgade, og der skal ved en bebyggelse af området sikres offentlig adgang til søen og udlæg af offentligt tilgængelige arealer langs hele grundens søbred. Derved gøres det muligt at forlænge en sti langs søen mod Nørregade, og der reserveres et areal langs med søen til stiadgang på strækningen fra Kvickly og til Byparken.

Den kulturhistoriske bydel

Skanderborg har unikke kvaliteter som en attraktiv by at bo og arbejde i og som oplevelse for besøgende og turister. Omdannelse og renovering skal derfor ske med øje for god arkitektur og under hensyn til det kulturhistoriske miljø.

Midtbyens ældre bydele og gadestrækninger skal gøres synlige, og der skal skabes forbindelse mellem fortid og fremtid. Borgergadekvarteret, området omkring det nuværende rådhus og strækningen fra Adelgade fra Vestergade, Slotsholmen og til Dyrehaven, kaldet Kongebyen, ligger ideelt for at binde byens historie sammen.

Området passeres, når man kommer fra midtbyen mod Dyrehaven, som danner rammerne for årets største musik-event Danmarks Smukkeste Festival, og denne gode beliggenhed kunne udnyttes til at skabe rammer for et spændende miljø blandt andet for de unge.

Området er et af flere udviklingsområder, som gennem områdeplanlægning skal gennemgå en mere omfattende planlægning i dialog med kommunens borgere og interessenter. En sådan områdeplan skal sikre de planlægningsmæssige rammer for en prioritering af kvaliteterne i området. En omdannelse af det nuværende rådhus vil indgå i overvejelserne. Området kunne f.eks. også blive et af flere bomiljøer for unge med tilknytning til uddannelsescampusen i Højvangen.

Skanderborg Bygruppe har foreslået, at området bliver omdannet til »latinerkvarter« med mindre byboliger for både unge og ældre og med mulighed for at indrette små og spændende caféer, musikspillesteder og lignende med inspiration fra f.eks. Brandts Klædefabrikker i Odense centrum.

BYOMDANNELSESOMRÅDER I SKANDERBORG

For at tilføre midtbyen mere liv, også uden for butikernes åbningstid, åbner Kommuneplan 09 mulighed for en fortætning af midtbyen og en omdannelse af særlige områder langs indfaldsvejene Vestergade, Møllegade og Banegårdsvej.

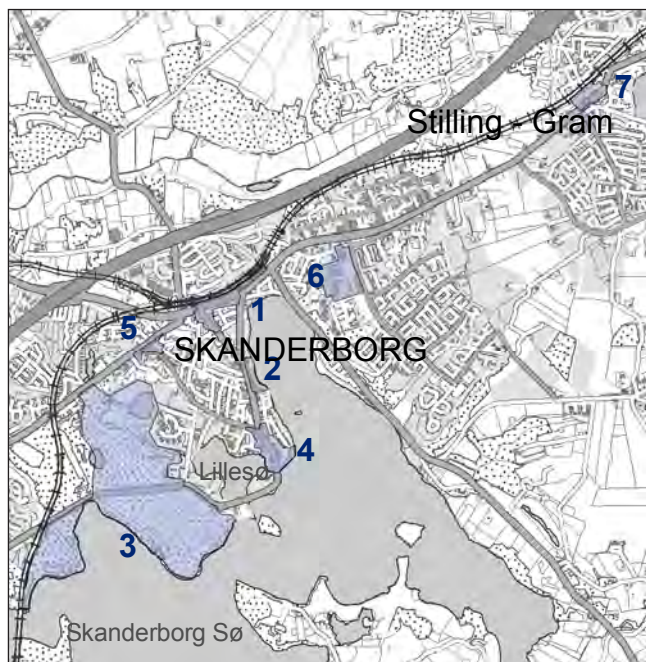
Derudover udpeger Kommuneplan 09 en række byomdannelses- og udviklingsområder. Det er ønsket, at områdenes omdannelse og udvikling skal bidrage til en fortætning af Skanderborg. Det vil være nemt at komme fra områderne til offentlig transport og til butikkerne i midtbyen samt andre servicetilbud. Nogle af områderne vil kunne omdannes til bynære boliger, som kunne være attraktive for unge og ældre. Andre områder kan omdannes til blandet bolig- og erhvervsformål og indeholde byerhverv, som har fordel af en bynær placering som f.eks. banker, ejendomsmæglere, advokater, læger, tandlæger samt kontorer og moderne byerhverv.

For disse områder gælder, at der først vil kunne bygges højere og tættere, når der er gennemført en samlet områdeplanlægning for områderne, som nærmere redegør for bebyggelsens arkitektoniske udtryk, de trafikale følger m.m.

Områdeplanlægningen vil blive sat i gang, når der bliver interesse og behov for en udvikling af disse områder, og vil ske i en åben dialog med borgere og andre interessenter. Mange vil interessere sig for omdannelsen af udviklingsområderne, da disse ligger på centrale steder i byen. Samtidig er en omdannelse af områderne kompliceret, da der skal tages højde for mange fysiske og tekniske forhold. Kommuneplan 09 indeholder derfor en række planprincipper for disse områders omdannelse.

Planprincipperne, som udstikker retningslinjer for en kommende områdeplanlægning for disse områder, er beskrevet i Kommuneplan 09's Del III, »Planprincipper for byomdannelsesområder i Skanderborg Kommune«.

Indtil en områdeplanlægning er gennemført, fastholder Kommuneplan 09 mere generelle rammebestemmelser for områderne. Først når grundlaget for en større omdannelse er til stede, vil områdeplanlægningen blive fulgt op af nye kommuneplanrammer.

Kort 2.29 Udviklings- og omdannelsesområder

Udviklings- og byomdannelsesområderne i Skanderborg og Stilling-Gram er følgende:

1. Området ved Skanderborg Station
2. Midtbyens søside fra Kvickly til Byparken
3. Dyrehaven
4. Den kulturhistoriske bydel
5. Området mellem Vestergade, Møllegade, Vroldvej
6. Højvangs Centeret og Uddannelsescampus
7. Butiksområdet i Stilling-Gram

STØRRE BYVÆKSTOMRÅDER

Boligområder

I den forgangne planperiode har der været stor interesse for at bosætte sig i Skanderborgs forskellige boligområder. Områderne, der alle har forholdsvis let adgang til natur og god infrastruktur, har kunnet tiltrække mange nye borge-

re. De værdier, som kendetegner disse områder i dag, skal sikres, så områderne også i fremtiden kan være attraktive boligområder.

Med Skanderborg Bakker er de eksisterende boligområder stort set udbyggede. Behovet for nye boligområder er derfor allerede en realitet. Derfor er der sideløbende med Kommuneplan 09 udarbejdet en bebyggelsesplanlægning for det kommende boligområde Anebjerg mellem Højvangen og Stilling-Gram.

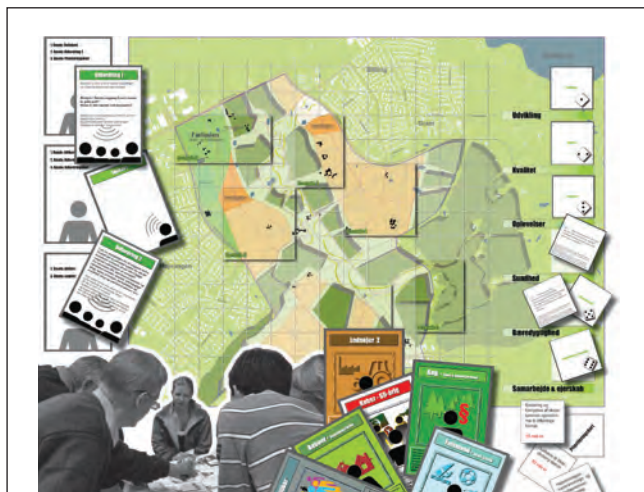
Anebjerg

Anebjerg vil kunne indeholde i størrelsesordenen 900 nye boliger og vil blive udviklet side om side med det store nye skov- og naturområde Anebjerg Skov. Anebjerg Skov er et skovrejsningsprojekt, der er blevet til i et tæt samarbejde mellem Skov- og Naturstyrelsen og Skanderborg Kommune. Anebjerg Skov vil foruden rekreative rammer for et sundt liv i den nye bydel bidrage til bedre og flere naturområder, sammenhænge mellem eksisterende naturområder og sikring af de lokale grundvandsressourcer.

Anebjerg bliver en bæredygtig bydel, der på nænsom vis skal passes ind i det smukke, kuperede landskab. Det nye boligområde skal være varieret og oplevelsesrigt med god kontakt til landskabet og det nye skov- og naturområde. For også at sikre at de eksisterende boligområder i Højvangen og Stilling-Gram får fornøjelse af de landskabelige værdier og den nye skov og natur, vil de nye boligenklaver blive placeret som øer i landskabet. Bebyggelserne yderst i øerne er mere åbne, mens bebyggelserne inde i enklaverne er tættere og mere intime.

Udviklingen af Anebjerg forventes at skulle ske over de kommende 15-20 år, og derfor er der i planen for området skabt stor fleksibilitet, så de enkelte enklaver kan imødekomme skiftende efterspørgsel på boligtyper. Kommuneplan 09's rækkefølgeplan fastlægger en etapevis udbygning af området.

Støtteforeningen for Hospice Østjylland har modtaget tilbud fra privat lodsejer om donation af et areal i Anebjerg. Byrådet er positivt indstillet overfor at placere et hospice på dette areal, og muligheden er illustreret i bebyggelsesplanen for Anebjerg. Såfremt Region Midtjylland træffer beslutning om etablering af et hospice i Skanderborg, vil Skanderborg Byråd udarbejde det fornødne kommuneplantillæg, som udlægger området til offentlige formål, og som gør denne del af området uafhængig af rækkefølgeplanen for bydelen Anebjerg.

Anebjergspillet

Anebjergspillet blev afholdt over seks timer en november aften 2008. Over 90 borgere tog opfordringen op og deltog aktivt i idéudveksling om udviklingen af det nye by- og naturområde, Anebjerg. Eksperters inden for bæredygtighed, sundhedsfremmende planlægning, landskab og grundvand inspirerede spillerne, som gennem spillet blev udfordret og måtte foretage en række prioriteringer med hensyn til områdets udvikling. Mange gode idéer og holdninger til sundhed, bæredygtighed og ønsker om friluft aktiviteter på flere plan vrimlede frem, og disse vil indgå i den videre planlægning og realisering af området.

For at opnå en høj grad af bæredygtighed vil bebyggelsestætheden i de enkelte enklaver være højere end i f.eks. almindelige parcelhusområder. Orientering i forhold til sol og vindretninger er også tænkt ind i områdets indretning. Inden for området vil udvalgte enklaver blive reserveret 0-energi huse. Overordnet bidrager skovrejsningen i øvrigt til et positivt CO₂-regnskab for området.

Genåbning af dræn og vandløb, oprensning af vandhuller og indretning af nye regnvandsbassiner vil bidrage til oplevelserne i både skovområdet og den nye bydel.

Skovens indretning vil ske i et tæt samarbejde mellem Skov- og Naturstyrelsen, Skanderborg Kommune og et nedsat brugerråd med lokale repræsentanter. De mange gode idéer, som borgere og organisationer gennem tiden og senest ved Anebjergspillet november 2008 har bidraget med, vil blive søgt indarbejdet i området. Der vil blive løbe- og motionsruter, opholds- og skovturspladser til brug for familier, institutioner, skoler m.v.

Illustration, helhedsplan for Anebjerg

Nærheden til Fælledens vil blive udnyttet. Aktiviteterne på dette idrætsområde kan suppleres og udnyttes i sammenhæng med skovens mange rekreative tilbud.

Korsvejen og Horsensvej

Udover Anebjerg udlægges der mindre boligområder ved Korsvejen og ved Horsensvej i Vrold. Syd for Korsvejen fastlægger Kommuneplan 09 nye rammer for bebyggelse i op til 3 etager. Området ligger på en sydvestvendt skråning, og Kommuneplan 09 fastlægger, at denne placering skal udnyttes til at etablere en bæredygtig bebyggelse baseret på vedvarende energi.

Syd for Horsensvej mellem campingpladsen og jernbanen fastlægger Kommuneplan 09 rammer for bebyggelse i op til 2 etager. Områdets endelige afgrænsning vil afhænge af støjbelastningen fra jernbanen og E45. Området skal vejbetjenes fra Horsensvej, der i forbindelse med realiseringen af området skal trafiksaneres, således at hastigheden på strækningen fra campingpladsen og mod Dyrehaven nedbringes, og stiforbindelserne mod midtbyen forbedres. Hermed vil der blive bedre muligheder for at udnytte Horsensvej som rekreativ stiforbindelse rundt om Skanderborg Sø.

PERSPEKTIVOMRÅDE

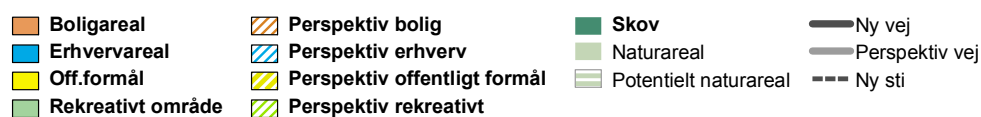
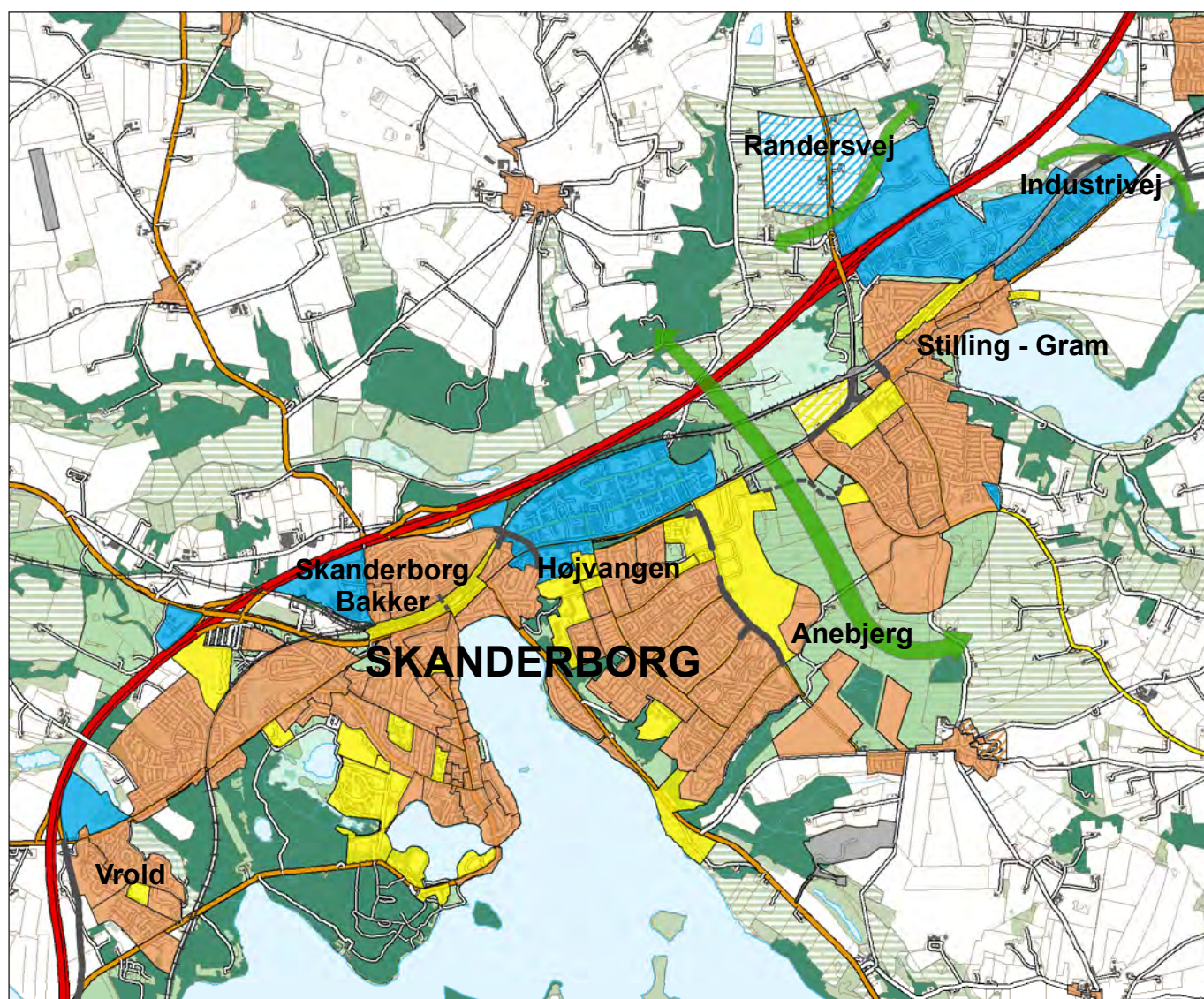
Anebjerg vurderes at indeholde byggemuligheder til hele planperioden, og Kommuneplan 09 udpeger derfor ikke egentlige perspektivområder ved Skanderborg.

I 2010 vil der blive igangsat en helhedsplanlægning for Fruering. En ny byvækst ved Fruering skal ske således, at landsbyens særpræg og kvaliteter bevares og under respekt for de landskabelige og kulturhistoriske kvaliteter, der findes i området.

Tilsvarende vil området ved Christiansmindevej og områderne ved Skanderborgvej blive vurderet med henblik på fremtidig anvendelse til erhvervsformål.

GRØNNE FORBINDELSER

I forbindelse med nye byområder sikres nye grønne rekreative arealer til motion og bevægelse. Disse rekreative arealer kan supplere potentielle naturområder eller spredningskorridorer og danne smukke og landskabelige overgange og grønne forbindelser mellem byen og det åbne land til gavn for natur, miljø og befolkning.

Kort 2.30 Bolig- og erhvervsområder, Skanderborg

ERHVERVSOMRÅDER

Kommuneplan 09 rummer mulighed for at etablere ca. 30.000 m² nyt erhverv i midtbyen. De nye kvadratmeter skal dels findes i de forøgede muligheder for at bygge langs Adelgades centrale del, dels i de udviklingsområder, der er udpeget i midtbyen og langs midtbyens indfaldsveje. Disse nye erhvervsarealer forventes at kunne opfylde den efterspørgsel på nye lokaler til kontor- og liberale erhverv i de centrale dele af Skanderborg, der har været de seneste år.

Liberale erhverv og kontorerhverv vil supplere bylivet og ikke give anledning til miljøkonflikter i forhold til de borgere, der bor i de mange nye boliger, der samtidig åbnes for i midtbyen.

I de centrale dele af Skanderborg findes stadig enkelte håndværks- eller produktionsvirksomheder. Ved udlæg af nye velbeliggende erhvervsarealer åbnes der mulighed for en udflytning af disse, hvorefter de tiloversblevne områder kan omdannes til attraktive bolig- og/eller erhvervsområder for kontor og liberale erhverv.

Industrivej

I Skanderborg udlægges et nyt område til håndværksvirksomhed og lettere erhverv i forlængelse af Industrivej i Stilling-Gram. Inden for området kan der i øvrigt placeres butikker, der forhandler pladskrævende varegrupper, som f.eks. biler, både og lignende. Området er let tilgængeligt fra det overordnede vejnet, via kollektiv trafik og på cykel. I forbindelse med en lokalplanlægning for området skal behovet for bedre trafikafvikling i den vestlige del af det eksisterende erhvervsområde, som indeholder både boliger og erhvervsvirksomheder, vurderes.

Randersvej

Erhvervsområderne langs Randersvej ved Stilling – Gram udlægges som perspektivområder, da de er beliggende i OSD område. Muligheden for at beskytte drikkevandsinteresserne i området afventer statslige undersøgelser og forventes afklaret i 2011 - 2012. Indtil da vil områderne ikke kunne tages i brug til erhvervsformål.

Vrold

Udover ovennævnte områder udlægges erhvervsområde ved Vestermose i Vrold. Området ligger bynært og har en god beliggenhed for kontorerhverv. Området har en smuk placering ved Vestermose, og etableringen af et flot nyt kontorbyggeri, der indpasses i områdets landskab og natur, kan give byen en flot »port« mod sydvest. Lokalplanlægning skal sikre, at byggeriet ikke overskrider beskyttelseslinjer i området. I forbindelse med områdets udbygning er der planlagt trafikale forbedringer på Vroldvej som følge af den forøgede trafik fra området.

BYENS GRØNNE OMRÅDER

Skanderborgs identitet som byen ved de smukke skove og søer skal fastholdes. Der skal sikres let adgang til naturen fra både midtbyen og fra de enkelte bydeles boligområder. Denne nærhed skaber bedre rammer for et sundt og godt hverdagsliv.

Udviklingen af Anebjerg Skov i forbindelse med den nye bydel Anebjerg er et eksempel på, hvordan en ny by kan skabes side om side med nye natur- og friluftskvaliteter. Anebjerg Skov vil foruden rekreative rammer for beboerne i den nye bydel også blive et rekreativt område for en større del af kommunens befolkning.

De naturområder, der i dag adskiller Skanderborgs andre bydele, skal opretholdes, og om nødvendigt skal tilgængeligheden til disse forbedres.

Ved nybyggeri i midtbyen og i de enkelte bydele skal der om muligt skabes nye naturområder eller andre områder, der kan skabe rammer for udeaktiviteter, der fremmer sundheden i boligområderne. Åbning af vandløb og dræn vil have en positiv rekreativ værdi for byen.

Udover tilgængelighed til rekreative arealer tæt på boligen vil der blive arbejdet for en sti langs Skanderborg Sø og Lillesø. Ved at knytte de stier sammen, der allerede findes langs søbredden, vil de forskellige bydele hænge sammen.

Midtbyen kan blive grønnere og sundere ved at skabe mere aktivitet på byens torve og grønne arealer. Kulturtorvet og Byparken skal i højere grad blive »byens rum«. Kommuneplan 09 åbner mulighed for en bedre udnyttelse af arealerne ned mod Skanderborg Sø, hvor der åbnes for etablering af mindre butikker og cafémiljøer og flere adgange fra Adelgade. Tilsammen skaber dette mulighed for, at flere kan passere gennem området, så både Kulturtorvet og Byparken kan blive brugt meget mere.

I Skanderborg findes offentlige og private udearealer mellem de eksisterende bebyggelser og i baggårdene. Mulighederne for at gøre disse friarealer eller asfalterede arealer mere tilgængelige og brugbare, f.eks. til brug for fritidsforeninger og skoler, vil blive undersøgt.

Kommuneplan 09 åbner for, at der kan bygges på nogle af de eksisterende grønne områder, f.eks. i forbindelse med boligforeningernes ejendomme. At områderne derved bliver synlige fra de nye beboelser, kan øge trygheden ved at færdes på disse. Andre steder vil beplantning, belysning og bedre tilgængelighed kunne fremme arealernes anvendelse. Sådanne nye mødesteder kan være rammer for forskellige rekreative, sociale og sundhedsfremmende aktiviteter.

I forbindelse med renoveringer i midtbyen eller ved bebyggelse af nye ejendomme skal der være fokus på at skabe grønne områder af en høj kvalitet. Dette kan f.eks. være i form af opholdsarealer på byens tage.

Midtbyens største grønne »mødested« er Dyrehaven og området ved Sølund. Dele af skovområdet er slidt, blandt andet på grund af Danmarks Smukkeste Festivals årlige brug af Dyrehaven. Der er i 2008/2009 udarbejdet forslag til en masterplan for skovens anvendelse, som indeholder idéer til, hvordan området kan udnyttes bedre af byens borgere i hverdagen og tiltrække besøgende og turister året rundt. Samtidig lægger planen op til, at områderne fortsat kan være ramme for Danmarks Smukkeste Festival. Søbadet udgør en del af de rekreative muligheder i skoven og har et stort potentiale for at blive samlingssted for aktiviteter. Gennem en dialog med byens borgere og de mange brugere af Dyrehaven vil forslaget til Masterplan for Dyrehavens anvendelse blive drøftet og videreudviklet i løbet af 2010.

OFFENTLIG SERVICE

Skanderborg skal som hovedby indeholde kommunens væsentligste offentlige servicetilbud.

Rådhus

Endnu er der ikke taget endelig beslutning om et nyt rådhus. Kommuneplan 09 åbner derfor mulighed for tre placeringsmuligheder, to i området ved Skanderborg Station og et i forbindelse med Fælleden og det nye boligområde Anebjerg.

Kultur og fritid

Skanderborg skal som hovedby indeholde faciliteter for kommunens væsentligste kulturtilbud samt idræts- og fritidsaktiviteter.

Kulturhuset har gennem de godt 10 år, stedet har fungeret, vist sin berettigelse. En kommende udvidelse af bygningen vil ifølge en udarbejdet helhedsplan skabe plads til flere og større kulturaktiviteter. Flere og nye aktiviteter i Kulturhuset vil samtidig bidrage til at skabe mere liv i Skanderborg midtby og gøre det mere attraktivt for borgere fra andre egne af kommunen og for turister at besøge Skanderborg.

For de unge skal der vedvarende fokuseres på at skabe gode og trygge steder at udfolde sig, også i lokaler og byrum, som er mindre storslåede end Kulturhuset, og som i højere grad tiltrækker unge.

Etablering af idræts- og fritidsaktiviteter på det store idrætsområde Fælleden vil kunne bidrage til at profilere Skanderborg som hovedby og styrke sammenhængskraften i kommunen. At flere unge fra kommunens forskellige egne via skole og kultur- og fritidstilbud »opdager« Skanderborg forventes at kunne have en afsmittende virkning og være med til at fremme følelsen af at være en del af den nye kommune.

Flere borgere i kommunen skal dyrke motion. En travl hverdag gør, at motion i dag ofte er individuel og foretages, når man har tid og lyst. Borgerne i Skanderborgs forskellige bydele har let adgang til at dyrke denne individuelle motion, da alle boligområder ligger tæt på naturområder, hvor det er muligt at løbe og motionere, f.eks. i Dyrehaven.

I den nye bydel Anebjerg vil det store skov- og naturområde på tilsvarende vis skabe rammer for de kommende beboeres behov for individuelle motions- og udeaktiviteter. Anebjerg Skov vil blive indrettet med løbe- og motionsstier og vil med sine mange naturoplevelser kunne tilbyde interessante og varierende oplevelser for brugerne. Fælledens umiddelbare nærhed til Anebjerg vil samtidig kunne tiltrække motionister fra andre dele af byen eller kommunen.

Danmarks Smukkeste Festival

De mange og gode traditioner, som Skanderborg har for festival, skal gives de bedste rammer. Det »brand«, som Danmarks Smukkeste Festival tilfører byen, skal i højere grad udnyttes året rundt. Der vil løbende blive arbejdet for at sikre festivalen egnede arealer til festival og camping i forbindelse hermed.

Uddannelsescampus

Højvangens uddannelsesområde består i dag af tre uddannelsesinstitutioner, Niels Ebbesen Skolen, Skanderborg Gymnasium og Skanderborg-Odder Center for uddannelse (handelsskole, HF, VUC og kursusafdeling). Skanderborg Kommune ønsker at samle kommunens 10. klasses tilbud i et fælles og attraktivt 10. klassecenter i tilknytning til og samarbejde med de eksisterende ungdomsuddannelser.

Campus Højvangen vil gennem skabelse af fælles og attraktive studiemiljøer kunne tiltrække og motivere endnu flere unge til at tage en uddannelse. Samtidig vil den øgede mulighed for at veksle mellem ungdomsuddannelserne og sammenstykke en uddannelse på tværs af flere uddannelsesretninger kunne nedbringe frafaldet.

Området er et af flere udviklingsområder, som gennem en områdeplanlægning skal gennemgå en mere omfattende planlægning i dialog med kommunens borgere, heriblandt særligt de unge selv.

Folkeskoler, fritidstilbud og institutioner

I Skanderborg findes tre større folkeskoler samt to privatskoler. De tre folkeskoler Morten Børup Skolen, Niels Ebbesen Skolen og Stilling Skole har alle overbygning og er placeret i henholdsvis midtbyen, Højvangen og Stilling-Gram. Disse tre skoler skal tilsammen betjene Skanderborg i fremtiden. Skolerne ligger tæt på grønne områder, som kan indgå i undervisningen og skabe rammer for mere bevægelse i skolen.

I tilknytning til de tre folkeskoler findes SFO og klubfaciliteter. Også disse tilbud ligger tæt på grønne områder.

Ungdomsskolens hovedafdeling ligger i Skanderborg, hvor der udover administration er et ungdomshus. Undervisningen finder fortrinsvis sted på de lokale skoler. I forbindelse med etablering af en uddannelsescampus i Højvangen er det hensigten at samle ungdomsskolens virksomhed i forbindelse hermed. I Skanderborg har ungdomsskolen også et alternativt skoletilbud for aldersgruppen 13-18 år.

Der findes en række daginstitutioner i Skanderborgs forskellige bydele. Heraf fem integrerede institutioner. I de nye bydele Skanderborg Bakker og Anebjerg er der udlagt nye arealer for at kunne opføre nye institutioner. I midtbyen udlægger Kommuneplan 09 nyt areal til en integreret institution på Sølundvej.

Der vil i forbindelse med planlægning for nye institutioner blive arbejdet for at sikre stier. Tilsvarende vil der blive arbejdet for at forbedre trafikikkerheden, så skoleelever kan færdes sikkert til og fra skole samt mellem skole og fritidstilbud.

Sundhedscenteret

Skanderborg Sundhedscenter er på nuværende tidspunkt ejet af Region Midtjylland med Regionshospital Silkeborg som driftsherre. Over tid er det ifølge hospitalsplanen tanken, at Regionshospital Horsens skal overtage driften.

I Sundhedscenteret findes private praksis, blandt andet almene læger, tandlæger, speciallæger, fysioterapeuter og psykologer. Endvidere findes en række hospitalsambulatorier, f.eks. medicin, ortopædkirurgi, gynækologi, jordemodercenter og blodbank. Der findes også flere kommunale tilbud i sundhedscenteret, f.eks. dagtilbud for ældre, tilbud for sindslidende, sundhedscafé for alle borgere og det kommunale sundhedscenter med borger- og patienttilbud indenfor sundhedsfremme og forebyggelse.

Plejecentrene

I Skanderborg ligger kommunens største plejecenter. Der forventes en stigning i behovet for plejeboliger i Skanderborg.

Sølund

Skanderborg Kommune har landets største institution for voksne udviklingshæmmede, Sølund. Institutionen er hjem for ca. 230 beboere. Sølund er en del af bybilledet i Skanderborg, og både beboerne og borgerne i kommunen nyder godt af naboskabet. Sølund ligger i naturskønne omgivelser nær Dyrehaven, hvor både institutionens beboere og kommunens øvrige borgere nyder at færdes. Det skal ved nybyggeri og nyanlæg på såvel Sølund som i midtbyen sikres, at dette positive samspil opretholdes og forbedres.

Hospice

Der arbejdes for at etablere et hospice i denne del af Østjylland. Det er vigtigt, at et hospice placeres, så pårørende let kan komme på besøg. Samtidig prioriteres det højt, at et hospice ligger i smukke og fredfyldte omgivelser. Støtteforeningen for Hospice Østjylland har i denne forbindelse fået stillet et areal til rådighed i Anebjerg. Endelig beslutning om at etablere et hospice i Skanderborg vil afvente beslutning i Regionsrådet.

INFRASTRUKTUR

VEJE

Skanderborg midtby og Skanderborg Bakker

I Skanderborg midtby vil flere byomdannelsesprojekter give behov for flere nyanlæg og ombygninger af eksisterende veje. Der er i efteråret 2009 gennemført et forsøgsprojekt med gågade på en del af Adelgade.

I dag anvendes en del af parkeringspladsen ved Møllegade som busterminal for regionale rutebiler. Denne funktion kan flyttes til arealet foran Sundhedscenteret. Dette forudsætter, at der gennemføres ændringer af Sundhedscenterets parkeringsforhold.

Ved en eventuel ombygning af Adelgade samt ved etablering af nyt citycenter i Dagmarkarreen vil Vestergade få større betydning som indfaldsvej til den sydlige del af midtbyen, vil behovet for en forbedret trafikafvikling og øget trafik-sikkerhed i området Vestergade, Møllegade og Vroldvej blive yderligere påkrævet.

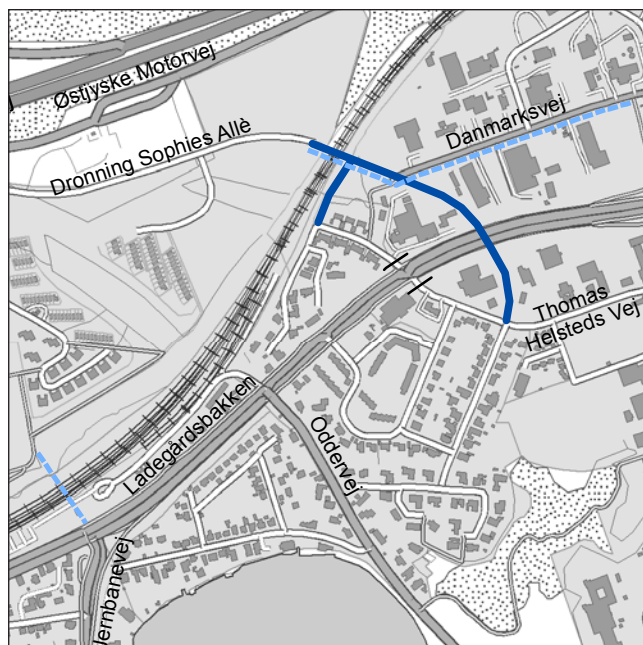
I forbindelse med byudviklingen i Skanderborg Bakker vil der blive etableret en ny overordnet vej, Dr. Sophies Allé, mellem Låsbyvej og Ladegårdsbakken. Der vil dog i første fase blive udført en midlertidig tilslutning af Dr. Sophies Allé til Danmarksvej, så trafikken fra Skanderborg Bakker kan foregå via Danmarksvej frem til krydset Højvangen/Ladegårdsbakken. I den endelige udbygning af Dr. Sophies Allé vil Thomas Helsteds Vejs eksisterende tilslutning til Ladegårdsbakken blive lukket og i stedet tilsluttet det nye kryds med Dr. Sophies Allé og Ladegårdsbakken. Edelsborgvejs tilslutning til Ladegårdsbakken lukkes ligeledes og får i stedet adgang fra Dr. Sophies Allé.

Behovet for en forbedring af trafikafviklingen ved Skanderborg Station vil løbende blive vurderet. Det er endnu ikke afklaret, om Låsbyvej fortsat skal være alternativ adgang fra Skanderborg Bakker, efter at Dr. Sophies Allé er videreført til den endelige tilslutning til Ladegårdsbakken. I så fald skal krydset ved Låsbyvejs udmunding forbedres sådan

- at udkørselsmulighederne fra pladsen foran stationen bliver bedre
- at fodgængere og cyklister kan færdes sikkert i krydset
- at en Parkér og Rejs parkeringsplads kan gøres mulig nord for jernbanesporene.

Kristiansbakkens tilslutning til Frederik II's Allé er gennemført i efteråret 2009, og dermed er også Kristiansbakkens tilslutning til Låsbyvej lukket.

— Ny vej - - - Ny sti

Kort 2.31 Infrastruktur, Skanderborg

Vrold

I Vrold fastholdes planen om en parallelvej til motorvejen for at mindske trafikken fra syd gennem Vrold og Dyrehaven.

Realiseringen af erhvervsområdet ved Vesterrose nord for Vroldvej vil medføre øget trafik, og trafikken på Vroldvej vil stige, hvis Vejdirektoratet på sigt etablerer sydvendte rampeanlæg til motorvejen. Vroldvej er skolevej og indfaldsvej til byen, og har mange ud- og indkørsler direkte fra vejen. Trafikstigninger på Vroldvej vil forøge behovet for trafik-sikkerhedsforbedringer og krydsningsmuligheder for de bløde trafikanter.

Højvangen og området ved Højvangscenteret

Trafikken på første del af Højvangen frem til Højvangs Centeret fungerer uhensigtsmæssigt, og den tiltænkte adskillelse af de kørende og de bløde trafikanter fungerer ikke. Der vil derfor blive arbejdet hen imod

- at udbygge og ændre Højvangen på strækningen mellem Grønnedalsvej og Mallinggårdsvej
- at ombygge krydset Højvangen/Kildevej, som er indkørslen til butiksområdet.

Anebjerg

I forbindelse med udviklingen af det nye byområde Anebjerg planlægges

- at færdiggøre Frueringvej til tilslutning med Vestermøllevej
- at forlænge Skolestien, Digterstien, Fuglestien og Jægerstien i tunnel under Frueringvej
- at videreføre Skolestien fra Højvangen til Stilling-Gram via en stitunnel under Virringvej.

I forbindelse med udbygningen af Anebjerg skal der ske en trafikregulering, som hindrer unødigt gennemkørende trafik gennem Fruering, og som i øvrigt skaber bedre trafiksikkerhed i området mellem Fruering og Vestermølle.

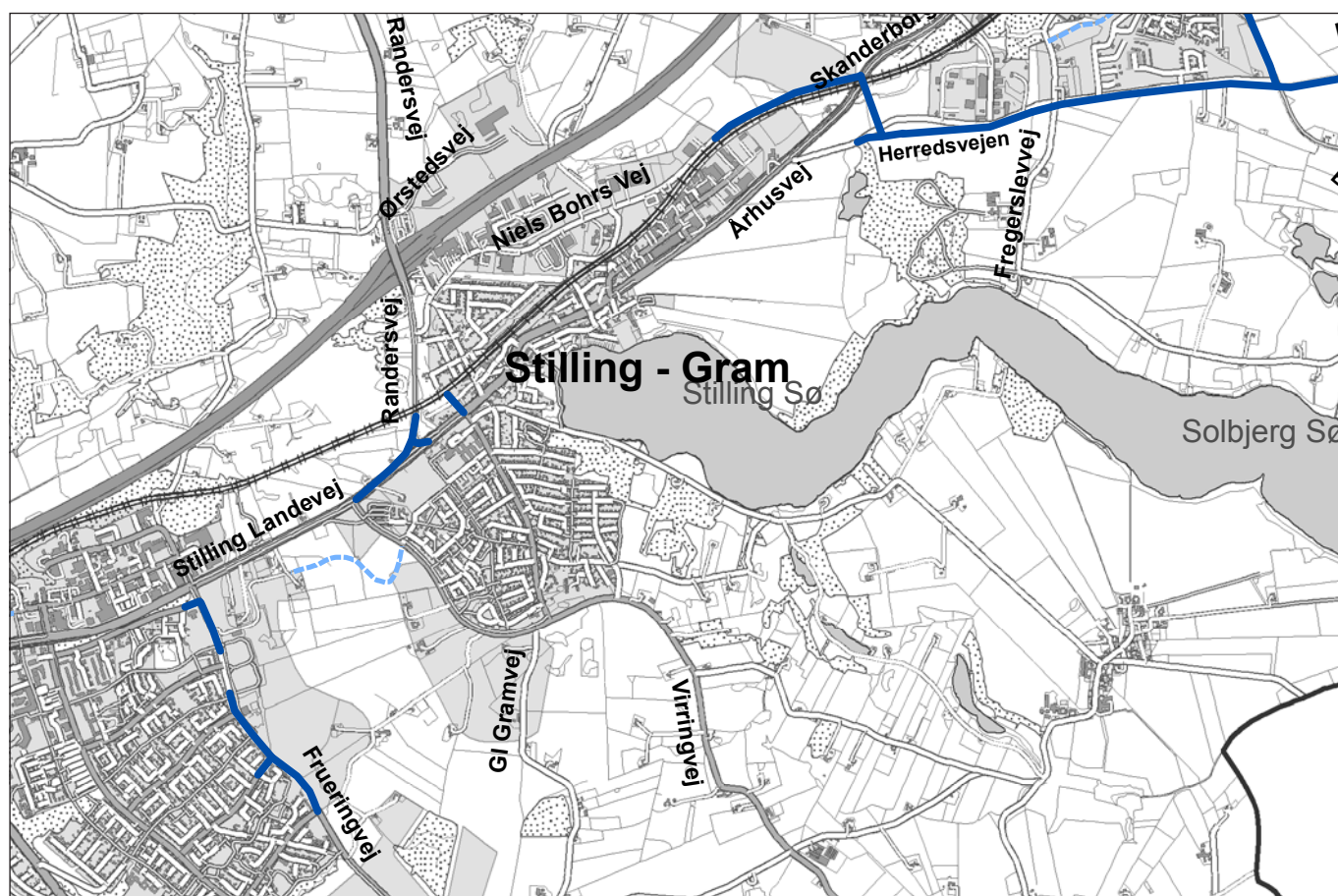
Stilling-Gram

For en øget tilgængelighed til E45 planlægges en forlængning af Stilling Landvej over i Randersvej. Dette forventes at ville nedbringe trafikken gennem Stilling-Gram.

I forbindelse med en udvidelse af butiksområdet i Stilling-Gram planlægges

- ny vejadgang til centeret fra krydset Stilling Byvej/Gramvej
- lukning af Lynghøjvejs nuværende tilslutning til Stilling Byvej/Århusvej.

Ved beslutning om etablering af nærbanestation i Stilling-Gram vil der skulle ske en fornyet vurdering af de foreslåede trafikale ændringer.

Kort 2.32 infrastruktur, Stilling-Gram-Høring

Skanderborg-Stilling-Gram-Hørning

Der skal gennemføres en større udbygning af Stilling Landevej og Randersvej mellem Skanderborg og motorvejs-tilslutningsanlægget på Randersvej. Trafikmodelberegninger viser, at med den forventede udbygning af Skanderborg Bakker og Anebjerg vil der opstå store kødannelser, hvis denne trafik skal afvikles på det eksisterende vejnet. Der registreres allerede i dag større kødannelser på dele af denne vejstrækning. Vejdirektoratet har i efteråret 2009 etableret signalregulering ved rampeanlæggene til motorvejen for derved at forbedre trafiksikkerheden og sikre en smidig trafikafvikling.

I forbindelse med udvidelsen af blandt andet Stilling Landevej mellem Højvangen og Stilling-Gram, men også i forbindelse med de øvrige vejændringer mellem Hasselager og Skanderborg skal der forberedes for en senere placering af en letbaneforbindelse igennem Hasselager, Hørning, Stilling-Gram og Skanderborg frem til busterminalen/jernbanestationen. Planlægningen af en ny letbane mellem Århus og Skanderborg er i sin opstartsfasen, men det forventes, at banen bliver placeret inden for det nuværende vejprofil eller i direkte tilknytning til vejanlægget.

Der vil blive arbejdet for at gøre bymidterne i Stilling-Gram og Hørning fredeligere for trafik. Der er allerede gennemført forskellige tiltag for at fremme dette, men en egentlig fredeliggørelse vil nødvendiggøre »omfartsveje« uden om de centrale bycentre. På den måde ledes den uvedkommene transittrafik uden om bycentrene.

Banedanmark har planer om at udskifte broen, som krydser jernbanen umiddelbart syd for Hørning på Skanderborgvej, inden for en kortere tidshorizont. Dette gør det aktuelt at forlænge Niels Bohrs Vej til Skanderborgvej og ændre tilslutningen til Herredsvej. Hermed vil der kunne skabes en »omfartsvej«, der kan lede trafikken fra E45 mod Hørning syd uden om Stilling-Gram midtby og på sigt uden om Hørning midtby.

En ændring af Niels Bohrs Vejs status til primær trafikvej gør det nødvendigt at opklassificere og udvide vejen.

GANG- OG CYKELSTIER

Gode gang- og stiforbindelser i byen har stor betydning, blandt andet for boligområdernes attraktive niveau og mulighederne for at have et sundt liv. Velbeliggende stier skal derfor forbinde Skanderborgs mange forskellige bydele og byfunktioner og grønne områder med hinanden.

De mange nye muligheder i midtbyen giver behov for en række stier mellem de større parkeringspladser vest for Adelgade og til oplevelsesområderne øst for Adelgade. Ole Lund Kirkegaards Stræde indgår som en blandt flere forbindelser mellem den store parkeringsplads på Møllegade og shoppinggaden.

Kort 2.33 Gang- og cykelstier i Skanderborg

Sundhedscenteret og en eventuel terminal til rutebiler i forbindelse hermed forbindes med Adelgade via stiforbindelse gennem Dagmarcenteret. I forbindelse med realiseringen af Skanderborg Centeret eller andre nybyggerier i området kan denne forbindelse suppleres af nye forbindelser gennem centeret til Adelgade.

I det ældre boligområde Egholmskvarteret skal mulighederne for at etablere stier på tværs fra Møllegade til Banegårdsvej og langs Skanderup-bækken undersøges. Stien vil kunne binde kvarteret og midtbyen bedre sammen. En restau-

rering og åbning af Skanderup-bækken på de strækninger, der i dag er rørlagte, vil desuden have stor rekreativ værdi for de omkringboende.

Ud over disse tværgående stier skal der arbejdes for at sikre forbindelser langs byens søstrækninger på

- strækningen fra Kvickly til Byparken
- strækningen fra Adelgade syd for Vestergade mod Dyrehaven.

Stierne langs byens søstrækninger vil kunne indgå i en sammenhængende sti rundt om Skanderborg Sø. Stien vil kunne løbe fra midtbyen til Slotsholmen, Dyrehaven og videre mod Vrold, Hylke, Båstrup, Skårup, Vester mølle, Højvængen og til Sølyst-kvarteret og herfra tilbage mod midtbyen. En række faciliteter og oplevelser, som badebroer, kajakudlejning, shelters og lignende vil kunne øge anvendelsen af en sådan sti.

Den nye bydel Skanderborg Bakker ligger som en ø afskåret fra midtbyen af større trafik anlæg. Det er vigtigt for bydelens tilknytning til midtbyen, at området kobles op på midtbyen med trafiksikre stier. Derfor vil der blive arbejdet for

- at etablere en ny stibro mod Nørregade
- at videreføre stien fra jernbanetunnellen mod midtbyen
- at etablere en sti langs Dr. Sophies Allé til stisystemet i Højvængen.

Fra Vrold vil den nye cykelsti langs Vroldvej øge trafikikkerheden for cyklisterne fra denne bydel. Ved etablering af erhvervsbyggeri ved Vestermose skal behovet for mere sikre forbindelser undersøges.

Højvængen, Stilling-Gram og Anebjerg skal også knyttes til midtbyen via forbedrede stier.

Derfor vil der blive arbejdet for

- at færdigetablere Skolestien gennem Anebjerg til Stilling-Gram
- at trafiksikre forbindelsen fra Skolestien og til Skanderborg midtby via Sølyst-kvarteret.

I Stilling-Gram skal gang- og cykelstierne fra de store boligområder på strækningen langs Verringvej og Anebjerg til Stilling-Gram midtbyens butiksområde og evt. kommende nærbanestation forbedres. Dette kan ske i forbindelse med en kommende omlægning af trafikken fra Stilling Landevej over i Randersvej og en deraf mulig aflastning af hovedlandevejen gennem Stilling-Gram.

I Stilling-Gram vil der desuden blive arbejdet for stier fra

- Stilling-Gram mod Vitved langs Stilling Sø
- Stilling-Gram mod Blegind langs Stilling Sø
- Stilling-Gram mod Jeksendalen via erhvervsområderne nord for Stilling-Gram.

Stierne skal ved deres belægning og belysning gøres attraktive og trygge at anvende. Planlægning af træer langs stierne og i byrummet i øvrigt kan synliggøre sammenhængene mellem stierne og byrummene og virke motiverende for bevægelse og motion.

PARKERING

Flere skal kunne færdes sikkert og bekvemt til fods, på cykel eller via kollektiv transport. Dette vil dog ikke betyde, at bilen helt kan undværes til f.eks. indkøbsture eller til varetransport. Kommuneplan 09 lægger derfor op til, at der etableres effektive parkeringsanlæg, og at parkering samtidig gøres mindre synlig i bybilledet. Derfor vil der blive arbejdet for

- at udvide den eksisterende parkeringsplads på Møllegade til to dæk evt. indbygget i en ny facadebebyggelse langs Møllegade
- at flytte busterminalen på Møllegades parkeringsplads til en mere central placering ved Sundhedscenteret
- at forbedre adgangen til parkeringspladserne i Løvbjerg-karréen og langs Parkvej ved en udvidelse af Alléen.

I forbindelse med de øgede muligheder for at bygge på de enkelte grunde i midtbyen er ejerne som udgangspunkt forpligtet til at skaffe de nødvendige parkeringspladser på egen grund. I særlige tilfælde kan der dog anlægges færre parkeringspladser, hvis der indbetales et bidrag til parkeringsfonden. Midlerne anvendes til at etablere fælles parkeringspladser eller parkeringshuse i midtbyen. Bestemmelser vedrørende etablering og betaling til disse parkeringsanlæg findes i kommunens parkeringsfond.

Midtbyens parkeringspladser skal udformes med øje for arkitektur og design. I det omfang det er muligt, skal større nye parkeringspladser etableres som parkeringskældre eller integreres i nyere større bebyggelser. Parkering over jorden skal skærmes med beplantning og byinventar, så pladsen ikke fremtræder uordnet og skæmmende.

Der vil blive arbejdet for, at der i samarbejde med DSB kan etableres en større Parkér og Rejs parkeringsplads ved Skanderborg Station. Dette vil ske for at forbedre mulighederne for parkering ved stationen og for at sikre, at stationen er tidssvarende og kan byde på gode faciliteter for de rejsende. Der reserveres således areal til en Parkér og Rejs parkeringsplads nord for jernbanesporene og med adgang fra Låsbyvej. Kommuneplan 09 sikrer to mulige vejadgange til parkeringspladsen. Beslutning om hvilken af disse, der skal etableres, vil blive truffet ved beslutning om etableringen af Parkér og Rejs parkeringspladsen og vil afhænge af de trafikale forhold på Låsbyvej.

2.7 GALTEN-SKOVBY

Galten-Skovby er med sine nuværende knap 8.000 indbyggere den største af de tre områdecentre i kommunen. Byen har som noget helt specielt mange grønne arealer, der strækker sig gennem byen og giver sammenhæng mellem de forskellige bydele. Det ses mest markant ved den grønne adskillelse mellem boligområdet og erhvervsområdet i Skovby bydelen og ved idrætsanlægget ved Klank. Østergårdstien forbinder Galten-Skovbys forskellige boligområder og skal på sigt forlænges til Galten Vest.

Galten-Skovby har gennem de seneste årtier haft en markant vækst, der blandt andet har medført at det oprindelige Galten og det oprindelige Skovby på det nærmeste er vokser sammen. Denne udvikling vil blive understøttet ved at udbygge området ved Skovby Nygård og ved at udlægge flere arealer til boliger i Galten vest.

Byens kvaliteter som en attraktiv by for nye borgere og nye virksomheder skal understøttes ved at skabe mulighed for en indbydende midtby og et attraktivt handelsområde. Midtbyen skal styrkes med flere grønne områder og hyggelige torve, som giver mulighed for forskellige kulturelle aktiviteter. Samtidig skal indfaldsvejene til byen gøres smukkere, så de virker indbydende og giver følelsen af at være kommet til et attraktivt byområde. Der vil være fortsat fokus på den specielle grønne struktur, der udgør byens ryggrad.

INSPIRATION FRA BYGRUPPEN

I forarbejdet til Kommuneplan 09 blev borgerne inviteret til at komme med idéer til udvikling af deres by. Fire bygrupper for Skanderborg, Galten-Skovby, Hørning og Ry udarbejdede forslag til udvikling af hver deres by. Alle idéerne og sammenhængen til arbejdet med forslag til Kommuneplan 09 blev i efteråret 2008 præsenteret på et fælles møde for byrådet og bygruppernes medlemmer, og idéerne har efterfølgende inspireret arbejdet med Kommuneplan 09 og vil fortløbende inspirere andre planlægningsmæssige tiltag i byen. De endelige beslutninger om realisering af idéerne træffes af byrådet.

GALTEN-SKOVBY BYGRUPPE FORESLÅR BLANDT ANDET, AT

- sikre en visionær helhedsplanlægning og en gennemgribende forskønnelse af midtbyen
- etablere kunst på torve og pladser
- etablere overdækket arkade til at fremme handels- og cafélivet og lignende aktiviteter
- sikre stisystemer som særkende
- etablere en grøn kile mellem AKV (erhvervsområdet) og Skovby bydelen
- skabe et område med bolig og fritidsaktiviteter, med skole- og daginstitutioner, samt et moderne forsamlingshus
- udbygge fritidscenter Klank – idrætsanlægget på Klank
- sikre en gradvis »sammensmeltning« af Galten-Skovby og en institution på Skovby Nygårds arealer
- etablere virksomheder i industriområdet ved A15 og
- sikre en direkte vejforbindelse mellem Galten-Skovby og Skanderborg.

BYMIDTE OG BYUDVIKLING

Galten-Skovby fungerer som områdecentre for den nordlige del af kommunen. Byens naturlige opland strækker sig fra Låsby til Harlev og fra Sjelle og Herskind i nord til Nørre Vissing og Stjær i syd. Det forholdsvist store opland er baggrunden for, at midtbyen har bevaret mange butikker med både udvalgsvarer og dagligvarer.

På trods af de forholdsvist mange butikker i midtbyen er den store udfordring at gøre det meget lange shoppingområde til en god shoppingoplevelse.

Ideoplæg

GALTEN BYMIDTE

Park tory

Leg i by

Aktiviteter i nderum

MATERIALEREFERENCER

ARKITEKTFIRMAET
FROST LARSEN A/S

Med inspiration fra Galten-Skovby bygruppen skaber Kommuneplan 09 bedre rammer for udviklingen af især midtbyen. Ud over at give detailhandelen gode vilkår, åbner Kommuneplan 09 også mulighed for at bygge flere boliger i midtbyen og etablere mere liberalt erhverv. Ved at give mulighed for at bygge tættere og højere bliver det attraktivt for investorer at indgå i projekter, der fremmer byomdannelsen. Hermed kan skabes en positiv spiral for udviklingen af midtbyen.

Kommuneplan 09 lægger op til, at den lange udstrækning, som midtbyen har i dag, skal deles op i forskellige oplevelser og på denne måde udnytte længden til fordel for bylivet i midtbyen. Inden for hele strækningen vil der være mulighed for at etablere butikker. I den nordlige del af byen omkring torvet åbner Kommuneplan 09 for at bygge tættere og lave et mere intenst handelsstrøg. En trafiksanering nord for krydset Søndergade/Røddikvej vil understøtte muligheden for at indrette et velfungerende og hyggeligt shoppingmiljø med plads til udeservering og aktiviteter i gaden.

De grønne områder omkring Præstedamsøen og ved Bytoften trækkes ind i henholdsvis Søndergades sydlige del og i området ved Torvet. Der skal være mindre trafik i hovedgaden, og midtbyen opdeles i forskellige områder med hver sin profil, som henholdsvis Den Grønne By, Den Høje By, Den tætte By, Torvene og Bytoften.

Den grønne by

Den første etape fra Århusvej til Røddikvej er den grønne by, som i et åbent område byder velkommen til bymidten. Langs den vestlige side af Søndergade skabes mulighed for at opføre tre etagers enkeltstående huse, såkaldte punkthuse, i et parklignende terræn og samtidig etablere stier og muligheder for aktivitet som f.eks. en legeplads. Langs den østlige side af Søndergade mod Fakta og Super Brugsen plantes der flere træer og buske, de grønne arealer forskønnes, og samtidig plantes der træer langs vejen og på parkeringsarealer. Disse tiltag vil tilsammen forstærke det grønne indtryk.

Byens port trækkes frem til krydset mellem Søndergade og Røddikvej. Her ønskes en trafiksanering, der sikrer de bløde trafikanter og dæmper farten. Placeringen af byporten på dette sted har flere fordele. Dels bliver der etableret en trafiksikker løsning for fodgængere og kørende, og dels er placeringen med til at reducere fornemmelsen af et meget langstrakt gadeforløb.

Den høje by

Anden etape er den høje by fra Røddikvej til Porskjærvej. For at give strækningen den identitet, som er savnet i området, bliver der givet mulighed for op til fire etagers sluttet byggeri langs det relativt brede gadeforløb. Derved bliver der mulighed for at etablere et stort antal boliger, liberale erhverv, kontor og service, hvilket kan være med til at skabe liv og aktivitet i området. Friarealet mellem husene kan, foruden trafikafvikling, anvendes til ophold og leg i grønne omgivelser.

Ud for den eksisterende sti mellem Præstedam og Søndergade kan der etableres et torv for på den måde yderligere at skabe en plads for aktiviteter og ophold i midtbyen.

Den tætte by

Tredje etape er den tætte by fra Porskjærvej til Fortevej. For at give området endnu mere karakter af tæthed bliver det muligt at bygge i op til 2½ etage. Stueetagen bliver forbeholdt detailhandel med åbne butiksfacader mod gaden. Vejen fra Porskjærvej til Fortevej kan ændres til en sivegade, der dæmper hastigheden.

På både Torvet og i den tætte by ligger butikkerne med åbne facader ud til områderne. Her skal provinsbyens charme og karakter bevares og videreudvikles. Området skal åbnes mod Bytoften for at opnå en vekselvirkning mellem det aktive butiksstrøg og den aktive park. I den tætte by giver Kommuneplan 09 mulighed for f.eks. caféer med udeservering, gode mødesteder og gode muligheder for ophold.

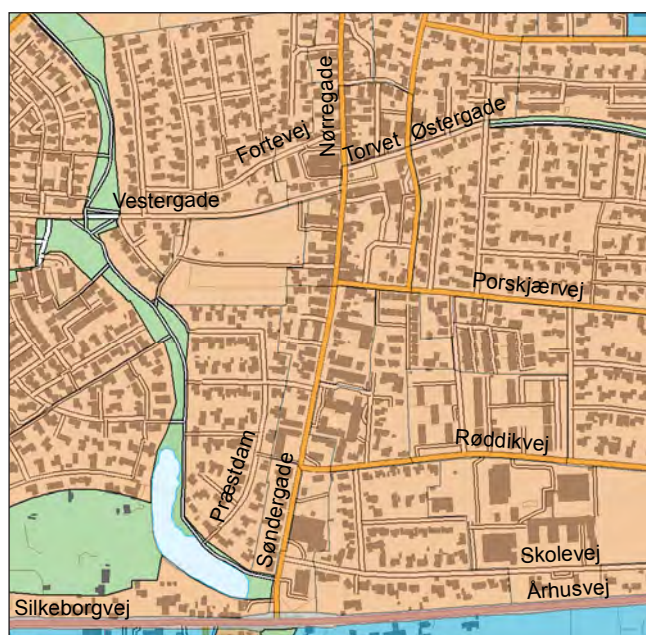
Torveområdet

Kommuneplan 09 lægger op til, at der kan etableres nye torve, der er mere indbydende og hyggeligere, og som supplerer Bytoften sådan, at handlende kan gå mellem de to områder. Torvene vil i sammenhæng med Søndergade fra Porskjærvej til Torvet kunne gøres bilfrie.

Bytoften er i høj grad med til at styrke kvalitetene i midtbyen. Den åbne park giver mulighed for læ, skygge, sol og byder på mange muligheder for kulturelle arrangementer,

markedsdage, udeservering samt leg og bevægelse. Bytoften skal derfor tænkes sammen med udviklingen på Torvet, så områderne har et fælles arkitektonisk udtryk og kobles sammen.

Udviklingen af torveområdet vil på grund af den centrale placering i byen have manges interesse. Samtidig er en omdannelse af området kompliceret, fordi der skal tages hensyn til mange fysiske og tekniske forhold. I Kommuneplanens Del III »Planprincipper for byomdannelsesområder i Skanderborg Kommune« er det beskrevet, hvordan planlægningen for torveområdet vil blive gennemført.

Kort 2.34 Galten-Skovby midtby

FORNYELSE AF SHOPPINGOMRÅDET

Midtbyens shoppingområde strækker sig fra Århusvej langs Søndergade til Torvet og langs Nørregade til Fortevej.

Shoppingområdet er i dag koncentreret i to områder, der ligger henholdsvis mod syd ved Super Brugsen og mod nord omkring Torvet. Butiksområdet i Skovby bydelen er færdigudbygget, dog er der mulighed for at etablere liberalt erhverv i forbindelse med området.

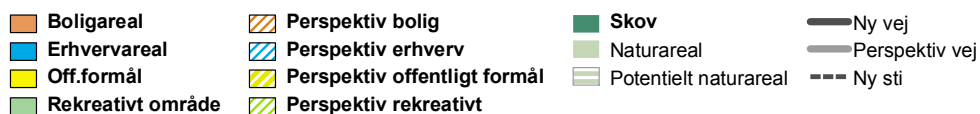
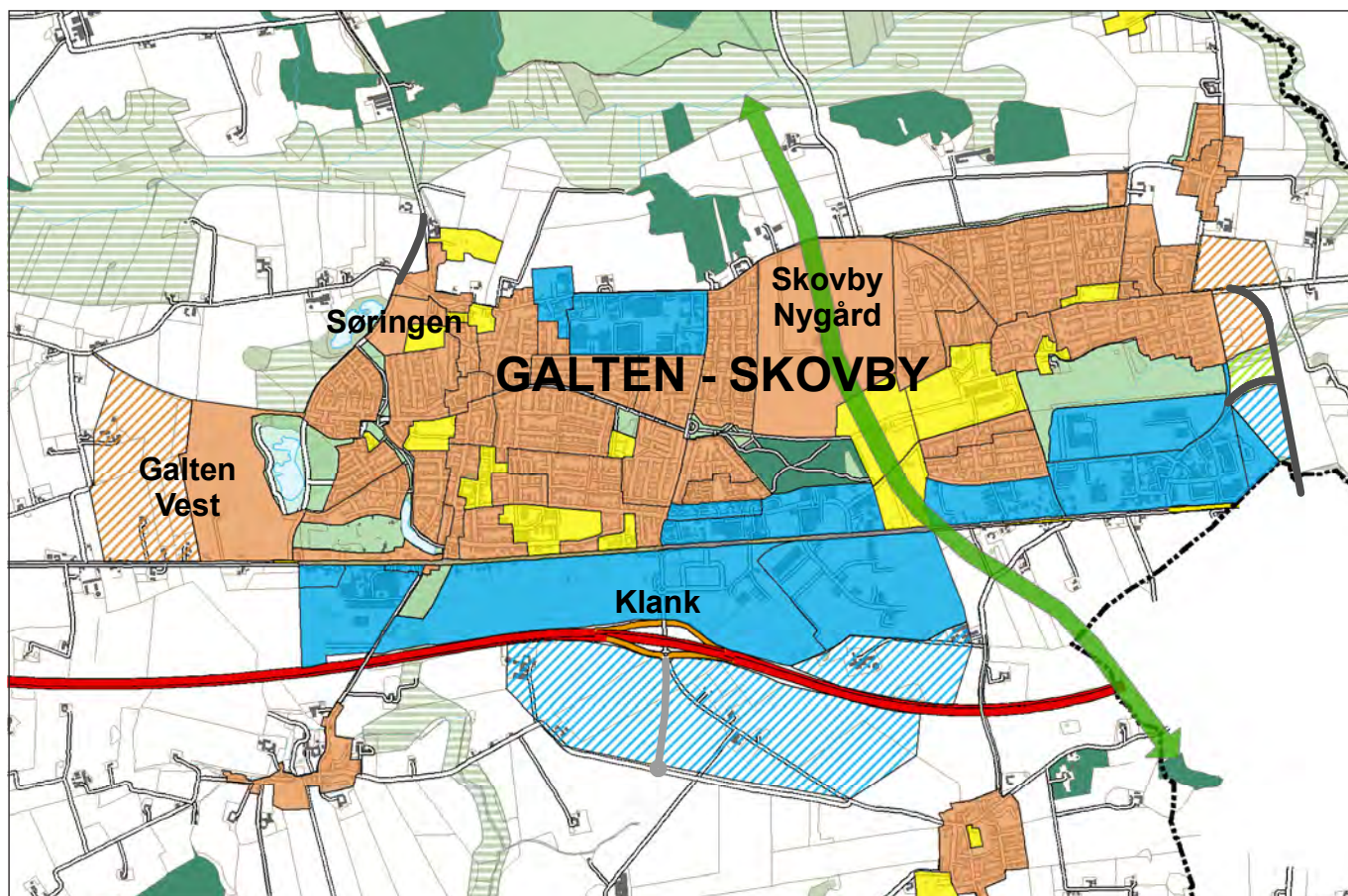
På trods af byens nærhed til de mange tilbud i især Århus, har Galten-Skovbys detailhandel kunnet holde trit med udviklingen i den forgangne planperiode, især gælder dette dagligvarehandelen.

Detailhandelsundersøgelsen peger på, at Galten-Skovby har mulighed for at kunne forbedre handelen, blandt andet ved at der bliver afholdt flere kulturelle arrangementer i

midtbyen og ved at skabe bedre faciliteter. Dette harmonerer med Galten-Skovby bygruppens forslag om, at midtbyen skal være indbydende at opholde sig i og danne basis for aktiviteter som markedsdage, lejlighedsvis udeservering og spændende musikarrangementer.

Galten-Skovby bliver som områdecener sikret muligheden for en relativ stor udbygning af detailhandelen. De mange nye udlæg til nye butikker og til udvidelser af eksisterende butikker skal sikre, at den ønskede opkvalificering af midtbyen kan realiseres. Ved at skabe en mere spændende og levende by med flere butikker forventes det, at borgere i Galten-Skovby vil lægge en endnu større del af deres handel i byen. Udbygningen koncentrerer sig langs Søndergade og Torvet. Samtidig fastholdes den nuværende dagligvarehandel i Skovby bydelen. Bortset fra muligheden for en dagligvarebutik på Skovlundsvej åbnes der dog ikke for yderligere detailhandel i denne del af byen af hensyn til ønsket om at styrke shoppingmiljøet langs Søndergade og Torvet.

Kort 2.35 Bolig- og erhvervsområder, Galten-Skovby

Arkitektur og design

Kommuneplan 09 gør det muligt at omdanne midtbyen markant. Dette skal følges op af en bevidst satsning på at øge kvaliteten i arkitekturen. For at sikre en helhed i byomdannelsen skal der derfor gennemføres en arkitektur- og facadepolitik. Politikken skal sikre, at nye huse og renovering af eksisterende sker med fokus på at skabe en attraktiv by, der giver gode rammer for oplevelser for både borgere, besøgende og eventuelle turister.

STØRRE BYVÆKSTOMRÅDER

Boligområder

I den forgangne planperiode har Galten-Skovby først og fremmest udviklet sig mod øst i områderne Kirsebærvænget, Æblehaven og Rønnebærvænget. Inden for de senere år er udbygningen af det nye område Videnskabsparken igangsat.

Behovet for nye boligområder er dermed voksende. Kommuneplanen udlægger derfor store arealer til boliger i Galten-Skovby. Der er tale om attraktive boligområder med gode rekreative værdier.

Boligområde ved Skovby Nygård

Området ved Skovby Nygård udlægges til boligformål. Området vil binde Galten og Skovby yderligere sammen og derved bidrage til oplevelsen af en sammenhængende by. Kommuneplan 09 sikrer en grøn landskabskile gennem området. Landskabskilen skal fungere som rekreativt område med mulighed for at etablere lokale institutioner. Den grønne kile danner også forbindelse til Lyngbygård Ådal mod nord, og Klank Idrætsanlæg og »Klankskoven« mod syd.

Der skal udarbejdes en helhedsplan for området, som sikrer, at området fremstår i harmoni med landskabet, hvor den grønne landskabskile vil udgøre et karakteristisk element. Helhedsplanlægningen vil ske på en måde, der invol-

verer borgere og tilflyttere, som det er sket i forbindelse med planlægningen for Anebjerg i Skanderborg.

Kommuneplanens rækkefølgeplan fastlægger en etapevis udbygning af området.

Søringen

Et mindre område ved Søringen tæt på midtbyen udlægges til boligformål. Området vil kunne få vejadgang fra den nye vej Søringen, der forløber vest om Galten-Skovby og som påtænkes forlænget til Skjørringvej.

Området har mod syd forbindelse til et grønt område, der løber langs de eksisterende boligområder til Præstedammen. Desuden har området naboskab til Gammellose, der er et lokalt naturområde med stor rekreativ værdi.

I området kan der bygges parcelhuse og rækkehuse. Der bliver samtidig udlagt et areal til offentligt formål.

Perspektivområde – Galten vest II

I forlængelse af det ny boligområde ved Galten Vest I angives et perspektivareal til fremtidig byudvikling. Området vender ud mod de åbne landskaber mellem Galten-Skovby og Låsby. Disse landskaber skal sikre en markant grøn adskillelse af disse to bysamfund.

ERHVERVSOMRÅDER

Med den gode beliggenhed ved motorvejsystemet har Galten-Skovby fine muligheder for at tiltrække virksomheder. På den baggrund er arealerne syd for Klank udlagt til perspektivområde til fremtidig erhverv. Især virksomheder, der har megen tung transport, eller virksomheder, der i øvrigt kan drage nytte af at ligge tæt ved motorvejsnettet, kan placeres her.

Arealerne ligger inden for et område med særlige drikkevandsinteresser. I den fremtidige planlægning skal der derfor være særlig opmærksomhed på at sikre grundvandet. Det vil blandt andet blive sikret, at det kun er virksomheder uden nedslivningsrisiko, der kan placeres i området.

Områdernes inddragelse til byvækstområdet afventer statens gennemførelse af grundvandsundersøgelser i området. Undersøgelserne forventes afsluttet i 2011-12. Først herefter vil der kunne træffes beslutning, om arealernes anvendelse.

BYENS GRØNNE OMRÅDER

Galten-Skovby er bundet sammen af en markant gennemgående hovedsti, Østergårdstien, og adskillige grønne områder. Der skal arbejdes for, at den grønne streng gennem byen bevares og udbygges.

Bytoften, der er byens park, ligger centralt i midtbyen og har dermed mange muligheder for at blive et mere aktivt samlingssted for byens borgere. Bytoften har direkte tilknytning til den grønne streng gennem byen.

I det vestlige hjørne af Bytoften er anlagt et delvist overdækket torveområde, og i det modsatte hjørne er anlagt en stor amfiscene. På den store plæne er der mulighed for boldspil og andre aktiviteter. Bytoften giver samtidig mulighed for at etablere f.eks. skateboardbane eller klatrevæg, så området på den måde kan tilbyde aktiviteter til børn og unge. Dette vil være med til at understrege Bytoftens funktion som byens oplevelsesrige og rekreative oase med et mangfoldigt friluftsliv. Der skal i samarbejde med de lokale foreninger søges midler til at realisere disse aktiviteter.

Nord for byen ligger Lyngbygård Ådal, der i 2008 er blevet omdannet til en engsø. Der arbejdes på at sikre flere og bedre stier gennem området og på tværs af engsøen, så byens borgere kan opleve dette unikke og rekreative naturområde.

I forbindelse med nye byområder skal der etableres nye grønne rekreative arealer til motion og bevægelse. Disse rekreative arealer kan supplere eksisterende naturområder og danne smukke og landskabelige overgange og grønne forbindelser mellem byen og det åbne land til gavn for natur, miljø og befolkning.

OFFENTLIG SERVICE

Kultur og fritid

Biblioteket ligger på Torvet i midtbyen tæt ved rutebilstationen. Biblioteket huser mange kulturaktiviteter, blandt andet udstillinger, foredrag og koncerter.

Klank Idrætcenter dækker for en stor del idrætten i Galten-Skovby-området, og idrætsanlægget har moderne faciliteter f.eks. en aktivitetshal. Galten Kommune udarbejdede i 2005 "Helhedsplan for Klankområdet". Planen omfattede såvel halfaciliteter som udearealer, herunder boldbaner, en træningshal, som er udbygget og taget i brug august 2009, samt en fremtidig etape med forslag om byggeri af svømmehal. Uden for idrætshallen ligger der adskillige træningsbaner samt en opvisningsbane.

Folkeskoler, fritidstilbud og institutioner

Galten-Skovby har to folkeskoler, Gyvelhøjskolen og Skovbyskolen, begge med overbygning. Skolerne er moderniseret med mediateker og undervisningslokaler specielt indrettet til undervisning i grupper. Skolerne vurderes at have kapacitet til den udbygning, der er udlagt i Kommuneplan 09.

Skanderborg Ungdomsskole har en afdeling, der dækker området. Lokalkontoret er placeret tæt på Gyvelhøjskolen, og undervisningen finder fortrinsvis sted på byens og områdets folkeskoler.

Biohuset

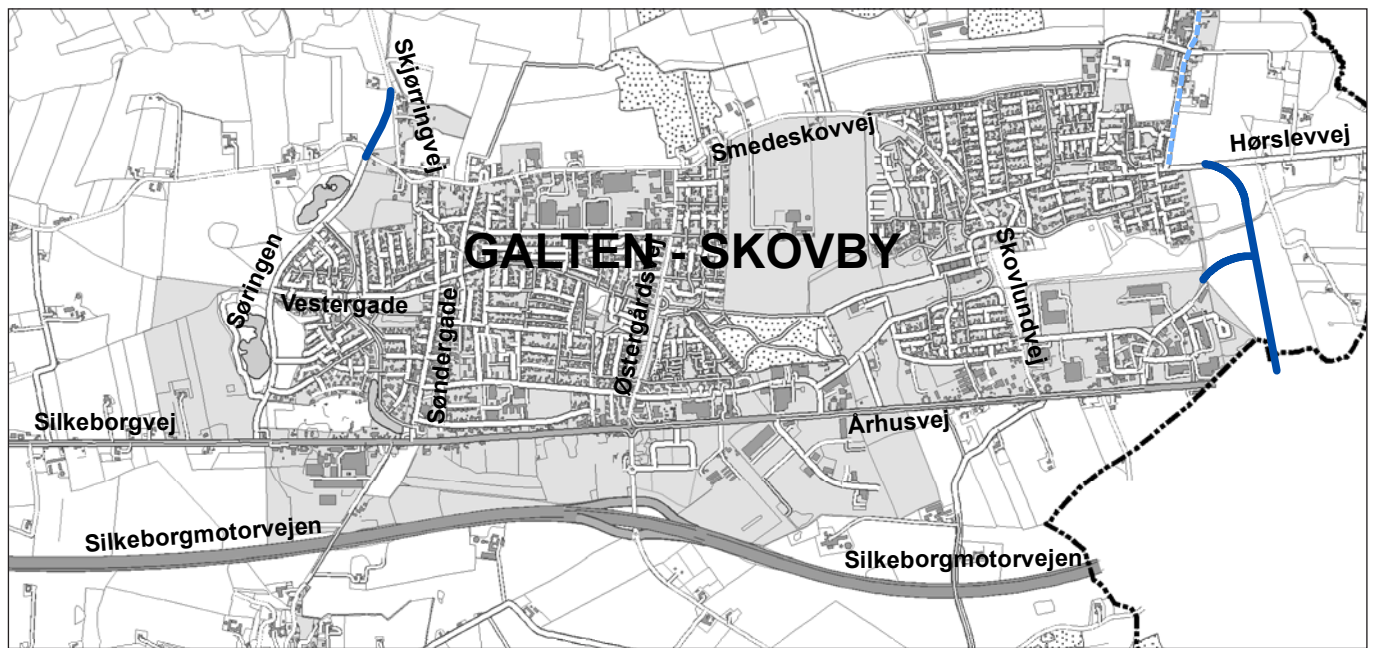
Bio Huset i Galten ligger på Torvet, hvor der har været biograf siden midten af 1950'erne. Hvilket er ramme om mange forskellige kulturelle aktiviteter. Bio Huset har i alt 102 siddepladser.

I forbindelse med boligområderne i Galten-Skovby findes seks daginstitutioner. Fire ud af de seks daginstitutioner ligger i tilknytning til Østergårdstien.

Plejecentrene

Der ligger to plejecentre i byen tæt ved servicecentret. Det mindste af de to centre, Bøgehaven, fungerer som enhed for demente.

Kort 2.36 Infrastruktur, Galten-Skovby

INFRASTRUKTUR

Planlægningen af en ny letbane mellem Århus og Silkeborg er i sin opstartsfasen, men det forventes, at banen bliver placeret inden for det nuværende vejprofil på hovedlandevejen eller i direkte tilknytning til vejanlægget.

Aflastning af midtbyen

Galten-Skovby ligger tæt på motorvejen Århus – Silkeborg. Byen har en tilkørsel ved bydelen Skovby samt et tilslutningsanlæg ved Klank. Denne lette adgang til motorvejen har stor betydning, både for byens erhverv og for byens borgere, idet en stor del af borgerne i Galten-Skovby er pendlere.

I forbindelse med omdannelser i midtbyen skal det overvejes at gøre Søndergade fra Porskjærvej til Torvet bilfrit, hvilket også bør overvejes for selve Torvet.

I forbindelse med at Sørningen forlænges ud til Skjørringvej, vil behovet for trafikdæmpende foranstaltninger ved indkørsel til Galten-Skovby fra Skjørringvej blive vurderet.

Tilsvarende vil behovet for trafikdæmpende foranstaltninger i bydelen Skovby blive vurderet, blandt andet ved indkørsel til byen fra nord og øst.

Bydelen Skovby

Bydelen Skovby har på sigt behov for en tilslutning til rundkørslen ved motorvejstilslutningen. Denne tilslutning vil forventelig kunne tage pendlertrafik og gøre skolevejen mere sikker for børnene på Skovbyskolen.

Gang- og cykelstier

Gode gang- og stiforbindelser i byen har stor betydning. Det er vigtigt for at skabe forbindelse mellem boligområderne og midtbyen og for at skabe attraktive boligområder med tilgængelighed til blandt andet institutioner og naturen.

De allerede eksisterende stiforbindelser i Galten-Skovbys grønne struktur skal opretholdes og udbygges i takt med udbygningen af de nye boligområder.

I forbindelse med initiativer i midtbyen skal det sikres, at stiernes krydsning og tilslutninger til veje og pladser fungerer optimalt og er trafiksikre for de bløde trafikanter.

Der vil blive arbejdet for, at stiforbindelser til de rekreative områder ved Lyngbygaard Ådalen forbedres.

Parkering

Nye parkeringsanlæg i bymidten skal så vidt muligt etableres som kælderparkering eller parkeringshus og udformes med arkitektur og design for øje. Parkering over jorden skal skærmes med beplantning og byinventar, så pladsen ikke fremtræder uordnet og skæmmende.

2.8 HØRNING

Hørning er med sine nuværende ca. 6.500 indbyggere et af de tre områdecentre, der ud over Skanderborg har et bredt udvalg af butikker samt offentlig service. Byen skal fortsat være attraktiv at bosætte sig i, og samtidig skal Hørning have gode muligheder for erhvervsudvikling.

Hørning ligger godt ved den overordnede infrastruktur og med storbyen Århus som nabo mod nord. Denne gode beliggenhed har sikret Hørning en andel af den tilvækst, der har været i det østjyske vækstbånd.

Boligområderne nord for Skanderborgvej er alle færdigudbyggede midt i halvfemserne bortset fra to små boligområder omkring Toftegårdsvej. Boligområderne syd for byen er påbegyndt i midten af halvfemserne og er stadig under udbygning.

På trods af byens nærhed til de mange tilbud i især Århus, har Hørnings detailhandel kunnet holde fint trit med udviklingen i den forgangne planperiode. Dette gælder især for handel med dagligvarer.

Hørnings positive udvikling skal udnyttes, så byen udvikler sin rolle som centerby, og som sådan i højere grad får sit »eget liv« og ikke bliver en soveby i periferien af Århus. Bymidten skal gøres mere synlig og tilføres flere kvaliteter som f.eks. grønne områder og udendørs aktiviteter. Samtidig skal flere kulturelle tilbud og fritidstilbud sikre borgerne et bedre tilhørsforhold til byen.

INSPIRATION FRA BYGRUPPEN

I forarbejdet til Kommuneplan 09 blev borgerne inviteret til at komme med idéer til udvikling af deres by. Fire bygrupper for Skanderborg, Galten-Skovby, Hørning og Ry udarbejdede forslag til udvikling af hver deres by. Alle idéerne og sammenhængen til arbejdet med forslag til Kommuneplan 09 blev i efteråret 2008 præsenteret på et fælles møde for byrådet og bygruppernes medlemmer, og idéerne har efterfølgende inspireret arbejdet med Kommuneplan 09 og vil fortløbende inspirere andre planlægningsmæssige tiltag i byen. De endelige beslutninger om realisering af idéerne træffes af byrådet.

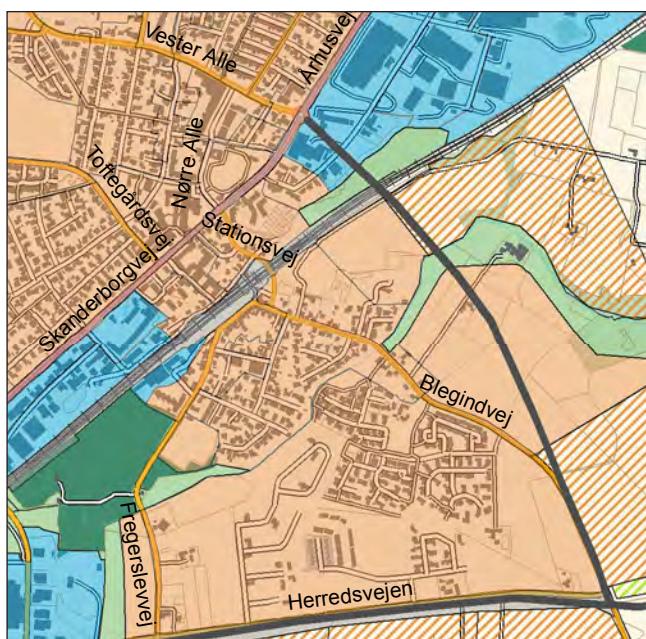
HØRNING BYGRUPPE FORESLÅR BLANDT ANDET AT

- udvikle butikstorvet og området omkring Rådhuspladsen
- gøre butikstorvet bilfrit
- forlænge butikstorvet i retning mod Rådhuspladsen
- styrke kulturelle aktiviteter i området ved Rådhuspladsen, særligt for unge
- etablere nye parkeringspladser, f.eks. under torvet og bag centerbygningen
- etablere flere ældreboliger i forbindelse med Præstehaven
- etablere bypark med mange aktiviteter mellem Vestervej, Adslevvej, Toftegårdsvej og Toftevej og at etablere forbindelse herfra til torvet og
- forbedre adgangen til naturen og udnytte de grønne arealer ud mod E45.

BYMIDTE OG BYUDVIKLING

For at gøre Hørning bymidte mere spændende og levende giver Kommuneplan 09 mulighed for, at der kan etableres flere boliger, butikker og andre erhverv i midtbyen. Flere beboere i midtbyen vil bidrage til at gøre området mere levende efter lukketid.

Den stærkt trafikerede Århusvej/Skanderborgvej gennem byen adskiller sammen med banen byen i en nordlig og en sydlig bydel. For at dæmpe trafikken fra den gennemgående landevej og samtidig give sammenhæng i bymidten udlægger Kommuneplan 09 Herredsvejen til aflastningsvej. Vejen påtænkes tilsluttet Skanderborgvej sydvest for Hørning i forbindelse med udbygningen af nye boligområder syd for byen og siden hen forlænget til den kommende Beder-Beringvej mod øst. Hermed vil Herredsvejen på sigt kunne lede hele den gennemkørende trafik syd om byen.

Kort 2.37 Hørning midtby

Skanderborgvej på strækningen fra Agerskovej og til Allécenteret vil efter etablering af Herredsvejen som aflastningsvej kunne ombygges, forskønnes og gøres mere sikker for de bløde trafikanter. Områder langs vejstrækningen, der i dag ligger som ældre blandende bolig- og erhvervsområder, vil blive attraktive for nye boliger og/eller kontorbyggerier. Derudover kunne erhvervsområdet mellem jernbanen og den sydlige del af Hørning by udpeges som et udviklingsområde for byfornyelse med henblik på at give Hørning by et kvalitetsmæssigt løft.

Det er ønsket, at områdets omdannelse og udvikling skal bidrage til at gøre midtbyen mere spændende og levende. Der vil være god tilgængelighed til offentlig transport og til butikkerne i midtbyen samt til øvrige servicetilbud. På nogle af arealerne vil der kunne bygges boliger, som med en placering tæt på midtbyen vil være attraktive for unge og ældre. Andre arealer kan omdannes til blandet bolig- og erhvervsformål og indeholde byerhverv, som har fordel af en bynær placering som f.eks. banker, ejendomsmæglere, advokater, læger, tandlæger samt kontorer og moderne byerhverv.

Der kan først bygges højere og tættere langs vejen, når der er gennemført en samlet områdeplanlægning for hele strækningen. Områdeplanlægningen skal gøre rede for bebyggelsens arkitektoniske udtryk, trafikale følger m.m. Omdannelsen af arealerne langs vejstrækningen vil have manges interesse. Samtidig er en omdannelse af området kompliceret, fordi der skal tages hensyn til mange fysiske og tekniske forhold. I Kommuneplan 09's Del III »Planprincipper for byomdannelsesområder i Skanderborg Kommune« er det beskrevet, hvordan planlægningen for området vil blive gennemført.

UDVIDELSE AF SHOPPINGOMRÅDET

Området ved Rådhuspladsen samt området mellem butikstorvet ved Nørre Allé og Allécenteret inddrages i detailhandelsområdet, så det bliver muligt at udvide med flere butikker. Samtidig gøres det muligt at bygge højere i området, dog under hensynstagen til indsigt til Hørning Kirke. Der gives desuden mulighed for at opføre nye boliger og bebyggelser til kontorer eller liberale erhverv i tilknytning til butikstorvet ved Nørre Allé. Formålet er at give bedre mulighed for, at der løbende kan ske forbedringer af bebyggelserne omkring butikstorvet.

Kommuneplan 09 åbner for, at der kan etableres en større parkeringsplads eller en parkeringskælder inden for området, f.eks. ved Damager eller Adslevvej. Det bliver dermed muligt at parkere tæt ved de nye butikker. Denne større parkeringsplads vil samtidig gøre det muligt at nedbringe den gennemkørende trafik på torvet på Nørre Allé. Derudover gøres det muligt at skabe bedre forhold for fodgængere til Rådhuspladsen og dermed udnytte synergieffekten mellem butikstorvet og kulturelle og fritidsmæssige aktiviteter omkring Rådhuspladsen.

Der gives mulighed for at indrette spisesteder, caféer og andre lignende aktiviteter i den sydlige del af Rådhuspladsen, hvor biblioteket og borgerservice ligger. Dette kan supplere handelslivet og sikre gode rammer for kultur- og fritidsaktiviteter i bymidten, herunder særlige aktiviteter for unge.

I de nye boligområder mod syd åbner kommuneplanen mulighed for, at der kan bygges en institution. Derved gives der mulighed for at flytte børnehaven på Rådhuspladsen.

Ved at knytte området ved Rådhuspladsen sammen med det udvidede centerområde, skabes en egentlig midtby, der gøres attraktiv for fodgængere og cyklister. Ved samtidig at dæmpe trafikken gennem byen på Århusvej/Skanderborgvej vil der blive skabt en bedre sammenhæng på tværs af vejen, blandt andet til Bakkeskolen på modsatte side af vejen. Der vil i 2010 blive udarbejdet en helhedsplan for området.

Arkitektur og design

For at sikre en helhed i midtbyens butiksområde og en sammenhæng mellem dette og Rådhuspladsen skal der gennemføres en arkitektur- og facadepolitik. Politikken skal sikre, at nye huse og renovering af eksisterende sker med fokus på at skabe en smuk by, der skaber gode rammer for oplevelser for både borgere, besøgende og turister.

Arkitektur- og facadepolitikken skal også iagttages ved omdannelse af områderne langs Skanderborgvej.

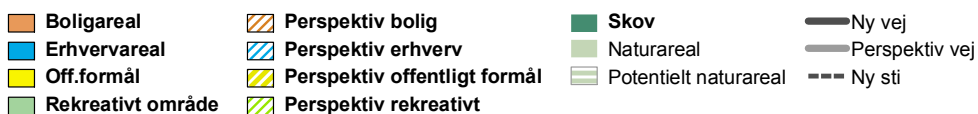
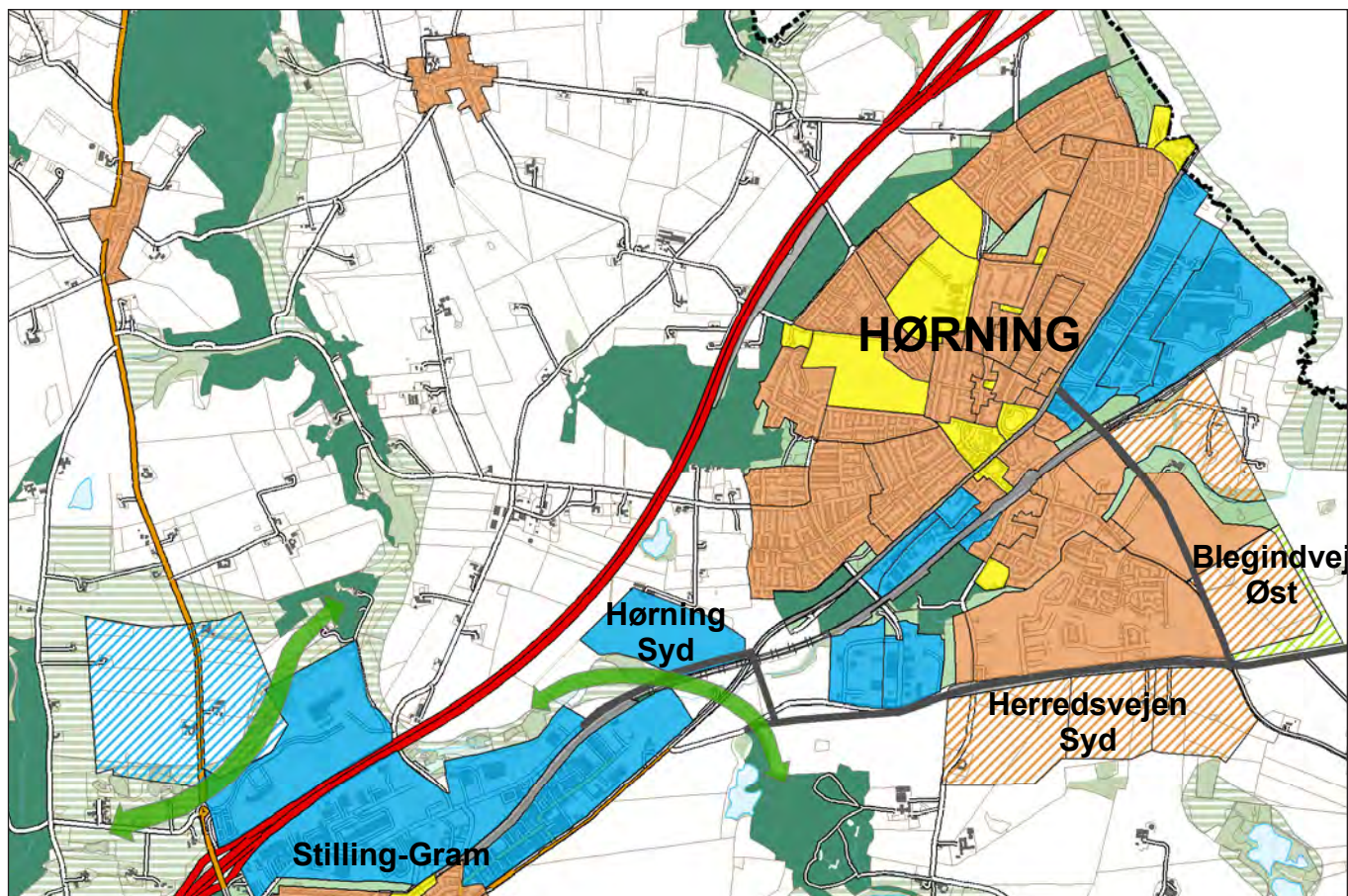

STØRRE BYVÆKSTOMRÅDER

Kommuneplanen udlægger udelukkende perspektivarealer til boliger i Hørning.

Perspektivområde syd for Herredsvej

Syd for byen findes store udsigter ud over landskabet med mose og Stilling/Solbjerg Sø. Dette lægger op til, at fremtidige boligområder kan indpasses i landskabet, med rekreative arealer i tilknytning til boligområderne. Kommuneplanen peger derfor på arealerne som perspektivområder til fremtidig byvækst.

Kort 2.38 Bolig- og erhvervsområder, Hørning

Perspektivområde øst for Blegindvej

På længere sigt kan der ske udlæg af nye boligområder sydøst for byen. Disse områder vil også have en attraktiv beliggenhed med udsigt ud over Sommerbækken og Århus Å. I forbindelse med, at områderne inddrages til byvækst, skal der ske en vurdering af de trafikale forhold, herunder belastningen på Blegindvej.

For at sikre områderne en hensigtsmæssigt tilknytning til midtbyen reserveres areal til at kunne forlænge Blegindvej til rundkørslen ved Allécenteret. Der skal tages særlige hensyn til de landskabelige og naturmæssige kvaliteter, der findes i området mod Århus Å, ved en eventuel realisering af denne vej.

Områdernes inddragelse til byvækst sker efter dialog med det lokale vandværk i forhold til fastlæggelse af fremtidige vandindvindingsområder.

Erhvervsområder

Hørning har gode muligheder for at tiltrække erhverv. Disse muligheder skal udnyttes, så flere virksomheder etablerer sig i byen.

Vest for byen udlægges arealer til erhverv. Udnyttelsen skal ske under hensyn til de særlige drikkevandsinteresser, der er i området. Der kan skabes adgang til området fra Skanderborgvej, og trafikken fra området kan på sigt føres ad Herredsvejen syd om Hørning til den kommende Bederberingvej.

Alternativt kan området på sigt blive koblet op på Niels Bohrs Vej i Stilling-Gram, hvorved der bliver en lettere adgang til E45. Derved vil den overordnede trafik til området ikke belaste hverken Stilling-Gram eller Hørning by. Der skal ved forlængelse af Niels Bohrs Vej tages særlige hensyn til naturinteresserne langs Sommerbækken. Ved at forlænge Niels Bohrs Vej vil områderne ligge attraktivt såvel i forhold til Hørning by som i forhold til den overordnede infrastruktur.

Området udlægges til virksomheder, som ikke medfører nedsivningsrisiko. Inden for området kan der i øvrigt blive placeret butikker, der forhandler pladskrævende varegrupper, som f.eks. biler, både og lignende.

BYENS GRØNNE OMRÅDER

Hørning skal have en oplevelsesrig bymidte, der giver adgang til frisk luft og naturen.

Det eksisterende offentlige areal omkring Elgårdsminde kan udvikles med beplantning og lege- og motionsredskaber, så det bliver attraktivt for byens borgere. Bymidten og de offentlige arealer skal knyttes sammen med de omgivende grønne landskaber, så der skabes gode muligheder for kortere og længere ture ud i landskabet.

Mellem byen og jordvolden langs E45 ligger et grønt bælte. Dele af dette område er skov, og andre dele er mere åbne. Området er i stor udstrækning etableret som et rekreativt grønt område. Det er hensigten, at der skal laves flere stier i området, som motiverer til motion for borgere fra alle byens boligkvarterer.

I forbindelse med nye byområder skal der etableres nye grønne rekreative arealer til motion og bevægelse. Disse rekreative arealer kan supplere eksisterende naturområder og danne smukke og landskabelige overgange og grøn-

ne forbindelser mellem byen og det åbne land til gavn for natur, miljø og befolkning.

OFFENTLIG SERVICE

Kultur og fritid

På biblioteket foregår der ved siden af bibliotekets kerneydelser forskellige kulturaktiviteter – f.eks. foredragsvirksomhed og kulturarrangementer for børn og voksne. Biblioteket ligger centralt i byen i tilknytning til den kommunale administration og butikstorvet.

Hørning Hallen, der i 2007/2008 har gennemgået en større om- og tilbygning, danner ramme om mange spændende arrangementer og aktiviteter. I årenes løb er der f.eks. blevet afholdt Hørning Cup Fodbold, byfester, messer, landskampe, basketball, DM og EM i bordtennis, DM i standard-dans, koncerter med symfoniorkestre, foredrag og meget mere.

Folkeskoler, fritidstilbud og institutioner

Hørning har to folkeskoler, henholdsvis Bakkeskolen og Højboskolen, begge med overbygning. Skolerne forventes at dække den udbygning, der er planlagt i Kommuneplan 09.

Skanderborg Ungdomsskole har en afdeling i Hørning. Lokalkontoret er placeret ved Bakkeskolen. Undervisningen finder fortrinsvis sted på byens folkeskoler. I tilknytning til undervisningen er der en ungdomsklub i byen. Skanderborg Ungdomsskole har desuden et alternativt skoletilbud placeret tæt på Hørning.

Der findes seks eksisterende daginstitutioner, heraf tre integreret med vuggestue i Hørnings forskellige kvarterer. I forbindelse med udlæg af nye boligområder i Hørning syd udlægges også plads til en eller flere nye institutioner.

Plejecentrene

I Hørning ligger plejecenter Præstehaven. Dette center er renoveret og ombygget i perioden 2005-2007.

INFRASTRUKTUR

VEJE

I forbindelse med udvidelsen af blandt andet Skanderborgvej, men også i forbindelse med de øvrige vejændringer mellem Hasselager og Skanderborg, skal der forberedes for en senere placering af en letbaneforbindelse gennem Hasselager, Hørning, Stilling-Gram og Skanderborg frem til bus-terminalen/jernbanestationen. Planlægningen af en ny letbane mellem Århus og Skanderborg er i sin opstartsfasen, men det forventes, at banen bliver placeret inden for den nuværende vejprofil eller i direkte tilknytning til vejanlægget.

Aflastning af midtbyen

Der skal gennemføres en større ombygning af Stilling Landevej og Randersvej til motorvejen, da gennemførte trafikberegninger viser, at der vil være risiko for store kødannelser i løbet af en årrække.

Kommuneplan 09 lægger op til, at bymidterne i både Hørning og Stilling-Gram bliver fredelige ved at lede den trafik, der ikke har ærinde i bycentrene, uden om. Udover de allerede gennemførte tiltag reserverer kommuneplanen derfor arealer til den eller de nødvendige »omfartsveje« uden om de centrale bycentre.

Banedanmark har planer om at udskifte broen, som krydser jernbanen umiddelbart syd for Hørning på Skanderborgvej, og der skal derfor ske en vejændring på dette sted. Tanken er at gøre det muligt at forlænge Niels Bohrs Vej til Skanderborgvej og føre vejen videre over i Herredsvejen syd om Hørning. Herredsvejen kan på sigt forlænges til Beder-Bering vejen, hvorved der skabes en egentlig omfartsvej uden om både Stilling-Gram og Hørning. Planlægning for disse vejændringer afventer dog nærmere undersøgelser.

Herredsvej

Af hensyn til trafikal fredeliggørelse af Hørning samt eventuelle fremtidige boligområder syd for Herredsvejen reserveres der areal til, at den nuværende Herredsvejen på strækningen mellem krydset Agerskovvej og krydset Blegindvej kan forlægges ud for den nuværende Herredsvej. Den nye Herredsvej udføres med stier gennem tunneler og med cykelsti langs begge vejsider.

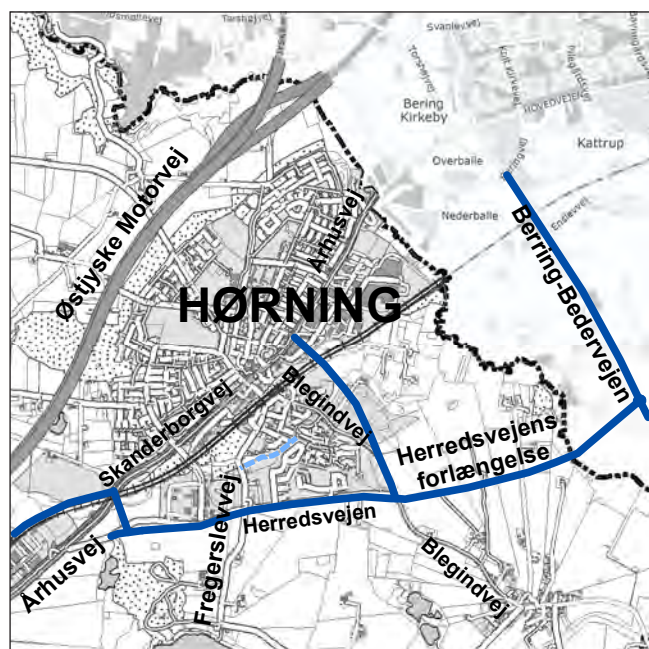
Skanderborg Kommune er i dialog med Århus Kommune om en mulig tilslutning af Herredsvejens forlængelse til den nye Beder-Bering Vej i Århus Kommune. Der skal udarbej-

des en såkaldt VVM-redegørelse, der undersøger eventuelle miljømæssige konsekvenser ved det nye vejanlæg mellem Bering og Beder/Malling, herunder om Herredsvejens eventuelle tilslutning vil kunne indgå.

Blegindvej

Den hidtidige vejreservation fra Herredsvejen til rundkørslen ved Allécenteret ændres med Kommuneplan 09, så reservationen i stedet placeres nærmere de eksisterende byområder som en egentlig omlægning af Blegindvej til rundkørslen.

Omlægningen af Blegindvej skal sikre en god vejforbindelse fra de nye boligområder mod midtbyen. Behovet for en omlægning vil blive vurderet i forbindelse med udbygningen af de nye boligområder langs Herredsvejen og Blegindvej.

Kort 2.39 Infrastruktur, Hørning

GANG- OG CYKELSTIER

Det er vigtigt, at både fodgængere og cyklister kan komme sikkert til og fra midtbyen og de eksisterende og nye boligområder. Byen skal derfor have gode cykelstier og gode stier for fodgængere. Samtidig skal der sikres stier til rekreation og motionsture.

Det er tanken, at en fornyelse af butiksområdet i midtbyen vil kunne gøre torvet mere egnet for de bløde trafikanter. Etableringen af gode nye parkeringspladser, f.eks. ved Damagervej eller ved Adsløvej, sikrer samtidigt, at der bliver mindre trafik på Vester Allé, og at der kan etableres bedre forbindelser for fodgængere mellem de to dele af butiksområdet.

En trafikal fredeliggørelse af Skanderborgvej gennem byen vil forbedre forbindelserne for fodgængere på tværs af denne vej, blandt andet til Bakkeskolen og til stationen.

Blegindvej vil ved etableringen af Herredsvejen som aflastningsvej kunne blive en mere sikker forbindelse for fodgængere og cyklister, herunder særligt skolebørn fra den sydlige del af Hørning og fra Blegind. En senere omlægning af Blegindvej til rundkørslen ved Allécenteret kan forbedre vilkårene yderligere for de bløde trafikanter.

De eksisterende stier skal suppleres af nye stier, som sammen skal forbinde de nye boligområder med skoler og institutioner.

For at sikre gode rammer for et aktivt fritidsliv skal mulighederne for at forbedre stiforbindelserne mellem midtbyen og boligområderne til byens grønne områder undersøges. Samtidig skal muligheden for stier i og til det rekreative område langs E45 og herfra mod Jeksendalen vurderes.

Udover ovennævnte sti mod Jeksendalen reserveres areal til en sti langs Sommerbækken. Bækken ligger ideelt for at kunne skabe en grøn stiforbindelse »rundt om byen« med adgang fra de nye boligområder. Samtidig gøres det muligt at etablere en sti til Illerup Ådal. Mod syd og vest kan stien således forlænges til de kommende erhvervsområder vest

for byen og herfra til erhvervsområderne på Niels Bohrs Vej, under E45 til erhvervsområderne på Ørstedvej og nord herfor langs Randersvej.

Syd for de nye boligområder langs Herredsvejen ligger et naturområde med moser og eng ned mod Stilling Solbjerg Sø. Der vil i samarbejde med Århus Kommune blive søgt etableret en sti til de sønære arealer hele vejen rundt om Stilling Solbjerg Sø. I Stilling-Gram er dele af en sådan samlet søsti allerede etableret.

PARKERING

I tilknytning til de nye butikker og til brug for det eksisterende butikstov skal der indrettes en større parkeringsplads, f.eks. i området ved Damager eller ved Adslevej. Parkeringspladsen skal så vidt muligt etableres som kælderparkering eller parkeringshus og udformes med arkitektur og design for øje. Parkering over jorden skal skærmes med beplantning og byinventar, så pladsen ikke fremtræder uordnet og skæmmende.

2.9 RY

Ry er med sine nuværende knap 5.500 indbyggere den mindste af de tre områdecentre i kommunen.

Ry er en populær by med en relativ stor befolkningstilvækst, men mangler faciliteter, som giver bylivskarakter. Udviklingen i midtbyen skal medvirke til at gøre Ry mere spændende og levende.

Det er lykkedes Ry at tiltrække flere nye butikker, og flere borgere i Ry vælger at handle lokalt. Fornyelsen af bycentret skal bidrage til at fastholde denne positive udvikling.

Kommuneplan 09 skaber gode rammer for en udvikling, der kan løfte stationsbyen Ry til en by med fortsat attraktive handels- og servicetilbud og gode opholdssteder. En by med en særlig naturskøn beliggenhed, der er attraktiv for både byens borgere og de mange turister, der besøger området. Ry skal fortsat være en grøn by, hvor natur og landskab spiller en fremtrædende rolle i alle nye projekter og initiativer.

INSPIRATION FRA BYGRUPPEN

I forarbejdet til Kommuneplan 09 blev borgerne inviteret til at komme med idéer til udvikling af deres by. Fire bygrupper for Skanderborg, Galten-Skovby, Hørning og Ry udarbejdede forslag til udvikling af hver deres by. Alle idéerne og sammenhængen til arbejdet med forslag til Kommuneplan 09 blev i efteråret 2008 præsenteret på et fælles møde for byrådet, og bygruppernes medlemmer og idéerne har efterfølgende inspireret arbejdet med Kommuneplan 09 og vil fortløbende inspirere andre planlægningsmæssige tiltag i byen. De endelige beslutninger om realisering af idéerne træffes af byrådet.

RY BYGRUPPE FORESLÅR BLANDT ANDET AT

- skabe projektet »Ry – Bænkenes by«
- omlægge Randersvej
- skabe et senioruniversitet
- udvikle Ry som erhvervsby for videnserhverv
- sikre busdriften med en ringrute i kommunen
- skabe en træfestival på Siimtoften
- etablere en bypark på Klostervej – posthusgrunden

BYMIDTE OG BYUDVIKLING

Aktiviteten i Ry samles omkring Skanderborgvej og Klostervej. I dette område ligger byens shoppingområde med størstedelen af byens butikker. Desuden ligger både jernbanestation, hotel, biograf, højskole og Mølleskolen langs disse to veje, og denne samlede placering giver Ry en stærk midtby.

Kort 2.40 Ry bymidte

For at sikre fortsat dynamik, og for samtidig at skabe grundlag for en modernisering af midtbyen, blev der i 2005 vedtaget en helhedsplan for Ry. Helhedsplanen indeholder forslag til omdannelse og forskønnelse af midtbyen og den øvrige del af byen. For at realisere forslagene om en modernisering af midtbyen blev der i 2006 indgået en samarbejdsaftale med Ry Bycenter A/S om et offentligt-privat samarbejde vedrørende udvikling af området mellem Lieblingsplads og Skanderborgvej og langs Randersvej i Ry bymidte. Samarbejdsaftalen skal sikre harmoni mellem de nye bygninger og det eksisterende bybillede.

Nye spændende torve vil desuden skabe grundlag for flere udendørs aktiviteter. Ligeledes kunne en fremtidig placering af f.eks. bibliotek/borgerservice være med til at give mere liv i den centrale del af midtbyen.

Ry Bytorv

Ry Bytorv giver mulighed for at bygge 3.500 m² butikker i tilknytning til et nyt torveområde, ca. 70 lejligheder og en parkeringskælder. Bebyggelsesplanen giver mulighed for at bygge karréer langs den nordøstlige side af Randersvej fra Skanderborgvej op til Lieblingsplads/Strungesvej. Bebyggelsen tænkes afsluttet i en gårdlignende karré ved Strungesvej med en bygningshøjde på op til fem etager. Vest for Randersvej bygges ligeledes en karré. Stueetagen i byggeriet tænkes indrettet til forretninger.

Ry Bytorv – skitse

Det samlede torveareal mellem bygningerne udgør ca. 5.000 m². Torvet opdeles i mindre pladser, som skaber en intim stemning. Fra torvet er der adgang til butikkerne, og ved at etablere bænke, vandelementer, beplantning og lignende sikres det, at torvet virker indbydende for ophold og aktiviteter.

Torvepladsen mod Skanderborgvej bliver afgrænset med en trappe, der adskiller dette torv fra det højere liggende torv op mod Liebingsplads og parkeringspladsen ved den eksisterende Randersvej. Mod Skanderborgvej afskærmes der for biler, og torvet er i princippet bilfrit opholdsområde. Torvet ved de nye butikker længere oppe ad Randersvej skal ligeledes gøres til et godt opholdsareal med kunst, vand og beplantninger.

Illustration fra Ry Bytorvs torveanlæg

Posthusgrunden

Området omkring stationen og posthuset er et centralt sted i byen. Kommuneplan 09 giver mulighed for en karakteristisk bygning på posthusgrunden, som kan koble torvearealerne ved Ry Bytorv sammen med området omkring stationen. Bygningen skal fungere som vartegn for Ry og være med til at forbedre orienteringen i midtbyen. En bygning på dette sted vil samtidig modvirke, at området opleves for bredt og udflydende i forhold til de omgivende bygningers højde.

Siimtoften

Siimtoften er centralt beliggende i Ry i tilknytning til midtbyen, stationen og byens største dagligvarebutik, Kvickly. Samtidig ligger grunden med umiddelbar forbindelse til havnen, søerne og den omgivende natur. Mod sydvest afsluttes grunden med en karakteristisk skrænt mod vandet og havnen. Mod nordøst afgrænses den af jernbanen og af Kvickly, og mod sydøst afgrænses den i dag af en rundkørsel. Grunden gennemskæres af en vej, der forbinder området med Skimminghøj.

Siimtoften bibeholdes indtil videre som byens rekreative og kulturelle omdrejningspunkt. F.eks. kan området danne ramme for den nyetablerede forening Ryst's forslag om at lave en årlig festival, der strækker sig over hele sommerperioden med aktiviteter og underholdning for både børn og voksne.

Områderne ved Ry Hallerne

Områderne ligger midt i Ry omgivet af en række boligområder ved Thorsvej og ikke mindst Kildebjerg. Stedet er fysisk forbundet af gang- og cykelstier med tunneler, der har forgreninger til de fleste af byens boligområder. Der er udarbejdet en strukturplan for området, der skal løse de trafikale problemer, der er ved Thorsvej, og samtidig give mulighed for bedre forhold til idrætten. Der er udlagt et større område til offentlig service.

FORNYELSE AF SHOPPINGOMRÅDET

Ry sikres som områdecenter mulighed for en relativ stor udbygning af detailhandelen. Dette skyldes blandt andet, at Ry i højere grad er »selvforsynende« end de øvrige områdecetre i kommunen, da byen ligger længere væk fra den overordnede infrastruktur og dermed fra Århus.

Udlægget af en ny detailhandelsramme sikrer, at den planlagte omdannelse af Ry midtby kan realiseres ved at etablere nye samt udvide og renovere eksisterende butikker.

Ry har i dag mange kvalitetsbevidste udvalgstilbud. Disse butikker forventes også at kunne fastholdes og udbygges. Ikke kun borgerne i Ry, men også borgere fra andre dele af kommunen og de mange turister, der året igennem besøger Ry, forventes at ville handle i Ry midtby.

Ry midtby har en god tilgængelighed for alle trafikanter, hvilket blandt andet skyldes, at omdannelsen af byen har givet bedre forhold for de bløde trafikanter i midtbyen. Udviklingen af Ry Bytorv og Posthusgrunden vil skabe bedre betingelser for butikkerne ud mod Skanderborgvej og Klostervej. Nye spændende torve vil forbedre mulighederne for udenørs aktiviteter. Samtidig vil torvene gøre det nemmere at krydse Klostervej og Skanderborgvej og dermed forbedre shoppingmiljøet i hele midtbyen

Der gives mulighed for, at de to eksisterende dagligvarebutikker, der ligger i erhvervsområdet ved Parallelvej, kan indgå i ny planlægning og dermed fastholdes. Dagligvarebutikkerne ligger godt i forhold til den udbygning af Ry, der er sket og fortsat sker i Kildebjerg.

Arkitektur og design

Der er i 2006 udarbejdet en Designmanual for Ry midtby. Med designmanualen ønskes der at skabe grundlag for en sammenhængende og homogen by. En by med levende og kreative pladser, hvori belægninger, beplantning og byinventar indgår som integrerede elementer i et sammenhængende design med brug af velafprøvede og holdbare materialer. Designmanualen er således det styringsredskab, der beskriver retningslinjerne for opstilling af netop byinventar og andre væsentlige elementer som belægning, belysning og lignende. Manualen er et godt værktøj i den daglige sagsbehandling af projekter vedrørende byudvikling.

STØRRE BYVÆKSTOMRÅDER

Boligområder

Kommuneplan 09 udlægger et mindre boligområde i Ry. I Kildebjerg er der fortsat stor rummelighed. Desuden er der sikret gode muligheder for at bygge i midtbyen i forbindelse med omdannelse af Ry Bytorv.

Kildebjerg Ry

Kildebjerg er et unikt område for byudvikling. Der er en stærk vision for området om at forene erhverv, bolig, natur og fritid i et samlet byområde. Der skal skabes et integreret bolig- og erhvervsområde, hvor størstedelen af områdets virksomheder er vidensvirksomheder inden for f.eks. virksomhedsservice, design, healthcare samt fritids- og oplevelsesindustri. Området rummer mulighed for ca. 700 boliger, ca. 70.000 m² erhvervsbyggeri og 10.000 m² byggeri til offentlige og fritidsformål.

Et centralt element i Kildebjerg er desuden en 18-hullers golfbane. Golfbanen bliver et stort, rekreativt område for Rys beboere, medarbejderne i områdets virksomheder og for golfinteresserede fra Østjylland.

Kildebjerg afspejler en international tendens, hvor de fysiske grænser mellem arbejde og fritid nedbrydes ved at samle erhverv, boliger og fritidsaktiviteter. Ved at bo og arbejde i et sådan område kan der spares tid og penge til transport. Samtidig skåner den mindre pendling miljøet.

Der er bygget parcelhuse, lejligheder og få rækkehuse i nærværende planperiode. Der er ved at blive bygget et kontorhus, og flere erhvervsprojekter er på vej. Et nyt boligområde er netop lokalplanlagt med nye spændende boliger i to etager langs Kildebjerg Skovvej.

Haardalen

Ry Grusgrav er færdigudgravet, og retableringen af området er begyndt. Den retablerede grusgrav efterlader et kuperet landskab, hvor der er gode muligheder for at skabe et unikt boligområde.

Målet er dels at skabe et godt boligområde, som ligger tæt på den eksisterende by, og dels at sikre at landskabs- og kulturværdierne i området beskyttes. Planlægningen skal blandt andet sikre gode stier mellem det eksisterende overordnede stinet og de omkringliggende grønne områder. Kommuneplan 09 udlægger et større fælles grønt areal mellem de kommende boliger og det eksisterende boligområde Tippetøj samt et større areal syd for området til en sø, som samtidig vil fungere som forsinkelsesbassin for regnvand.

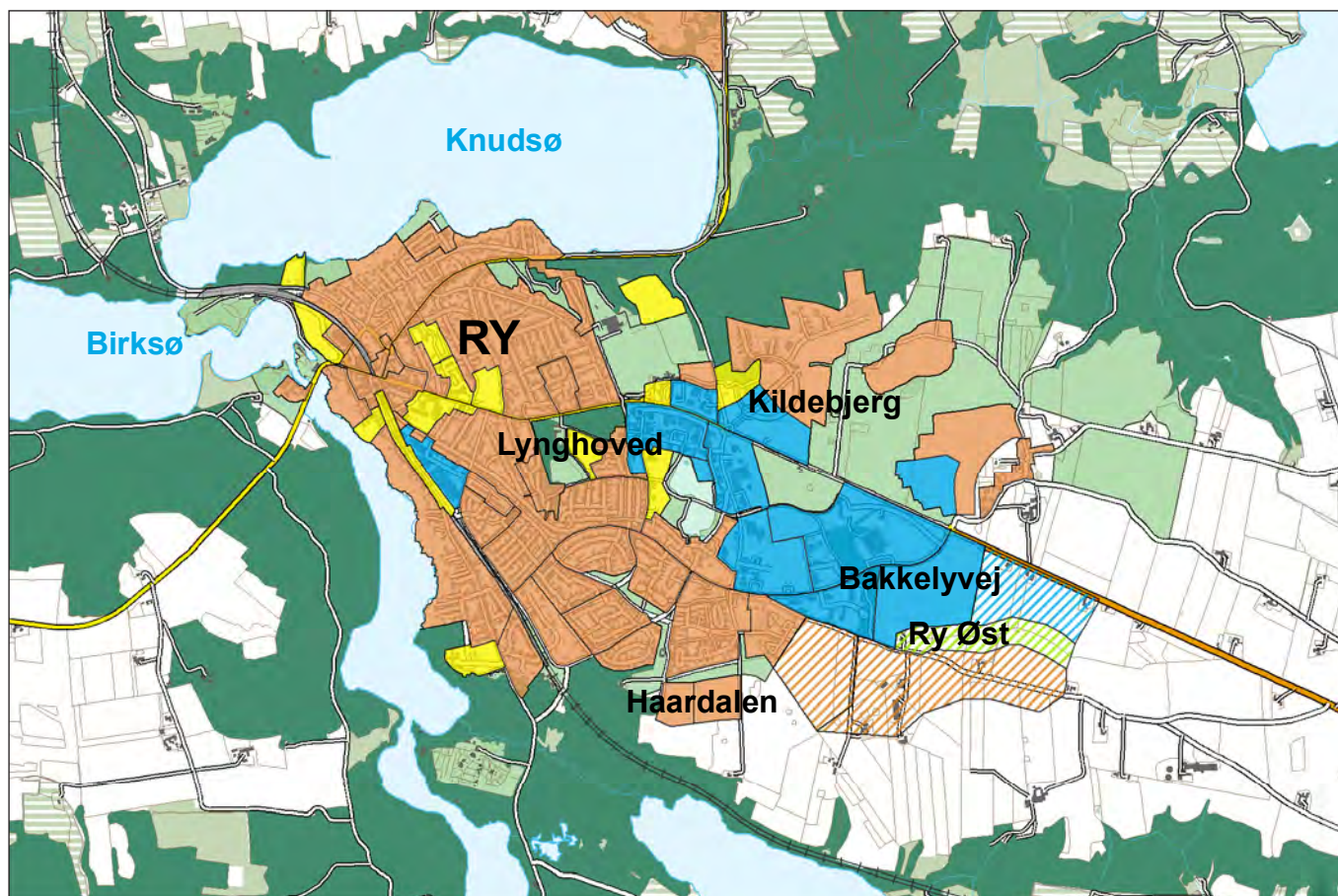
Område ved grusgraven Haardalen

Lynghoved

Lynghoved er et attraktivt område stort set midt i byen. Området afgrænses af fredskov mod nord og vest, hvor der også er et smukt terræn, samt af boliger mod syd og erhvervsområde mod øst. Skanderborg Kommune har beskyttede boliger i området. Området kan i dag udnyttes til almene ældreboliger samt offentlig service.

Lynghoved

Boligareal	Perspektiv bolig	Skov	Ny vej
Erhvervsareal	Perspektiv erhverv	Naturareal	Perspektiv vej
Off.formål	Perspektiv offentligt formål	Potentielt naturareal	Ny sti
Rekreativt område	Perspektiv rekreativt		

Kort 2.41 Bolig- og erhvervsområder, Ry

Perspektivområde

På længere sigt kan der ske udlæg af nye boligområder syd-øst for Skanderborgvej. Området rummer betydelige landskabelige og kulturhistoriske værdier, som skal iagttages ved en helhedsplanlægning for området.

ERHVERVSOMRÅDER

De primære erhvervsområder ligger i den østlige bydel, omkring Skanderborgvej og ned til Bakkelyvej og Lundhøjvej samt i Kildebjerg. Desuden ligger der et erhvervsområde, Skaftesvej, ved jernbanen. Erhvervsområderne er ved at være udbygget bortset fra Kildebjerg og området ved Bakkelyvej.

Bakkelyvej

For at sikre mulighederne for fortsat at kunne etablere håndværksvirksomhed i Ry åbner Kommuneplan 09 mulighed for sådanne i erhvervsområdet ved Bakkelyvej. Det eksisterende erhvervsområde udvides for at give mulighed for en sammenhængende erhvervsbebyggelse.

Kommuneplan 09 angiver erhvervsarealer på længere sigt syd for Skanderborgvej. Det betyder, at området fremover også kan rumme håndværksvirksomhed udover de allerede fastlagte muligheder for lettere industri, lager, værkstedsvirksomhed, offentlige tekniske anlæg og administration.

Der skal udarbejdes en strukturplan for området, der sikrer en attraktiv og gennearbejdet ankomst til Ry. I denne planlægning skal indgå trafiksikkerhed, landskabelige og topografiske forhold, beplantning, mv.

Kildebjerg Ry

Der er udlagt ca. 70.000 m² til videnerhverv i Kildebjerg. Første fase (østfasen) er lokalplanlagt og under udbygning. I vestfasen er der ligeledes mulighed for etablering af videns-erhverv.

Industri øst

Erhvervsområdet Industri Øst er afgrænset af Skanderborgvej, Brunhøjvej, Bakkelyvej og Boeletvej og er stort set udbygget.

I løbet af de kommende år kan det blive relevant at påbegynde en proces, der sikrer gode rammer for, at mere produktionstunge virksomheder i forbindelse med udflytning erstattes med mere vidensbaserede virksomheder. Denne udfordring gælder for flere erhvervsområder i kommunen på grund af udflytningen af produktionsvirksomheder til blandt andet Asien. En proces for fremtidssikring af et attraktivt erhvervsområde i Industri Øst kan være forbillede for lignende initiativer i andre af kommunes ældre erhvervsområder.

BYENS GRØNNE OMRÅDER

Den omgivende natur spiller en markant rolle for Ry og harmonerer med byens vision om at være et åndehul for sine borgere. Natur indgår som en del af Søhøjlandet med Gudenåen og Himmelbjerget som de største attraktioner. Naturen danner samtidig udgangspunkt for de mange turister, der vil nyde Rys søer, åer og smukke landskaber.

Ry har mange grønne områder tæt på byen. Sønder Ege ligger mod nord ud til søen. Rådhusparken og Mølleskolens arealer ligger i den østlige del af midtbyen ved Skanderborgvej. Langs søbredden i byens vestlige del ligger Ry Højskole, Smørholmen og Siimtoften. Disse arealer ligger jævnt fordelt i en ring rundt langs midtbyen. Umiddelbart nordvest for byen ligger Skimminghøj som et rekreativt område i naturlig forlængelse af Siimtoften.

I forbindelse med nye byområder skal der etableres nye grønne rekreative arealer til motion og bevægelse. Disse rekreative arealer kan supplere eksisterende naturområder og danne smukke og landskabelige overgange og grønne forbindelser mellem byen og det åbne land til gavn for natur, miljø og befolkning.

OFFENTLIG SERVICE

Kultur og fritid

Biblioteket i Ry ligger uden for midtbyen, men kunne med fordel placeres nærmere midtbyen.

I umiddelbar nærhed til Kildebjerg ligger Ryhallerne og idrætsområdet centralt for byens boligområder. Fra området udgår kondistier til de mange smukke grønne områder.

Folkeskoler, fritidstilbud og institutioner

Ry-områdets skoler er Mølleskolen, Knudsøskolen, og Bjedstrup skole. De to førstnævnte med overbygning. Kildebjerg midt og øst samt hovedparten af Ry øst hører til Bjedstrup Skoles distrikt. Skolen får flere elever, end der er plads til. Mølleskolen kan rumme den stigning i elevtallet, der tegner sig for både Knudsøskolen og Bjedstrup Skole. De tre skoler kan rumme det samlede forventede elevtal for området ud fra det boligbyggeri, der danner grundlag for befolkningsprognosen.

Skanderborg Ungdomsskole har en afdeling i Ry. Lokalkontoret ligger på Mølleskolen, og undervisningen finder fortrinsvis sted på områdets folkeskoler. Der er i tilknytning til skolen etableret ungdomsskoletilbud i Ry, Gl. Rye og Låsby.

Der findes 6 eksisterende daginstitutioner, heraf 4 integreret med vuggestue i Rys forskellige kvarterer.

Plejecentre

I Ry ligger plejecenter Ryvang. Der forventes en stigning i behovet for plejeboliger i Ry.

INFRASTRUKTUR

VEJE

Der er netop gennemført en større omlægning af trafikforholdene i Ry bymidte, hvor Randersvejs udmundning i Skanderborgvej midt i byen er lukket for at dele trafikken i midtbyen. Samtidigt er nye rundkørsler ved Siimtoften og Randersvej blevet etableret. Udover at løse de trafikale problemer har tiltaget tilført byen en visuelt kvalitetsmæssig forbedring. Randersvejs lukning danner nu ramme for etablering af Ry Bytorv.

GANG- OG CYKELSTIER

Det er vigtigt, at både fodgængere og cyklister kan komme sikkert mellem Rys boligområder og midtbyen og rundt i selve midtbyen, der på grund af jernbanen beliggenhed har særlige trafikale udfordringer. Der skal også sikres stier fra boligområderne og midtbyen og til de naturskønne omgivelser ved Ry.

Omdannelsen af Ry midtby har særlig fokus på at skabe gode betingelser for de bløde trafikanter. Det skal være mere sikkert at færdes rundt i byen og gøre ophold på torve og pladser.

Der vil være særlig fokus på trafiksikkerheden i området omkring Mølleskolen, hvor mange børn hver dag krydser Skanderborgvej.

Stiforbindelserne til Knudsøskolen skal tilsvarende forbedres. De mange børn, der allerede bor i Kildebjerg, og som vil blive flere i årene, der kommer, skal sikres en bedre skolevej. Der vil blive arbejdet for en dobbelttrettet sti fra Kildebjerg til Knudsøskolen. For at nedbringe hastigheden på Randersvej og etablere sikre overgange vil der blive etableret helleanlæg, f.eks. ved vandrerhjemmet og Søkildevej. I området ved Ry Halleerne vil der blive arbejdet for bedre vilkår for de bløde trafikanter i områderne langs Thorsvej.

PARKERING

I forbindelse med de planlagte fornyelser i Ry bymidte vil der blive arbejdet for at etablere tilstrækkelige parkeringsanlæg. I forbindelse med Ry bytorv vil der blive etableret et større antal parkeringspladser som kælderparkering.

I forbindelse med Siimtoften vil behovet og muligheder for at indrette de nødvendige parkeringspladser blive vurderet.

Der vil ved etablering af nye parkeringspladser og renovering af eksisterende være øje for pladsernes arkitektur og design. Parkering over jorden skal skærmes med beplantning og byinventar, så pladsen ikke fremtræder uordnet og skæmmende.

2.10 LOKALCENTRENE

Skanderborg Kommunes otte lokalcentre er Låsby, Gl. Rye, Virring, Stjær, Tebstrup, Herskind, Voerladegård og Hylke. Lokalcentrene er fordelt i kommunens landområder og med en generel god tilgængelighed til den overordnede infrastruktur. Byrådet ønsker at understøtte og sikre gode vilkår for lokalcentrenes fortsatte udvikling, så de bliver bæredygtige og overskuelige enheder, som kan udgøre attraktive alternativer til bosætning i de større byer blandt andet ved byernes nære beliggenhed til naturen. Udviklingen skal være baseret på kvalitet og medbestemmelse.

Kommunens otte lokalcentre har mellem 400 og 1.770 indbyggere og har alle daginstitution, skole og butik med dagligvarer. I den forgangne planperiode har lokalcentrene oplevet en relativ stor vækst. Den vækst, som kommunens større byer har haft, synes også at gælde lokalcentrene.

Lokalcentrene skal stadig have mulighed for at vokse. Kommuneplan 09 udlægger derfor arealer til nye boliger, så lokalcentrene kan vokse med samme hastighed, som i den forgangne planperiode. For størstedelen af lokalcentrene vil dette sige med en vækst på 5-10 boliger om året. I Låsby udlægges arealer, der giver mulighed for at udstykke grunde til ca. 18 boliger om året. Dette skal ses i lyset af, at byen med sin beliggenhed ved Silkeborgmotorvejen har mulighed for på sigt at udvikle sig til områdecenter.

Arealudlæggenes størrelse er tilpasset kapaciteten på skole og fritidstilbuddene i byerne.

Ved enkelte lokalcentre udlægges arealer til erhverv. Ved de øvrige lokalcentre er dette ikke fundet muligt eller hensigtsmæssigt i forhold til trafikken, landskabet, naturen eller drikkevandsinteresser. Dette hindrer dog ikke, at der kan etableres mindre virksomheder, der kan indpasses i byen i øvrigt.

Ved udvælgelse af nye arealudlæg er der taget hensyn til de landskabelige, natur- og miljømæssige kvaliteter, som omgiver byerne. Samtidig er det forsøgt at indpasse grønne forbindelser fra det åbne landskab og ind i byerne. Der er lagt

vægt på, at den overordnede infrastruktur skal være let tilgængelig fra lokalcentrene og forholdene skal være sikre for de bløde trafikanter.

Der vil i forbindelse med den løbende planlægning for stier blive arbejdet for at sikre gode stier fra lokalcentrene til de nærliggende rekreative naturområder.

Der vil i planperioden blive sat en planlægning i gang for skovrejsningen. Der vil i denne temaplanlægning være øget fokus på, at der skal udpeges nye områder for skovrejsning, hvor det kan få betydning for friluftsliv.

Udviklingen af lokalcentrene skal ske med øje for byernes kulturhistoriske værdier og med fokus på at sikre byernes struktur.

Kommunens lokalcentre har deltaget i forarbejdet til kommuneplanen gennem dialogprojektet »Landsbyscenarier« og har her gjort opmærksom på behovet for en fortsat udvikling og udbygning af lokalcentrene og for at skoler, daginstitutioner, butikker og andre servicetilbud kan bevares. I 2009 fortsætter lokalcentrene deres udviklingsarbejde.

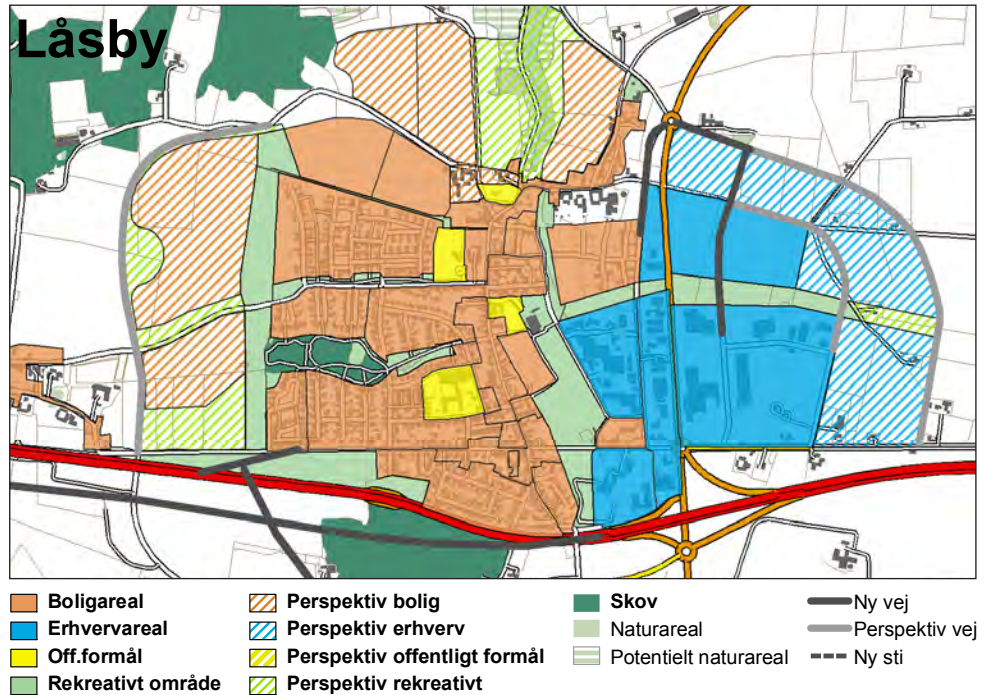
Efter udarbejdelsen af idékatalog inden for nedenstående temaer, vil hver af de deltagende landsbyer udarbejde en udviklingsplan for deres by.

- fællesfaciliteter – landsbyernes sociale mødesteder
- erhverv og turisme
- kultur og landskaber
- boligudbud og beboersammensætning

Udviklingsplanerne vil indgå, når Skanderborg Kommune foretager afvejninger i forbindelse med kommunens administration af enkeltsager og planlægningsinitiativer i landsbyen og af landsbyerne selv som afsæt for nye tiltag.

LÅSBY

Låsby har ca. 1.800 indbyggere og er dermed det største lokalcenter i kommunen. I byen findes to dagligvarebutikker, skole med klassetrin fra 0. til og med 9. klasse samt to daginstitutioner. I Låsby ligger desuden et plejecenter med 20 stuer. I byens østlige del ligger et større erhvervsområde.

Låsby

Låsby er vokset med ca. 16 boliger om året gennem de sidste ca. 10 år. Byens hastige udvikling skyldes især den nye motorvejsforbindelse.

VISIONER FOR LÅSBY

Borgerne i Låsby har i 2003 deltaget i udarbejdelsen af en visionsplan for Låsby. I denne vision er der lagt vægt på, at Låsby er placeret i landskabelige omgivelser, hvor naturen og landskabet er en del af byen. Det ønskes, at grønne kiler skal binde byen sammen og sammenkoble byen med dets omgivelser. Flensted ønskes bevaret som selvstændig landsby.

Kommuneplan 09 udlægger nye boligområder nord for Vestermarken. Der vil blive etableret adgang til områderne fra Klankballevej. Der vil samlet være mulighed for at bygge ca. 115 nye boliger, men områderne skal udbygges i etaper af ca. 40 boliger. Kommuneplanens rækkefølgeplan fastlægger en etapevis udbygning af områderne.

Med de nye boligudlæg nord for Vestermarken samt de ledige grunde, der findes i allerede lokalplanlagte områder, er der mulighed for en udbygning på 16 boliger pr. år inden for kommuneplanens planperiode.

Perspektivarealernes inddragelse til byvækst afventer statens gennemførelse af grundvandsundersøgelser i området. Undersøgelserne forventes afsluttet i 2012. Først herefter vil der kunne træffes beslutning, om arealernes anvendelse.

Følgende steder viser perspektivområder til boliger på længere sigt følgende steder

- nord for Klankballevvej
- mellem Nørregade og Sorringvej
- vest mod Flensted

Der vil blive arbejdet for at etablere et nyt »ringvejssystem« til trafik til og fra boligerne på områderne. Disse veje kan samtidig aflaste midtbyen.

Der udlægges perspektivarealer til erhverv øst for Hammelvej i forlængelse af de eksisterende erhvervsområder. De nye erhvervsområder vil få adgang fra en forlængelse af Mosegårdsvej og en ny adgangsvej fra rundkørslen på Hammelvej.

Der skal i lokalplanlægningen af de nye byområder sikres en naturlig overgang mellem by og land og en udbygning og styrkelse af de grønne kiler nord/syd og øst/vest i Låsby.

De ovennævnte byområder ligger alle på sårbare grundvandsinteresser. Derfor skal det i lokalplanlægningen for områderne sikres, at udviklingen af disse ikke medfører nedsvigningsrisiko.

Gl. Rye

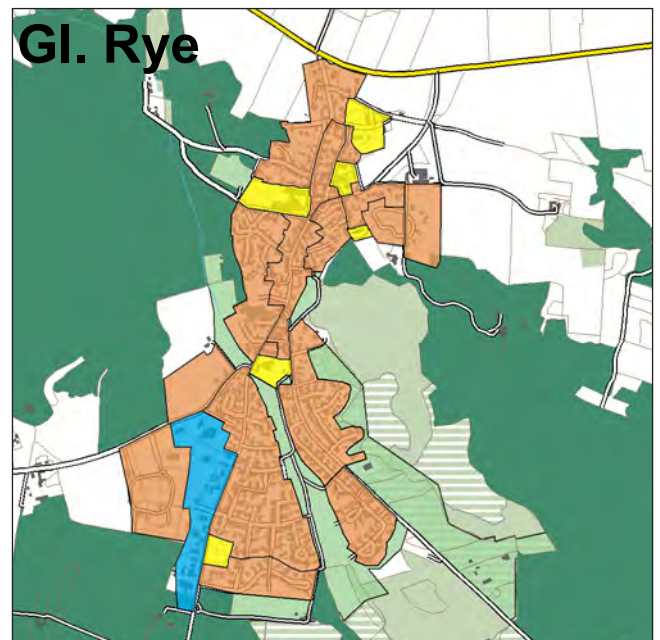
GL. RYE

Gl. Rye har ca. 1.300 indbyggere. I byen findes en butik med dagligvarer, skole med klassetrin fra 0. til og med 6. klasse samt en daginstitution. I Gl. Rye findes desuden plejecenteret Dalbogaard med 16 boliger.

Gl. Rye har haft en gennemsnitlig vækst på ca. 8 boliger pr. år gennem de sidste ca. 10 år.

GL. RYE VISION 2045

Borgerne i Gl. Rye har gennem dialogprojektet »Landsbyscenarier« gjort opmærksom på, at man ønsker at videreføre de visioner, som er indeholdt i »Gl. Rye Vision 2045« fra 2005. Der findes ikke behov for yderligere udlæg til boliger eller erhverv end de, der allerede er udlagt i Kommuneplan 2005. Derimod ønskes tiltag, der forbedrer trafik-sikkerheden i byen og bevarer så meget natur som muligt inde i og rundt om byområdet.

Kort 2.43 Bolig- og erhvervsområder, Gl. Rye

Boligareal	Rekreativt område	Naturareal
Erhvervsareal	Perspektiv bolig	Potentielt naturareal
Off.formål	Perspektiv erhverv	Skov

Kommuneplan 09 udlægger ikke nye områder til bolig eller erhverv i Gl. Rye.

Med de ledige grunde, der findes inden for allerede lokalplanlagte områder, er der sikret mulighed for at kunne udbygge med 9 boliger pr. år inden for kommuneplanens planperiode.

Det vil i forbindelse med en udbygning af de lokalplanlagte områder blive vurderet, om der er behov for nye stier og en trafiksanering gennem byen.

VIRRING

Virring har godt 900 indbyggere. I byen findes en butik med dagligvarer, skole med klassetrin fra 0. til og med 9. klasse samt specialklasser. I tilknytning til skolen findes en daginstitution.

Virring

Virring er kun vokset med ca. 5 boliger om året gennem de sidste ca. 10 år, hvilket skyldes afventning af en undersøgelse, der klarlægger, hvor der skal tages særlige hensyn til grundvandet.

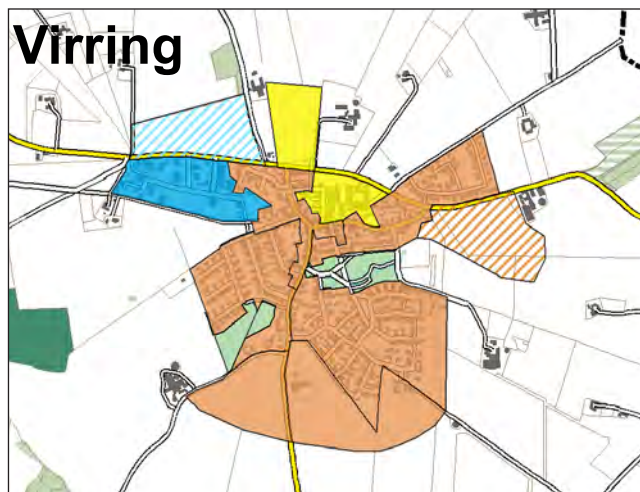
De arealer, som den tidligere kommuneplan har udlagt til boliger, er stort set udbyggede.

VIRRING BORGERE

Borgerne i Virring ønsker nye arealer til både boliger og erhverv for at sikre byens skole, daginstitution og dagligvarebutik. Der foreslås blandt andet boliger mod syd langs Svinsagervej, erhverv nord for Virringvej og skovrejsning ved vandværket. Herudover foreslås en trafiksanering af Virringvej, opretholdelse af eksisterende busforbindelser og forbedret tilgængelighed til nye eller eksisterende naturområder.

Kommuneplan 09 udlægger nye boligområder øst og vest for Svinsagervej. Områderne, hvori der gives mulighed for at bygge ca. 146 nye boliger, skal udbygges i etaper af ca. 20 boliger.

Med disse udlæg samt de ledige grunde, der findes i allerede lokalplanlagte områder, er der mulighed for at udbygge med 14 boliger pr. år indenfor kommuneplanens planperiode. Der angives områder til boligformål på længere sigt sydøst for Skovkildeparken og øst for Skoletofte.

Kort 2.44 Bolig- og erhvervsområder, Virring

Orange	Boligareal	Grøn	Rekreativt område	Lysegrøn	Naturareal
Blå	Erhvervsareal	Strøget	Perspektiv bolig	Grøn med hvide streger	Potentielt naturareal
Gul	Off.formål	Blå og hvide streger	Perspektiv erhverv	Grøn	Skov

Over for Industritofte nord for Virringvej udlægges perspektivarealer til erhverv med anvendelse til mindre håndværks- og servicevirksomheder.

Der skal i forbindelse med lokalplanlægningen af byområderne sikres en smuk overgang mellem by og land.

For at sikre sammenhæng mellem det åbne land og byområdet holdes et grønt område, der strækker sig fra øst mod Skovkildeparken, fri for bebyggelse. I forbindelse med lokalplanlægning for de nye boligområder skal sikres en grøn kile for det eksisterende grønne område mod det åbne land.

I forbindelse med den kommende temaplanlægning for kommunens skovrejsningsområder vil mulighederne for udlæg af skovrejsningsområde vest for Virring blive undersøgt nærmere.

De ovennævnte byområder ligger alle på sårbare grundvandsinteresser. Derfor skal det i lokalplanlægningen for områderne sikres, at udviklingen af disse ikke medfører nedslivningsrisiko.

Perspektivarealernes inddragelse til byvækst afventer statens gennemførelse af grundvandsundersøgelser i området. Undersøgelserne forventes afsluttet i 2012. Først herefter vil der kunne træffes beslutning, om arealernes anvendelse.

STJÆR

Stjær har godt 900 indbyggere. I byen findes en butik med dagligvarer, skole med klassetrin fra 0. til og med 9. klasse samt en daginstitution.

Stjær

Stjær er vokset med ca. 8 boliger om året gennem de sidste ca. 10 år.

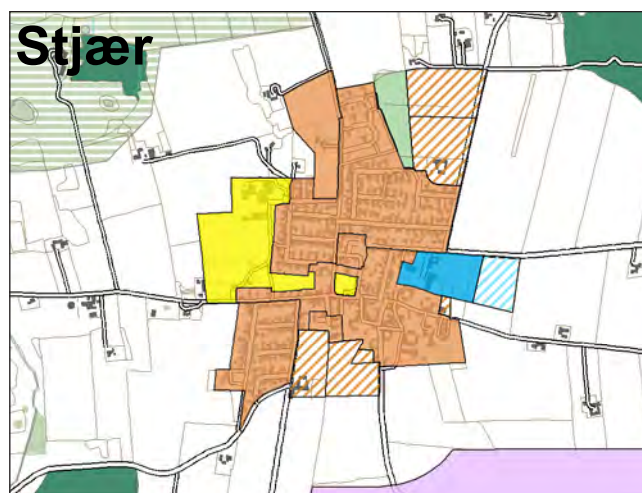
De arealer, som den tidligere kommuneplan har udlagt til boliger, er stort set udbyggede.

STJÆR BORGERE

Borgerne i Stjær ønsker nye arealer til både boliger og erhverv for at sikre byens skole, daginstitution, butik og lignende service. Samtidig ønskes den nuværende kollektive trafik opretholdt. Beboere ønsker et alsidigt udbud af boliger, heriblandt seniorboliger og beskyttede boliger tæt ved midtbyen.

Kommuneplan 09 udlægger nye boligområder mod nord ved Stjærvej. Området indeholder mulighed for at bygge ca. 50 nye boliger. Området skal udbygges i etaper af ca. 20 boliger.

Disse udlæg giver sammen med de ubebyggede grunde, som allerede er udlagt i den seneste kommuneplan og lokalplaner, mulighed for at bygge 4-5 boliger pr. år inden for kommuneplanens planperiode.

Kort 2.45 Bolig- og erhvervsområder, Stjær

Orange	Boligareal	Grøn	Rekreativt område	Lysegrøn	Naturareal
Blå	Erhvervsareal	Strøget	Perspektiv bolig	Grøn med striber	Potentielt naturareal
Gul	Off.formål	Blå med striber	Perspektiv erhverv	Grøn	Skov

Der angives perspektivområder, som på sigt kan bebygges med boliger vest for Stenskovvej og mod syd ud mod Stjær Bakker.

Fra områderne ved Jeksenvej og Stjærvej kan der etableres sikre stier til skole og institutioner. Fra området ved Stenskovvej kan der etableres stier til Stenskov øst for byen.

Der udlægges et nyt perspektivareal til et mindre område for håndværks- og servicevirksomhed ved Tåstrupvej. Området er en forlængelse af et eksisterende erhvervsområde.

Perspektivarealernes inddragelse til byvækst afventer statens gennemførelse af grundvandsundersøgelser i området. Undersøgelserne forventes afsluttet i 2012. Først herefter vil der kunne træffes beslutning, om arealernes anvendelse.

TEBSTRUP

Tebstrup har ca. 650 indbyggere. I byen findes en butik med dagligvarer, skole med klassetrin fra 0. til og med 6. klasse samt en institution i tilknytning til skolen. I Tebstrup findes desuden et mindre plejecenter med 23 boliger.

Tebstrup

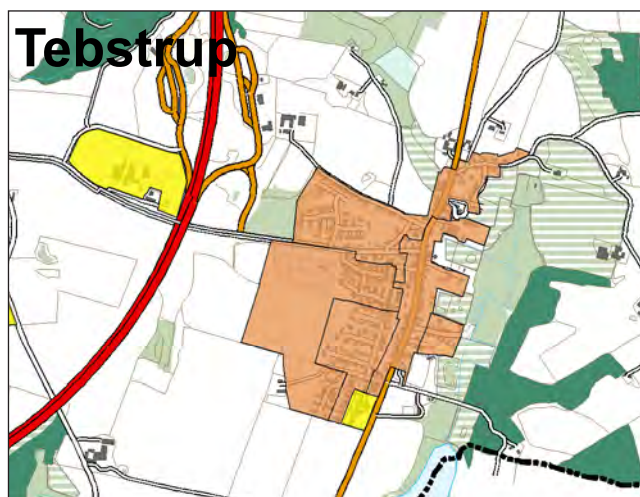
Tebstrup er vokset med ca. 8 boliger om året gennem de sidste ca. 10 år.

STRUKTURPLANARBEJDE I TEBSTRUP

Der er i 2004 udarbejdet en strukturplan for Tebstrup, som udlægger et større område vest for Tebstrup til boliger. Planen skitserer ca. 100 nye byggegrunde. Størstedelen af strukturplanens område er udlagt til boliger i Kommuneplan 2005, men ikke alle grunde er endnu lokalplanlagte eller bebyggede. Samlet set er der bygget på henvend halvdelen af de 100 byggegrunde.

Kommuneplan 09 udlægger et nyt boligområde vest for Tebstrup. Hermed er hele det område, som er skitseret i strukturplanen fra 2004, nu omfattet af kommuneplanen. Det nye område giver mulighed for at bygge ca. 25 boliger.

Der er mulighed for at bygge 7 boliger pr. år inden for kommuneplanens planperiode. Dette gøres muligt med det nye udlæg tilsammen med de ledige grunde, der allerede findes på områder, der er udlagt i tidligere kommune- og lokalplaner.

Kort 2.46 Boligområder, Tebstrup

Boligareal	Rekreativt område	Naturareal
Erhvervsareal	Perspektiv bolig	Potentielt naturareal
Off.formål	Perspektiv erhverv	Skov

Der skal i forbindelse med lokalplanlægningen af boligområderne sikres en naturlig overgang mellem by og land.

I forbindelse med lokalplanlægning af nye boligområder vil der blive taget højde for, at skolebørn skal kunne færdes sikkert til og fra Ejer Baunehøj Skolen. Der vil i øvrigt blive arbejdet for, at der sker en trafiksanering af Horsensvej gennem Tebstrup.

Områderne nord, syd og øst for Tebstrup holdes fri for nye udlæg til boliger. Dette gøres for at sikre en smuk overgang mellem by og land. Særligt områderne øst for byen har en rekreativ værdi for byen. Mulighederne for at etablere stiadgang til Tebstrup Sø vil blive undersøgt.

HERSKIND

Herskind har ca. 650 indbyggere. I byen findes en butik med dagligvarer, skole med klassetrin fra 0. til og med 9. klasse samt en daginstitution i tilknytning til skolen. I byen findes Levefællesskabet Hertha, som fungerer som et integreret bofællesskab, hvor der også bor borgere med psykiske og fysiske handicap.

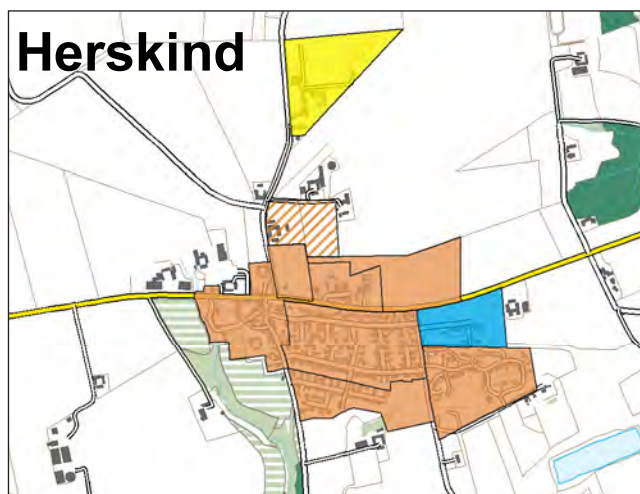
Herskind

Herskind er vokset med ca. 6 boliger om året gennem de sidste ca. 10 år.

HERSKIND BORGERE

Borgerne i Herskind ønsker arealer til både boliger og erhverv for at sikre byens skole, daginstitution, butik og anden service. Der ønskes mulighed for, at ældre kan blive i byen ved at etablere forskellige typer for boliger som parcelhuse og rækkehuse, ejer- og lejeboliger samt boliger der er specielt egnede til ældre. Boliger egnet til ældre bør placeres tæt ved byens dagligvareforsyning.

Kommuneplan 09 udlægger nye boligområder nord for Langelinie og ved Ladingvej. Områderne, der giver mulighed for at bygge ca. 65 nye boliger, skal udbygges i etaper af ca. 20 boliger. Der er mulighed for at bygge 8 boliger pr. år inden for kommuneplanens planperiode. Dette gøres muligt med det nye udlæg sammen med de ledige grunde, der allerede findes på områder, der er udlagt i tidligere kommune- og lokalplaner.

Kort 2.47 Bolig- og erhvervsområder, Herskind

Orange	Boligareal	Grøn	Rekreativt område	Grøn	Naturareal
Blå	Erhvervsareal	Strøget	Perspektiv bolig	Grøn	Potentielt naturareal
Yellow	Off.formål	Blå	Perspektiv erhverv	Grøn	Skov

De dele af byen, der ligger i landzone, skal overføres til byzone senest i forbindelse med lokalplanlægning for de nye boligområder.

Der angives perspektivområde til boligformål på længere sigt nord for boligudlægget ved Ladingvej.

Ved udlægget af boligområder nord for Langelinie sikres det, at skolebørn får en sikker skolevej, hvor de ikke skal krydse Langelinie.

Der udlægges et nyt erhvervsområde øst for det eksisterende erhvervsområde ved Langelinie. I forbindelse med lokalplanlægningen af det nye erhvervsområde vil behovet for en trafiksanering på Langelinie blive vurderet.

Der skal i forbindelse med byområdernes lokalplanlægning sikres en naturlig overgang mellem by og land.

Områderne syd for Herskind holdes fri for nye udlæg. Her findes Lyngbygård Ådal, som har en stor rekreativ værdi for byen.

VOERLADEGÅRD

Voerladegård har knap 600 indbyggere. I byen findes en butik med dagligvarer, skole med klassetrin fra 0. til og med 6. klasse samt en daginstitution i tilknytning til skolen. Desuden findes en døgninstitution for handicappede.

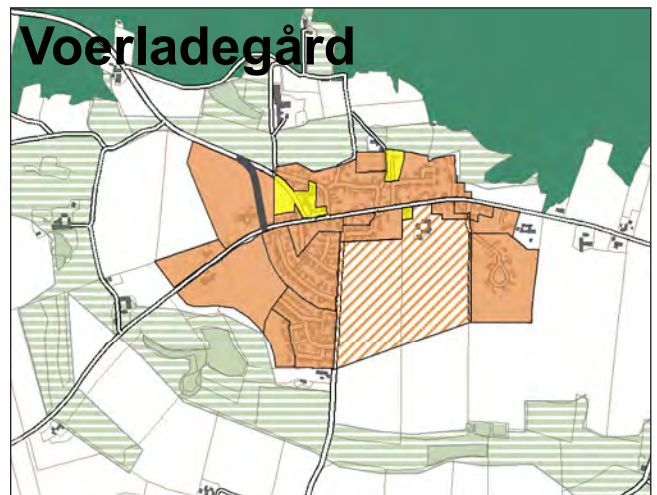
Voerladegård

Voerladegård er vokset med ca. 6 boliger om året gennem de sidste ca. 10 år. Der er bygget på de arealer, der indtil nu er blevet udlagt gennem tidligere kommuneplaner.

VOERLADEGÅRD BORGERE

Borgerne i Voerladegård ønsker nye arealer til både boliger og erhverv for at sikre byens skole, daginstitution og butikker. Der foreslås blandt andet boliger i forlængelse af Blegsø Banke, på areal mellem Klostermøllevvej og Holmedal og syd for byen mellem Gandrupvej og Kirstinelunden. Samtidigt ønskes fokus på trafikikkerheden gennem byen, flere samlingssteder, byens turistpotentiale og på at skabe forbedret tilgængelighed til naturen, herunder til Blegsø.

Kommuneplan 09 udlægger nyt boligområde sydvest for Voerladegård som 2. etape af Blegsø Banke samt boligområde mellem Klostermøllevvej og Holmedal. Områderne, der giver mulighed for at bygge ca. 110 nye boliger, skal udbygges i etaper af ca. 20 boliger.

Kort 2.48 Boligområder, Voerladegård

Boligareal	Perspektiv bolig	Skov
Off.formål	Naturareal	Ny vej
Rekreativt område	Potentielt naturareal	

De nye boligudlæg giver mulighed for at bygge 9 boliger pr. år inden for kommuneplanens planperiode.

Voerladegård skal ved lokalplanlægning overføres til byzone.

Kommuneplan 09 udlægger også et område umiddelbart vest for Klostermøllevvej for at sikre mulighed for en evt. udvidelse af Voerladegård Skole. En omlægning af Klostermøllevvej vest om det nye skoleområde vil kunne sikre sammenhæng mellem det nye areal og skolens øvrige arealer. Omlægningen af Klostermøllevvej skal derfor vurderes i forbindelse med en lokalplanlægning for det nye boligudlæg mellem Klostermøllevvej og Holmedal.

I forbindelse med lokalplanlægningen af de nye boligområder vil der ske en vurdering af behovet for en trafiksanering af landevejen gennem byen.

For at sikre en harmonisk afslutning af Voerladegård mod syd angives perspektivområder til boligformål på længere sigt mellem Gandrupvej og Kirstinelundsvej.

Der skal i forbindelse med lokalplanlægningen af boligområderne sikres en naturlig overgang mellem by og land.

Voerladegård er omgivet af store rekreative naturarealer mod nord. Mod syd skal der holdes et grønt område fri fra det åbne land mod byen. Det grønne område skal adskille det udpegede perspektivområde og landbrugsparcellerne på Kirstinelund.

HYLKE

Hylke har ca. 400 indbyggere og er dermed kommunens mindste lokalcenter. I byen findes en butik med dagligvarer, skole med klassetrin fra 0. til og med 2. klasse samt en daginstitution i tilknytning til skolen.

Hylke

Hylke har haft en gennemsnitlig vækst med ca. 1,5 boliger pr. år gennem de sidste ca. 10 år.

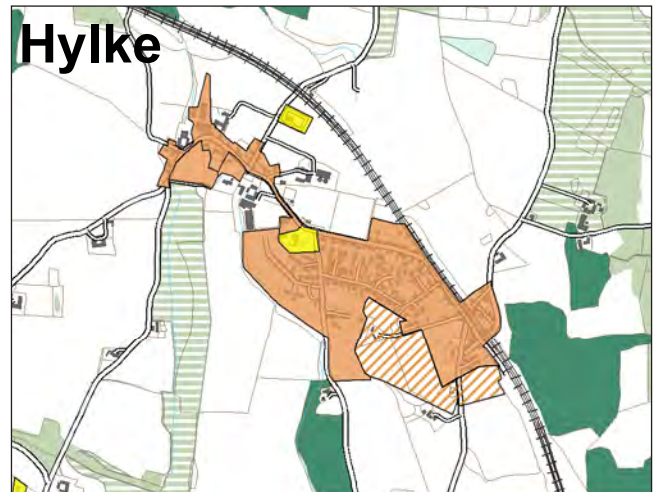
De udlæg, som den tidligere kommuneplan har udlagt, er udbyggede.

HYLKE BORGERE

Borgerne i Hylke ønsker nye arealer til både boliger og erhverv for at sikre byens skole, daginstitution, butik og lignende service. Der foreslås blandt andet boliger både i Gl. Hylke og i Hylke Stationsby, en trafiksanering af Hylkevej gennem byen, rekreative stier rundt om byen og til de tilgrænsende naturområder, forbedre den offentlige transport og øget fokus på de kulturhistoriske værdier.

Kommuneplan 09 udlægger nye boligområder i Gl. Hylke ved Præstegården og i Hylke Stationsby vest for Ustrupvej. De nye områder giver mulighed for at bygge i alt ca. 35 boliger.

Med de nye udlæg til boliger er der mulighed for at bygge 3 boliger om året inden for kommuneplanens planperiode.

Kort 2.49 Boligområder, Hylke

Boligareal	Rekreativt område	Naturareal
Erhvervsareal	Perspektiv bolig	Potentielt naturareal
Off.formål	Perspektiv erhverv	Skov

Der skal i forbindelse med lokalplanlægning af området ved Præstegården sikres en tilpasning til Præstegården og det øvrige kulturmiljø i Hylke, samt en landskabelig tilpasning i den meget kuperede del af området. Forud for en lokalplanlægning for området vest for Ustrupvej skal der udarbejdes en helhedsplan. Helhedsplanen skal omfatte et område vest og syd for boligudlægget, som angives til perspektivområde for nye boliger på længere sigt.

Da områderne nord for Hylke har store landskabelige og naturmæssige kvaliteter, og som sådan udgør en rekreativ værdi for byen, skal de holdes fri for bebyggelse.

Der udlægges i øvrigt perspektivarealer på østsiden af Ustrupvej. Endelig afgrænsning af dette område vil afhænge af støjbelastningen fra jernbanen.

I forbindelse med lokalplanlægningen af de nye boligområder vil der ske en vurdering af behovet for en trafiksanering af Hylkevej gennem byen.

Når der skal planlægges nye boligområder, skal der sikres mulighed for at etablere en sti fra områderne ud mod det åbne land, så det bliver muligt at etablere en sti syd om Hylke.

2.11 LANDSBYERNE OG DET ÅBNE LAND

RETNINGSLINJE 2.5

I Skanderborg Kommune er landsbyerne afgrænsede mod det åbne land med en landsbyafgrænsning. Landsbyafgrænsningen fremgår af Kortbilag 1.

Stk. 1

Ny bebyggelse og anlæg i landzone skal placeres og udformes under hensyntagen til omgivelserne.

Stk. 2

Bebyggelse i landsbyer skal normalt ske som huludfyldning inden for landsbyafgrænsningen. Naturområder, grøninger af kulturhistorisk værdi mv. inden for landsbyafgrænsningen skal dog friholdes for bebyggelse.

Stk. 3

Byggetakten i landzonebyer skal begrænses til et omfang, der er tilpasset den enkelte landsby, og som sikrer, at landsbyens særlige landsbykarakter bibeholdes. Egentlig byvækst skal fortsat koncentreres i byzonebyerne.

Stk. 4

Ved udlæg af jordbrugspareller skal det sikres, at bebyggelsen placeres i sammenhæng med eksisterende bebyggelse i landsbyen, og således at jordbrugsparellerne udgør grænsen mellem landsbyen og det åbne land.

Stk. 5

Det skal sikres, at jordbrugsparellerne i antal og udseende er tilpasset den enkelte landsbys struktur. Der vil normalt kun blive tilladt helårsbeboelser på op til 250 m² og tilhørende udhus på op til 100 m² samlet.

REDEGØRELSE

Det landskab, vi kender i dag, ligger med afgrænsede byer, sommerhusområder og fritliggende gårde spredt i landskabet. Dette landskab er resultatet af en mangeårig planlægning og en klar opdeling af landet i landzone, byzone og sommerhusområder gennem by- og landzonenloven fra 1969.

I dag bliver det åbne land først og fremmest reguleret af planlovens bestemmelser for landzone. Det betyder, at der

med få undtagelser kræves tilladelse til at udstykke, bygge og ændre på anvendelsen af bygninger og ubebyggede arealer. Herudover har en række andre love og planer, blandt andet kommuneplanen, betydning for brugen og benyttelsen af det åbne land.

Retningslinjen danner grundlag for, at kommunen, gennem lokalplaner for landzone og gennem enkeltsagsadministration, har indflydelse på, hvordan ny bebyggelse og anlæg bliver placeret og udformet, så de bliver tilpasset omgivelserne. Hensigten er at sikre, at værdifulde bebyggelser og landskaber bliver bevaret, når der opføres ny bebyggelse eller nye anlæg, sådan som planloven tilsigter. Retningslinjen omfatter både byggeri i landzonelandsbyer og i det åbne land.

Af hensyn til landskabet, og da areal er en begrænset ressource, er det vigtigt, at der ikke bliver udlagt for store arealer til bebyggelse i landsbyer, samt at ny bebyggelse bliver lagt i tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Udfyldning mellem bestående bebyggelse skal dog undgås, hvis andre beskyttelsesinteresser taler for at friholde arealerne. Dette kan eksempelvis være tilfældet i forbindelse med naturområder, kulturhistorisk betydnende grøninger og tofter eller på grund af den landskabelige sammenhæng med det omgivende landskab.

LANDSBYER

Samarbejde med landsbyerne

Kommunens landsbyer har deltaget i forarbejdet til kommuneplanen og gjort opmærksom på behovet for en stadig fokusering på kvaliteterne ved at bo i de små bysamfund. Landsbygrupperne ønsker:

- begrænset bolig- og erhvervsudvikling
- forbedrede stiforbindelser og tilgængelighed til naturområder
- forbedret offentlig trafik
- sikring af landsbyernes kulturhistoriske værdier
- etablering og vedligeholdelse af gode rammer og faciliteter for de sociale fællesskaber.

En fastholdelse og en styrkelse af natur- og kulturhistoriske værdier og af landsbyernes kvaliteter og særkender skal udvikles i et fortsat samarbejde med Landsbysamvirket og borgerne i de enkelte landsbyer.

I 2010 fortsætter landsbyerne deres udviklingsarbejde. Efter udarbejdelsen af tværgående scenarier indenfor temaerne:

- fællesfaciliteter – landsbyernes sociale mødesteder
- erhverv og turisme
- kultur og landskaber
- boligudbud og beboersammensætning

vil hver af de deltagende landsbyer udarbejde en udviklingsplan for deres by.

Udviklingsplanerne vil indgå, når Skanderborg Kommune foretager afvejninger i forbindelse med kommunens administration af enkeltsager. Derudover vil udviklingsplanerne være idékatalog for nye tiltag i forbindelse med planlægningsinitiativer initieret af Skanderborg Kommune i samarbejde med landsbyen samt af landsbyerne selv.

Landsbyafgrænsning

I kommuneplanen er der foretaget en afgrænsning af kommunens landsbyer. Landsbyafgrænsningen er den planlægningsmæssige grænse mellem landsbyen og det åbne land. Som hovedregel er de eksisterende gårde holdt uden for landsbyafgrænsningen. Inden for landsbyafgrænsningen kan der gives tilladelse til at bygge boliger, hvis

dette er foreneligt med natur og kulturhistoriske interesser, nabohensyn samt hensynet til planlægningen.

I Skanderborg Kommune findes der, udover de afgrænsede landsbyer, en række mindre bebyggelser/samlinger af huse eller gårde uden en landsbyafgrænsning. Disse bliver i denne sammenhæng ikke betragtet som landsbyer. Bebyggelserne kan af den grund godt have kvaliteter og bevaringsværdige værdier og strukturer, som vil blive tillagt vægt i administrationen af Planlovens landzonebestemmelser.

I kommuneplanen er der foretaget en vurdering af de enkelte landsbyers muligheder for vækst. Vurderingen er foretaget ud fra overvejelser om planlægningen af kommunen som helhed samt en vurdering af tilpasningen til den enkelte landsby. Ligeledes er der lagt vægt på de ønsker om vækst, der er kommet frem i forbindelse med landsbysamarbejdet.

I kommuneplanen er der således foretaget følgende sondring mellem landsbyerne

- landsbyer, hvor der alene skal kunne bygges til det helt lokale behov, hvilket typisk sker ved udfyldning mellem bestående bebyggelse
- landsbyer, hvor der reserveres areal til en noget større, men stadig begrænset bebyggelsestilvækst

Egentlig byvækst skal ikke foregå i landsbyerne, men henvises til kommunens centerbyer.

Bevaring af landsbymiljøet

Mange landsbyer har af natur- og kulturhistoriske årsager en helt bestemt struktur, som stadig i dag kan aflæses i landsbyens opbygning. Det er af stor betydning for oplevelsen af landsbyen og dens historie, at dette særpræg eller særlige miljø bliver bevaret og understøttet. Det er derfor vigtigt, at der ved nybyggeri, ombygninger, tilbygninger og vedligeholdelse er en forståelse for landsbyens historie, landsbymiljøet og landskabet.

Et karakteristisk træk for de fleste landsbyer er husenes tætte tilknytning til gaden. Denne nærhed bør bevares i forbindelse med nybyggeri, om- og tilbygninger. Ligeledes har bygningernes arkitektur betydning for den enkelte landsbys udtryk. Byggestil, farve- og materialevalg har stor betydning for, om et hus falder naturligt ind i landsbyen. Det er derfor af stor betydning for helhedsvirkningen i landsbyen, at der ved nybyggeri og tilbygninger tages udgangspunkt i landsbyens karakteristiske træk og byggestil.

Tilpasningen til landsbyens øvrige bebyggelse skal ikke ses som en hindring for, at der kan bygges i en nutidig byggestil og anvendes moderne formsprog og materialer, blot dette sker med hensyn til de nævnte forhold.

I de fleste landsbyer er der bygninger, som gennem tiden har haft en stor betydning for landsbylivet, men som i dag ikke længere er i brug til det oprindelige formål. Det kan være nedlagte gårde, forretninger, smedjer, forsamlingshuse, missionshuse, skoler, mejerier og lignende bygninger. Bygningerne er ofte bevaringsværdige, fordi de arkitektonisk er smukke og tidstypiske. Samtidig er de vigtige at bevare, da de er med til at fortælle den kulturelle historie om livet og dagligdagen i landsbyen gennem tiderne.

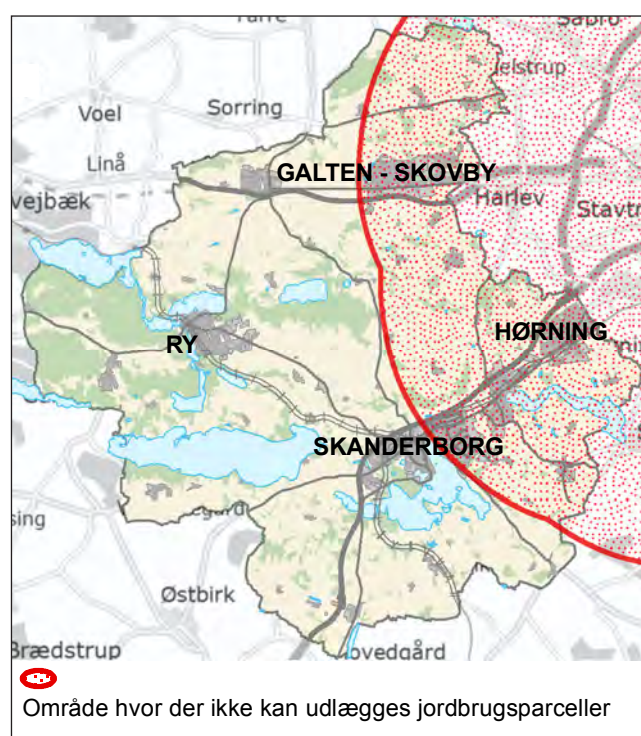
I de landsbyer, der har en kirke, er det vigtigt, at nye bygninger placeres, så de ikke tager opmærksomheden fra kirken og dens omgivelser. Kirkerne er oftest markant placeret i landskabet. For at bevare denne position er de i de fleste tilfælde sikret ved udpegning af et kirkeindsigtsområde. Yderligere er arealerne umiddelbart omkring kirken ofte fredet for at sikre kirkens næromgivelser mod bebyggelse (Exner fredninger).

Andre elementer kan have stor betydning for landsbyens helt egen karakter, eksempelvis store flotte og karakteristiske træer, karakteristiske beplantninger, diger, gade- og fortovsbelægnings, gadekær, landsbyfællede og mødepladser.

Jordbrugsparcer

Jordbrugsparcer er et eksempel på en alternativ boform i landsbyerne, hvor boligen kan kombineres med et større areal, som f.eks. kan bruges til mindre hobbybetonet husdyrhold, økologisk hobbylandbrug m.v.

Efter Fødevareministeriets cirkulære nr. 35 af 3. juni 2005 skal udlæg af jordbrugsparcer ske på baggrund af en landzonelokalplan. Parcellerne skal samtidig udlægges ved mindre landsbyer, og de må maksimalt være på én hektar. Af cirkulæret fremgår specifikke krav til landsbyens størrelse, afstand til nærmeste større by m.v. Det fremgår af kortet nedenfor, hvor der, på grund af afstanden til nærmeste større by, ikke kan udlægges jordbrugsparcer i kommunen.

Kort 2.50 Område hvor der ikke kan udlægges jordbrugsparcer

Muligheden for udlæg af jordbrugsparcer er givet for at tiltrække flere beboere til landsbyerne og dermed være med til at bevare fælles institutioner som skoler, børnehaver og lignende eller lokal service, som f.eks. en butik.

Det er ikke intentionen, at der skal kunne opføres større bygninger på parcellerne til egentlig erhvervs mæssig anvendelse som håndværk, lager, forretning, autoværksted m.v. Skanderborg Kommune vil derfor normalt kun give tilladelse til en bolig på op til 250 m² og tilhørende udhuse på op til 100 m² samlet. Det er ligeledes vigtigt, at bebyggelsen på jordbrugsparcerne bliver placeret i sammenhæng med den eksisterende bebyggelse i landsbyen, og at jordbrugsparcerne udgør grænsen mellem landsbyen og det åbne land.

Ved planlægning af, hvor der skal udlægges jordbrugsparceller, vil der blive taget hensyn til forskellige interesser i forhold til jordbrug, natur, landskab, grundvand og kulturhistorie. Samtidig skal planlægningen sikre, at støj- og lugtgener undgås. Set i forhold til beskyttelsen af grundvandet er jordbrugsparceller at sidestille med et boligområde.

DET ÅBNE LAND

I det åbne land kan der ikke ske egentlig byvækst ifølge planloven. Ligeledes er det udgangspunktet, at landzonen skal holdes fri for anden uplanlagt bebyggelse end den, der er nødvendig for driften af landbrug, skovbrug og fiskeri.

Strukturændringerne i landbruget med faldende antal brug medfører flere overflødiggjorte landbrugsbygninger. I Skanderborg Kommune betyder det åbne lands nærhed til større byer, at det er attraktivt for nye befolkningsgrupper at flytte på landet. Dermed sker der ændringer i benyttelsen af de enkelte ejendomme i det åbne land.

Ved etablering af boliger og erhverv på de gårde, der ikke længere bliver brugt til landbrug, er det vigtigt, at bygningerne så vidt muligt bevarer deres oprindelige skikkelse og ikke ændrer væsentlig karakter. Dette er vigtigt for at bevare indtrykket af landskabet med spredte gårde.

Der gives ikke tilladelse til at oprette nye beboelses- og erhvervsjendomme i det åbne land uden tilknytning til jordbrugserhvervet. Ligeledes må der som udgangspunkt

ikke opføres nye bygninger til selvstændige boliger eller erhverv på mindre ejendomme og ejendomme uden landbrugspligt.

Den enkelte bebyggelse eller gårdanlæg i det åbne land har sit eget karakteristiske udtryk, både hvad angår den måde bygninger er placeret på men også i sin arkitektur, som oftest afspejler anvendelsen til landbrugsdrift.

Det har stor betydning for gårdenes indpasning i landskabet, at der ved nybyggeri og tilbygninger tages afsæt i det eksisterende gårdanlægs karakteristiske træk og byggestil. Nyt landbrugsbyggeri bør tilpasses ejendommens øvrige bygningsstrukturer med hensyn til placering, byggestil og materiale, således at gårdanlægget fremstår som et samlet hele. Tilpasningen til den eksisterende bebyggelse og det omgivende landskab skal dog ikke være en hindring for, at der kan bygges i en nutidig byggestil med et moderne formsprog og materialer.

Det karakteristiske for det danske landskab er gårde og huse, der er lavt placeret i terrænet, hvor de nærmest putter sig neden for bakkerne og bag beplantningen. Det er derfor ofte ikke gårdens bygninger, der er det mest karakteristiske i landskabet men derimod placeringen og den beplantning, der omgiver gårdanlægget.

3. DET ÅBNE LAND

DET ÅBNE LAND

Skanderborg Kommune har en helt unik natur. Her er mange små og store søer, udbredte skovområder og en række mere eller mindre brede ådale med enge og moser. Samtidig findes her et meget kuperet landskab med mange skræninger med store overdrev og ind imellem også enkelte arealer med hede. Denne del af kommunen, der ligger uden for byerne, bliver kaldt: Det åbne land.

Interesserne i det åbne land

I det åbne land er interesserne mange og meget forskelligeartede. På den ene side skal der være mulighed for at drive landbrug og skovbrug samt indvinde råstoffer. På den anden side er der store beskyttelsesinteresser i forhold til natur, kulturhistorie og landskabelige værdier samt grundvandet. Samtidig skal borgere og turister have god adgang til naturen, da dette er en vigtig forudsætning for friluftslivet.

Planlægningen i det åbne land skal derfor sikre, at der bliver taget hensyn til de forskellige interesser, så der er en balance mellem disse. Varetagelsen af landskabs- og naturbeskyttelsesinteresserne er derfor en både ny og meget vigtig opgave i den kommunale planlægning.

Flersidig og bæredygtig anvendelse

Det åbne land er i Kommuneplan 09 delt op i to områdetyper: jordbrugsområder og naturområder. Inden for begge disse områder er der også andre interesser, der skal varetages. Dette er f.eks. beskyttelsen af værdifulde landskaber, kulturhistorien, geologien og drikkevandet samt hensynet til råstofgravning, friluftsliv og turisme.

Der vil derfor ofte være flere interesser, der arealmæssigt lapper ind over hinanden, eksempelvis i jordbrugsområder, hvor der også er udpeget landskabelige og geologiske interesser. Her vil det ofte være således, at landbrugets dyrkning af jorden er en forudsætning for bevarelsen af det værdifulde landskab.

Det er således nødvendigt at afveje disse faktorer mod hinanden, så det sikres, at det åbne land både kan udnyttes til land- og skovbrug og være levested for vilde dyr og planter, samtidig med at de landskabelige og miljømæssige interesser beskyttes.

I forhold til at sikre naturområderne er der i Kommuneplan 09 mulighed for i fremtiden at udvide og forbedre de eksisterende værdier ved bl.a. at udbygge netværket af større og mindre naturområder.

I Kommuneplan 09 er der derfor udpeget nye potentielle naturområder, som skal sikre muligheden for på længere sigt at skabe en sammenhængende grøn struktur i kommunen.

DEFINITION PÅ LANDSKAB OG NATUR

LANDSKAB er mere end blot naturområder. Det, der skaber et landskab, er et samspil mellem flere enkeltelementer. Det danske landskab er et kulturlandskab, og derfor er opfattelsen af landskabet et samspil mellem elementerne, geologi, kulturhistorie, natur og det dyrkede land med marker og skove.

NATUR – Begrebet natur er nært knyttet til den vilde flora og fauna samt deres levesteder. Levestederne er de forskellige naturtyper, enge, moser, overdrev, heder, søer, vandhuller og vandløb, som for hovedpartens vedkommende er beskyttede naturtyper efter Naturbeskyttelseslovens § 3.

Jordbrug i en bykommune

Selvom Skanderborg Kommune er defineret som en bykommune, er landbruget det dominerende erhverv i mindre landsbyer og i det åbne land. Landbruget har en central rolle i udviklingen i landdistrikterne med hensyn til forvaltningen af kulturlandskabet.

Strukturændringerne i landbruget har betydet, at der er blevet færre landbrug, blandt andet fordi flere landbrug er blevet lagt sammen. Dette har givet færre og større landbrug og medført flere tomme landbrugsbygninger. Denne udvikling giver mulighed for, at nye grupper kan flytte på landet, hvorved brugen af de enkelte ejendomme ændres.

3.1 JORDBRUGSINTERESSER

RETNINGSLINJE 3.1

Jordbrugsområderne fremgår af Kortbilag 7.

Stk. 1

Jordbrugsområderne skal så vidt muligt forblive i jordbrugsdrift

Stk. 2

Jordbrugsarealer kan inddrages til ikke-jordbrugsmæssige formål, hvis arealerne har begrænset betydning for jordbruget, eller hvis en samlet vurdering viser, at den givne anvendelse mest hensigtsmæssigt kan placeres i et jordbrugsområde.

Stk. 3

Ved udstykning, bebyggelse og ændret anvendelse af arealer og bygninger skal der tages særligt hensyn til de jordbrugsmæssige interesser.

Stk. 4

Mængden af levende hegn, vandhuller og andre småbiotoper af værdi for det vilde dyre- og planteliv bør opretholdes, og nye etableres, hvor det kan ske uden væsentlig gene for jordbrugsdriften.

REDEGØRELSE

Formålet med retningslinjen er, at dyrkningsjorde bliver forbeholdt landbrugsdrift. Hvis der skal bruges dyrkningsjord til andre formål, skal der derfor tages hensyn til denne drift.

Prioritering af jordbrugsinteresserne skal og kan ikke udelukke hensynet til miljøet, som f.eks. beskyttelse af grundvand, overfladevand og natur. Dette vil blive beskrevet nærmere i kommende handleplaner.

Jord, der i dag bliver brugt til landbrug, kan blive inddraget til andre formål. Byerne vokser, og der bliver bygget nye veje, hvilket betyder, at der skal udlægges nye områder til byvækst.

Retningslinjen skal sikre, at der i så fald ikke bliver brugt mere landbrugsjord end højst nødvendigt til andre formål. Samtidig skal retningslinjen sikre, at der i videst muligt omfang bliver taget hensyn til de berørte landbrugsejendomme, deres beliggenhed og deres arealbehov.

For at sikre dyr og planter mulighed for at sprede sig, indeholder retningslinjens stk. 4 en henstilling til jordbrugere om at sikre og om muligt udbygge disse områder på deres jord.

Når der skal etableres nye landbrugsbygninger og anlæg, eller eksisterende landbrug skal udvides, vil der blive taget hensyn til naboer og det omgivende miljø, jf. Lov om Miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

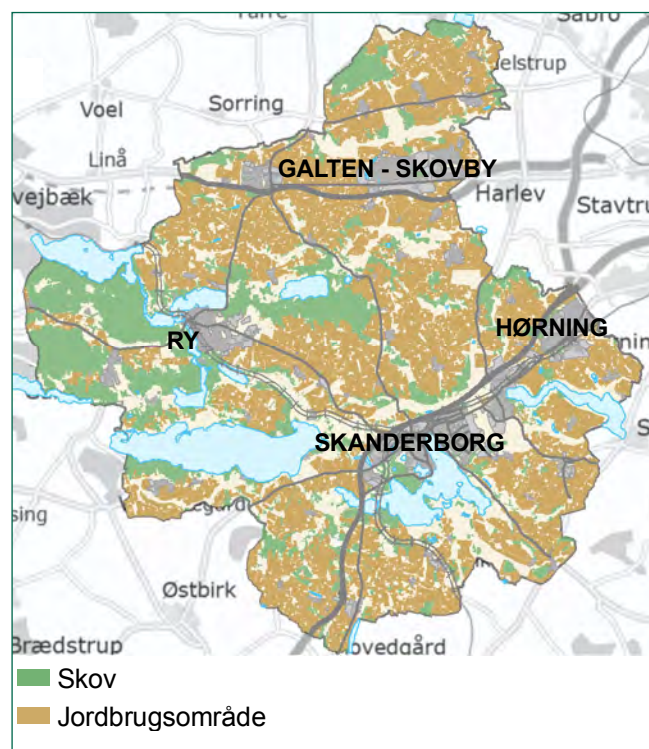
Ved udlægningen af nye byområder eller ved nye udstykninger skal der samtidig sikres en passende afstand til landbrug, så miljøkonflikter så vidt muligt undgås.

Når der bliver udtaget jord fra landbrugsdrift til andre formål, skal større jordbrugsområder søges bevaret samlet.

Retningslinjerne for jordbrugsinteresser tager udgangspunkt i en analyse af jordbrugerhvervet. Analysen kan rekvireres hos Skanderborg Kommune.

UDPEGNING AF JORDBRUGSOMRÅDER

Jordbrugsområderne omfatter landbrug, gartneri og skove. Hovedparten udgøres af agerjord, med ét-årige afgrøder.

Kort 3.01 Jordbrugsområder

Udpegning af jordbrugsområder fremgår mere detaljeret af Kortbilag 7.

Hvis der søges om at udvide husdyrproduktionen inden for jordbrugsområdet, kan udvidelsen stride mod hensynet til en eller flere af interesser. Vurderingen af eventuelt modstridende interesser vil basere sig på et skøn, hvor blandt andet hensyn til særlige drikkevands-, beboelses- og naturområder afvejes.

ANSØGNINGER OM UDVIDELSER AF HUSDYRPRODUKTIONEN

Siden 1. januar 2007 er en stigende andel af de ansøgninger, Skanderborg Kommune har fået om udvidelse af husdyrproduktionen, kommet fra bedrifter, der ønsker at få over 250 dyreenheder. I 2007 var 20 procent af ansøgningerne på over 250 dyreenheder, mens det i 2008 var ca. 50 procent. Det er en relativ kort periode at se udviklingen over, men det er i fuld overensstemmelse med strukturudviklingen i resten af landet.

På baggrund af denne udvikling forventes produktionerne at blive større. Uanset størrelse er de dog stadig underlagt den samme miljølovgivning, som skal sikre, at naboer ikke bliver generet urimeligt, og at natur og miljø ikke lider overlast som følge af de større produktioner.

ANSØGNING OM ÆNDRET HUSDYRHOLD

Hvis der ønskes at etablere, udvide eller omlægge et husdyrhold på en landbrugsejendom, skal der søges om tilladelse eller godkendelse afhængig af hvor mange dyr, der ønskes på bedriften. Hvis det drejer sig om mellem 15 og 75 dyreenheder (DE), skal der søges en tilladelse, mens produktioner, der vil komme til at bestå af en produktion på mere end 75 dyreenheder (DE), skal søge om en miljøgodkendelse.

Kommunen behandler disse ansøgninger jf. Lov om Miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Kommunen har i den forbindelse en forpligtelse til at foretage en konkret, individuel vurdering af hver enkelt ansøgning i forhold til om natur, overfladevand eller grundvand vil blive påvirket af den større produktion.

Kommunen skal informeres, hvis der bliver etableret eller sker ændringer af husdyrhold med færre end 15 dyr.

NATURINDHOLD

Naturindholdet i jordbrugsområderne er generelt begrænset. Ofte er naturen begrænset til små lokaliteter, som bliver til overs mellem markerne.

Vilde dyr og planter er imidlertid afhængige af mindre, udyrkede områder som levesteder eller 'trædesten' mellem større naturområder. Mindre vandhuller, småbeplantninger, levende hegn, grøftkanter og dyrkningsfri bræmmer kan fungere både som skjul og give mulighed for, at flora og fauna kan bevæge sig fra et større naturområde til et andet.

MILJØMÆSSIG BÆREDYGTIG LANDBRUGSDRIFT

Arealmæssig prioritering af landbruget udelukker ikke, at fundamentale miljømæssige hensyn også skal varetages.

Når kommunen behandler ansøgninger om at etablere eller udvide husdyrproduktionen, vil hensynet til væsentlige natur- og miljøinteresser derfor blive prioriteret højt. F.eks. bliver det vurderet, om en ny etablering eller udvidelse kan ske uden væsentligt at forringe hensynet til natur, overfladevand eller grundvand.

Ved hver enkelt ansøgning foretager kommunen, jf. Lov om Miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, en beregning af følgende:

- Grænser for lugtgener
- Deposition af ammoniak på naturområder
- Udvaskning af nitrat til grundvand
- Overskud af næringsstoffer ved produktionen.

Det er herefter kommunens opgave at foretage en konkret vurdering af resultaterne af disse beregninger. Dette bliver gjort ud fra ejendommens og udbringningsarealernes placering i forhold til den omgivende natur og naboer.

I Skanderborg Kommune afvander en meget stor del af landbrugsjorden til søer i kommunen. Hovedparten af disse søer er vurderet til at være følsomme over for yderligere tilførsel af fosfor. Jf. Lov om Miljømål skal kommunen udarbejde handleplaner for alle vandområder. Af handleplanerne vil det fremgå, hvordan miljømålene for de enkelte søer kan nås.

Indtil handleplanerne er vedtaget, betragtes alle jorde, som afvander til fosfor-følsomme søer, som potentielle kilder til fosfor-tab til søerne. For at sikre, at der ikke sker en utilsigtet udvaskning af fosfor fra jorde, som indgår i en ansøgning om udvidelse af husdyrproduktionen, skal alle jorde derfor vurderes efter fosfor-klasse systemet i 'Vejledning til Lov om Miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug'. På denne baggrund foretages en vurdering af risikoen for udvaskning af fosfor til vandmiljøet.

I Skanderborg Kommune ligger naturområderne i høj grad i tilknytning til søerne. Der findes dog også værdifulde naturområder andre steder. Alle naturområder inden for 1.000 m fra en ejendom, der søger om udvidelse, vil blive vurderet ud fra ejendommens afsætning (deposition) af ammoniak.

3.2 NATURBESKYTTELSES-INTERESSER

Naturområderne har en vigtig værdi i sig selv som levested for det vilde dyre- og planteliv, og sammen med de øvrige lande i EU har Danmark forpligtet sig til at standse tilbagegangen i den biologiske mangfoldighed frem mod 2010.

Det er et mål, at naturen og den biologiske mangfoldighed beskyttes ved at bevare og sikre økosystemer for at forbedre og genskabe levesteder for hjemmehørende planter og dyr. (Biodiversitets målet 2010.)

Samtidig er naturen også en meget vigtig forudsætning for, at borgerne i kommunen kan have et godt friluftsliv, få rekreative oplevelser og mulighed for at motionere. Alt sammen faktorer, som igen har stor betydning for, hvor man vælger at bosætte sig. Det er en ny opgave for kommunen at forvalte naturbeskyttelsen, en opgave som er meget vigtig.

Et alsidigt dyre- og planteliv forudsætter, at der findes et netværk af større og mindre naturområder og spredningskorridorer, som kan forbinde naturområderne med hinanden, også på tværs af kommunegrænsen. Et sådan netværk er nødvendigt, for at dyr og planter kan sprede sig fra et område til et andet og dermed sikre, at arterne kan overleve på langt sigt.

Kommuneplan 09 indeholder derfor retningslinjer for, hvordan varetagelsen skal foregå i forhold til de naturområder, der kræver særlig beskyttelse. Disse områder er:

- De såkaldte Natura 2000-områder
- De fredede områder
- De områder der er beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Kommuneplan 09 indeholder også retningslinjer for, hvordan der kan varetages og etableres nye naturområder samt for forbindelser mellem områderne. Alle disse områder

udgør tilsammen et såkaldt naturnetværk. Kommuneplan 09 omfatter desuden en naturkvalitetsplanlægning, der er en metode til at sikre, at vi får mest og bedst natur for de penge og den indsats, der er rettet mod naturen. Naturkvalitetsplanlægningen gælder for områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (naturområderne).

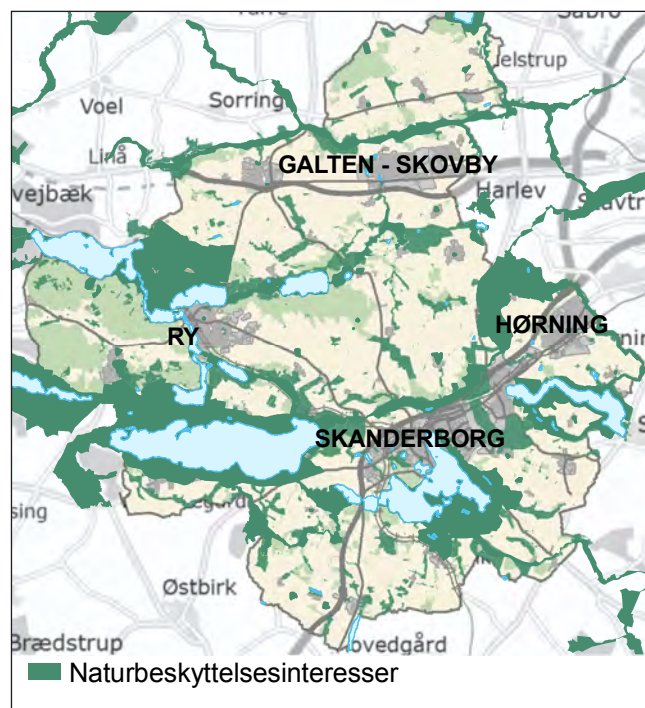
Områderne i denne planlægning er opdelt i tre grupper: Målsætning A, B og C, hvor A har højeste målsætning. Målsætningen viser, hvordan byrådet vil administrere naturbeskyttelseslovens § 3, og i hvor høj grad man vil arbejde for og eventuelt finansiere, at naturindholdet vil blive bevaret og udviklet.

NATURINDHOLD

Begrebet »naturindhold« beskriver først og fremmest indholdet af vilde dyr og planter, som er synlige for øjet. Begrebet kan også udvides til at omfatte f.eks. bakterier, der ikke er umiddelbart synlige, og de naturgivne forhold omkring jordbundens struktur samt indhold af næringsstoffer og vand.

Naturkvalitetsplanlægningen indeholder også en tredelt vurdering af, hvilke dyrkede arealer der kan blive udtaget af omdrift med størst naturmæssig gevinst, de såkaldte potentielle naturområder.

Samtlige temaer under afsnittet om naturbeskyttelsesinteresser fremgår af Kort 3.02.

Kort 3.02 Naturbeskyttelsesinteresser

Naturbeskyttelsesinteresserne består af flg. fem områdetyper: Natura 2000, Fredede områder, Naturområder, Potentielle naturområder og Spredningskorridorer.

Naturbeskyttelsesinteresser fremgår mere detaljeret af Kortbilag 2.

Stjær Stenskov og Tåstrup Sø

Stjær Stenskov, der overvejende består af bøg, og Søskoven nord herfor, ligger på stenet og delvis vældpræget bund. Begge skove rummer en artsrig og afvekslende skovbundsvegetation og er fredet. Syd for Tåstrup Sø findes moser og vældprægede enge med stor botanisk værdi. Hele området er udpeget som habitatområde (se afsnit om Natura 2000-områder).

Storrिंग Søhave og Gammelgård Sø

Søhave er en lille stævningsskov med en del ask og hassel på kalkrig og overvejende fugtig bund. Skoven har en artsrig skovbundsvegetation, og i en skovlysning ligger et eng- og moseområde med sjældne planter som orkidéen majgøgeurt og den gule engblomme. Gammelgård Sø, der blev drænet bort i 1930'erne, fremstår nu som en mosaik af moser og forårsoversvømmede enge.

Jeksendalen og Illerup Ådal

Arealerne langs den fredede Jeksendal har et stort naturindhold og mange forskellige naturtyper som bl.a. enge, overdrev, vældområder, aske/ellekrat, græs- og skovbevoksede skrån timer. De lysåbne, græssede overdrev og enge rummer foruden mange typiske arter også en del sjældne arter. Flere af skovbrynene ud mod dalen udgør sammen med de fugtige, blomsterrige enge optimale levesteder for en rig insektfauna med især mange sommerfugle- og billearter.

Længere mod sydvest ligger Illerup Ådal. På trods af, at ådalen er afvandet og åen reguleret, findes der et relativt stort naturindhold i dens mosaik af græsarealer og regulære enge. En mindre del af Illerup Ådal er fredet.

Pilbrodalen

Den smalle tunneldal syd for Stilling-Solbjerg Sø rummer et udvalg af tørre og fugtige biotoper med søer og mosetyper rigkær i bunden samt skov, krat og overdrev på skrænterne. Som helhed findes her en frodig og artsrig vegetation med en række sjældne arter. Hele dalen er fredet.

Ringkloster Å og Hylke Sø

Langs Ringkloster Å øst for Båstrup ligger store områder med elle- og pilesumpe, moser og enge. Viemosen rummer såvel stærkt tilgroede partier omkring gamle tørvegrave som mere åbne arealer, der græsses eller har været græsset her indtil for nylig.

Den artsrige vegetation indeholder bl.a. en stor bestand af orkidéen majgøgeurt. Hovedparten af området omkring Ringkloster Å er fredet. Langs sydsiden af Hylke Sø findes partier af ellesump, som ikke eller kun i meget ringe grad har været påvirket af mennesker og derfor har et vist naturskovspræg.

Ejer Skov og Yding Skov

Skovene er en mosaik af frodig løvskov og mager nåleskov. I skovene udspringer en række kildevæld, der tilsammen danner den hurtigtløbende og rene Bjergskov Bæk, der løber til Mossø. I bækken lever vandinsekter, som her har deres eneste levested i Nord-Europa. Skovene er udpeget som habitatområde (se afsnit om Natura 2000-områder).

Ravn Sø og Knud Å

Øst for Ravn Sø og omkring Veng Sø ligger et stort, delvist uforstyrret moseområde, der rummer store bevoksninger med piletræer og lidt åben mose. Langs Knudå mellem mosen og Ravn Sø ligger et større åbent og græsset engareal, som har betydning for fuglelivet. Skovene omkring Ravn Sø, Firgårde Skov, Nygår-

de Skov, Hemstok Skov og Hylling Skov, danner samlet set et varieret skovområde med partier med aske/ellesump, bøgeskov og nåleskov. Skovbundsvegetationen og svampefloraen er også rig og varieret.

Omkring Salten Langsø, Mossø, Gudensø og Vessø

På nordsiden af Salten Langsø ligger en del mose- og hedeområder af stor naturværdi samt en række værdifulde små søer. På nordsiden af Mossø ligger områderne Lindholm Hoved og Emborg Odde. Her findes en mosaik af tørvegrave samt eng- og moseområder, som sammen med røskoven ud mod søen har stor betydning for padder og fugle.

På sydsiden af søen findes der værdifuld skræntskov med krogede ege ved Hem Odde og Dørup Skov. Sidstnævnte indeholder også gammel stævnings- og græsningsskov med bl.a. bøg og eg med krogede og flerstammede former.

Ved Gudenåens løb fra Mossø mod Gudensø ligger Odderholm. Her findes områder med artsrig mosevegetation med meget sjældne arter. På vestsiden af Vessø ligger et stort fugtigbundsområde kaldet Skærbo Kær. Området ligger som en mosaik af gamle vandfyldte tørvegrave og store sumpskove/krat, der stedvis har smålysninger med kærmoser. Flere af områderne er under kraftig tilgroning med træer, men Skærbo Kær har samlet set en enestående flora med flere meget sjældne arter.

Hele området er udpeget som Natura 2000-område, og hovedparten af området er også fredet.

Boletts Banke og Knudsø

Sydøst for Alling ligger et område af stor landskabelig værdi med stejle skrænter og kløfter. I den nordligste del er der lysåben, artsrig hede- og overdrevsvegetation med enkeltstående buske og mod syd store, lysåbne hedearealer med små krat. Sydøst for Maskenkol på odden, der går ud i Knudsø, findes en værdifuld, uforstyrret ellesump og flere kilder. Hele området er fredet.

Rye Nørreskov

Rye Nørreskov er et område af stor botanisk interesse på grund af den store højdeforskel, afvekslingen mellem åbne og skovklædte arealer og søområderne, hvor der findes rester af højmose og tidligere græssede arealer i forskellige stadier af tilgroning. I skoven ligger også Himmelbjerget med et større og stærkt kuperet hedeareal på nordsiden af bjerget ud mod Julsø. Himmelbjergområdet er fredet.

Lyngbygård Ådal

Især den vestlige del af Lyngbygård Ådal indeholder store naturværdier. Her er ådalen dybt nedskåret i terrænet, og de terrænmæssige forhold er årsag til, at der findes et stort antal væld, hvilket er områder, hvor grundvandet siver frem til terrænoverfladen. De fleste af vældmoserne og de vældprægede enge er kun svagt eller slet ikke påvirket af landbrugsdrift, bortset fra græsning. De rummer en meget interessant flora med flere sjældne arter. Genopretningen af naturen ved den østlige del af Lyngbygård Ådal forventes over tid at ville øge naturindholdet i dette område.

NATURA 2000-OMRÅDER

RETNINGSLINJE 3.2

Stk. 1

Natura 2000-områderne skal beskyttes og videreudvikles, så de arter og naturtyper, der er grundlaget for udpegningen, sikres eller genoprettes til en gunstig bevaringsstatus.

Stk. 2

Inden for Natura 2000 områderne må der ikke udlægges nye arealer til byzone eller sommerhusområde, planlægges nye større vejanlæg eller sideanlæg, planlægges nye eller væsentlige udvidelser af andre trafik anlæg og tekniske anlæg og lignende, eller udlægges nye områder til råstofindvinding på land.

Stk. 3

I øvrigt må der ikke planlægges for eller administreres således, at der åbnes mulighed for byggeri, anlæg eller aktiviteter i og uden for Natura 2000-områder, hvis denne påvirkning kan indebære forringelser af områdernes naturtyper og levesteder for de arter, områderne er udpeget for, eller kan medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for samme.

Stk. 4

Uanset ovennævnte kan der dog planlægges for foranstaltninger, som vil medføre forbedringer af naturforholdene i områderne.

Stk. 5

Forholdene for de strengt beskyttede arter på Habitatdirektivets bilag IV skal sikres og forbedres gennem kortlægning af forekomst og særlig hensyntagen ved planlægning og administration. Disse arter er beskyttet overalt, det vil sige også uden for natura 2000 områder.

REDEGØRELSE

Natura 2000 områdernes værdier

I Skanderborg Kommune er der udpeget følgende Natura 2000-områder:

- *Natura 2000-område nr. 52:*
Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå
- *Natura 2000-område nr. 232:*
Lillering Skov, Stjær Skov, Tåstrup Sø og Tåstrup Mose
- *Natura 2000-område nr. 54:*
Yding Skov og Ejer Skov

NATURA 2000 OMRÅDER

Natura 2000 områder er en fælles betegnelse for:

- Habitatområder
- Fuglebeskyttelsesområder

Områderne danner tilsammen et geografisk netværk af beskyttede områder gennem hele EU. Det vil sige, at områderne ligger relativt tæt på hinanden i hele EU, så dyre- og plantearter har mulighed for at sprede sig mellem områderne.

HABITATOMRÅDE

- Habitatområder er udpeget for at sikre beskyttelsen af naturtyper som f.eks. særlige moser og skove samt for at sikre beskyttelsen af dyre- og plantearter, som er truede, sårbare eller sjældne i EU.
- Hvert enkelt habitatområde er udpeget for at beskytte en række bestemte naturtyper og arter. Disse naturtyper og arter kaldes »områdets udpegningsgrundlag«.
- Der er udpeget områder for 59 naturtyper og 14 dyre- og plantearter i Danmark.
Der er bl.a. udpeget:
 - Områder med naturtyperne strandenge, klitter, overdrev, heder, moser, skove og søer.
 - Områder for flagermus, odder, padder og forskellige insekt- og sneglearter.
 - Områder for orkidé- og mosarter.

FUGLEBESKYTTESOMRÅDE

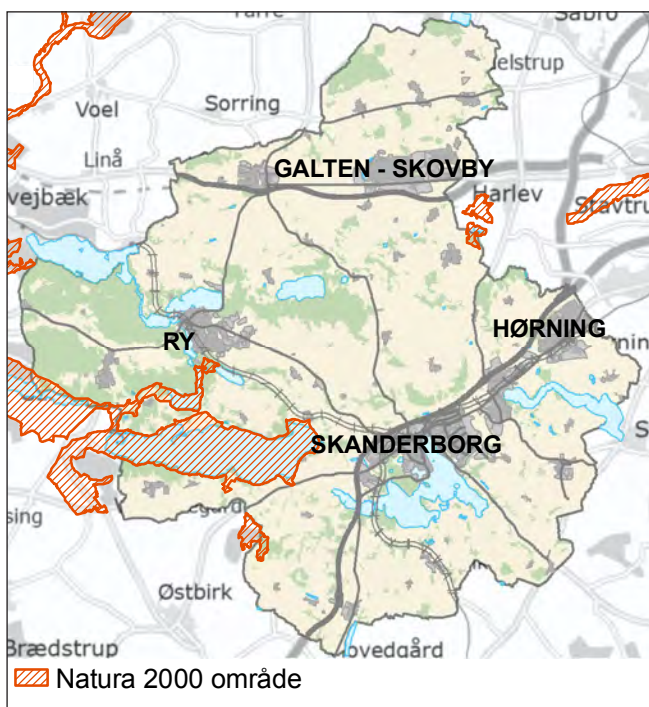
- Områderne for fuglebeskyttelse er udpeget for at sikre levesteder for fuglearter, som er sjældne, truede eller følsomme over for ændringer af levesteder i EU. Det gælder både for områder, hvor disse fugle yngler og for områder, som fuglene regelmæssigt gæster for at fælde fjer, raste under trækket eller overvinde.
- Hvert enkelt fuglebeskyttelsesområde er udpeget for at beskytte bestemte fuglearter. Det kan f.eks. være isfugl, sortspætte, rørhøg, havørn og stor skallesluger.

Det er værd at bemærke, at Natura 2000-områder omfatter almindelige landbrugsarealer og skove. For at kunne sikre bevarelsen af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området kan der dog komme restriktioner på den hidtidige lovlige anvendelse af landbrugs- og skovarealerne. Dette vil fremgå af de handleplaner, som kommunen skal lave i 2010.

Kort 3.03 Habitat naturtyper nord for Salten Langsø
 Eksempel på udpegning af habitat naturtyper nord for Salten Langsø i Natura 2000-område nr. 52 (skraveret areal). Numrene betegner bestemte naturtyper: 4030 Tør hede og 7140 Hængesæk. Farverne angiver naturtilstand.

I alt er 250 ha landområder og 4350 ha vandområder i kommunen udpeget som Natura 2000-område. Dette svarer til henholdsvis 0,6 procent af kommunens landareal og 9,6 procent af kommunens vandareal. I Danmark er der i alt udpeget 1.663.800 ha Natura 2000-områder. Heraf ligger 359.100 ha på land, hvilket svarer til 8,3 procent af Danmarks samlede landareal.

Kort 3.04 Natura 2000 – områder

Natura 2000 områder fremgår mere detaljeret af Kortbilag 2.

Hvad er værdierne sårbare overfor

Naturtyperne er generelt sårbare overfor for mange næringsstoffer. For søernes vedkommende er det hovedsageligt fosfor, som er problematisk, mens det for naturtyperne på land er kvælstof, som er problemet. Kvælstoffet kommer til områderne med den gødning, der bliver spredt ud på områderne, med grundvandet og via luften.

Når der kommer for meget kvælstof til disse områder, vil det med tiden betyde, at naturtypens karakteristiske sammensætning af planter bliver ændret. Derved bliver naturtypen mere ensformig, da de arter, der trives med meget kvælstof, vokser hurtigst og overskygger de mere nøjsomme arter, som med tiden vil forsvinde. Dermed forsvinder naturtypens særlige kendetegn også.

Stoppes græsningen, eller går der for få dyr og græsser på et område, medfører dette, at højt voksende urter og vedplanter overskygger de lyskrævende arter, som over tid vil forsvinde.

De våde naturtyper som enge, moser og søer er desuden sårbare over for udtørring på grund af lavere vandstand, som opstår ved f.eks. dræning, grøftning og vandindvinding til drikkevand og markvanding.

En anden væsentlig trussel mod naturtyperne og arterne er opsplitning i små, adskilte områder, som opstår ved opdyrking, byudvikling og anlæg af infrastruktur. Det medfører, at naturarealerne bliver relativt små og kommer til at ligge stærkt opdelt og isolerede. Hermed bliver de meget følsomme over for påvirkninger fra omkringliggende arealer, og risikoen bliver stor for, at naturtypens arter forsvinder.

Endelig er områderne og arterne også sårbare over for slid som følge af gang, sejlads eller anden færdsel på arealerne og forstyrrelse omkring leve- og ynglesteder.

Formålet med retningslinjen

Retningslinjen betyder, at der i den videre planlægning og ved behandling af enkeltstager ikke må blive truffet beslutninger, der forringer Natura 2000-områderne. Dette kan også have betydning for planer og tilladelser for aktiviteter uden for områderne, hvis det forventes, at aktiviteterne kan medføre en påvirkning ind i områderne.

Habitatdirektivets artikel 12 indeholder krav om streng beskyttelse af forskellige dyre- og plantearter. Beskyttelsen af disse arter gælder også uden for Natura 2000-områderne. Der er f.eks. forbud mod at beskadige eller ødelægge arternes yngle- eller rasteområder. Det betyder, at staten,

regionen og kommunen er forpligtet til at tage særlige hensyn ved planlægning, tilladelser, dispensation eller godkendelser af aktiviteter, der vil kunne påvirke forholdene for disse arter. For at sikre bedst muligt kendskab til arternes yngle- og rasteområder vil Skanderborg Kommune derfor gennemføre en kortlægning af disse områder over en årrække.

Fremtidig planlægning

Natura 2000-områderne er, sammen med de fleste søer, vandløb, kystvande og grundvandsmagasiner, omfattet af Mljømålsloven og dermed af de statslige Natura 2000-planer og vandplaner. Disse planer er bindende for kommuneplanlægningen.

De kommunale handleplaner, der bliver udarbejdet i 2010, skal sammen med Kommuneplan 09 sikre, at kravene til beskyttelse af områderne bliver opfyldt.

I forhold til nærmere afgrænsede lokaliteter, internationale naturbeskyttelsesområder eller naturtyper og arter skal den kommunale handleplan indeholde følgende efter Miljømålslovens § 46:

- En prioritering af byrådets forventede forvaltningsindsats i handleplanens planperiode
- En angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter
- De forventede metoder og forvaltningstiltag, som byrådet vil anvende for at forbedre naturtilstanden eller fastholde et gunstigt niveau, der sikrer, at naturen bliver bevaret som forudsat i Natura 2000-planen

Skanderborg Kommune begynder at gennemføre handleplanerne i 2011. Dette arbejde vil først og fremmest bestå i, at kommunen indgår aftaler med lodsejerne om en mere naturvenlig drift på arealerne med en kompensation til lodsejerne for evt. værditab. Vilkår for indgåelsen af aftaler og kompensation er nærmere beskrevet i Naturbeskyttelseslovens kap. 2a.

FREDEDE OMRÅDER

RETNINGSLINJE 3.3

Stk. 1

De fredede områder skal plejes i henhold til fredningskendelserne. Naturplejen søges i videst muligt omfang gennemført ved indgåelse af græsningsaftaler med lodsejerne.

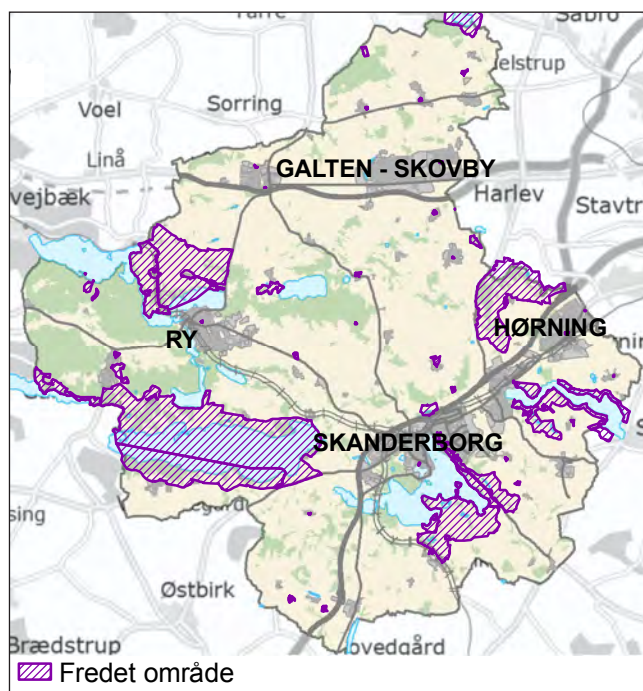
Stk. 2

Sammenhængende naturområder, biologisk mangfoldighed og landskabsfredninger gives høj prioritet i den fremtidige fredningsindsats.

REDEGØRELSE

De fredede områders værdier

Indholdet i fredningerne er forskelligt. De fleste tager udgangspunkt i at opretholde et bestemt landskab eller en bestemt naturtilstand og vil ofte også indeholde bestemmelser om, hvordan offentligheden har adgang til områderne. Fredningerne kan også indeholde bestemmelser om kulturhistoriske elementer.

Kort 3.05 Fredede områder

Fredede områder fremgår mere detaljeret af Kortbilag 2.

En række naturarealer i kommunen er fredet ved en egentlig fredningskendelse. Det betyder, at der som regel er givet erstatning til de omfattede lodsejere, og at bestemmelserne for fredningen er tinglyst på de omfattede ejendomme. I de fredede områder er det Fredningsnævnet, der er myndighed i forhold til fredningsbestemmelserne.

Det er ca. 14 procent af kommunens areal, der er omfattet af fredningerne, i alt ca. 6.400 ha. Mange af arealerne i fredningerne er beskyttede naturområder, og hovedparten af Natura 2000-områderne er fredede.

Formålet med retningslinjen

Skanderborg Kommune er som plejemyndighed forpligtet til at pleje de privatejede, fredede områder i et omfang, så den naturtilstand, som fredningen har fastlagt, kan blive opretholdt. Der bliver udarbejdet en plejeplan, der opstiller formål, omfang og metoder for den aktuelle pleje af et område. Plejen kan f.eks. være at fælde træer, at afbrænde lyng eller at lade dyr græsse på området.

Fremtidig indsats

Skanderborg Kommune har sat en gennemgang i gang af naturområderne i fredningerne for at vurdere behovet for naturpleje. Hvis gennemgangen viser, at der er behov for en revision af eksisterende plejeplaner eller behov for at udarbejde nye, vil dette arbejde blive gennemført i de kommende år. Naturplejen søges i videst muligt omfang gennemført ved at indgå græsningsaftaler med lodsejerne

Miljøministeriet udgav i 2005 »Handlingsplan for fredning« i samarbejde med bl.a. Danmarks Naturfredningsforening og Kommunernes Landsforening. I planen opfordrer man til, at sikring af sammenhængende naturområder, biologisk mangfoldighed og landskabsfredninger får højeste prioritet i fredningsindsatsen fremover. Det skal ske for at forhindre den stadig større fragmentering og opsplitning af naturarealerne og for at skabe plads og mulighed for øget biologisk mangfoldighed. Byrådet vil give de omtalte emner høj prioritet i nye fredninger.

NATUROMRÅDER OG POTENTIELLE NATUROMRÅDER

RETNINGSLINJE 3.4

Stk. 1

I naturområder og potentielle naturområder skal levesteder for vilde dyr og planter bevares og om muligt forbedres jf. retningslinje 3.5 om naturkvalitetsplanlægning.

Stk. 2

Dyrkede arealer udpeget som potentielle naturområder skal så vidt muligt udgå af landbrugsmæssig omdrift, f.eks. ved at arealerne overgår til vedvarende græs. Byrådets indsats for at bevare og øge naturindholdet gennem ekstensivering af landbrugsdriften vil i videst muligt omfang blive kombineret med nationale og internationale natur- og miljøstøtteordninger.

Stk. 3

Inddragelse af arealer i naturområderne og potentielle naturområder til formål, der kan forringe naturindholdet, skal så vidt muligt undgås. Det samme gælder for formål, som kan vanskeliggøre, at landbrugsjord udpeget som muligt naturområde på et senere tidspunkt udgår af omdrift.

Stk. 4

I forbindelse med udlæg af nye boligområder og løbende fortætning af eksisterende områder skal der sikres områder til ny bynær natur og grønne kiler.

Stk. 5

I byudviklingsområder, der indeholder potentielle naturområder eller spredningskorridorer, skal lokalplaner, der overfører området til byzone, sikre, at dele af området friholdes for bebyggelse, og at der skabes en sammenhængende natur.

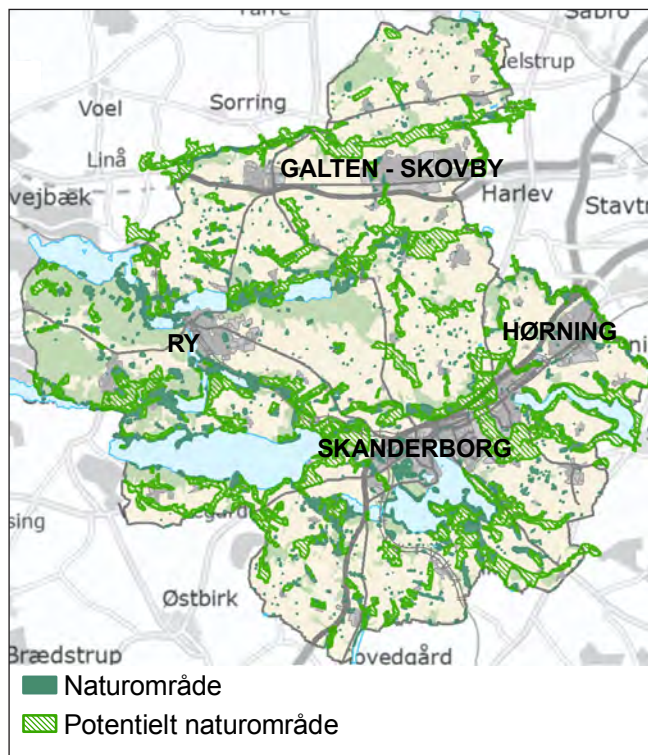
REDEGØRELSE

Naturområders og potentielle naturområders værdier

Naturområderne omfatter eksisterende natur såsom heder, overdrev, enge, moser og vandhuller, som efter naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttet mod ændringer. Naturområder, der ligger i eksisterende byzone, er også beskyttet, i visse tilfælde dog kun delvist. Alle søer over 100 m² er som udgangspunkt omfattet af § 3, men søer over 1 ha er ikke en del af Kommuneplan 09's naturområder og planlægningen af naturkvaliteten, da de forventes at være omfattet af Miljømålslovens vandplaner.

I alt er ca. 2.550 ha eller 5,5 procent af kommunens ca. 45.300 ha registreret som naturområder.

De potentielle naturområder er landbrugsarealer, som i dag bliver dyrket. Det vil sige, det er landbrugsjord, som bliver pløjet hvert år eller med få års mellemrum, og hvor det er muligt at genskabe værdifulde levesteder for vilde dyr og planter, såfremt arealet overgår til en mere ekstensiv drift med vedvarende græs uden eller med meget lidt gødskning og sprøjtning.

Kort 3.06 Naturområder og potentielle naturområder

Naturområder og potentielle naturområder fremgår mere detaljeret af Kortbilag 2.

En mere ekstensiv dyrkning af jorden i de potentielle naturområder har både positiv betydning for dyr og planter og for vandkvaliteten i vandløb og søer og i visse tilfælde også for beskyttelsen af grundvandet. Årsagen er, at udvaskning og afstrømning af overskudsgødning bliver nedsat, når der ikke bliver brugt så meget gødning på arealet.

Når der bliver udvalgt potentielle naturområder, skal der ske en afvejning af de forskellige interesser mellem landbruget på den ene side og gunstige forhold for naturen på den anden. Der vil her blive lagt vægt på, at naturgevinsten er stor i forhold til det tab, landbruget får ved ikke længere at kunne dyrke området.

Der er derfor især tale om lave, fugtige ådale, stejle skrænter og jord af ringe kvalitet. Udpegningen er foretaget ud fra følgende kriterier:

- 1. prioritet:* Arealer, der, hvis de bliver udtaget af om drift, vil kunne få særlige naturmæssige kvaliteter og væsentlig naturforbindende og naturudvidende funktion, samt arealer, der danner bufferzone omkring højt målsatte vandområder.
- 2. prioritet:* Arealer, hvor der vil kunne blive udviklet en karakteristisk og værdifuld natur, og som oftest vil kunne danne forbindelse til andre naturarealer.
- 3. prioritet:* Arealer, hvor der kan blive udviklet naturværdier af mere almindelig karakter, og som kan medvirke til at gøre sammenhængen mellem de forskellige områder i naturen bedre.

Der er udpeget ca. 5770 ha potentielle naturområder i kommunen, heraf har ca. 960 ha 1. prioritet, ca. 4550 ha har 2. prioritet og ca. 260 ha har 3. prioritet.

Hvad er værdierne sårbare overfor

Naturtyperne er generelt sårbare overfor for mange næringsstoffer. For søernes vedkommende er det hovedsageligt fosfor, som er problematisk, mens det for naturtyperne på land er kvælstof, som er problemet. Kvælstoffet kommer til områderne med den gødning, der bliver spredt ud på områderne med grundvandet og via luften.

Når der kommer for meget kvælstof til disse områder, vil det med tiden betyde, at naturtypens karakteristiske sammensætning af planter bliver ændret. Derved bliver naturtypen mere ensformig, da de arter, der trives med meget kvælstof, vokser hurtigst og overskygger de mere nøjsom-

me arter, som med tiden vil forsvinde. Dermed forsvinder naturtypens særlige kendetegn også.

Stoppes græsningen, eller går der for få dyr og græsser på et område, medfører dette, at højt voksende urter og vedplanter overskygger de lyskrævende arter, som over tid vil forsvinde.

De våde naturtyper som enge, moser og søer er desuden sårbare over for udtørring på grund af ændret lavere vandstand, som opstår ved f.eks. dræning, grøftning og vandindvinding til drikkevand og markvanding.

En anden væsentlig trussel mod naturtyperne og arterne er opsplitning i små, adskilte områder, som opstår ved opdyrking, byudvikling og anlæg af infrastruktur. Det medfører, at naturarealerne bliver relativt små og kommer til at ligge hver for sig. Hermed bliver de meget følsomme over for påvirkninger fra omkringliggende arealer, og risikoen for, at naturtypens arter forsvinder, bliver stor.

Endelig er områderne og arterne også sårbare over for slid som følge af gang, sejlads og anden færdsel på arealerne og forstyrrelse omkring leve- og ynglesteder.

Byudvikling og landbrugets intensive dyrkning af arealer har mange steder betydet, at naturområder er blevet splittet op. Ved at skabe en sammenhængende natur i forbindelse med byudvikling kan man bedre bibeholde og genskabe korridorer, der giver mulighed for, at dyr og planter kan sprede sig.

En forudsætning for, at et sammenhængende naturområde kan fungere som spredningskorridor for dyrene, er, at tværgående hegn, oplyste områder, områder med stor aktivitet og andre barrierer ikke spærrer for passagen.

Formålet med retningslinjen

Hensigten med udpegningerne er at sikre, at der i kommunen kan skabes et sammenhængende netværk af naturområder i uberørt naturtilstand eller ekstensiv drift. Sammen med eksisterende og nye skove samt småbiotoper (små arealer med natur) er disse områder af afgørende betydning for opretholdelsen af et rigt og varieret dyre- og planteliv.

Fremtidig indsats

Byrådet ønsker at motivere lodsejerne til at bevare deres naturværdier. Den indsats, som den enkelte lodsejer foretager, er af afgørende betydning for naturen i Skanderborg Kommune fremover.

Derfor vil byrådets indsats og administration blive tilrettelagt, så den i videst muligt omfang tilgodeser, inspirerer og støtter lodsejernes ønsker om at arbejde for naturbeskyttelse. Skanderborg Kommune vil til brug for denne indsats udarbejde informationsmateriale, som giver anvisninger på, hvordan lodsejerne kan bevare og udvikle naturværdierne på deres ejendom. Herudover forventes der at blive gennemført informationskampagner, hvor lodsejere inviteres til at rette henvendelse til kommunen med henblik på at gennemgå ejendommens natur og potentielle naturområder med kommunens medarbejdere og få en uformel dialog om, hvordan de kan arbejde med naturbeskyttelse på ejendommen.

Byrådet vil også arbejde for, at eksisterende og potentielle naturområder udvikler sig som ønsket. Dette vil blive gjort gennem administrationen af naturbeskyttelsesloven og ved i visse tilfælde at give støtte til omlægninger af driften samt ved genopretning af natur og naturpleje. Byrådets indsats skal suppleres mest muligt med stats- og EU-midler. Det er bl.a. muligt at opnå støtte til miljøvenlig drift af græs- og naturarealer med enten afgræsning eller høslet. Fælles for ordningerne er, at de forudsætter, at lodsejerne frivilligt ønsker at medvirke.

Det er også byrådets ønske, at større projekter bliver sikret lokalt ejerskab og støtte ved at indgå lokale grønne partnerskaber mellem borgere, interesseorganisationer og myndigheder.

Byrådet ønsker at sikre og forbedre naturområder i og omkring byerne samt sikre, at borgerne har god adgang til områderne. Denne adgang må dog generelt kun udbygges, hvor dette kan ske uden væsentlig påvirkning eller forstyrrelser af sårbar natur eller dyreliv.

NATURKVALITETSPLANLÆGNING

RETNINGSLINJE 3.5

Stk. 1

Heder, overdrev, enge, moser og vandhuller, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, skal bevares. Naturindholdet skal øges gennem naturpleje og naturgenopretning. Byrådets kanalisering af relevante støttemidler sker i overensstemmelse med de målsætninger, som de enkelte arealer har.

Stk. 2

Tilstanden i naturområder og vandhuller, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, må ikke ændres. Byrådet vil dog i særlige tilfælde efter en konkret vurdering være indstillet på at tillade ændring af et naturområdes nuværende tilstand.

A-målsætning:

Der vil normalt kun blive givet tilladelse til indgreb, som understøtter kvaliteten af den naturtype, der befinder sig på arealet. Byrådet vil i nødvendigt omfang medvirke til at sikre naturtypen gennem plejeforanstaltninger. Byrådet vil søge at kanalisere stats- og EU-midler til plejeforanstaltninger til sikring af naturtypen.

B-målsætning:

Der vil kun i særlige tilfælde kunne gives tilladelse til mindre indgreb efter en konkret vurdering af indgrebets betydning for naturen. Byrådet vil søge at kanalisere stats- og EU-midler til plejeforanstaltninger til sikring af naturtypen.

C-målsætning:

Der vil kun i særlige tilfælde kunne gives tilladelse til indgreb efter en konkret vurdering. Byrådet vil kun i forbindelse med samlede naturgenopretningsprojekter kanalisere midler til disse områder.

REDEGØRELSE

Naturområderne blev registreret i 1994-95, men viden om områderne bliver løbende opdateret ved målrettet naturtilsyn i udvalgte områder og ved enkeltstatsbehandling. I Skanderborg Kommune blev denne viden for de fleste arealers vedkommende opdateret inden for perioden 2005-2008.

I forbindelse med naturtilsynet bliver områdernes naturværdi registreret. Samtidig bliver det vurderet, hvilket naturindhold områderne i fremtiden vil kunne opnå, hvis de ikke bliver påvirket i form af dræning, opløjning og påvirkning fra gødning og sprøjtemidler.

Naturområderne er herefter inddelt i tre grupper, alt efter hvilken natur, der kan udvikle sig på områderne.

Følgende typer områder er A-målsatte:

- Særligt typiske lokaliteter eller lokaliteter med forekomst af sjældne dyr og planter.
- Uberørt natur, hvor naturen skal have lov til at udvikle sig helt uden menneskeligt indgreb som f.eks. sumpskove. Her er der naturligvis ikke behov for plejeforanstaltninger.
- Karakteristiske lokaliteter, hvor der er gode muligheder for, at lokaliteterne kan udvikle sig til at indeholde ganske særlige naturværdier.

Følgende typer områder er B-målsatte:

- De karakteristiske naturområder, som ikke har fået en A-målsætning, hvilket vil sige langt de fleste områder.
- Naturområder, hvor der er gode muligheder for, at arealerne kan udvikle sig til karakteristiske og værdifulde naturtypelokaliteter.

Følgende typer områder er C-målsatte:

- Naturarealer med beskedent naturindhold og med ringe mulighed for udvikling af karakteristisk og sammenhængende natur.

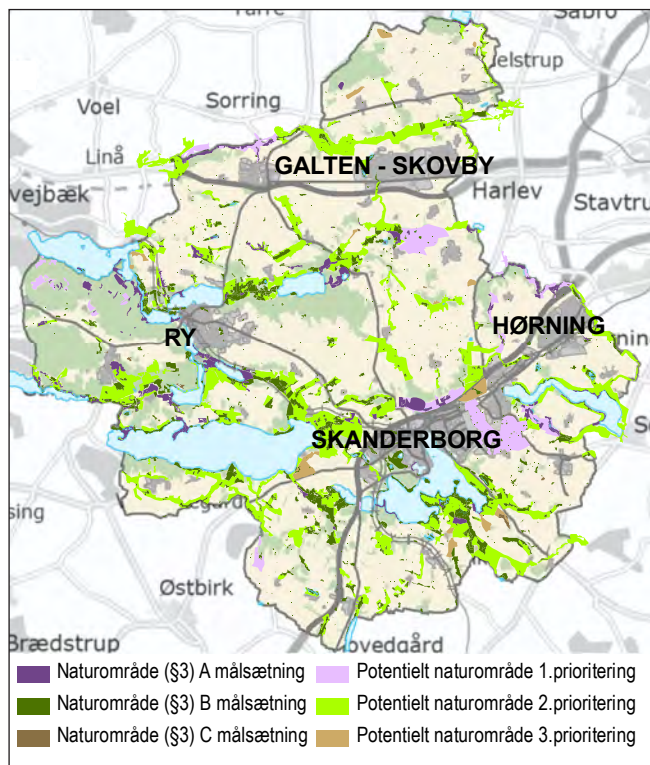
Ud af et samlet beskyttet areal på ca. 2550 ha, er ca. 700 ha A-målsat, ca. 1.820 ha B-målsat og 25 ha C-målsat.

Formålet med retningslinjen

Målsætningerne viser, hvordan byrådet vil administrere Naturbeskyttelseslovens § 3, og i hvor høj grad byrådet vil arbejde for og eventuelt finansiere, at naturindholdet bliver bevaret og udviklet.

Fremtidig planlægning

Skanderborg Kommunes naturkvalitetsplanlægning er en videreførelse af den naturkvalitetsplanlægning, som er udviklet og gennemført af det tidligere Århus Amt. Et nyt standardiseret system bliver nu udviklet af Danmarks Miljøundersøgelser i et samarbejde mellem Kommunernes Landsforening og Miljøministeriet. I dette system bliver naturområdernes tilstand vurderet, og der bliver opstillet mål for naturtilstanden på en 5-trins skala, svarende til det system, der bliver anvendt i Miljømålsloven på vandområder og Natura 2000-områder. Skanderborg Kommune forventer at overgå til det nye system over den kommende årrække, så der til næste kommuneplan foreligger en naturkvalitetsplanlægning efter det nye system.

Kort 3.07 Naturkvalitetsplanlægning

Naturkvalitetsplanlægning fremgår mere detaljeret af Kortbilag 2.

Administration

A, B og C målene er et udtryk for, i hvilken udstrækning byrådet efter en konkret vurdering vil være indstillet på at tillade en ændring af et naturareals nuværende tilstand. Som udgangspunkt må byrådet ikke tillade, at det samlede areal af beskyttede naturtyper bliver mindre. Arealet må gerne øges ved, at landbrugsarealer, der i dag ligger på potentielle naturområder, bliver omdannet til nye naturområder. Dette kan ske ved, at de udgår af om drift.

A-målsatte områder er værdifulde naturområder, som er vigtige at bevare. De er kendetegnede ved, at de har udviklet sig over en lang periode som f.eks. overdrev eller eng. Her vil derfor normalt kun blive tilladt indgreb, som kan være med til at sikre netop denne naturtype. Det kan f.eks. være tiltag, som sikrer arealer til afgræsning, og dermed at arealerne kan blive fastholdt som lysåbne arealer med lavtvoksende urter og græsser.

B-målsatte områder er områder, hvor mindre ændringer fra én naturtype til en anden i særlige tilfælde vil kunne gøre området til et bedre levested for dyr og planter. Det kan f.eks. være ved at etablere et vandhul i en eng eller ved at etablere en mindre beplantning på et overdrev.

C-målsatte områder er områder, hvor ændringer fra én naturtype til en anden eventuelt vil kunne blive tilladt efter en konkret vurdering. Hel eller delvis opdyrkning vil forringe naturindholdet og vil derfor normalt ikke blive tilladt. Hvis der helt undtagelsesvis bliver givet tilladelse til at bygge på området eller bruge arealet på en måde, som forringer et naturområdes tilstand, skal der stilles krav om, at der bliver udlagt nye naturarealer i stedet. Denne erstatning skal sikre, at naturværdierne samlet set bliver fastholdt eller forbedret.

SPREDNINGSKORRIDORER OG SPÆRRINGER

RETNINGSLINJE 3.6

Stk. 1

I spredningskorridorene skal ubrudte og uforstyrrede natur-sammenhænge bevares og om muligt forbedres.

Stk. 2

Spredningskorridorene skal normalt søges friholdt for byudvikling og tekniske anlæg. Hvor anlæg af nye veje og jernbaner skærer spredningskorridorene, skal anlæggene indrettes med faunapassager, så dyrelivets spredningsmuligheder opretholdes. Ved væsentlige eksisterende spærringer i spredningskorridorene bør passage søges sikret, normalt gennem anlæg af faunapassager eller lignende.

REDEGØRELSE

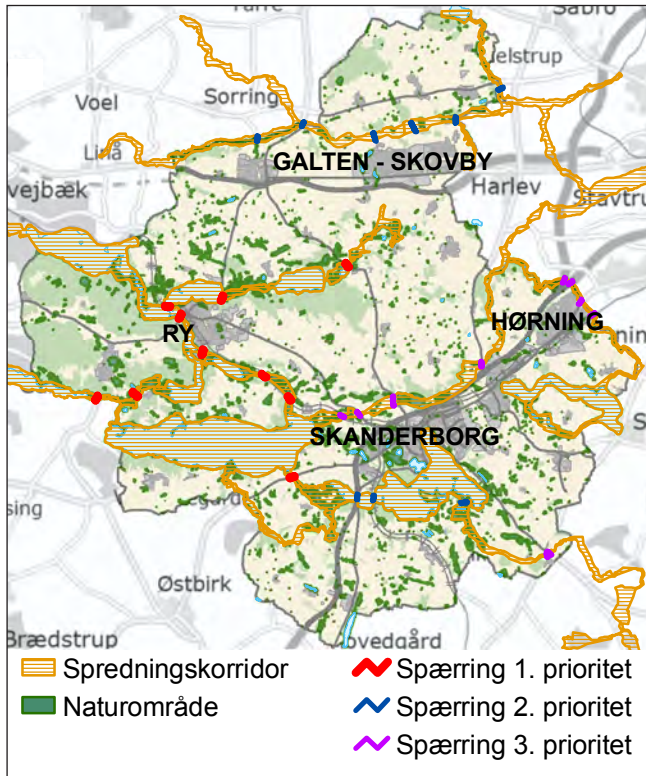
Spredningskorridorene er først og fremmest udpeget for at give større pattedyr som odder, grævling og mårhund mulighed for at sprede sig. Disse dyr stiller store og forskellige krav til naturindholdet i levesteder og spredningskorridorer. Hvis disse krav er opfyldt, vil det også opfylde en lang række mindre krævende arters krav til naturindhold i korridorene.

Spredningskorridorene ligger hhv. i de udpegede naturområder, i de potentielle naturområder og i skove. Korridorerne omfatter først og fremmest arealer tæt på vandløb og søer i ådalene, hvor sammenhænge mellem naturområder i forvejen er gode. Skove i tilknytning til disse områder forbedrer yderligere dyrenes mulighed for at sprede sig og forstærker derved korridorenes værdi.

SPREDNINGSKORRIDORER

Grønne passager i landskaber, som kan sikre dyrelivet fri bevægelighed i naturen. Passagerne kan f.eks. være naturområder, læhegn, vejkanter, diger, vandløb eller grøfter.

Spredningskorridorer og spærringer fremgår af Kort 3.08.

Kort 3.08 Spredningskorridorer og spærringer

Spredningskorridorer og spærringer fremgår mere detaljeret af Kortbilag 2.

Hvad er værdierne sårbare overfor

Det vil bidrage væsentligt til spredningskorridorenes funktion, hvis der blev et større naturindhold i disse områder. Dette kan ske ved en mindre intensiv dyrkning af arealerne, eller ved at der bliver etableret »trædestensnatur« i form af f.eks. vandhuller, vildtplantninger eller ved, at der plantes flerrækkede løvtræshegn på langs af korridorerne.

Når korridorerne er spærrede, er årsagen ofte, at større veje og jernbaner krydser ådale på høje dæmninger uden faunapassage langs vandløbsunderføringen. Der er lavet en konkret vurdering af hver enkelt spærrings negative effekt. Der er udført en prioritering fra 1 til 3 af, hvilke spærringer der skal fjernes først. 1 betegner den højeste prioritet for fjernelse, vurderet i forhold til spærringernes placering og negative effekt.

Der er udpeget i alt 29 spærringer i kommunen, hvoraf 10 har 1. prioritet, 9 har 2. prioritet og 10 har 3. prioritet med hensyn til at løse problemet.

Formål med retningslinjen

Hensigten med retningslinjen er at skabe og opretholde ubrudte og så vidt muligt uforstyrrede natursammenhænge uden væsentlige spærringer.

Fremtidig indsats

Byrådet vil arbejde for, at spærringerne i spredningskorridorerne bliver fjernet.

3.3 LAVBUNDSOMRÅDER OG MULIGE VÅDOMRÅDER

RETNINGSLINJE 3.7

Stk. 1

Lavbundsarealer/mulige vådområder rummer mulighed for at udvikle sig til områder af stor værdi for naturen og skal derfor så vidt muligt friholdes for byggeri og anlæg.

Stk. 2

Planlægning for anlæg m.v. på lavbundsarealer bør ske under hensyntagen til risikoen for forhøjet vandstand. Byggeri og anlæg skal undgås inden for lavbundsområder, som er mulige Vandmiljøplan II/III projektområder. Vandmiljøplan II og III områder kan etableres på de lavbundsarealer, som er udpeget til det, jf. Kort 3.09.

Inden for de udpegede områder kan der gennemføres projekter til genskabelse af de naturgivne vandstands- og strømningforhold med henblik på at fjerne kvælstof og fosfor fra det vand, som løber gennem området. For at opnå tilskud fra de statslige puljer, skal staten ansøges herom, og i forbindelse med ansøgning vil det blive vurderet, om nitratfjernelsen er stor nok i det konkrete projekt til at oppebære tilskud.

REDEGØRELSE

Hensigten med retningslinjen er at bevare muligheden for, at lavbundsarealer/mulige vådområder kan udvikle sig til værdifuld natur, og at give mulighed for at etablere Vandmiljøplan II/III vådområder.

Lavbundsområder er arealer, hvor der tidligere har været vand, eller arealer, som er i risiko for at blive oversvømmet ved store mængder af kraftigt nedbør. Når der her tales om lavbundsarealer, menes der både lavbundsarealer generelt og de lavbundsarealer, der er særligt udpegede, og som er mulige vådområder som følge af Vandmiljøplan II/III.

De mulige vådområder og lavbundsområdernes værdier

Kommunen skal udpege lavbundsarealer, som er mulige vådområder, der er egnede til Vandmiljøplans III projekter. Som udgangspunkt har Skanderborg Kommune medtaget de lavbundsområder og vandmiljøplans II/III områder, som var udpeget i Århus Amts regionplan. Denne udpegning er suppleret med nye områder. Alle de mulige vådområdearealer ligger inden for områder udpeget som **Særlig Følsomme Landbrugsområder** (SFL-områder).

Kort 3.09 Lavbundsområder

Lavbundsarealer fremgår mere detaljeret af Kortbilag 6.

For at Skanderborg Kommune kan udpege et areal til muligt vådområde område, skal følgende kriterier være opfyldt.

- Vandet fra arealerne skal afstrømme til sårbare fjorde/havområder evt. søer
- Arealerne gennemstrømmes af vandløb med høj kvælstoftilførsel
- Vådområderne ligger i områder med højt vandspejl
- Naturkvaliteten på arealerne øges
- Der må ikke ske en netto-frigivelse af fosfor

Skanderborg Kommune har vurderet alle de udpegede lavbundsområder ud fra disse kriterier.

Hovedparten af vand fra jorderne i Skanderborg Kommune løber via Gudenåen til Randers Fjord. En mindre del af vandet i den nordlige del af kommunen løber via Lyngbygård Å og Brabrand Sø til Århus bugt, og en mindre del, i den sydlige del af kommunen, løber ud i Horsens Fjord. Alle de nævnte fjorde og havområder er vurderet som sårbare over for øget tilførsel af kvælstof og fosfor.

Inden for de udpegede områder vil det ikke være i strid med andre udpegninger i Kommuneplan 09, eller være umuliggjort af eksisterende anlæg i området, at genoprette et vådområde.

De lavbundsområder, som har mulighed for at kunne genoprette sig selv, er også med i udpegningen. Områderne omfatter bl.a. områder med et naturligt højt vandspejl, der bliver afvandet kunstigt ved hjælp af pumpe. Slukker man for pumpen, bliver arealet oversvømmet.

Kvælstoffjernelsen i et muligt vådområde er alene vurderet ud fra arealanvendelsen i oplandet til vådområdet. I udpegningen er kun medtaget de områder, der hovedsageligt er dyrkede marker i oplandet. Derudover er der ikke foretaget en vurdering af kvælstoffjernelsen, fordi dette i forbindelse med et konkret projekt vil blive vurderet, når der søges om tilskud fra Staten.

Ud fra gamle kort har Skanderborg Kommune ligeledes vurderet, hvor der tidligere har været moser og søer. Der vil i disse områder formentlig fortsat være højt vandspejl. Disse områder er ligeledes blevet udpeget som mulige lavbundsområder

Hvis landbrugsdrift/afvanding på et område ophører, vil der af sig selv blive flere dyre- og plantearter i området, og dermed en større naturkvalitet. I de områder, hvor der i dag er områder beskyttet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven, vil det komme an på det konkrete projekt i det konkrete område, hvorvidt en genetablering af et vådområde er mulig af hensyn til bl.a. biodiversiteten og den natur, som skal beskyttes.

Som hovedregel er det kun på tidligere søbund, der vil være sket en ophobning af fosfor, som vil kunne blive frigivet ved oversvømmelse af området igen. I hvert enkelt konkret projekt skal det derfor vurderes, om ophobet fosfor vil kunne blive frigivet ved oversvømmelse af et område.

Områdeudpegning af øvrige lavbundsområder

Øvrige lavbundsområder er udpeget på baggrund af en analyse af hvilke områder, der vil blive oversvømmet ved en stigning i vandstanden i søer og vandløb på henholdsvis 0,5 og 1 m. Hvis klimaændringerne medfører, at der kommer mere nedbør, og at nedbøren kommer med større intensitet, vil der i fremtiden være risiko for at få oversvømmelser inden for lavbundsområderne.

Arealer i ådale og langs søer vil i særlig grad blive udsat for påvirkninger som følge af de klimaændringer, der forventes gennem de kommende år. Dette kan medføre en ændring af vandstanden i vandløbene og en større variation i vandstanden og eventuelt give flere oversvømmelser på grund af det ændrede nedbørsmønster.

Fremtidig planlægning

Der bør derfor tages hensyn til disse påvirkninger, når der bliver planlagt nye anlæg, der ligger på lavbundsarealer. Samtidig skal der tages højde for, at landbrugets udbytte på lavbundsarealer vil blive mindre, efterhånden som klimaændringerne forventes at slå igennem.

Områder, der tidligere var våde lavbundsområder, men som i dag er kunstigt afvandet via pumpelaug eller dræn, vil i stor udstrækning igen kunne udvikle sig til værdifuld natur, hvis den kunstige afvanding ophører. Disse arealer bør derfor så vidt muligt holdes fri for byggeri, nye veje (bortset fra markveje), elledninger m.v. Når nye anlæg skal udformes, bør det ske, så der bliver mulighed for en naturmæssig anvendelse af arealerne.

Lavbundsarealer er som hovedregel indeholdt i Kommuneplan 09's udpegninger om naturområder eller potentielle naturområder.

VANDMILJØPLANERNE I, II OG III

I 1987 vedtog Folketinget den første vandmiljøplan, bl.a. med det formål at reducere udledningen af kvælstof fra de dyrkede arealer til vandmiljøet. I 1998 blev det med vedtagelsen af Vandmiljøplan II tilføjet et nyt element, der skulle bidrage til at mindske kvælstofflørslen til havet, nemlig muligheden for at etablere vådområder. Ordningen løb til udgangen af 2005. Med vedtagelsen af Vandmiljøplan III blev der mulighed for at anlægge yderligere vådområder under de miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ). Områderne kan bl.a. etableres inden for de udpegede VMPII områder (potentielle vådområder).

3.4 LANDSKAB

Landskabelige bevaringsværdier

I Skanderborg Kommune har isens bevægelse og afsmeltning efterladt mange smukke landskaber med et meget varieret terræn. Landskabet giver mulighed for mange oplevelser med de store sammenhængende skovområder, søer, ådale, spændende dalstrøg, kuperet terræn og fantastiske udsigter. Som følge heraf er der mange områder i kommunen, som er udpeget som områder med særlig landskabelig interesse. Det betyder, at der i områderne skal tages særlige hensyn til landskabet samt, at større byggerier så vidt muligt skal undgås.

Landskabet får ofte sin værdi ved et samspil mellem elementerne geologi, kulturhistorie, naturen og det dyrkede land med marker og skove. Det landskabelige indtryk af et område har stor betydning for opfattelsen af områdets kvaliteter. Skanderborg Kommunes rigt varierede landskaber er med til at gøre kommunen til et attraktivt sted at bosætte sig.

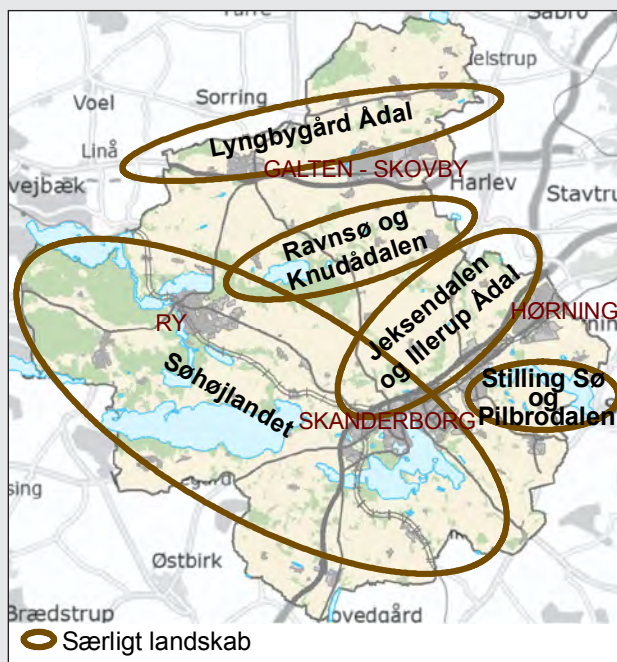
Byudvikling og vejanlæg kan være med til at ændre landskabets karakter. Denne form for ændringer kan betyde, at de naturlige sammenhænge i landskabet forsvinder. Det er derfor vigtigt at have en god forståelse for landskabet, så forandringer i form af f.eks. byudvikling sker i overensstemmelse med landskabets karakter.

Geologiske bevaringsværdier

En stor del af Skanderborg Kommune ligger i det Midtjyske Søhøjland, der er et stort og rigt varieret istidslandskab, som er helt unikt i Danmark. Søhøjlandet er afgrænset af den sidste istids hovedopholdslinje vest for Them og den Østjyske Israndslinje, som er særlig tydelig i området mellem Hylke og Fårbjerg syd for Skanderborg Sø. Landskabet afspejler tydeligt de geologiske processer, der har formet Søhøjlandet under isens bortsmeltning i sidste istid. Som følge heraf er en stor del af kommunen udpeget til områder af særlig geologisk interesse, hvilket vil sige, at det inden for områderne skal sikres, at der ved større byggerier, råstofindvinding og skovrejsning ikke sker en sløring af de geologiske dannelser.

Forståelsen af landskabets oprindelse har stor betydning i forhold til bl.a. beskyttelsen af grundvandet og råstofindvinding. Herudover er mange af de landskaber, der geologisk set er de mest interessante, også områder af stor rekreativ værdi på grund af deres særpræg og skønhed.

Kort 3.10 Særlige landskaber

LYNGBYGÅRD ÅDAL

Lyngbygård Ådal er et markant dalforløb, som bryder et ellers ensartet landbrugslandskab. Ådalen og dens dalsider er udpeget som område af særlig landskabelig interesse. På dele af strækningen er dalen smal med stejle dalsider. Andre steder er ådalen bred og åben med en stor dybde i landskabet, med dyrkede marker og engarealer. Dalsiderne er flere steder bevokset med løvskov, der er med til at understrege ådalen. I forbindelse med ådalen ligger Wedelslund, der er udpeget som kulturmiljø i kraft af hovedbygningen med det omgivende herregårdslandskab.

RAVNSØ OG KNUDÅDALEN

Området omfatter Ravnso og det varierede dalparti omkring Knudå. Området er udpeget som område af særlig landskabelig interesse. Den brede og lave dalbund danner en landskabelig stor kontrast til bakkepartiet mod syd med den højt beliggende Veng Klosterkirke. Fra dalen er der en fin indsiget til hovedgården Sophiendal, der er udpeget som kulturmiljø. I skovområdet syd for Veng findes ligeledes kulturmiljøet Hemstok, der er en samling af flere gravhøje.

SØHØJLANDET

Størstedelen af Søhøjlandet er udpeget til områder af landskabelig og geologisk interesse med hovedvægten omkring skovene og søerne ved Ry, Mossø og Skanderborg Sø samt de bakkede partier ved Ejer Bavnehøj. Søhøjlandet hører til Danmarks smukkeste og mest illustrative istidslandskaber. Landskabet er stærk præget af de geologiske processer, der har formet Søhøjlandet under isens bortsmelting i sidste istid. Det stærkt varierede terræn med store sammenhængende skove, søer og åer er med til at gøre området til noget helt særligt nationalt set.

I området ved Himmelbjerget og Ry rejser skovklædte bakkepartier sig direkte op fra søernes vandflader. Der er tale om markante bakkepartier, der er helt unikke efter danske forhold, og som kan ses på lang afstand. Højdeforskellene mellem søernes vandspejl og de højeste punkter er nogen steder helt op til 140 meter.

Hele Søhøjlandet er gennemskåret af en række dybe dale, hvoraf flere er tunneldale. Søerne i området er i flere tilfælde dannet af dødis efterladt efter isens tilbagetrækning, herunder Mossø og Skanderborg Sø. I området ved Hylke og Fårbjerg ses randmoræner som langstrakte bakker, der tydeligt viser, hvor israndslinjen har gået på dette sted.

Området er ligeledes kendetegnet ved tilstedeværelsen af et af landets højeste punkter ved Ejer Bavnehøj.

I området findes der ligeledes flere kulturmiljøer med spor, der viser den klare sammenhæng mellem de naturgivne betingelser og den menneskelige udnyttelse heraf – tilbage fra forhistorisk tid og frem til i dag. Her iblandt kan nævnes vej og broforløb over Gudenåen, Øm Kloster, Vestermølle og hovedgårdene Nissumgård og Herschensgave.

JEKSENDALEN OG ILLERUP ÅDAL

Landskaberne Jeksendalen og Illerup Ådal er udpeget som område af både landskabelig og geologiske interesse.

Jeksendalen er en markant erosionsdal dannet af smeltevandet efter isens bortsmelting. Dalen er et særpræget, smukt og varieret landskab med stejle foldede dalsider med løvskov og overdrev, slyngede vandløb, eng og mosearealer i dalbunden. En stor del af Jeksendalen er ligeledes udpeget som kulturmiljø på grund af sporene af tidligere tiders udnyttelse af vandkraften til mølledrift.

Illerup Ådal er en bred tunneldal, som forbinder den østlige ende af Mossø med den vestligste ende af Stilling Sø. Dalen er et meget smukt og markant dalparti, med store eng- og mosearealer og afgrænsede stejle og løvskovsdekke dalsider, der danner smukke skovbryn mod dalbunden. Illerup Ådal er på grund af de store offerfund fra Jernalderen udpeget som bevaringsværdigt kulturmiljø.

STILLING SØ OG PILBRODALEN

De skrånede arealer ned til Stilling Sø samt Pilbrodalen syd for søen er udpeget af landskabelige årsager. Desuden er Pilbrodalen og området syd og øst for Vitved udpeget som område af særlig geologisk interesse.

Området med Stilling Sø og Pilbrodalen er et markant og varieret landskab, som er i kontrast til det åbne landbrugslandskab, der omgiver det. Pilbrodalen er en markant og velafgrænset tunneldal, som indeholder alle de terrænelementer, der anses for væsentlige for definitionen af en tunneldal. Vitved, der ligger med sit ejerlav grænsende til Stilling Sø, er med sin karakteristiske stjerneudskiftning udpeget som et bevaringsværdigt kulturmiljø.

LANDSKABELIGE INTERESSER

RETNINGSLINJE 3.8

I udpegningen af landskabelige interesser indgår områder af særlig landskabelig interesse og uforstyrrede landskaber.

Stk. 1

I de særlige landskabelige områder kan inddragelse af areal til formål, der kan skæmme landskabet, kun ske i ubetydeligt omfang. Inden for områder af særlig landskabelig interesse skal landskabshensyn tillægges særlig stor vægt.

Stk. 2

I områder af særlig landskabelig interesse skal ikke-landbrugs-mæssigt byggeri, større veje og større tekniske anlæg så vidt muligt undgås. Hvor anlæg og byggeri af særlige årsager tillades, skal de placeres og udformes under særlig hensyntagen til landskabet.

Stk. 3

De uforstyrrede landskaber skal friholdes for større byggeri og tekniske anlæg.

REDEGØRELSE

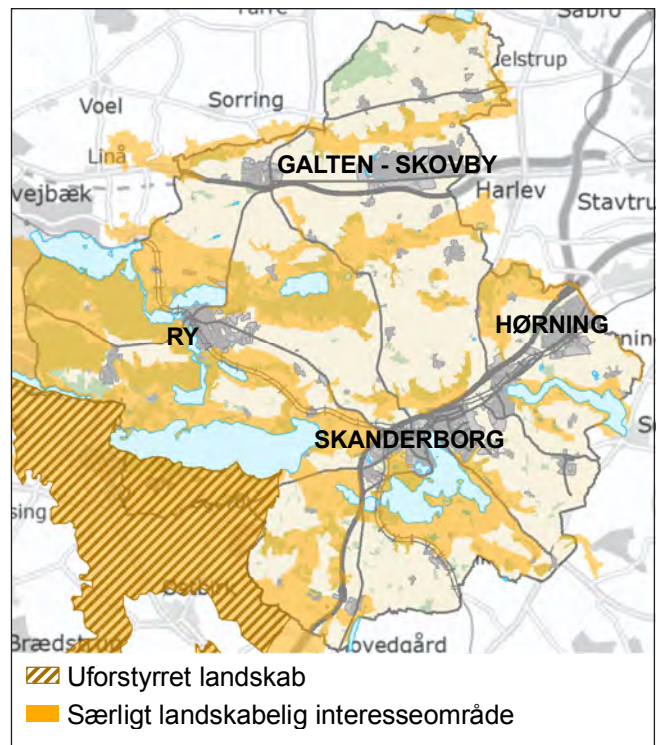
Formålet med retningslinjen er at sikre, at der bliver taget hensyn til landskabet, når nyt byggeri eller nye anlæg skal placeres i det åbne land.

Retningslinjen retter sig især mod større byggerier og tekniske anlæg, hvor udformning og placering af disse kan have stor betydning for oplevelsen af landskabet.

Områder af særlig landskabelig interesse vil kun i ganske særlige tilfælde blive inddraget til byvækst. Egentlig byvækst bør som hovedregel kun ske uden for de særlige landskabelige områder. Ved planlægning af byudvikling tilstræbes sammenhængende byområder med klare grænser mellem by og land. Ligeledes bør det sikres, at det karakteristiske samspil mellem byernes placering og terrænformerne bliver bevaret, eksempelvis at byer, der ligger lavt i terrænet ikke vokser op på plateauerne over byen.

Landbrugsbyggeri og andre nye bygningsanlæg i det åbne land bør af hensyn til landskabet så vidt muligt placeres ved eksisterende bebyggelse.

Veje og højspændingsledninger vil i nogle tilfælde være nødt til at skulle passere værdifulde landskaber over kortere eller længere strækninger. Ved planlægningen skal det dog sikres, at sådanne strækninger bliver så korte som muligt, og at anlægget bliver tilpasset landskabet bedst muligt. Højspændingsledninger kan i nogle tilfælde lægges som kabler i jorden.

Kort 3.11 Særlige landskabelige interesser

Udpegningen af de landskabelige interesser fremgår mere detaljeret af Kortbilag 3.

De landskabelige værdier

Områder af særlig landskabelig interesse kan være udpeget af flere forskellige årsager og består af:

- Særprægede eller sjældne landskaber.
- Særligt varierede landskaber eller landskaber, der bryder et ellers ensformigt område.
- Landskaber, hvor der er et samspil med bevaringsværdige kulturmiljøer.

Områder af særlig landskabelig interesse kan herudover være udpeget som uforstyrrede landskaber. Uforstyrrede landskaber er landskaber, som ikke er påvirket visuelt eller støjmessigt af tekniske anlæg som f.eks. større elledningsnet, veje eller store produktionsanlæg.

Udpegningen kommer fra det tidligere Vejle Amt og er ikke udvidet til at omfatte hele kommunen i Kommuneplan 09.

Hvad er værdierne sårbare overfor

Områder af særlig landskabelig interesse er især sårbare over for indgreb, som afgørende ændrer landskabsbilledet og dermed landskabets karakter.

Landskabet ændrer ofte karakter i forbindelse med ny, bymæssig bebyggelse, frit beliggende erhverv eller større fritidsanlæg. Herudover kan råstofgravning og terrænen-dringer helt fjerne markante terrænformer. Større tekniske anlæg som eksempelvis antennemaster, vindmøller og højspændingsledninger kan selv på lang afstand virke så dominerende, at de ændrer landskabet. Samtidig kan plantning af ny skov sløre karakteristiske træk i landskabet.

Det er derfor vigtigt, at større tekniske anlæg, veje, byudvikling og skovtilplantning bliver placeret, så der bliver taget hensyn til de landskabelige værdier.

Områder af særlig landskabelig interesse kan som nævnt være udpeget af mange forskellige årsager, og det er derfor heller ikke altid de samme påvirkninger, de er følsomme overfor.

Ådalene er af kulturhistoriske årsager eksempelvis blevet brugt til græsning og høsletsarealer på grund af jordbundens fugtighed. Det er derfor vigtigt, at selve ådalen med dens moser, enge og vandløb så vidt muligt bliver holdt fri for såvel byggeri som bevoksning, hvis den skal bevare sin kulturhistoriske fortælle-værdi og landskabelige karakter.

I modsætning hertil er dalsiden ofte blevet anvendt som agerjord, græsningsoverdrev eller skov. Dalsiderne mister derfor ikke nødvendigvis den kulturhistoriske værdi ved at blive plantet yderligere til. Tilplantningen kan derimod ved fornuftig landskabsplanlægning være medvirkende til at understøtte landskabets karakter og forbedre de landskabelige sammenhænge.

Fremtidig planlægning

Skanderborg Kommune vil i den kommende planperiode udarbejde en landskabsanalyse for kommunen som helhed. Analysen skal danne grundlag for en vurdering af kommunes landskaber som helhed, herunder også en vurdering af hvilke områder der har særlig landskabelig interesse. Analysen kan derfor medføre, at der sker en justering i forhold til de områder, der i dag er udpeget som områder af særlig landskabelig interesse. I samme forbindelse skal det ligeledes vurderes, om udpegningen af uforstyrrede landskaber skal udvides, så den kommer til at omfatte flere områder i kommunen.

GEOLOGISKE INTERESSER

RETNINGSLINJE 3.9

I udpegningen af geologiske interesser indgår områder af særlig geologisk interesse og det geologiske rammeområde »Det Midtjyske Søhøjland«.

Stk. 1

Landskabsformer og blottede profiler m.v., som særlig tydeligt afspejler landskabets opbygning og de geologiske processer, skal søges bevaret og beskyttet. Inden for områder af særlig geologisk interesse skal hensyn til geologien tillægges særlig stor vægt.

Stk. 2

Råstofindvinding, terrænregulering og jorddeponering, som kan ødelægge de karakteristiske landskabsformer, samt byggeri og anlægsarbejder, skovrejsning, beplantning m.v., som kan sløre landskabets dannelsesformer, skal så vidt muligt undgås i områder af særlig geologisk interesse.

Stk. 3

Geologisk interessante profiler, der afdækkes ved råstofgravning, bør ved efterbehandlingen søges friholdt og bevaret.

Stk. 4

I det geologiske rammeområde bør det sikres, at de geologiske landskabsformer, deres indbyrdes overgange og landskabelige sammenhænge ikke forringes, således at området fortsat har værdi for den landskabsgeologiske forskning.

REDEGØRELSE

Formålet med retningslinjen er at sikre, at der bliver taget hensyn til de geologiske interesser, når der bliver planlagt større bygge- og anlægsarbejder, skovrejsning, råstofindvinding med videre. Derved sikres det, at der fortsat er mulighed for at opleve, forske og undervise i de geologiske processer.

Der kan komme profiler frem ved råstofgravning, som kan være geologisk interessante, og som det ikke på forhånd har været muligt at udpege. Retningslinjen skal derfor samtidig sikre, at efterbehandlingen af råstofgraven sker på en sådan måde, at profilet bliver bevaret.

Kort 3.12 Geologiske interesser

Udpegningen af de geologiske interesser fremgår mere detaljeret af Kortbilag 3.

De geologiske værdier

Områder af særlig geologisk interesse er større sammenhængende områder, hvor terrænets form viser, hvordan landskabet er opstået. Dette ses f.eks. ved morænelandskaber, randmoræner (israndsbakker), smeltevandsterrasser samt tunnel- og smeltevandsdale (erosionsdale).

Samtidig findes der mindre områder af geologisk interesse, som eksempelvis ler- og grusgrave med synlige aflejringer. Disse områder er vigtige i forbindelse med forskning og undervisning i eksempelvis geologi, da de forskellige lag, som jordbunden er opbygget af, her er synlige.

Ud over områderne af særlig geologisk interesse er der udpeget ét geologisk rammeområde. Det er kun en mindre del af rammeområdet, som ligger i Skanderborg Kommune. Rammeområdet er udpeget i forbindelse med en landsdækkende kortlægning af de geologiske værdier foretaget af By- og Landskabsstyrelsen i samarbejde med De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS).

Det geologiske rammeområde »Det Midtjyske Søhøjland« er et større samlet landskab mellem seneste istids hovedopholdslinje og den Østjyske Israndslinje, hvor isens betyd-

ning for landskabets dannelse er særlig tydelig. Retningslinjen for det geologiske rammeområde skal være med til at sikre, at landskabet fortsat dokumenterer, hvordan Det Midtjyske Søhøjland er opstået, så den forskningsmæssige værdi bliver fastholdt.

Inden for det geologiske rammeområde findes der flere mindre områder af særlig geologisk interesse. I Skanderborg Kommune er der udpeget følgende ti områder af særlig geologisk interesse: Tulstrup/Laven, Himmelbjerg, Gl. Rye/Salten Langsø/Velling Skov, Vissing Kloster, Illerup Ådal/Mossø, Hylke/Fårbjerg, Pilbrodalen, Jeksendalen, Stjær Stenskov og Nørre Vissing.

Hvad er værdierne sårbare overfor

Områder af særlig geologisk interesse er især sårbare over for ændringer, som ødelægger eller slører landskabets oprindelige udseende.

Med ødelæggelser menes her ændringer i de karakteristiske oprindelige landskabsformer, som ikke kan genoprettes. Det kan være ødelæggelser, der kan ske i forbindelse med råstofindvinding og terrænregulering.

Herudover er de geologiske værdifulde områder også sårbare over for:

- dominerende eller forstyrrende bebyggelse og anlæg
- sløring af landskabet i form af tilplantning med skov, juletræskulturer og naturlig tilgroning
- ændringer i jordlagsstrukturen i forbindelse med dræning

Presset på de geologiske værdifulde landskaber er taget til med byudvikling, større vejanlæg, plantning af ny skov, råstofindvinding og lignende. Herudover er nogle anlæg, som f.eks. vindmøller, blevet så store, at de virker dominerende i landskabet over langt større afstande end tidligere.

3.5 KULTURHISTORIE

RETNINGSLINJE 3.10

Stk. 1

Inden for de udpegede bevaringsværdige kulturmiljøer skal der tages særligt hensyn til beskyttelsen af de kulturhistoriske værdier. Der må derfor normalt ikke opføres byggeri eller etableres anlæg, som ødelægger eller i væsentlig grad forstyrrer oplevelsen eller kvaliteten af de kulturhistoriske værdier.

Stk. 2

Ved byggeri, anlægsarbejder og andre indgreb i de udpegede bevaringsværdige kulturmiljøer skal der tages særlig hensyn over for de bevaringsværdige kulturhistoriske værdier og sammenhænge.

Stk. 3

I kirkeindsigtsområderne skal hensynet til kirken status og oplevelsen af kirken fra det åbne land tillægges særlig stor vægt. Byudvikling, placering af trafik- og tekniske anlæg med videre, byggeri, skovrejsning og andre indgreb må ikke ske på arealer udpeget som kirkeindsigtsområde, medmindre det kan ske uden at sløre eller forringe oplevelsen af kirken og dens umiddelbare omgivelser.

Stk. 4

Uden for de udpegede kulturmiljøer kan der findes kulturhistoriske spor eller kulturhistoriske bevaringsværdier, der skal tages særlige hensyn til.

REDEGØRELSE

Det danske landskab er præget af menneskers virke i årtusinder, og mange steder i det åbne land og i byerne er der fysiske spor i form af enkeltelementer eller mere komplekse strukturer, der fortæller om udviklingen helt tilbage fra stenalderen og frem til i dag. Sporene er en vigtig del i fortællingen af egnens historie samt for forståelsen for, hvem vi er, og hvorfor byerne og landskabet ser ud, som det gør. De forskellige kulturhistoriske spor kan eksempelvis være bopladser, gravhøje, landsbystrukturer, udskiftningsmønstre, hovedgårde, vandmøller og veje.

Mangfoldigheden af kulturhistoriske spor fra alle tider er ikke nogen selvfølge. Sårbare og skrøbelige kulturspor er truet i en tid, hvor konstant byvækst, omfattende vejudbygning og industrialiseret landsbrugsproduktion foregår i stadig større skala og med stadig større konsekvens for omgivelserne. Derfor er det nødvendigt at sikre et repræsentativt og egnstypisk udsnit af værdifulde kulturmiljøer gennem kommuneplanlægningen.

Repræsentativt betyder her, at et kulturmiljø skal kunne træde frem og repræsentere en periode, et tema, en gældende byggeskik eller tilsvarende. Egnstypisk betyder, at kulturmiljøet samtidig, i et vist omfang, skal være typisk for området.

KULTURMILJØ

Et kulturmiljø er et geografisk afgrænset område eller et enkelt element med historiske spor efter menneskers påvirkning af omgivelserne. Kulturmiljøet afspejler med sin fremtræden væsentlige træk af samfunds udvikling.

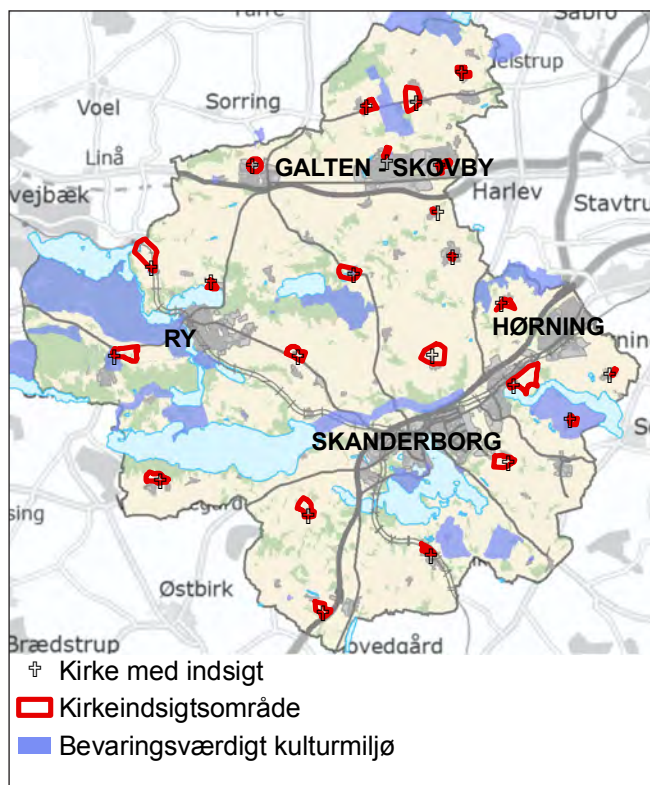
Formidlingen af kulturmiljøerne kan være med til at give en forståelse for, hvorfor de enkelte miljøer er bevaringsværdige og derigennem være med til at sikre bevarelsen af dem.

Formålet med retningslinjen er at sikre et udsnit af kommunens væsentlige repræsentative og egnstypiske kulturmiljøer mod byggeri, tekniske anlæg mv., der kan ødelægge eller sløre miljøerne. Det skal bemærkes, at de udpegninger der fremgår af Kommuneplan 09, kun dækker et repræsentativt udsnit af de bevaringsmæssige kulturmiljøer. Det betyder, at der også uden for de udpegede områder findes værdifulde kulturmiljøer.

Retningslinjen skal sikre, at anvendelsen af de udpegede områder ikke ændres til formål, som ødelægger eller forringer de bevaringsværdige kulturspor. Det betyder dog ikke, at arealerne skal fastholde den nuværende anvendelse, men at en fremtidig anvendelse og ny bebyggelse i givet fald må tilpasses de kulturhistoriske interesser. Hvad der kan foregå i de enkelte områder afhænger af de konkrete kulturhistoriske interesser.

Formålet med retningslinjen for de udpegede kirkeindsigtsområder er at sikre, at indsigt til kirken bliver bevaret, samt at anlæg og bygninger bliver placeret og udformet, så de ikke skæmmer kirken eller slører indsigt til den.

Kort 3.13 Bevaringsværdige kulturmiljøer.

Udpegningen af kulturmiljøerne og kirkeindsigtsområderne fremgår mere detaljeret af Kortbilag 3.

De kulturhistoriske bevaringsværdier/ kulturmiljøer

De kulturhistoriske værdier kan have karakter af enkeltelementer eller mere komplekse strukturer med en historisk tidsdybde. Der er tale om et kulturmiljø, når det enkelte element og/eller struktur kan afgrænses i landskabet eller byen, og når det afgrænsede fremtræder på en måde, som afspejler væsentlige træk af samfundsudviklingen.

Afgrænsningen af kulturmiljøet er vigtig, ikke mindst af hensyn til at kunne administrere beskyttelsen af det. Uden en klar afgrænsning er en målrettet indsats vanskelig eller umulig. Kulturmiljøet skal ligeledes have en fysisk fremtræden, være synligt i terrænet. Skjulte fortidsminder, myter, sagn og historiske begivenheder er ikke synlige og derfor ikke kulturmiljøer, der kan udpeges i Kommuneplan 09.

Endelig skal kulturmiljøet afspejle væsentlige træk af samfundsudviklingen. Det er ikke noget særlig præcist krav men er forbundet med begreberne repræsentativt og egnstypisk uden dog kun at være dette.

Det ideelle kulturmiljø viser strukturer og sammenhænge, der afspejler livsgrundlag, økonomi og magtforhold med stor historisk dybde, men i praksis vil mindre kunne gøre det. I nogle tilfælde vil kulturmiljøet afspejle træk i en spe-

ciel historisk epoke, i andre tilfælde vil det være knyttet til et overordnet tema.

Beskrivelse af et kulturmiljø

Et kulturmiljø kan beskrives i forhold til kategorierne landskab, periode og tema. Landskabet er kulturmiljøets forudsætning, det grundlag – både i bogstavelig og i mere overført betydning – som kulturmiljøet bygger på. Landskabets dominerende træk, markante elementer, klima, jordbundsforhold og råstoffer udgør kulturmiljøets naturgrundlag.

Et kulturmiljø vil være repræsentativt for en eller flere perioder. Højgruppen fra tidlig bronzealder karakteriserer bronzealderen og hører entydigt den tid til, også selvom højene har ligget i landskabet lige siden. Anderledes med landsbyen, der ganske vist er grundlagt i middelalderen, men som hører flere perioder til, fordi den har gennemgået en udvikling, der også afspejler senere tiders samfundsmæssige udvikling.

Endelig vil et kulturmiljø i særlig grad kunne repræsentere et kulturhistorisk tema med mere snævre økonomiske og funktionelle betydninger. Det gælder eksempelvis det kulturhistoriske tema jernbanedrift og stationsbyer.

Hvad betyder udpegningerne

Udpegningerne af de bevaringsværdige kulturmiljøer i Skanderborg Kommune skal ses i en større sammenhæng, da de bidrager til og er med til at give et overblik over kulturmiljøet i hele Danmark.

Udpegningerne er ligeledes vigtige i forhold til den kommunale planlægning, i forbindelse med lokalplanlægning og i den daglige sagsbehandling, f.eks. i forbindelse med varetagelsen af:

- Naturbeskyttelsesloven (beskyttelse af særlige landskabstræk)
- Museumsloven (beskyttelse af sten og jorddiger)
- Planlovens landzonebestemmelser (beskyttelse af landskabet ved ændringer i landzonen)

Udpegningen af bevaringsværdige kulturmiljøer er i øvrigt i sig selv en tilskyndelse til at tage vare på den lokale kulturhistorie.

Hvad er værdierne sårbare overfor

Da de udpegede kulturmiljøer er meget forskellige, er der stor forskel på, hvilke forandringer der vil kunne påvirke og ødelægge værdien af dem. Kulturmiljøerne kan være sårbare over for så forskellige påvirkninger som ændringer i landbrugsdriften, skovrejsning, ændring i vandforhold, tilgroning, master, vindmøller, større landbrugsbyggeri, nybyggeri,

til- og ombygninger, nedrivning, etablering af nye veje og lignende. Hvilken påvirkning, det konkrete kulturmiljø er sårbar overfor, fremgår af beskrivelsen af det enkelte kulturmiljø.

Information

Information er et vigtigt redskab i beskyttelsen af de bevaringsværdige kulturmiljøer. Viden om hvordan og hvorfor kulturmiljøerne har betydning for vores fælles historie, skaber forståelse for og motivation til at bevare værdierne. Den viden, kommunen ligger inde med om hvert enkelt kulturmiljø, er derfor beskrevet og tilgængelig via kommunens kortservice.

Der er i alt udpeget 52 bevaringsværdige kulturmiljøer i Skanderborg Kommune.

Beskyttelse af kirkernes omgivelser

Kirkerne er en meget vigtig del af den danske kulturarv og kirkernes oftest markante placering i landskabet har en stor historisk og kulturel betydning.

KIRKEINDSIGTSOMRÅDE

Et kirkeindsigtsområde er en indsigtskile til kirken fra det åbne land. Området er udpeget for at sikre, at kirkens betydning i landskabet, og oplevelsen af kirken fra det åbne land bevares.

Kirkens status i landskabet trues dels af etableringen af store tekniske anlæg som landbrugsbyggeri, vindmøller, el- og antennemaster, dels af uhensigtsmæssig beplantning såvel i form af skovrejsning som i form af beplantning i kirkens næromgivelser. Ligeledes kan fejlproportionerede og uheldigt placerede servicebygninger som f.eks. menighedshuse og graverbygninger skæmme en lille landsbykirke.

Kirkernes placering i landsbyerne medfører, at der kan opstå konflikt mellem ønsket om at sikre kirkens landskabelige betydning og ønsket om byudvikling. Det er hensigten med retningslinjen at sikre, at der kun sker byudvikling på arealer uden stor betydning for oplevelsen af kirken, og at en sådan byudvikling kun sker, hvor den ud fra en samfundsmæssig betragtning er nødvendig.

Der er i alt udpeget 22 kirker med indsigtsområde i Skanderborg Kommune.

Hvad er kirkernes omgivelser sårbare overfor

For at opretholde kirkens landskabelige betydning er det nødvendigt helt eller delvist at holde kirkeindsigtsområder-

ne fri for byggeri. Herudover skal anlæg, som vindmøller, højspændingsledninger og lignende anlæg undgås i kirkeindsigtsområderne. I områder inden for de udpegede kirkeindsigtsområder, hvor der allerede er en lokalplan, skal der tages størst mulig hensyn til kirken ved behandling af sager om nybyggeri.

Kommuneplan 09's udpegning af kirkeindsigtsområder ændrer ikke ved de eksisterende beskyttelser af kirkens næromgivelser. Kirkernes næromgivelser er således beskyttet efter naturbeskyttelseslovens kirkebyggelinje (lovens § 19). Yderligere er arealerne umiddelbart omkring kirken ofte fredet for at sikre kirkens næromgivelser mod bebyggelse (Provst Exner-fredninger).

Fremtidig planlægning

De udpegede kulturmiljøer i Kommuneplan 09 er alle overført fra Århus Amts Regionplan 2005, hvor udpegningen er sket med fokus på det amtslige niveau. Det er Skanderborg Kommunes ønske at udvide denne udpegning med en lokal udpegning. Skanderborg Kommune vil derfor i den kommende planperiode arbejde for en gennemgang af kommunen med henblik på en supplerende udpegning af kulturmiljøerne.

Det er samtidig hensigten, at der på sigt skal udarbejdes et kommuneatlas med en kortlægning af byernes arkitektoniske kvaliteter og en registrering af bevaringsværdige bygninger. Der findes i dag et sådant atlas, som dækker den gamle Skanderborg Kommune. Det er ønsket at udbrede registreringen i atlasset, så det dækker hele kommunen. Kommuneatlasset skal skabe et overblik og give mulighed for at vurdere hvilke arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der bør værnes om i kommuneplanlægning, lokalplanlægning og i sagsbehandlingen af enkelte ansøgninger.

KULTURMILJØERNE – TIDSPERIODER OG TEMAER

I det efterfølgende er der en beskrivelse af de seks tidsperioder historien kan inddeles i forbindelse med kulturmiljøer samt en beskrivelse af de væsentligste temaer inden for hver periode. Inden for hver periode er der eksempler på hvilke kulturmiljøer i Skanderborg Kommune, der knytter sig til perioden og de forskellige temaer.

Forhistorisk tid – ca. 4200 f.Kr.-1050 e.Kr.

Forhistorisk tid omfatter: Stenalderen, bronzealderen, jernalderen og vikingetiden. Stenalderen omfatter jægerstenalderen og bondestenalderen. Jægerstenalderens bopladser kendes særligt fra Søhøjlandet i Skanderborg Kommune. Her findes der to udpegnings fra denne periode: Hemstok og Odderholm.

Fra bronzealderen er det de store og markant beliggende høje, der udgør det mest iøjnefaldende kulturspor. I kommuneplanen er der udpeget et område ved Borum, som delvist ligger i Århus Kommune.

Fra den efterfølgende periode, romersk jernalder, er det ikke mindst krigsbytteofringerne i søer og moser, der påkalder sig interesse. Udpegede kulturmiljøer fra denne periode findes i Rye Nørreskov, Tovstrup og Illerup Ådal.

Fra vikingetiden findes resterne af et broanlæg over Gudenåen, vejanlæg og bopladser ved Holmen og Skærbro Kær.

Middelalderen 1050-1536

De tilknyttede temaer er primært landsbyer og landsbykirker samt kirker i det åbne land. Kirken spillede en helt dominerende rolle i middelalderen. Det kom blandt andet til udtryk i de mange klostre og landsbykirker, som opførtes i denne periode. Middelalderen er også kendetegnet ved, at de fleste af vore landsbyer får deres endelige placering. Købstæderne hører ligeledes middelalderen til. Følgende af kommunens landsbyer er udpeget som kulturmiljøer: Alling, Boes, Båstrup og Vitved. Herudover er den nordlige del af Gl. Rye og den gamle bydel i Skanderborg (Kongeby-

en) udpeget som kulturmiljøer. Ring Kloster, Øm Kloster og Sct. Søren's Kilde ved Gl. Rye er tre andre kulturmiljøer fra perioden.

Storlandbruget 1536-1750

De tilknyttede temaer er primært herregårdslandskabet, landbrugslandskabet, veje og vandmøller. Perioden er ikke mindst præget af en øget velstand hos adelen, der blev omsat i sammenlægning, opkøb og inddragelse af bøndergods og en heftig byggeaktivitet i det østjyske område. Der er i kommunen udpeget fem hovedgårde, Herschendsgave, Kalbygård, Nisumgård, Sophiendal og Wedelslund. Herudover er Skanderborg Slot og Dyrehaven udpeget som kulturmiljø.

Vandmøller er et tema, der rækker over flere perioder. Nogle af de ældste vandmøller kan føres tilbage til middelalderen. De udpegede møller i kommunen er Rye Mølle, Vestermølle, Hede Mølle, Jeksen Mølle, Kollens Mølle og Bodil Mølle.

Landboreformerne 1750-1850

De tilknyttede temaer er primært landbrugslandskabet, veje samt vandmøller. Perioden er ikke mindst kendetegnet ved den totale omstrukturering af landbruget, som landboreformerne i slutningen af 1700-tallet satte i gang, og som kulminerede med udskiftningen

omkring år 1800 og den efterfølgende udflytning af gårde fra landsbyen til det åbne land.

Udskiftningen betød, at landsbyfællesskabet blev opgivet til fordel for en individuel landbrugsdrift. I den forbindelse skete der ofte en udflytning af gårdene samtidig med, at jorderne blev opdelt med mange nye hegn og diger, som trak nye linjer i landskabet og markerede de forskellige udstykningsformer som stjerneudstykningsformer og blokudstykningsformer. Sporene fra udstykningsformerne kan nogle steder stadig ses i dag. Et særligt tydeligt sted i kommunen er Vitved, som er stjerneudskiftet.

En del ældre vejforløb stammer ligeledes fra perioden, men temaet veje er også knyttet til de foregående og de efterfølgende perioder. Temaet omfatter desuden broer, i kommunen kendes Dagmar Bro.

Landbrug, industrialisering og andelsbevægelser 1850-1920

De tilknyttede temaer er industrialisme og kraftanlæg, jernbanedrift og stationsbyer samt veje.

Mens landboreformerne især var synlige i det åbne land, gav de store reformer omkring midten af 1800-tallet sig i første omgang mest udtryk i byerne. Temaet industrialisme og kraftanlæg omfatter anlæg til industriel produktion, kommunikationsanlæg og anlæg til produktion og distribution af energi, herunder elværker og transformatorhuse, kalkbrænderier og teglværker mv. Skanderborg Vandværk er udpeget som et kulturmiljø, der hører til dette tema.

Temaet jernbanedrift og stationsbyer omfatter alle spor efter jernbanedrift i det åbne land, herunder baneforløb, jernbanebroer, stationsbygninger, ledvogterhuse, vandtårne og remisser. Hvor en ny stationsby er vokset frem som et resultat af jernbanens ankomst, kan temaet også omfatte dele af byen, som i særlig grad er repræsentative og typiske for stationsbyen og som foruden selve banebygningerne også omfatter jernbanehotellet, posthuset, apoteket mv. Ry Station er udpeget som kulturmiljø indenfor dette tema.

Nyere tid – fra 1920 til i dag

De tilknyttede temaer er primært landbrugslandskabet, havne og veje og fritidslandskabet. Bevægelsen fra land til by, der især tog fart i 1950'erne, er formentlig det mest markante udtryk for udviklingen i nyere tid. Det umiddelbare resultat af den bevægelse var fremkomsten af nye store boligområder og parcelhuskvarterer omkring byerne. På landet gik udviklingen mod sammenlægninger og vækst i storlandbrugene, men også opkomsten af alternative landbrugsformer som deltidslandbrug og fritidslandbrug. Endelig har den økonomiske udvikling, kombineret med vores fritidskultur, medført væksten i fritidsanlæg som eksempelvis golfbaner.

Fra denne tidsperiode er bunkersanlægget i Dyrehaven ved Skanderborg og Ejer Baunehøj udpeget som kulturmiljøer.

3.6 SKOVREJSNING

RETNINGSLINJE 3.11

Stk. 1

Skovrejsningsområder er de dele af kommunen, hvor skovrejsning i særlig grad er ønskelig.

Stk. 2

Skovrejsningsområder er uønsket i de dele af kommunen, hvor skovrejsning ikke er vurderet forenelig med de beskyttelses hensyn, der skal tages i det åbne land.

REDEGØRELSE

Staten fastsatte i 1989 et mål om at fordoble Danmarks skovareal inden for en trægeneration, hvilket vil sige i løbet af 80 til 100 år. Målet betyder, at det samlede skovareal ved udgangen af dette århundrede skal være oppe på 20 til 25 procent af Danmarks samlede areal. Ønsket om at få mere skov skyldes, at der samlet set er blevet mindre skov i Danmark over en længere periode. Plantning af ny skov skal bl.a. øge træproduktionen, give bedre vilkår for friluftsliv, biologisk mangfoldighed og beskyttelse af miljøet.

Skovarealet i Skanderborg Kommune udgør ca. 8000 ha, hvilket svarer til godt 18 procent af kommunens areal. Således er store dele af kommunen allerede i dag dækket af skov.

Skovrejsningsområder

Formålet med at udpege skovrejsningsområder i Kommuneplan 09 er at give rammerne for at private lodsejere kan plante skov med statstilskud. Ligeledes kan stat og kommune selv rejse skov, hvor det er mest ønskeligt.

Skovrejsningsområderne er derfor først og fremmest udpeget, hvor en tilplantning med skov kan medvirke til:

- At beskytte grund- og drikkevandsressourcerne
- At forbedre forholdene for dyr og plantelivet, herunder fremme deres spredningsmuligheder
- At give bedre mulighed for friluftsoplevelser omkring byerne

Tidligere udpegninger af skovrejsningsområder er ført videre i Kommuneplan 09, og der er samtidig udpeget et nyt skovrejsningsområde for offentlig skovrejsning ved Anebjerget i Skanderborg.

Cirka 1500 ha af kommunen er udpeget som skovrejsningsområder, hvilket svarer til 3 procent af kommunens areal.

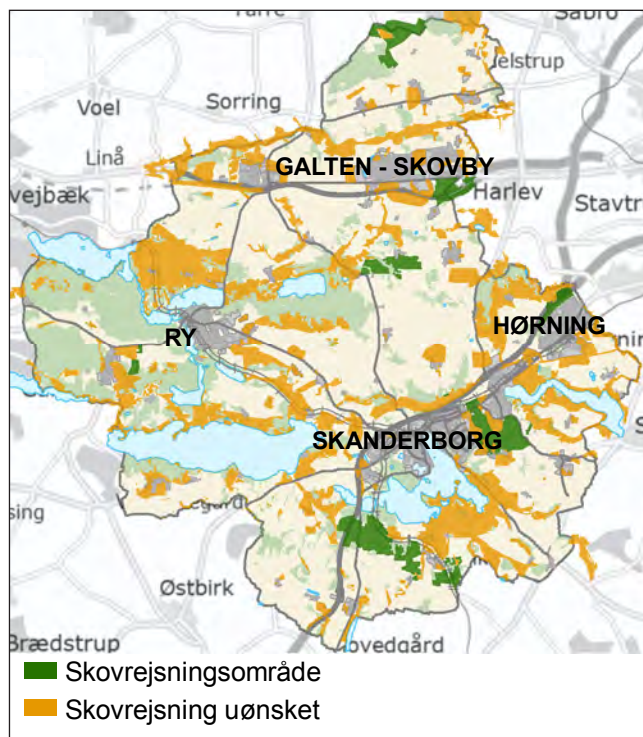
Områder hvor skovrejsning er uønsket

Udover skovrejsningsområder er der udpeget områder, hvor skovrejsning er uønsket. Områder, hvor skovtilplantning er uønsket, er de områder, hvor kommunen har vurderet, at skovrejsning vil stride mod andre hensyn. Ved udpegningen er der lagt vægt på:

- At beskytte værdifulde landskaber og landskabsområder med særligt karakteristiske landskabstræk eller geologisk indhold.
- At beskytte værdifulde naturtyper og kulturlandskaber mod at blive tilplantet med skov. Det gælder f.eks. enge og overdrev samt kirke- og herregårdsomgivelser.
- At arealer, der er udlagt til råstofgraveområder eller råstofinteresseområder samt arealer reserveret til byudvikling eller infrastrukturformål, herunder fremtidige vejanlæg, udlægges som områder, hvor skovrejsning er uønsket.

Udgangspunktet er derfor, at skovrejsning på ejendomme, der ligger i disse områder, ikke er tilladt.

Ca. 8500 ha af kommunen er udpeget som områder, hvor skovrejsning er uønsket.

Kort 3.14 Skovrejsningsområder

Udpegningen af skovrejsningsområder og områder, hvor skovrejsning er uønsket, fremgår mere detaljeret af Kortbilag 7.

Vurdering af virkning på miljøet (VVM)

Visse nyplantninger og rydninger af skov forudsætter, at der bliver udarbejdet særlige kommuneplanretningslinjer på baggrund af en vurdering af de miljømæssige konsekvenser (VVM-redegørelse) – (bekendtgørelsens bilag 1). Andre nyplantninger og rydninger, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, skal screenes for VVM-pligt (bekendtgørelsens bilag 2).

Kort om udpegningernes betydning

Der er en række regelsæt, som er retningsgivende for, hvor der kan ske udpegning af skovrejsningsområder, og hvor der er områder, hvor skovrejsning uønsket. Dette er bl.a. skovloven og lov om drift af landbrugsjorder samt denne lovs bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur.

– Skovrejsningsordningen

Bestemmelser i skovloven giver staten mulighed for at yde tilskud til privat skovrejsning på landbrugsjord. Med skovrejsning menes i denne forbindelse etablering af sluttet skov af højstammede træer. Det er frivilligt at rejse skov og at benytte sig af tilbuddet om offentlig støtte til skovrejsning. Ordningen bliver administreret af Skov- og Naturstyrelsen under Miljøministeriet.

Ansøgninger fra skovrejsningsområder har højeste prioritet. Højeste tilskud bliver givet på disse arealer, samt til plantning af løvtræ. Tilskuddet bliver forhøjet, hvis skovdriften sker uden brug af pesticider. Skove, som bliver anlagt med offentligt tilskud ifølge skovrejsningsordningen, bliver pålagt fredskovspligt.

– Udnyttelse til andre formål

Skovrejsningsområderne er ikke arealreservationer med egentlige restriktioner. Det betyder, at et område, der i Kommuneplan 09 er udlagt til skovrejsning, kan blive anvendt til andre formål, indtil plantning har fundet sted. Dette kan ske, når det er tilladt/kan tillades i henhold til anden lovgivning, f.eks. planloven.

– Beskyttelse af naturtyper og fortidsminder

Naturbeskyttelseslovens beskyttelse af søer, vandløb, moser, heder, enge, overdrev og fortidsminder samt museumslovens beskyttelse af sten- og jorddiger gælder også inden for skovrejsningsområderne. Kommunen kan dog i visse særlige tilfælde give dispensation til at plante inden for disse områder.

– Energiskov, pyntegrønt og juletræer

Produktion af energiskov, pyntegrønt og juletræer bliver ikke anset for at være skovtilplantning og kan foregå inden for områder, hvor skovtilplantning er uønsket. Kulturer med juletræer og pyntegrønt må dog ikke udvikle sig til skov, når de ligger i et område, hvor skovtilplantning er uønsket.

– Områder med fredskovspligt

Inden for områder, hvor skovrejsning er uønsket, er der flere steder arealer, som er fredskovspligtige. Her er der pligt til at vedligeholde skoven og til at plante ny skov i forlængelse af skovhugst. Disse arealer kan således genplantes, selv om de er udpeget som områder, hvor skovtilplantning er uønsket.

– Plantning af træer

På nær tilplantning i henhold til ovennævnte om fredskovspligt skal alle ønsker om at plante skov i områder, hvor skovtilplantning er uønsket, forelægges kommunen. Kommunen kan efter ansøgning og en konkret vurdering give dispensation til skovplantning, hvor særlige forhold taler for det. En dispensation forudsætter, at plantningen ikke strider imod de værdier, som Skanderborg Kommune ønsker at beskytte inden for områderne.

Fremtidig planlægning

Skanderborg Kommune vil i den kommende planperiode udarbejde en temaplan for skovrejsning efter udarbejdelse af en landskabsanalyse for kommunen som helhed.

3.7 RÅSTOFINDVINDING

REDEGØRELSE

Der findes i Skanderborg Kommune flere områder, hvor der med fordel kan graves efter grus, sand og andre lignende råstoffer. Det er regionsrådet, der kortlægger, hvor i regionen der kan blive udvundet råstoffer. Samtidig fastsætter regionsrådet i en såkaldt Råstofplan nogle rammer, der skal administreres inden for. Herefter er det Skanderborg Byråd, der varetager den konkrete administration med at give gravetilladelser og føre tilsyn med de råstofgrave, der er i brug.

RÅSTOFPLAN 2008

Region Midtjylland har udsendt Råstofplan 2008, som fastlægger, hvor der i fremtiden skal foregå indvinding af råstoffer. Planen træder i stedet for retningslinjerne i Regionplan 2005 for Århus Amt vedrørende anvendelse og beskyttelse af arealer til råstofindvinding.

Råstofplanens retningslinjer fastsætter en række begrænsninger for kommunens administration:

1. Råstofindvinding gives førsteprioritet inden for graveområderne
2. Vigtige råstofressourcer skal bevares tilgængelige for fremtidig udnyttelse
3. Råstofindvinding skal være bæredygtig, og en forekomst bør udnyttes fuldt ud
4. Efterbehandling af råstofgrave skal primært tage udgangspunkt i drikkevandsinteresser i området, sekundært efterkomme indvinders ønske til efterbehandling under hensyntagen til landskabelige interesser, grundvandsbeskyttelse, naturområder m.v. Landbrugspligtige arealer efterbehandles dog normalt til landbrugsmæssig drift.
5. Bynære graveområder skal efterbehandles under hensyn til eventuelle byudviklingsinteresser.

Ifølge planen må der i Skanderborg Kommune graves efter råstoffer på følgende arealer:

To eksisterende graveområder

- vest for Låsby
- syd for Stjær

To nye graveområder

- vest for Ry
- syd for Jeksen

Et areal til nyt interesseområde

- syd for Jeksen.

De to nye graveområder er påklaget til Naturklagenævnet.

Området syd for Jeksen kan imidlertid blive udlagt til andet erhverv efter aftale med Region Midtjylland. I så fald vil regionen finde et andet område til råstofindvinding i stedet.

Fremtidig planlægning og administration

Råstofplan 2008 udpeger hovedsageligt såkaldte graveområder på baggrund af den tidligere kortlægning i amterne. Graveområder er områder, hvor der i dag må graves efter grus, sand og andre råstoffer. Disse arealer er reserveret til råstofindvinding i planperioden 2008-2020 og må ikke blive inddraget i anden planlægning, hvis det forhindrer fremtidig indvinding. Der er yderligere udpeget såkaldte interesseområder, hvor der med en vis sandsynlighed vil være store mængder råstoffer.

Det vil i løbet af planperioden blive undersøgt, hvorvidt de pågældende områder skal overgå til egentlige graveområder. Indtil da skal områderne beskyttes mod arealændringer, der kan forhindre fremtidig indvinding.

Det er først og fremmest graveområder tæt på byerne og store anlægsprojekter, som er attraktive, fordi der er kort afstand mellem råstofferne og byerne, hvor de skal bruges. Disse råstoffer skal derfor indvindes, inden arealerne tages i brug til andre formål.

Indvinding og efterbehandling

Der vil blive givet tilladelse til at indvinde råstoffer efter bestemmelserne i Lov om Råstoffer (2007) med tilhørende vejledning fra Skov- og Naturstyrelsen.

Der vil som altovervejende hovedregel kun blive givet tilladelse til at udvinde råstoffer inden for de udpegede graveområder, hvor indvinding er tillagt første prioritet efter en afvejning af øvrige interesser. Tilladelser uden for disse områder vil kun blive givet, når væsentlige samfundsmæssige interesser taler herfor. I så fald vil det samtidig kræve en godkendelse fra regionen.

Når byrådet skal tage stilling til, om en ansøger må udføre råstofindvinding, er der flere interesser, der skal tages hensyn til. På den ene side skal byrådet tage hensyn til råstofressourcens omfang og kvalitet, herunder sikre at ressourcerne bliver udnyttet og samtidig tage hensyn til de erhvervsmæssige interesser. På den anden side skal der lægges vægt på beskyttelsen af miljø og natur, herunder interesser i forhold til grundvandet, landskabelige værdier, arkæologiske og geologiske værdier samt hensynet til veje og trafikantlægg.

Samtidig skal der udfærdiges en plan for efterbehandlingen af råstofgraven. Her vil der blive lagt vægt på at sikre en løbende efterbehandling af de udgravede arealer, samtidig med at gravningen fortsætter i andre dele af arealet. Herved bliver størrelsen af det åbne graveareal begrænset mest muligt. I områder, hvor der skal tages særligt hensyn

til grundvandet, samt ved råstofgrave tæt på byer vil det blive vurderet, hvor vidt området efterfølgende skal bruges til natur, rekreativt formål eller landbrugsmæssig anvendelse uden brug af pesticider og gødning.

Kort 3.15 Råstofgraveområder

Råstofsgraveområder fremgår mere detaljeret af Kortbilag 5.

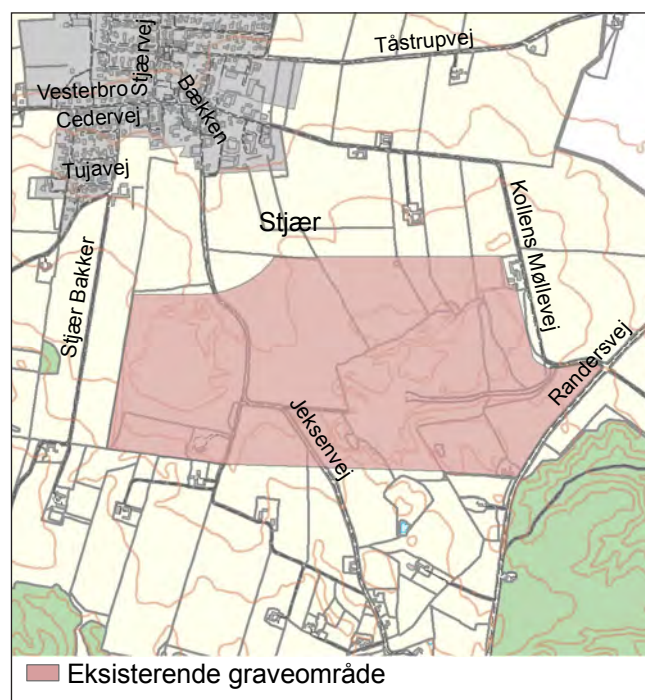
Kortlægning af råstoffer

Det er ikke på nuværende tidspunkt muligt at udpege de områder, hvor der kan forventes at blive gravet efter råstoffer i fremtiden. Dertil er kortlægningen af råstoffer i det tidligere Århus Amt for udetaljeret. Når man ser på de steder i kommunen, hvor der tidligere og i dag ligger grusgrave, og sammenholder dette med en overordnet geologisk tolkning af formerne på landskabet, er det imidlertid muligt at sige lidt om, hvor der eventuelt kan være råstoffer.

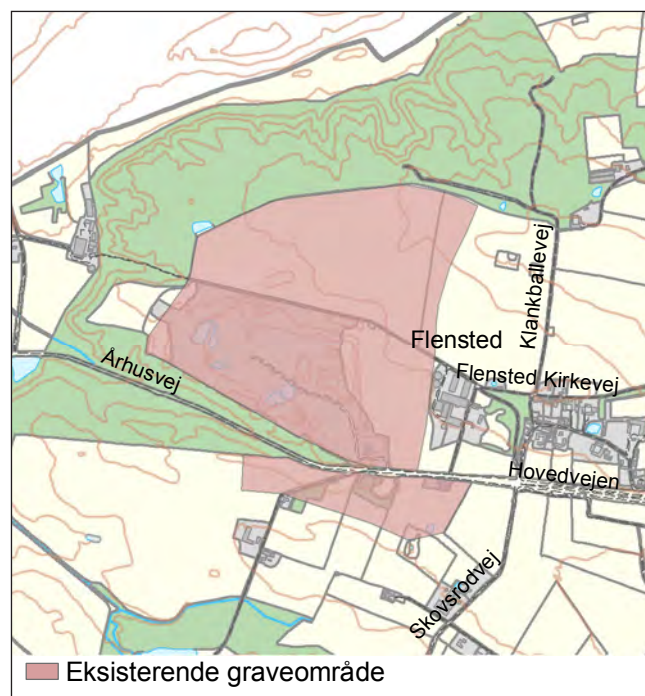
Der er overvejende indvundet sand og grus, hvor der under den sidste istid har været efterladt store bakker omkring isranden ved isens tilbagesmelting, som f.eks. grusgravene ved Stjær, Jeksen, Skårup, Hylke og Ry. Andre indvindinger finder sted i områder med store mængder grus i dale udformet af smeltevandet nær isranden, som f.eks. grusgraven ved Låsby.

Selvom placeringen af isranden under isens afsmelting er nogenlunde kendt, er f.eks. kvaliteten af grus- og sandforekomsten samt tykkelsen på det øverste lag jord dog også væsentlige at kende, før der kan udpeges nye områder for indvinding af råstoffer. Det kan derfor ikke umiddelbart siges, hvor der findes mulige indvindingsområder uden yderligere undersøgelser.

Regionens forventede kortlægning af råstofområder vil i planperioden 2008-2020 dog først og fremmest blive koncentreret inden for de udpegede interesseområder. Bl.a. af hensyn til en hurtig afklaring i forhold til områder, hvor der er planer om byudvikling.

Kort 3.16 Råstofgraveområde - Stjær

Kort 3.17 Råstofgraveområde - Låsby

4. VAND

VAND

4.1 GRUNDVAND OG DRIKKEVAND

RETNINGSLINJE 4.1

Stk. 1

Skanderborg Kommune vil leve op til den indgåede treparts-aftale mellem staten, regionerne og kommunerne om afvikling af pesticider på offentlige arealer, undtaget er bekæmpelsen af Kæmpe Bjørneklo.

REDEGØRELSE

Det er vigtigt løbende at sætte fokus på, hvordan vi beskytter kommunens grundvand og på hvilke tiltag, som skal forhindre, at det bliver forurenet. Grundvandet er en vigtig ressource, som skal anvendes og beskyttes med omhu. Derfor skal kommunen sikre, at den vækst, kommuneplanen lægger op til, ikke vil medføre en forringelse af grundvandet.

Skanderborg Kommune har således valgt, at beskyttelsen af grundvandet skal gøres synlig i forbindelse med kommuneplanen.

LOVGIVNING FOR BESKYTTELSE AF GRUNDVANDET

Regionplan 2005 har retningslinjer for, hvordan grundvandet skal beskyttes. Disse retningslinjer er ophøjet til Landsplandirektiv i forbindelse med strukturreformen. I løbet af 2009 bliver disse imidlertid afløst af Vandplanerne.

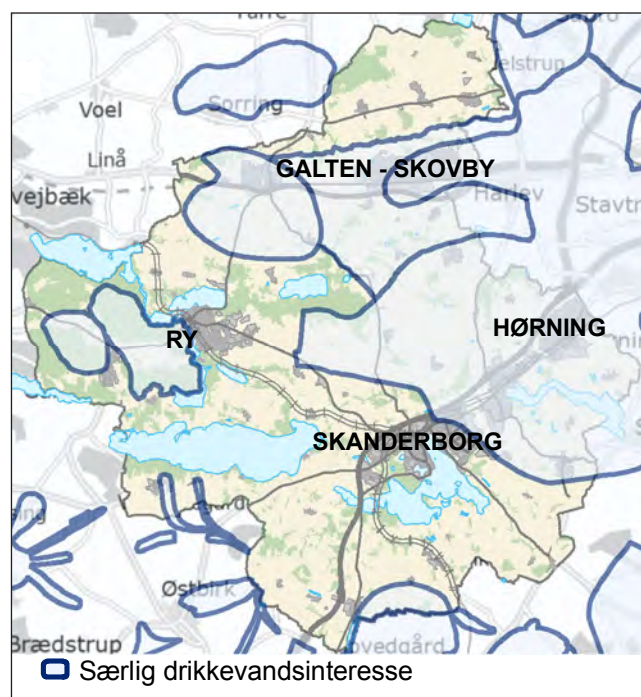
Vandplanerne bliver således i 2009 ny lovgivning for grundvand og overfladevand, sammen med de medfølgende indsatsprogrammer. Dette er fastsat i Miljømålsloven. Vandplanerne udarbejdes af Statens Miljøcentre.

Skanderborg Kommune skal herefter udarbejde handleplaner på baggrund af de målsætninger, der er fastlagt i Vandplanerne, og administrere efter disse.

FREMtidig INDSATS OG PLANLÆGNING

Skanderborg Kommune har valgt:

- At anvende retningslinjer fra Regionplan 2005 fremadrettet som minimumskriterium for grundvandet i Kommuneplan 09 og lade vand- og lade vand- og handleplanerne være regulerende, når disse er færdige til at afløse Kommuneplan 09 samt retningslinje 4.1, stk 1.
- At arbejde for en finansiering af midler til sløjfning af ubenyttede brønde og borer i samarbejde med vandværkerne.
- At opfordre borgere og virksomheder i kommunen til at undlade brug af pesticider til bekæmpelse af ukrudt m.m.
- At opfordre borgere og virksomheder til at kontrollere og reducere vandforbruget.

Kort 4.01 OSD: Områder med Særlige Drikkevandsinteresser - De viste drikkevandsområder er gældende, indtil vandplanerne træder i kraft.

Drikkevandsinteresser fremgår mere detaljeret af Kortbilag 5.

Skanderborg Kommune har udarbejdet en vandforsyningsplan for kommunens vandværker for perioden 2008-2016. Formålet med planen er bl.a. at sikre, at vandforsyningen fortsat skal være fordelt på mange vandværker i stedet for nogle enkelte. Ved på denne måde at indvinde grundvand mange forskellige steder i kommunen, undgås det, at der bliver indvundet en stor mængde grundvand enkelte steder med risiko for at overudnytte grundvandsressourcen, der kan påvirke kvaliteten af grundvandet og vandføringen i vandløb.

Der er særlige regler i **Områder med Særlige Drikkevandsinteresser**. OSD er områder, hvor grundvandet i særlig grad skal beskyttes mod forurening, da disse er udpeget som områder for den fremtidige grundvandsressource. Skanderborg Kommune skal således lave indsatsplaner for beskyttelsen af grundvandet i disse områder på baggrund af grundvandskortlægning, som udføres af Statens Miljøcentre. Indsatsplanerne skal sikre grundvandet mod forurening, så det er muligt også i fremtiden at indvinde grundvandet til drikkevand ved simpel vandbehandling, hvilket betyder, at jern og mangan fjernes efter iltning af vandet.

På kortbilag 1 er også vist områder for fremtidig byvækst. De fleste områder er udlagt som perspektivarealer. Dette skyldes, at disse områder ikke kan inddrages til byvækst, førend staten har gennemført undersøgelser af grundvandet. Disse undersøgelser forventes ifølge Miljøcenter Århus afsluttet i 2012.

GENEREL GRUNDVANDSBESKYTTELSE

Udpegnings af områder til plantning af ny skov er et af de tiltag, kommunen kan anvende for at beskytte grundvandet.

GRUNDVANDSMAGASINER

Grundvandsmagasiner er de sand og gruslag i jorden som grundvand kan blive indvundet fra.

Skanderborg Kommune vil i forbindelse med udpegnings af nye områder til skovrejsning forsøge at tage hensyn til beskyttelsen af grundvandsmagasiner og samtidig give borgerne mulighed for at færdes i områderne, hvor dette er muligt. Dette er gjort i forbindelse med Anebjerg-projektet. Nye skovrejsningsområder vil blive udpeget i forbindelse med et kommuneplantillæg.

Skanderborg Kommune kan ud fra en konkret vurdering stille skærpede krav til virksomheder, der bliver etableret i områder, hvor grundvandet skal beskyttes.

Skanderborg Kommune vil løbende overveje anvendelsen af spildevandsslam på landbrugsjord og vurdere, om der er andre og bedre metoder, hvor slammet fra spildevandet kan anvendes, set i forhold til beskyttelsen af grundvandet.

4.2 OVERFLADEVAND

Skanderborg Kommune er kendt for sine mange søer og vandløb med store naturmæssige kvaliteter. Disse vandområder er med til at gøre kommunen attraktiv og tiltrækker derfor mennesker, der ønsker naturen tæt på i hverdagen.

Skanderborg Kommune administrerer beskyttelsen af vandområderne efter retningslinjerne i Regionplan 2005. Denne lovgivning bliver i 2009 afløst af statslige vandplaner. Da de nye vandplaner endnu ikke er trådt i kraft, bliver der i Kommuneplan 09 alene orienteret om den nuværende lovgivning, og om hvordan kommunen administrerer denne i forhold til kommunens søer og åer.

I forhold til anvendelse af søer og vandløb til sejlsads, badning m.v. er Kommuneplan 09's retningslinjer gældende.

De fleste større søer og vandløb er en del af Gudenå-systemet, som udmunder i Randers Fjord, mens andre ligger i oplandet til Århus Bugt. Gudenåen er det længste vandløbssystem i Danmark og skærer sig igennem landskabet i flere kommuner. Skanderborg Kommune indgår derfor i et samarbejde med de kommuner, Gudenåen løber igennem, for at fremme Gudenå-systemets natur- og miljømæssige forhold.

Søer og vandløb har stor rekreativ værdi for kommunens borgere, erhvervsliv samt turister, der ønsker naturoplevelser og benytter mulighederne for at bade, sejle og fiske. Det er i den forbindelse Skanderborg Kommunes mål, at kommunens søer og åer bliver brugt på en måde, hvor der bliver taget mest muligt hensyn til naturen og vandmiljøet.

Kommunen ønsker at fastholde og udvikle en stærk grøn profil. Der skal derfor fortsat arbejdes for at mindske tilførslen til vandområderne af næringssalte som bl.a. fosfor og kvælstof fra landbrug og spildevand, samt forurenende stoffer som bl.a. tungmetaller fra veje, parkeringspladser, virksomheder mm. Målet hermed er at skabe bedre forhold for dyr og planter i vandløb og søer.

LOVGIVNING FOR BESKYTTELSE AF SØER OG ÅER

Vandområderne har hidtil været administreret efter de retningslinjer og målsætninger, der er fastlagt i regionplanerne for Århus og Vejle amter.

Regionplan 2005 indeholder retningslinjer for, hvordan søer og vandløb bliver beskyttet. Disse retningslinjer er ophøjet til Landsplandirektiv i forbindelse med strukturreformen. I løbet af 2009 bliver disse imidlertid afløst af en ny lovgivning.

Der bliver i 2009 offentliggjort en ny statslig vandplan med det overordnede mål, at alle vandområder skal opnå et »godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand«.

I de statslige vandplaner bliver der fastsat miljømål for alle vandområder efter et nyt målsætningssystem. Det overordnede mål er, at vandkvaliteten og de fysiske forhold i vandområderne skal være så tæt på de naturgivne og oprindelige forhold som muligt, med få alger og klart vand, mange undervandsplanter, smådyr, fisk og fugle samt en god badevandskvalitet.

Mål og retningslinjer i vandplanen skal senest 22. december 2010 følges op af kommunale handleplaner. Disse skal nærmere redegøre for, hvordan vandplanen og dens indsatsprogram vil blive realiseret. Senest i 2015 er Danmark forpligtet til at leve op til målsætningerne i vandplanen.

Indtil den statslige vandplan foreligger, skal kommunerne administrere efter retningslinjerne i Regionplan 2005 og arbejde for, at målsætningerne heri opfyldes.

SØER

I Skanderborg Kommune er der omkring 1.100 søer og vandhuller over 100 m². Tilsammen dækker søer og vandhuller et areal på ca. 4.000 ha, eller hvad der svarer til ca. 8.7 procent af kommunens areal. De store søer i Gudenå-systemet udgør langt hovedparten af dette areal.

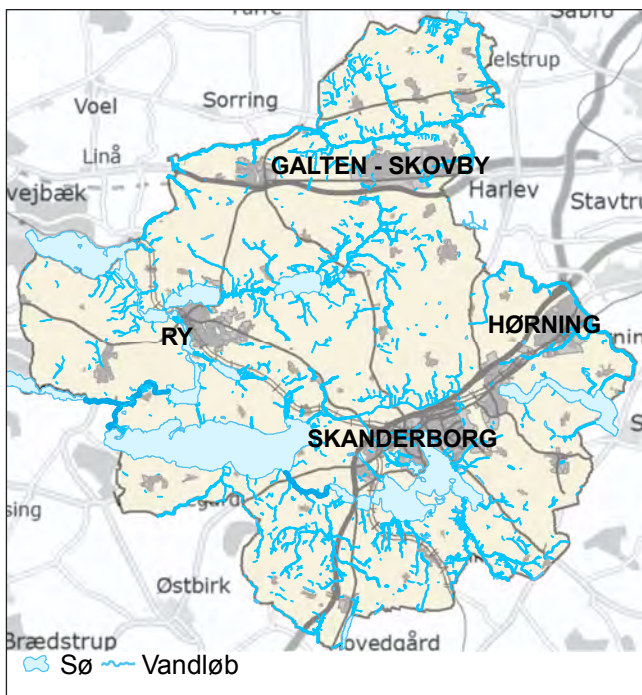

Mål

Skanderborg Kommune har opstillet en række mål for, hvordan kvaliteten af vand i kommunens søer skal være.

Skanderborg Kommune vil gerne:

- At kvaliteten af vandet i søer er så tæt på den naturgivne, uforurenede tilstand, som det er praktisk muligt.
- At de fysiske forhold i vandområderne skal være så tæt på de naturgivne som praktisk muligt.
- At kvaliteten af vandet er så god, at det er muligt at bade i det uden at blive udsat for sundhedsrisici.
- At anvendelsen af vandområderne sker på en bæredygtig måde, hvor der tages hensyn til vandområdernes natur- og miljømæssige forhold.
- At borgerne har adgang til søer og vandløb for at kunne få gode naturoplevelser og for at bade, sejle og fiske.
- At byudvikling nær vandområderne sker under hensyntagen til natur og vandmiljø.

Kort 4.02 Kort med Søer og vandløb

Søer og vandløb fremgår mere detaljeret af Kortbilag 6.

GÆLDENDE MÅLSÆTNINGER

Der er tre overordnede målsætninger for søerne i kommunen. Målsætningerne er fra Vejle og Århus amters regionplaner og gælder, indtil vandplanen i 2009 træder i kraft.

A: SKÆRPET MÅLSÆTNING

Det naturlige plante- og dyreliv må ikke blive påvirket af menneskelige aktiviteter i søen eller i oplandet. Søer med badevandsmålsætning betegnes som A2.

B: GENEREL MÅLSÆTNING

B-målsatte søer er søer, hvor det naturlige plante- og dyreliv i søen kun må blive påvirket svagt af spildevand. Tilførslen af fosfor fra landbrug, renseanlæg, spredt bebyggelse og alle andre kilder skal mindskes mest muligt. Søer, der ønskes anvendt til badning, betegnes som B2 (kun Århus Amt).

Søer og vandhuller, der ikke er specifikt målsatte, har som udgangspunkt en generel målsætning.

C: LEMPET MÅLSÆTNING

Lempet målsætning bliver anvendt på søer, hvor det er tilladt at påvirke naturligt plante- og dyreliv i søen væsentligt af spildevand. Dog skal tilførslen af spildevand mindskes mest muligt. I Vejle Amt differentieres mellem påvirkning fra spildevand (C1) og dyrkning (C2).

Vandkvalitet

De fleste søer i kommunen er i regionplanen B-målsatte. De større søer lever endnu ikke op til deres respektive målsætninger. Knudsø, Ravn Sø, Vessø og Salten Langsø er dog tæt på at opfylde målsætningerne, men især sigtdebyde og dybdegrænsen for vandplanter skal forbedres.

En væsentlig årsag til, at søerne ikke lever op til målsætningen, er, at de fortsat bliver tilført næringsstoffer fra landbruget ved overfladisk afstrømning og udvaskning. Derudover, er der fosfor i søbunden, som er blevet lejret fra tidligere forurening. Den ophobede fosfor i søbunden kan frigives igen og betyder, at effekten af de tiltag, der fremover vil blive gennemført, muligvis ikke vil forbedre søernes tilstand i flere årtier frem.

Indholdet af næringsstoffer er derfor stadig årsag til uønsket algevækst. Det er til stor gene for rekreative aktiviteter som f.eks. badning, idet nogle arter af f.eks. blågrønalger kan være giftige. De store algemængder resulterer også i, at søvandet bliver uklart, at der kun er få eller ingen undervandsplanter, samt at fiskebestanden indeholder mange fredfisk og få rovfisk.

For at forbedre søernes tilstand og nå den nuværende målsætning, arbejder Skanderborg Kommune for at mindske tilførslen af forurenende stoffer og næringsalte, herunder især fosfor.

De senere år har der været fokus på at mindske udledningen af spildevand fra boliger, der ligger i det åbne land, og som alene har haft en septiktank og derfra udledt dårligt rensset spildevand direkte til vandløb eller søer. Samtidig er der fokus på regnbetingede udledninger fra veje, bolig og erhvervsområder, som ligeledes har en stor betydning for vandkvaliteten i flere af kommunens søer og vandløb. Der er derfor blevet etableret mange regnvandsbassiner, der kan mindske udledningen af tungmetaller, næringsstoffer og miljøfremmede stoffer.

REGNBETINGEDE UDLEDNINGER

Nedbør kan forårsage, at der kommer forurenede vand ud i vandløb og søer. Dette foregår på følgende måder:

- Når regnvand rammer tage, veje, P-pladser og andre overflader, skyller regnen forurenende stoffer herfra ned i regnvandsledninger, og herfra videre ud i søer og vandløb.
- Ved større regnskyl kan kloakkerne løbe over, og fortyndet spildevand løber ud i vandløb og søer.

De regnbetingede udledninger omfatter

- regnvand fra separate kloaksystemer, hvor regnvand fra befæstede arealer og husspildevand løber i hver sin ledning (spildevandet ledes til renseanlæg).
- overløb fra fælleskloaksystemer (både regnvand og spildevand ledes i samme ledning til renseanlæg). I fællessystemet udledes en blanding af regnvand fra befæstede arealer og urensset spildevand til vandløb og søer, med det formål at aflaste kloakledninger og renseanlæg under større regnhændelser.

Fodring af ænder og andre vandfugle kan i større mængder, f.eks. i forbindelse med jagt, medføre forringelse af især mindre søer og vandhuller, idet vandet tilføres store mængder organisk materiale og næringsstof fra foderet og afføringen fra fuglene. Afføringen kan også lede til hygiejniske problemer i forbindelse med badevand. Udsætning af fisk i søer, som f.eks. karper, kan påvirke søernes tilstand negativt, og kan i små søer og vandhuller føre til uklart vand med lav naturkvalitet, fordi karperne hvirvler søbunden op og æder smådyrene.

Fremtidig administration

Skanderborg Kommune vil fremover arbejde videre med at forbedre vandkvaliteten i kommunens søer, så de lever op til målsætningerne. I handleplanerne bliver der udarbejdet indsatsprogrammer, således at søerne fremover kommer til at leve op til målsætningerne.

Indsatsen vil omfatte forbedret spildevandsrensning i det åbne land, etablering af regnvandsbassiner, begrænsning af næringsstof og pesticidudvaskning og andre initiativer, der kan forbedre vandkvaliteten i de søer, der ikke lever op til målsætningen. Nye forureningsbegrænsende teknologier og ændringer i anvendelsen af arealer, som f.eks. etablering af våde enge til opsamling/omsætning af næringsstoffer skal, såfremt det er økonomisk og praktisk muligt, også tænkes ind for at nå målsætningerne for vandområderne inden for de fastsatte tidsrammer.

VANDLØB

Skanderborg Kommune har ca. 400 km vandløb, hvoraf ca. 130 km er kommunale vandløb. Langt den største del af vandløbene hører til Gudenå-systemet og Århus Å-systemet. Skanderborg Kommune har mange fine naturlige vandløb med gode livsbetingelser for fisk og smådyr. Af de fineste vandløb kan f.eks. nævnes Bjergskov Bæk, Hornstrup Å og Jeksen Bæk, som er vandløb, der rummer et varieret dyre- og planteliv med mange ørreder og sjældne vandløbsinsekter.

For at sikre en god kvalitet af vandet i kommunens vandløb arbejder Skanderborg Kommune efter følgende overordnede målsætninger:

- Vandkvaliteten i vandløbene skal bringes så tæt på den naturgivne, uforurenede tilstand, som det er praktisk muligt.
- Spildevandsrensningen bør forbedres, hvis forureningen i et vandområde derved kan mindskes.
- De fysiske forhold skal bringes så tæt på de naturgivne forhold som muligt.
- Hvis der opstår nye, realistiske muligheder for at mindske forureningen af vandområderne, bør de blive iværksat.
- De mål, som er fastsat i nationale handlingsplaner som f.eks. reduktioner i næringssalt- og pesticidudvaskninger, skal nås, for at kommunen kan opfylde visse målsætninger.
- Spærringer i vandløb i form af styrt eller rørlagte strækninger, der forhindrer fiskene i at passere, bør fjernes i alle A- og B målsatte vandløb, hvor det er praktisk muligt. Alternativt bør der etableres effektive fiskepassager, så vandrefiskene kan passere.

GÆLDENDE MÅLSÆTNINGER

Der er i Regionplan 2005 fastsat tre overordnede målsætninger, som er gældende indtil vandplanen i 2009 træder i kraft.

A. SKÆRPET MÅLSÆTNING

Vandløb med skærpet målsætning er oftest vandløb, som er upåvirkede eller kun svagt påvirket af menneskelig aktivitet, er uregulerede, og som ikke er regelmæssigt vedligeholdte.

B. GENEREL MÅLSÆTNING

Vandløb med en generel målsætning er vandløb, hvor det naturlige plante- og dyreliv kun må blive påvirket svagt af menneskelige aktiviteter. Den generelle målsætning underinddeles i følgende fire typer ud fra størrelse, strømhastighed og fysiske forhold i øvrigt: B0, B1, B2 og B3.

C, D, F. LEMPEDE MÅLSÆTNINGER

De lempede målsætninger bliver anvendt for vandløbsstrækninger, hvor menneskelig påvirkning gerne må ændre vandløbskvaliteten og dyre- og plantelivet så stærkt, at disse vandløb ikke længere kan være levesteder for fisk.

Målsætningen bliver typisk anvendt for gravede pumpekanaler og afvandingsgrøfter, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og som er påvirket af spildevand eller af okkertilførsler.

Regionplanen har i retningslinje for vandløb angivet hvilken vedligeholdelse, der bør udføres i de enkelte vandløb, for at målsætningerne kan blive opfyldt.

- I A-målsatte vandløb bør der ikke udføres vedligeholdelse.
- I B-målsatte vandløb skal nødvendig vedligeholdelse ske så skånsomt som muligt. Grøde og den nederste kantbevoksning må kun blive beskåret i det omfang, det er nødvendigt for at kunne aflede vandet fra markerne.
- I C-målsatte vandløb kan det accepteres, at den menneskeskabte påvirkning ændrer vandløbskvaliteten og dyre- og plantelivet. Retningslinjerne for vandløbsvedligeholdelsen er uddybet i Vandkvalitetsplanen 2005.

Vandkvalitet og natur

I de senere år er der gjort en stor indsats for at forbedre kvaliteten af vandløbene. Renseanlæggene er blevet udbygget og forbedret, boliger, der ligger spredt i det åbne land, er blevet pålagt at rense deres spildevand, belastningen fra regnbetingede udledninger er mindsket, og opbevaring af gødning, ensilagesaft m.v. er forbedret. Dette har betydet, at vandløbene er mindre forurenede end tidligere.

Desværre har indsatsen endnu ikke givet fuldt udbytte. Det skyldes, at mange vandløb er forarmet af tidligere tiders udretninger samt mange års hårdhændet vedligeholdelse med opgravning af sten og grusmateriale og grødeskæring. Mange vandløb har derfor ensartede fysiske forhold med meget få levesteder for dyr og planter. Desuden er der faunaspærringer i form af styrt eller rørlagte strækninger i nogle vandløb, som gør det umuligt for fiskene at passere højere op i vandløbet.

De forringede fysiske forhold er hovedårsagen til, at der stadig er mange vandløb, der ikke lever op til målsætningerne, og det må forventes, at der i årene fremover skal gøres en stor indsats for at leve op til de fremtidige krav i vandplanerne.

Skanderborg Kommune har gennemført forbedringer af de fysiske forhold i flere vandløb, f.eks. ved at åbne og genslynge rørlagte strækninger, fjerne spærringer, etablere gydebanker og udlægge større sten for at skabe levesteder.

Investeringerne i at forbedre de fysiske forhold har sammen med forbedringer i vandkvaliteten givet flere fisk og smådyr i mange vandløb. Det vil derfor fortsat blive prioriteret højt at forbedre de fysiske forhold og vandkvaliteten i vandløbene.

Livsbetingelserne for dyr og planter kan forbedres ved:

- At sikre at opstemninger og spærringer i vandløb bliver fjernet, eller at der bliver etableret stryg, så vandrende fisk og smådyr får mulighed for at passere.
- At rørlagte strækninger bliver lagt fri.
- At beskytte vandløbene mod unaturlig sandvandring.
- At udlægge gydegrus og sten, der kan forbedre mulighederne for at gyde og give større variation.
- At foretage en miljøvenlig vedligeholdelse af vandløb, der i højere grad skåner vandplanterne, eller helt ophøre med at foretage vedligeholdelse. Dette kan være med til at skabe mere variation og gode levesteder for fisk og smådyr.

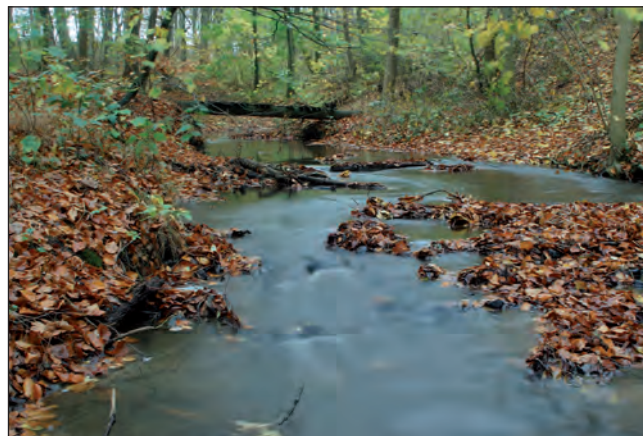
Derudover fortsættes indsatsen for at sikre renere vand i vandløbene ved at forbedre rensningen af spildevand fra ejendomme i det åbne land og ved at arbejde for at mindske belastningen fra regnbetingede udledninger.

Udsætning af fisk

Skanderborg Kommune arbejder for, at der bliver etableret selvreproducerende bestande af fisk i vandløbene. Det betyder, at der skal skabes gode forhold for fiskene ved bl.a. at lægge sten og grus ud, hvor de kan yngle. Derved får fiskene mulighed for at overleve og bestanden vokse sig så stor, at den kan reproducere sig selv. Målet med restaureringerne er blandt andet, at det ikke længere skal være nødvendigt at udsætte fisk.

I samarbejde med de lokale lystfiskerforeninger udsætter DTU Aqua hvert år et stort antal ørredyngel i vandløbene i henhold til udsætningsplaner udarbejdet af DTU Aqua. Det sker for at få en ørredbestand, der opfylder potentialet i de enkelte vandløb.

Skanderborg Kommune har restaureret flere vandløb ved at fjerne spærringer i vandløbene, frilægge rørlagte strækninger, etablere sandfang og udlægge gydegrus og sten. Samtidig arbejdes der for at gøre vedligeholdelsen så skånsom så muligt, så der bliver skabt flere gode levesteder for fisk og smådyr.

Indsatsen for at forbedre tilstanden i vandløbene vil blive fortsat i mange andre vandløb i de kommende år. Kommunen ønsker at standse udsætningen af fisk, efterhånden som de fysiske forhold forbedres. Dette er for at skabe en levedygtig, selvreproducerende bestand og for at gøre det muligt at følge effekten af indsatsen og udviklingen i den naturlige population af fisk.

I Lyngbygård Å og i flere af sidevandløbene er der gennem de seneste år foretaget omfattende restaureringer. I Århus Å er der ligeledes en stor indsats i gang for at forbedre tilstanden. Skanderborg Kommune vil derfor arbejde på at standse eller begrænse udsætningerne af fiskeyngel i Lyngbygård Å, Århus Å og alle sidevandløbene.

ANVENDELSEN AF VANDOMRÅDER

BADNING

RETNINGSLINJE 4.2

Stk. 1

Badning skal kunne foregå uden sundhedsmæssige risici i kommunens søer med badevandmålsætning i badesæsonen fra 1. juni til 1. september. Søernes badevandskvalitet og hygiejniske forhold skal derfor være så gode, at algevækst og fækale bakterier fra mennesker og dyr ikke optræder i et omfang, der kan give anledning til sundhedsmæssige risici i badesæsonen.

Benyttelsen af søerne til badning skal ske under hensyntagen til naturen i vandområdet, og må derfor ikke føre til forringede vilkår for sårbare plante- og dyrearter.

REDEGØRELSE

Retningslinjen skal sikre, at der ikke er nogen sundhedsmæssig risiko for badegæster i søer med en målsætning om god kvalitet af badevand. Retningslinjen skal således sikre, at søerne lever op til kravene for badevand. Skanderborg Kommune gennemfører derfor løbende kontrol af badestrandene i badesæsonen. Kontrollen består i at udtage prøver til analyse for at undersøge indholdet af fækale bakterier i badevandet, samt regelmæssigt at besigtige væksten af alger og sigtbarheden i søerne. Vandets pH-værdi kan blive meget høj, når der er stor vækst af alger i søen. Denne PH-værdi bliver også undersøgt ved kontrollen af badevandet.

Badelokaliteterne

Skanderborg Kommune har tre »Blå Flag strande«: Knudhule Strand og Sønder Ege Strand ved Knudsø samt Søbadet ved Skanderborg Sø. Når en badestrand er såkaldt Blå Flag strand, opfylder stranden en række særlige krav til vandkvalitet, tilgængelighed og faciliteter.

Navnlig følgende søer har en målsætning om badevandskvalitet: Ravnsø, Knudsø, Stilling-Solbjerg Sø, Salten Langsø, Mossø og Skanderborg Sø.

Kort 4.03 Søer med badevandmålsætning og Blå Flag strand

Blå Flag strande fremgår mere detaljeret af Kortbilag 4.

Hvad er badestrandene sårbare overfor

Områderne med krav om badevandskvalitet er sårbare over for især fosfor og kvælstof fra spildevand og landbrug. Disse næringsstoffer giver næring til algerne, så der i sommermånederne er risiko for, at der bliver dannet store mængder alger, som kan være giftige. De store mængder af alger gør vandet uklart og medfører en sundhedsrisiko for badegæster og gør derfor søerne uegnet til badning.

Da der gennem årene har været en høj udledning af fosfor og kvælstof til søerne, er der kommet flere og større mængder af alger i søerne. Ved at mindske udledningen af næringsstoffer til badesøerne, kan omfanget af algevæksten blive mindsket. Forekomst af potentielt giftige blågrøn-alger, som giver anledning til at badning frarådes, kan dog ikke helt undgås. Årsagen er, at algevæksten i et vist omfang er en naturlig del af søernes økologi.

Badesøer skal samtidig leve op til nogle hygiejniske krav vedrørende colibakterier, som typisk kan forekomme i store mængder nær udløb af spildevand.

Fremtidig planlægning

Skanderborg Kommune vil i planperioden arbejde for at forbedre kvaliteten af vandet i søerne og dermed kvaliteten af badeforholdene. Forbedring af vandkvaliteten i søerne omfatter ikke kun badevandssøer, men søer generelt.

For at nå dette mål skal der sættes ind på flere områder. Først og fremmest er det dog tilførslen af fosfor til vandmiljøet, der skal mindskes. Skanderborg Kommune arbejder derfor på, at spredt bebyggelse i det åbne land opfylder specifikke krav til rensning af spildevand, samt at udvaskning af fosfor fra landbrugsarealer reduceres. Kravene er samtidig blevet skærpede for regnbetingede udløb og overløb fra kloaksystemet, så udledningen af næringsstoffer til både vandløb og søer bliver reduceret.

I planperioden bliver der udarbejdet en badevandspolitik, der skal fastsætte den videre udvikling for badestrandene i Skanderborg Kommune.

FISKERI

RETNINGSLINJE 4.3

Stk. 1

Fiskeri i vandløb og søer må ikke medføre tilstandsændringer eller forringelser af naturindholdet i vandområderne og den omkringliggende natur. Fiskeri må endvidere ikke have negative konsekvenser for kommunens internationalt beskyttede Natura 2000 områder.

Put-and-take søer skal fortsat være et rekreativt tilbud i kommunen, hvor søernes tilstedeværelse ikke har nogen væsentlig negativ påvirkning af den omgivende natur og miljø. Kommunen ønsker ikke, at naturlige søer laves til put-and-take søer.

REDEGØRELSE

Retningslinjen skal sikre, at borgerne har gode muligheder for at fiske, samtidigt med at der bliver taget de fornødne hensyn til natur og miljø i de naturområder, hvor fiskeriet foregår.

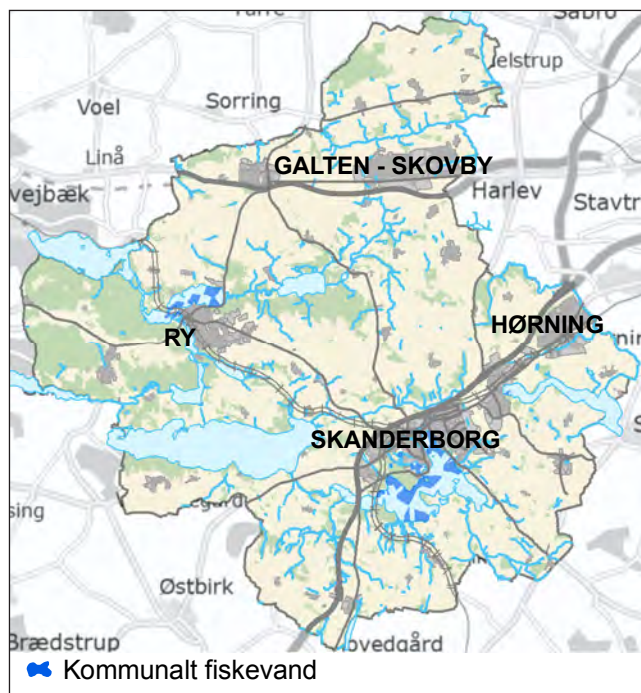
Fiskeriet i Gudenåsøerne går langt tilbage, hvad angår både fiskeri som erhverv og som lystfiskeri. Erhvervsfiskeriet er gået støt tilbage de seneste årtier, mens der stadig er mange lystfiskere. Lystfiskeriet i Skanderborg Kommunes vandområder foregår f.eks. efter aborre, sandart, gedde og ørred. Fiskeriet må foregå fra båd eller fra bredden, men må kun udføres af eller med tilladelse fra de fiskeriberettigede. Det er ejeren af den grund, der støder op til fiskevandet i ferskvand, der har retten til at fiske jf. Lov om fiskeri og fiskeopdræt (Lov nr. 372 af 26/04 2006). Dette gælder, medmindre

andre har fået en særlig ret til fiskeri i fiskevandet. På private fiskevande bruges der ruser og garn udover traditionelle lystfiskemetoder.

Fiskeriforeningen Gudenaen og Skanderborg Lystfiskerforening administrerer i samarbejde med Skanderborg Kommune lystfiskeriet på kommunens fiskevande. Ved fiskeri på kommunens arealer kræves både det statslige lystfiskertegn og gæstekort fra ovennævnte lystfiskerforeninger. På Kort 4.04 er det markeret i hvilke offentligt ejede områder, der må fiskes med de fornødne tilladelser.

Det er kun personer, der har gyldigt lystfiskertegn, jf. § 54 i fiskeriloven, der må udøve lystfiskeri. Dette gælder ikke for børn og unge under 18 år og folkepensionister. En grundejer og dennes husstand er undtaget fra krav om lystfiskertegn, når fiskeriet udøves i det fiskevand, der støder op til grunden.

Det skal undgås at nedslide bredden under fiskeri langs vandløb og søer. Rørskoven ved søernes bred er ydermere beskyttet af Naturbeskyttelsesloven § 3. Det betyder, at det ikke er tilladt at beskadige søbredden og bredzone, når der fiskes. Det er således heller ikke tilladt at skære rørskov ned.

Kort 4.04 Kommunale fiskevande

Fiskevande fremgår mere detaljeret af Kortbilag 6.

Læs mere om fiskeribestemmelser i »Lov om fiskeri og fiskeopdræt«, samt »Bekendtgørelse om rekreativt fiskeri i salt- og ferskvand samt redskabsfiskeri m.v. i ferskvand«.

Hvad er fiskebestanden og vandmiljøet sårbare overfor

– Garnfiskeri

Garnfiskeriet på de private fiskevande i Gudenåsystemet har ført til kritik af overfiskeri på især sandart, som er en attraktiv spise fisk. Overfiskning af rovfisk som gedde, aborre og sandart kan medføre, at der bliver flere fredfisk, som f.eks. skaller og brasen. Fredfisk er fisk, der lever af planter og mindre dyr i vandet i modsætning til rovfisk, der lever af fisk. Når fiskebestanden domineres af fredfisk, kan det resultere i flere alger og mere uklart vand, da de bl.a. lever af de smådyr, der lever af alger.

Der mangler imidlertid viden om, hvorvidt der med det nuværende fiskeritryk overfiskes eller ej. Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, der administrerer ophjælpning, beskyttelse og bevaring af fiskebestande. Jf. Fiskeriloven kan Ministeriet fastsætte regler om fredning af nærmere angivne bestande og vandområder, fastsætte mindstemål for fiskene og sætte kvoter på tilladte fangstmængder.

– Medefiskeri

Forfodring ved medefiskeri har fået kritik for at belaste vandmiljøet. Derfor er forfodringen begrænset til 0,5 kg foder per person per dag, og i de mængder anses tilførslen af næringssalte som ubetydelige for søens tilstand. Det anses derimod at være i strid med Miljøbeskyttelsesloven § 27, at fodre i større mængder end 0,5 kg foder per person per dag.

– Eutrofiering (næringsstoffbelastning)

For at det fremover skal være attraktivt at fiske i kommunens vandløb og søer, skal fiskebestanden være varieret med mange rovfisk, som er de mest eftertragtede. Det kræver, at søerne er i en god tilstand med rent og klart vand. Uklart vand giver dårlige forhold for de rovfisk, der skal æde fredfiskene. Derfor skal tilførslen af næringsstoffer til vand-systemerne begrænses mest muligt, så væksten af alger mindskes, og vandet dermed bliver klarere.

Fremtidig planlægning

Skanderborg Kommune ønsker et bæredygtigt fiskeri, hvor en varieret og naturlig fiskebestand kan indfinde sig. Kommunen vil desuden følge fiskeriets og fiskebestandenes udvikling i søer og vandløb og om nødvendigt arbejde for, at der fastsættes lokale restriktioner i fiskeriet, så fremtidige målsætninger kan efterleves.

En nærmere beskrivelse af reglerne for fiskeri findes på Skanderborg Kommunes hjemmeside.

FISKEOPDRÆT

RETNINGSLINJE 4.4

Stk. 1

Der kan ikke oprettes nye ferskvandsdambrug, medmindre det kan ske uden at medføre væsentlig forurening af vandområder.

REDEGØRELSE

Nogle vandløb bliver væsentligt forurenet af dambrug, selv om forureningen de seneste år er mindsket betydeligt. I forbindelse med fiskeopdræt bliver der tilført foder til fiskene, og der bliver anvendt en række potentielt miljøfarlige stoffer til at forebygge og bekæmpe sygdomme hos fiskene. Stofferne bliver enten tilsat foderet eller hældes direkte i vandet. I begge tilfælde er der fare for, at stofferne kan blive udledt til vandmiljøet.

Der er i dag blot et enkelt dambrug i Skanderborg Kommune, nemlig Dørup Mølle Dambrug, som bliver drevet af Brand Lystfiskerforening. Dambruget opdrætter ørred med henblik på udsætning i Århus Å systemet.

Da fiskeopdræt således kan være med til at forurene kommunens søer og vandløb, så de ikke når deres målsætning, er oprettelsen af nye dambrug i Skanderborg Kommune betinget af, at de ikke forurener eller ændrer de tilknyttede

vandområder i væsentlig grad. Det kan tages op til vurdering, om der kan gives tilladelse til at etablere et nyt fiskeopdræt, såfremt der er næsten fuldstændig recirkulation i dambruget, og vandet bliver rensset, så dambruget derfor næsten ingen forurening medfører.

SEJLADS

RETNINGSLINJE 4.5

Stk. 1

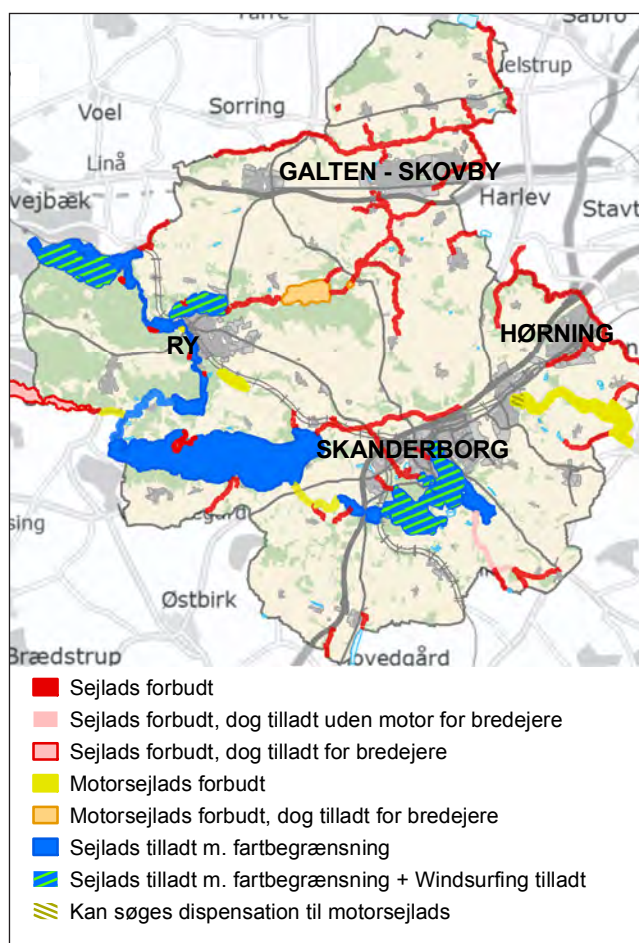
Sejlads på søer og vandløb må ikke medføre, at den natur- og miljømæssige tilstand bliver væsentligt negativt påvirket. Sejladsen må endvidere ikke have negative konsekvenser for kommunens internationalt beskyttede Natura 2000 områder. Sejladsen må ikke forhindre, at målsætningerne for vandområderne og Natura 2000 områderne opnås.

REDEGØRELSE

Retningslinjen skal sikre den høje rekreative kvalitet, der er til stede på Gudenåsystemets vande, samt beskytte natur og miljø.

Sejlads

Der er gode muligheder for at sejle i Skanderborg Kommune, idet Gudenåen og en lang række søer er tilgængelige for sejlads med sejl- og motorbåd, jolle, kano, kajak eller surfboard. Der er to havneanlæg i kommunen – Ry Marina i Birksø og Skanderborg Sejl- og Motorbådsklub i Skanderborg Sø. På Stilling-Solbjerg Sø er der udlagt et område til vandskisport, forbeholdt Skanderborg Vandskiklub.

Kort 4.05 Generelle bestemmelser for ikke-erhvervsmæssig sejlads

En oversigt over sejladsbestemmelserne for Skanderborg Kommunes søer og vandløb fremgår mere detaljeret af Kortbilag 4 og på kommunens hjemmeside.

Sejlads på Gudenåsystemet

Der er fastlagt en række regler for sejlads på Gudenåen for at sikre beskyttelsen af både natur og mennesker. Den vigtigste regel ved sejladsen er at udvise almindelig hensynsfuld adfærd over for natur og mennesker.

Foruden de internationale søvejsregler gælder bl.a. Miljøministeriets »Bekendtgørelse om ikke-erhvervs-mæssig sejlads og anden færdsel på Gudenåen med sidevandløb og søer fra Tørring til Randers«. Bekendtgørelsen beskriver, hvor der må sejles, hvad der må sejles med og hvor hurtigt, der må sejles. Derudover er der i regulativerne for de enkelte vandområder fastlagt specifikke bestemmelser for sejlads. Reglerne for sejlads varierer afhængigt af, hvor man ønsker at sejle. Ovennævnte sejladsbekendtgørelse bliver revideret i 2010, og der kan i den forbindelse komme ændringer i sejladsbestemmelserne.

Der kræves tilladelse fra kommunen for at sejle på Gudenå-systemet med motorbåd eller sejlbåd. Båden skal være forsynet med et registreringsnummer udstedt af en Gudenå-kommune. Ikke-hjemmehørende både skal have en gæstenummerplade, som kan rekvireres hos en af kommunens samarbejdspartnere. Lokale forhandlere ses på Skanderborg Kommunes hjemmeside.

Sejladsbestemmelserne fremgår ligeledes af hjemmesiden.

Hvad er værdierne sårbare overfor

Det er landskabet, den unikke natur og ikke mindst kommunens søer og vandløb, der tiltrækker borgere og turister til Søhøjlandet. Hvis natur og kvaliteten af vandmiljøet i søer og vandløb ikke er tilfredsstillende, bliver det således heller ikke attraktivt at sejle i området. Derfor er det afgørende, at der værnes om kommunens naturværdier. Samtidig er det vigtigt, at sejlads på vandområderne bliver praktiseret og administreret på en forsvarlig måde til gavn for både borgere, erhverv, natur og miljø.

Fremtidig planlægning

Kommunen arbejder løbende på at give borgerne flere muligheder for gode naturoplevelser. Dette arbejde består f.eks. i at vurdere effekterne af sejlads og vurdere mulighederne for at tilpasse områder til sejlads. Kommunen sikrer dermed, at sejladsen sker på en bæredygtig måde, hvor der tages hensyn til natur og miljø.

Sejladstryk

I den kommende planperiode vil det blive undersøgt, hvilken påvirkning sejladsen har på natur, miljø og mennesker, og om der er behov for, at der skal ske en regulering af antal, størrelse og bådtype, der kan tillades. F. eks. kan store hurtigtgående motorbåde skabe hækbølger, som kan påvirke dyrelivet og medføre farlige situationer for andre sejlende i mindre både og kanoer. Reguleringer af sejladsen på Gudenåen vil skulle ske i samarbejde med de øvrige Gudenå-kommuner.

LYSTBÅDEHAVNE, JOLLEPLADSER, ANLØBSBROER OG LIGNENDE ANLÆG

RETNINGSLINJE 4.6

Stk. 1

Der må som udgangspunkt ikke udvides eller anlægges lystbådehavne, jollepladser, anløbsbroer og lignende anlæg, der kan påvirke de naturmæssige eller landskabelige interesser væsentligt.

REDEGØRELSE

Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at udvide de eksisterende lystbådehavne i Birksø og Skanderborg Sø, da de omkringliggende arealer ikke er reserveret til dette. Der er pt. ikke taget stilling til, om havnene skal udvides eller flyttes. Hvis lystbådehavnene skal udvides eller flyttes, skal der tages vidtgående hensyn til naturen, landskabet og de rekreative interesser, og det vil som udgangspunkt kun kunne tillades, hvis det ikke har negativ effekt på natur og miljø.

Kort 4.06 Lystbådehavne

Lystbådehavne fremgår mere detaljeret af Kortbilag 4.

Skanderborg Kommune ønsker ikke at øge sejladsstrykket fra motorbåde på de søer og vandløb, hvor det er tilladt at sejle. Al sejlads skal ske på et bæredygtigt grundlag. Der forventes derfor ikke at blive udbygget lystbådehavne og jollehavne i kommunen, medmindre det sker som erstatning for andre havne, så der dermed samlet set sker et fald i belastningen af natur og landskab.

Som udgangspunkt kan der alene blive givet tilladelse til at anlægge 1 bro på maks. 6 m i længden og 1 m i bredden pr. ejendom til én ejers brug (maks. 2 både). Der bliver normalt ikke godkendt større bådebroer til flere brugere. Dette vil kun ske, når det drejer sig om offentligt tilgængelige anlæg i almenhedens interesse, eller anlæg, som erstatter flere mindre anlæg, så der samlet set sker et fald i eller uændret belastning af naturen.

Skanderborg Kommune skal godkende enhver form for etablering af broer, bolværker, m.m. med kontakt til vandfladen i vandløb og søer.

Der gives normalt ikke tilladelse til at grave ud i søer og vandløb for at kunne få en dybde, der gør det muligt at sejle. Der gives normalt heller ikke tilladelse til at udgrave for at kunne etablere et bolværk, hvor fartøjer kan fortøjes.

Desuden gives der normalt ikke tilladelse til at bryde gennem rørskov for at kunne etablere en bro, medmindre der har været en bro tidligere, eller at en gennembyrning er af underordnet betydning.

5. FRITID OG KULTUR

FRITID OG KULTUR

Fritid og kultur byder på oplevelse og udfordring, hvor natur-elskere, sportsfolk, læseheste og teatergængere finder sammen i interessefællesskaber, og nye verdener åbner sig.

Kultur er dynamo og drivkraft for udvikling og medvirker til at skabe nye samarbejder og muligheder på tværs af erhvervs- liv, kulturinstitutioner og frivilligt foreningsliv. Foreningsidrætten bygger på forpligtende fællesskab og frivilligt engagement omkring fælles interesser og aktiviteter, hvilket Skanderborg Kommune har stærke traditioner for.

5.1 FRILUFTSLIV

Søerne, skovene, det bakkede morænelandskab og den rige kulturhistoriske arv er væsentlige elementer i billedet af Skanderborg Kommune. Det smukke landskab er med til at give Skanderborg Kommune et godt omdømme som en kommune med en unik natur og særligt gode muligheder for friluftsliv. Netop derfor tiltrækker kommunen mange nye borgere, ligesom turisterne i høj grad vælger Søhøjlandet på grund af den smukke natur.

Friluftslivet udfolder sig både i byernes grønne og blå arealer og i det åbne land, hvor landskabet, søer, vandløb og skove danner ramme for friluftslivet.

Byrådets langsigtede mål er, at alle borgerne har let adgang til rekreative arealer i nærområdet, at robuste naturområder er udviklet til rekreation, leg, bevægelse og andre oplevelser og at viden om natur- og kulturområder formidles bredt.

FRILUFTSLIV I BYERNE

For fortsat at kunne tiltrække og fastholde borgere og turister er det vigtigt, at der er mulighed for at få gode oplevelser i byernes parker, torve og andre udearealer. Det kan blandt andet ske ved, at disse områder indeholder elementer af mere natur til glæde for både mennesker, dyr og planter.

Nem adgang til grønne områder er essentiel for sundhed og livskvalitet. Skanderborg Kommune prioriterer sundhed og forebyggelse højt og vil udvikle rammer, der sikrer, at byområder, landskaber og naturarealer bliver en del af kommunens indsats i forhold til sundhed og trivsel. Undersøgelser viser, at hvis arealer skal bruges dagligt, skal de ligge mindre end 300 meter fra boligen. Statens Institut for Folkesundhed har påvist, at naturen har stor betydning for helbredet. Bl.a. har grønne omgivelser en afstressende effekt, og det væsentligste i folks ønsker til grønne områder er et rigt og naturligt plante- og dyreliv. F.eks. indgår dette som et væsentligt element i udviklingen af det nye boligområde Anebjerg.

Torve, parker og andre byrum kan mange steder udvikles, så de bliver mere attraktive. Hvor det er relevant, vil søer, vandløb og vandhuller blive indtænkt i udvikling af byområder.

Det skal være let at komme fra byerne ud til de omgivende grønne områder. Ved planlægning af nye byområder vil landskaberne blive arbejdet ind i byen ved, at overgangen mellem by og land vil blive søgt etableret som grønne rekreative rum. Herudover etableres stier fra nye og eksisterende byområder ud til de store natur- og landskabsområder, som kommunen er så rig på.

FRILUFTSLIV I DET ÅBNE LAND

Søerne og Himmelbjergområdet er allerede velkendte og elskede udflugts- og turistmål. Lyngbygård Ådal er med det netop afsluttede naturgenopretningsprojekt kommet med i perlerækken af naturoplevelser i Skanderborg Kommune. Der er i dag gode muligheder for at nyde kommunens natur med de mange sammenhængende stinet, hvor der både er mulighed for de korte daglige ture og de længere ture på fridage og i ferier. På den måde får borgere og turister den bedst mulige adgang til natur og rekreative områder.

Stisystemerne skal også hænge sammen med nabokommunernes stier, så der etableres en stærkt rekreativ infrastruktur. Samtidig skal der etableres knudepunkter, som er opholdsarealer i naturen med f.eks. borde og informationstavler.

Opholdsarealer, primitive overnatningspladser og lignende friluftsanlæg er med til at give borgere og turister mulighed for at få gode oplevelser i det åbne land. Som hovedregel skal sådanne anlæg placeres i nær tilknytning til såvel større som lokale stisystemer og vandsystemer. Det er dog også væsentligt, at anlæg bliver etableret ved strande, skove, naturområder og andre steder af rekreativ værdi.

FORMIDLING

Skanderborg Kommune informerer i dag bredt om natur og kulturhistorie via foldere, guidede ture, Blå Flag arrangementer, informationstavler og kortborde, som er opstillet i landskabet.

Dette er dels for at informere om muligheder for færdsel, ophold og oplevelser, og dels for at fremme de besøgendes forståelse for hensynsfuld færdsel i forhold til naturen og jordejere.

Skanderborg Kommune vil som udgangspunkt fortsætte sin nuværende informationsindsats. Dertil kommer etablering af en skoletjeneste, udarbejdelse af kort med friluftsfaciliteter og oprettelse af en natur- og kulturdatabase.

Skoletjenesten skal i første omgang udnytte museernes og naturvejlederes store viden om kulturarv og natur, så denne viden i højere grad når ud til eleverne på kommunens skoler. Dette skal gøres ved at flytte undervisningen ud af klasseværelset og ud på museerne og til naturvejlederne.

Der er etableret et samarbejde med Horsens og Silkeborg Kommuner og Oplev Søhøjlandet (tidl. Søhøjlandets Øko-museum) om oprettelse af en natur- og kulturdatabase. Databasen vil samle viden om natur, kultur, guidede ture og faciliteter på GIS kort og en elektronisk kalender.

Skanderborg Kommune har i dag en elektronisk aktivitetskalender, som i vid udstrækning fortæller om arrangementer og aktiviteter i kommunen. Skanderborg Kommune vil videreudvikle aktivitetskalenderen, så den bliver borgernes første valg, når de skal vide, hvad der foregår i kommunen.

ANVENDELSE AF SØER OG VANDLØB

RETNINGSLINJE 5.1

Stk. 1

Søer og vandløbs rekreative muligheder skal udnyttes, så de kommer så mange som muligt til gode under forudsætning af, at det kan ske uden væsentlig negativ påvirkning af naturen.

Stk. 2

Mulighederne for badning i Skanderborg Kommunes søer søges bevaret og udviklet, så de er attraktive.

Stk. 3

Flere strande skal leve op til kravene for at opnå Blå Flag.

REDEGØRELSE

I Skanderborg Kommune er der mange større søer og vandløb med offentlig adgang og fantastiske muligheder for naturoplevelser. Vandet tiltrækker mange borgere og turister, som i dag udnytter mulighederne i betydeligt omfang. Her kan bl.a. nævnes badning, fiskeri, naturobservation og jagt samt sejlads med ro-, motor- eller sejlbåd, større turistbåde, kano, kajak og brætsejls.

Kort 5.01 Anvendelse af søer og vandløb

Anvendelse af søer og vandløb fremgår mere detaljeret af Kortbilag 4.

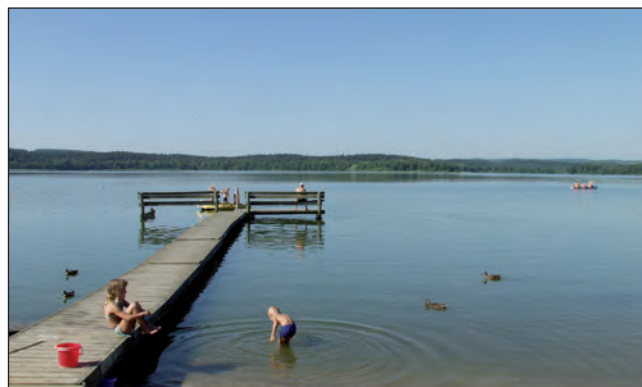
Der skal fortsat være mange muligheder for at få gode oplevelser ved kommunens søer og vandløb, og disse skal derfor udvikles. Samtidig skal det sikres, at borgere og turister fortsat kan nyde mulighederne i naturen, uden at de smukke områder tager skade.

Skanderborg Kommune vil sikre, at borgere og turister bliver godt informeret om, hvordan de færdes i naturen uden at påvirke den væsentligt negativt. Udvikling af informationskilte og anden oplysning bliver til i et samarbejde med især nabokommuner, organisationer, Gudenåsamrådet inklusive brugerråd og Oplev Søhøjlandet.

Der er mulighed for, at Skanderborg Sø kan udnyttes endnu mere til rekreative udfoldelser. Udvikling af Skanderborg midtby med en åbning ned mod søen kan eventuelt give mulighed for at etablere en anløbsbro mellem Adelgade og søen. I så fald skal dette ske efter nærmere afvejning af påvirkningerne på natur og landskab.

Udvikling af Dyrehaven og Vestermølle kan omfatte flytning af anløbsbroer, fiskesteder m.m. Denne udvikling skal ske ud fra en afvejning af hensynet mellem naturen og borgerens lyst til at bruge området. Marinaer, badeanstalterne i f.eks. Dyrehaven, Vestermølle og andre rekreative muligheder i og omkring Skanderborg Sø skal tænkes sammen, så de danner en helhed, hvor de supplerer hinanden positivt.

Kvaliteten af badevandet i kommunens søer er god. Dette er til glæde for mange borgere og turister. Foruden godt badevand ønsker mange badende dog omklædningsrum, toiletforhold, skraldespande m.m. Dette vil Skanderborg Kommune arbejde for, bl.a. via Blå Flag.

Udviklingen af den rekreative anvendelse af naturen vil blive overvåget, og om nødvendigt skal der fastlægges nye retningslinjer for, hvordan søer og vandløb skal benyttes.

Muligheder og begrænsninger i anvendelsen af søer og vandløb er bl.a. fastlagt i vandløbsregulativer, lokale fredninger, Naturbeskyttelsesloven samt Bekendtgørelse om ikke erhvervsmæssig sejlads m.v. på Gudenåen.

VANDRERUTER OG CYKELRUTER

RETNINGSLINJE 5.2

De regionale og lokale afmærkede vandreruter og cykelruter er vist på Kortbilag 4 og Kort 5.02.

Stk. 1

Ved planlægning af nye aktiviteter må muligheder for etablering af nye vandreruter ikke forringes.

Stk. 2

Lokale vandre- og cykelstisystemer bør integreres med de regionale vandre- og cykelstiruter.

Stk. 3

Ved samarbejde med interesseorganisationer og private lods ejere skal adgang til naturen og udbuddet af ruter i naturen forbedres via frivillige aftaler á la Spor i Landskabet.

Stk. 4

Der skal i samarbejde med statsskovdistriktet og private lods ejere tilvejebringes de fornødne arealer til rekreativt ophold i tilknytning til stisystemer og væsentlige rekreative områder.

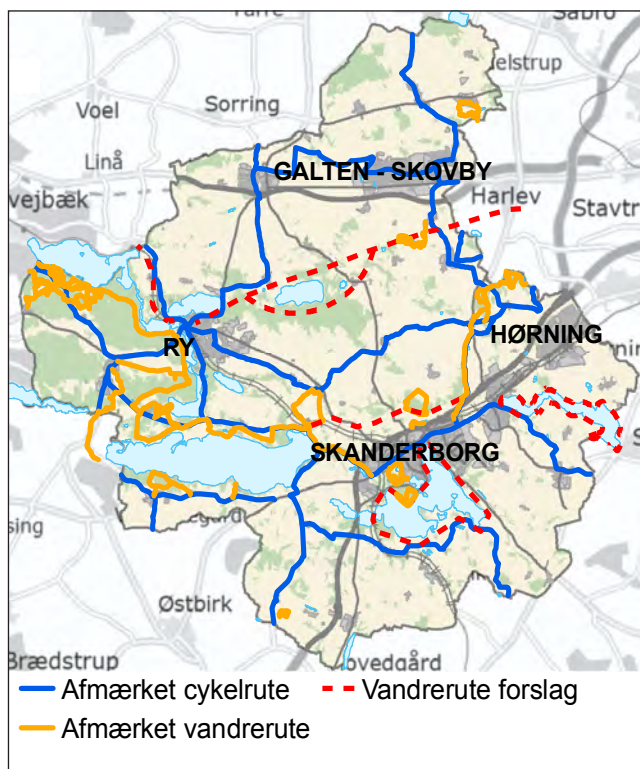
REDEGØRELSE

Der er to typer af afmærkede vandre- og cykelruter; de regionale ruter og de lokale ruter. De regionale vandre- og cykelruter udgør et sammenhængende net af afmærkede ruter, mens de lokale ruter går ud fra boligområder eller p-pladser til lokale naturområder. Ruterne følger dels selvstændige stier, dels eksisterende, svagt befærdede veje samt mark- og skovveje.

Dette net af vandreruter skal sikre, at borgere og turister har nem adgang til det åbne land og samtidig medvirke til at sikre, at færdsel og ophold sker i robuste naturområder. Det tilstræbes, at ruterne ligger i naturskønne områder, og at de danner forbindelse mellem byerne og større naturområder.

Vandreruterne bliver først og fremmest indrettet til færdsel til fods og i nogle tilfælde på cykel. Hvor det er muligt, søges stierne indrettet, så de også kan bruges til andre typer færdsel for eksempel til hest, med barnevogn eller i kørestol.

De regionale cykelruter udgør i dag et sammenhængende net af skiltede cykelruter, fortrinsvis på svagt befærdede veje. Ruterne danner forbindelser mellem de større byer, naturområderne og færgenhavnene. Ruterne er lagt, så de giver mulighed for at få flest mulige oplevelser i naturen undervejs.

Kort 5.02 Afmærkede vandre- og cykelruter

Vandre- og cykelruter fremgår mere detaljeret af Kortbilag 4.

For at kunne udnytte de ressourcer, der bliver brugt på at etablere offentlige vandre- og cykelstier bedst muligt, skal der skabes sammenhæng mellem de lokale stisystemer og det regionale stisystem.

Der skal være god mulighed for at motionere og nyde naturen tæt på ens bolig, så adgang til natur og grønne områder vil blive prioriteret de steder, hvor der ikke er så mange stier i dag. Belyste stier, både ved hallerne i byerne og ud i landskabet, er også et element, der kan understøtte fleksible motionsformer som løbetræning.

»Spor i Landskabet« er etableret som et samarbejde mellem en række organisationer og landbruget. Formålet er at etablere vandreruter, der forbedrer befolkningens muligheder for at opleve den danske natur på egen hånd. Sporene bliver lavet på baggrund af frivillige aftaler med jordejerne, som lægger arealer til stier. Spor i Landskabet skal være med til at fremme dialogen mellem brugerne af spor og jordejerne. De markerede spor giver befolkningen nye oplevelser i naturen, øger kendskabet hertil samt skaber interesse og forståelse for landbrugets udnyttelse af jorden. Ofte vil det være en fordel for etablering af nye spor, at lokale borgere selv sikrer aftaler med lodsejerne.

OPLEVELSESLANDSKABER

RETNINGSLINJE 5.3

Stk. 1

Oplevelsesværdien af oplevelseslandskaberne omkring Himmelbjerget, Illerup-Ådal/Anebjerg, Lyngbygård Å, Ravnsø og Knudådal samt Gudenåsystemet skal understøttes under hensyntagen til natur, landskab og kulturarv.

REDEGØRELSE

Skanderborg Kommune er rig på oplevelseslandskaber.

Kort 5.03 Oplevelseslandskaber

Himmelbjerget

Området omkring Himmelbjerget er Skanderborg Kommunes største helårs turistattraktion. Området ligger meget naturskønt med skove og enestående udsigter. Her er et væld af stier, primitive overnatningssteder, anløbsbroer m.m. Samtidig er her gode informationstavler. Det er også i dette område, der findes naturvejledere i tilknytning til Himmelbjergetegnens Friluftsgård og FDF – Friluftscenter Sletten.

Der bliver arbejdet på at skabe endnu bedre muligheder for at færdes i området samt på at få en bedre formidling af natur- og kulturmæssige forhold i området omkring Himmelbjerget som f.eks. spor fra glasproduktionen omkring Glarbo. Dette arbejde sker gennem et grønt partnerskab mellem Søhøjlandets Skovdistrikt, Skanderborg Kommune, Silkeborg Kommune, Himmelbjergetegnens Friluftsgård, FDF – Friluftscenter Sletten, Destination Skanderborg og Oplev Søhøjlandet.

Illerup Ådal/Anebjerg/ Pilbrodalen/Jeksendalen

I Illerup Ådal lå i jernalderen en dyb sø på ca. 10 ha. Fire gange i perioden fra år 200 til 500 ofrede østjyske jernalderfolk krigsbytte i søen. Mere end 15.000 genstande er hentet frem fra jorden. Fundene bliver nu opbevaret og udstillet på Moesgaard Museum, og de har givet en uvurderlig viden om den ældre jernalder. Cirka halvdelen af den oprindelige offersø er i dag udgravet.

I 1996 blev knap 30 hektar i Illerup Ådal fredet for bl.a. at sikre, at de arkæologiske værdier, der stadig ligger i jorden, ikke tørrer ud. Derfor blev det i forbindelse med fredningen bestemt, at vandstanden i området skulle hæves. Ådalen strækker sig fra Mossø via Anebjerg og videre til Pilbrodalen. På denne strækning kan der udvikles et unikt område med mange forskellige muligheder for oplevelser.

En udvikling af et sådan unikt oplevelseslandskab kan blive gennemført, hvis myndigheder, institutioner og private lodsejere og interessenter går sammen om en fælles vision.

I 2008 blev der etableret et grønt partnerskab mellem Skanderborg Kommune, Skov- og Naturstyrelsen, Skanderborg Museum, Søhøjlandets Økomuseum, Danmarks Naturfredningsforening, Destination Skanderborg samt lodsejere. Målet med partnerskabet er at udvikle Illerup Ådal, så den bliver rig på forskellige oplevelser.

Strækningen fra Illerup Ådal til Jeksendalen er sikret imod bebyggelse med en grøn spredningskorridor og mulighed for afmærket vandrerute med forbindelse til ruten mellem Århus og Silkeborg.

Skov- og Naturstyrelsen har erhvervet en ejendom nederst i Illerup Ådal ned til Mossø. Her er lavet en offentlig badestrand og tilhørende faciliteter som bl.a. toilet, bålplads, parkering og information.

I Anebjerg bliver etableret en grøn kile med forbindelse fra Illerup Ådal til Pilbrodalen. Her vil blive områder med skov og områder med mere åbne udsyn og rekreative opholdsarealer. Det vil alt sammen være med til at gøre området spændende at færdes og opholde sig i.

Lyngbygård Å

Lyngbygård Å ligger som en naturskøn strækning på tværs af den nordlige del af Skanderborg Kommune. Åen løber fra vest mod øst og når via Årslev Engsø ud i Brabrand sø, hvorfra vandet via Århus Å når Kattegat.

Genslyngningen af den østlige del af åen med yderligere 20 slyng giver med tiden ca. 60 ha nye våde arealer og et flotere landskab med en natur med mange forskellige dyr og planter. Formålet med genslyngningen er dels at mindske tilførslen af kvælstof til søer, åer og andre ferskvandsområder og til Århus Bugt, dels at forbedre naturforholdene i og omkring Lyngbygård Å i form af forbedrede levevilkår for dyre- og plantelivet i området. Samtidig har genslyngning af åen givet yderligere fokus på denne smukke strækning og på at sikre borgerne i området adgang hertil.

Bolmose og Hørslev Mose rummer værdifulde planter, som maj-gøgeurt og trævlekrone. Oddere er registreret i ådalen mellem Galten-Skovby og Borum Møllebæk. Syd for Wedelslund og nord for Galten-Skovby er der fundet rester fra en bro over åen fra vikingetiden. Ådalen er i Kommuneplan 09 udpeget som et område af særlig landskabelig og særlig geologisk interesse.

Skanderborg Kommune ønsker at udvikle de rekreative muligheder omkring Lyngbygård Å med stisystemer og opholdsarealer. Flere projekter er undervejs, dels som private initiativer og dels som samarbejdsprojekter under Grønt Partnerskab.

Søhøjlandet

Søhøjlandet giver mange muligheder for unikke oplevelser i naturen. I nogle områder er der et net af stier, gode rastepladser, adgang til toiletter og andre faciliteter. Andre steder er der områder for folk, som søger stilhed og oplevelser tæt på naturen. Disse arealer skal vi værne om, samtidig med at mange får mulighed for at opleve dem.

Ejer Bavnehøj er et godt eksempel på udvikling af de rekreative tilbud. Et flerårigt restaurerings- og anlægsarbejde startede i 2002 med etableringen af en elevator i det ene tårnben, således også at handicappede og gangbesværede kan nyde stedets gode udsigtsforhold. I 2005-2007 er gennemført en gennemgribende facaderenovering af tårnet, og anlæg af parkeringsfaciliteter. Hertil kommer den planlagte opførelse af en unik kiosk- og toiletbygning, som skal rumme en række informationstavler samt etablering af en legeplads.

Søerne og åerne bliver nydt af både borgere og turister, som ofte kommer langvejsfra for at sejle, bade, fiske m.m. Området rummer samtidig flere af de højeste punkter i Danmark, og mange af højene har i mange år dannet rammen om koncerter, grundlovsmøder blandt andet kendt fra Ejer Baunehøj og Himmelbjerget.

Nordmanden Roger Pihl udgav i 2002 og 2005 bøgerne »Guide til det danske højfjellet« og »Guide til Danmarks Bjerge«. Det gav idéen til hjemmesiden »BestigBjerge.dk«, som nu omfatter 15 »bjerge« i Søhøjlandet. For foden og på toppen af hvert bjerg findes en 3-cifret kode, som man kan indtaste på hjemmesiden og dermed vise, at man har bestøget bjergene. Det benytter mange familier, skoler og enkeltpersoner sig af.

Områderne kan blive udnyttet endnu mere, uden at det går ud over naturkvaliteten. Et udredningsarbejde skal kortlægge, hvilke muligheder der er for at sejle og udøve andre aktiviteter på vandene omkring Mossø. Søen er et habitatområde, så der stadig bliver taget hensyn til de værdifulde naturområder.

Skanderborg Kommune deltager i et samarbejde om brugen af Gudenåsystemet. Samarbejdet består af de respektive kommuner, turistforeninger og lodsejere.

Samtidig har et samarbejde mellem de syv turistdestinationer langs åen til formål at:

- styrke og udvikle Gudenåen og dens nærrområder som rekreativt turisme- og fritidsområde såvel oplevelsesmæssigt, miljømæssigt, kulturmæssigt og profileringsmæssigt.
- skabe længerevarende ophold, øget omsætning og forretningsudvikling i landområderne, der støder op til Gudenåen.
- udvikle og etablere en fælles levende platform – via hjemmesiden www.visitgudena.com – for profilering, information og viden om Gudenåen.

Ravnø og Knudåalen

I en markant øst-vest-gående dal med høje erosionsskrænter ligger søerne Knudsø og Ravnø, der gennemstrømmes af Knudå. Knudå har sit udspring i højlandet syd for Storning og gennemstrømmer de kunstigt afvandede søer Gammelgård Sø og Pittersø, inden den gennemstrømmer Veng Sø på dalbunden.

Ved Knudsøes østlige ende ligger det store strandområde Knudhule, som har Blå Flag. Knudhule er Skanderborg Kommunes mest benyttede strandområde.

Nord for Veng Sø ligger et af Søhøjlandets væsentligste kulturhistoriske bygningsværker, Veng Kirke, som var en af de tidlige klosterkirker i Danmark tilhørende det for længst nedlagte Veng Kloster. Veng Kloster var knyttet til landbruget Venggård, som senere indgik i Det Skanderborgske Rytterdistrikt, og som sidst i 1700-tallet blev opkøbt og ændret til godset Sophiendal. Området er udpeget som kulturmiljø.

I de hovedsageligt privatejede skræntskove på dalsiderne nord og syd for Knudsø, Ravnø og Veng Sø findes en spændende natur og kultur som f.eks. kildevæld, sumpskove, gamle veje og gravhøje m.v. En idé fra Århus Amts regionplan om en vandrerute fra Århus til Ry gennem disse skovområder fastholdes og udvides i Kommuneplan 09, idet der peges på ruter både nord og syd om Ravnø, så der også kan laves ture rundt om søen.

5.2 KULTUR OG IDRÆT

KULTUR

RETNINGSLINJE 5.4

Stk. 1
Kulturarv og kulturarvsminder skal udnyttes optimalt – i undervisningssammenhæng, fritidssammenhæng og som turistattraktioner.

Stk. 2
Skanderborg Kommunes bibliotekers tilbud og funktion som viden- og servicecenter skal fortsat udvikles.

Stk. 3
Skanderborg Museum og de historiske arkivers formidlingsvirksomhed skal fortsat udvikles.

Stk. 4
Kulturhuset skal fortsat udvikles og udvides med flere faciliteter og aktiviteter. Bl.a. vil musikskolen blive udviklet frem mod at være en kulturskole med et større udbud af aktiviteter.

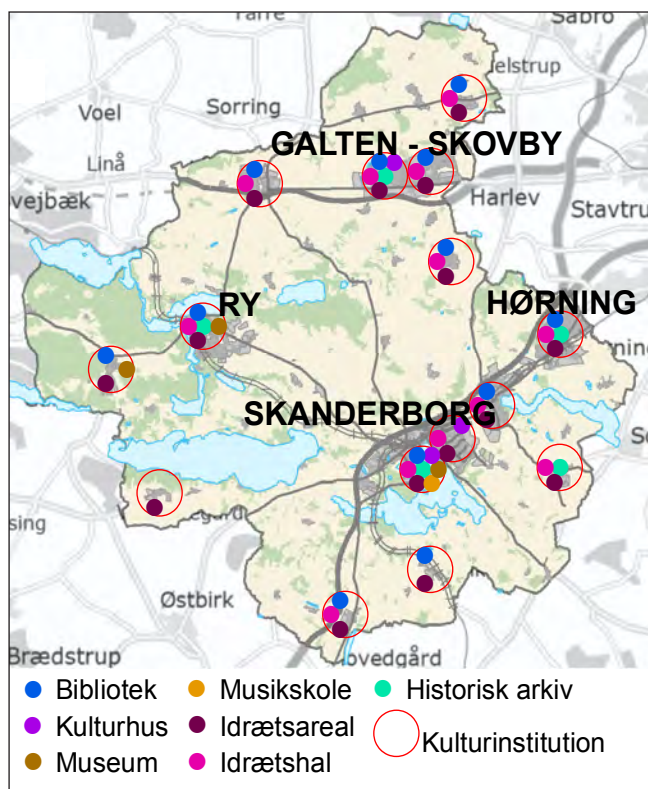
Stk. 5
Nye og eksisterende besøgsmaal skal udvikles, så kultur- og naturhistorien bevares og bruges som fundament for oplevelser.

REDEGØRELSE

Kultur er med til at gøre livet mere meningsfuldt og indholdsrigt for både børn og voksne, og Skanderborg Kommune har et ansvar for at være med til at udvikle kultur og fritidstilbud, som udfordrer og udvikler barnets og den unges kreative evner og færdigheder.

Skanderborg Kommune rummer både kulturhus, museer og andre professionelle kulturinstitutioner. Kulturinstitutionerne skal skabe attraktive og professionelle tilbud til borgerne. Samtidig skal institutionerne inspirere hinanden til nytænkning og kreative løsninger. Der kommer hele tiden nye aktiviteter som supplement til de mere traditionelle tilbud. Borgerne bliver således præsenteret for en bred vifte af tiltag og tilbud inden for genrer som musik, billedkunst, dans, teater og film m.m.

Kort 5.04 Kulturinstitutioner

Kulturinstitutioner fremgår mere detaljeret af Kortbilag 4.

Formidling af kultur- og fritidstilbud skal ske på en vedkommende og interessant måde, så borgerne får lyst til at opsøge og deltage i aktiviteten. Information om disse tilbud skal være lettilgængelig for alle, uanset forudsætninger. For at sikre dette er det vigtigt at have et godt samarbejde mellem kommune, foreningsliv, erhvervsliv og frivillige aktører. I arbejdet med Skanderborg Kommunes kultur-, fritids- og idrætspolitik er der defineret to særlige fokusområder: Børn og unges kultur- og fritidsliv samt de frivilliges rolle i foreningslivet.

– Børn og unge

Børn og unge har et særligt behov for anerkendelse og støtte i udviklingen af identitet og personlighed. Derfor har tilbud til børn og unge høj prioritet i kommunen. Der etableres løbende særlige kultur- og fritidsaktiviteter for, med og af børn i såvel dagligdag som i ferier. Alle tilbud indeholder elementer af leg, læring og oplevelser. Kulturtilbudene målrettet børn omfatter især teater, film, koncerter, dans og musik.

– Frivillige

De mange frivillige, kunstnere og andre ildsjæle er med til at give et bredt udbud af muligheder i fritiden. Det er vigtigt for et dynamisk kulturliv, at både de professionelle og de frivillige er til stede og sikres gode vilkår for en fortsat udvikling.

Det er ikke mindst takket være de mange frivilliges store indsats ved især Danmarks Smukkeste Festival og Sølundfestivalen, at Skanderborg er kommet på landkortet. Ildsjælene besidder kreativ kraft og nytænkning, og som frivillige gør de en stor indsats for at udvikle kultur- og fritidslivet.

– Samarbejdspartnere

Det brede udbud af kultur- og idrætsaktiviteter bliver til i samarbejde med mange forskellige parter. Her er ikke mindst de mange frivillige vigtige. Andre vigtige aktører er Søhøjlandets Turistforening, Oplev Søhøjlandet, Grønt Råd, Kultursamvirket, Det børnekulturelle netværk og Idrætssamvirket.

Kulturarv og kulturarvsminder

Søhøjlandets særlige kendetegn er det enestående, varierede terræn med store sammenhængende skove, søer og åer. Der er en klar sammenhæng mellem de naturgivne betingelser og den menneskelige udnyttelse heraf op gennem historien. Der er således stadig spor efter oldtidens færdselssystemer, klostrenes udnyttelse af vandet til fiskegårde og møller, vildtbaner og glasproduktion. Denne kulturarv bliver allerede i dag formidlet til offentligheden på mange måder bl.a. via besøgssteder, informationsskilte og guidede ture.

Byer og landsbyer har hver deres særkende, som ligeledes er historisk betinget. I udviklingen af byer og landsbyer vil bevaringsværdige bygninger og andre kulturhistoriske værdier blive gjort mere synlige, så de i større grad kan bidrage til at skabe stemning og liv. Se mere om dette i kapitel 2 under de enkelte byafsnit, bl.a. om Kongebyen i Skanderborg og i Kapitel 3, Kulturmiljøer. Kulturarven vil også fremover danne basis for udvikling af nye oplevelser i hele kommunen.

Biblioteker og borgerservice

Folkebiblioteket og skolebibliotekerne skal være kommunens videntcentre og rumme meget mere end udlån af bøger. Her skal borgere og elever kunne komme og søge og hente informationer af såvel faglig som underholdende karakter. Et eksempel herpå er Søhøjlandets Turistforenings oprettelse af en turistinformation på Skanderborg Bibliotek. Det har været en stor succes med mange besøgende, og i maj 2009 åbnede en lignende turistinformation på biblioteket i Galten.

Folkebiblioteket skal være kommunens og lokalområdenes »borgerservicecenter« med en bred vifte af funktioner og tilbud, og det er samtidig stedet, hvor der skabes rammer for sociale miljøer.

Skanderborg Kommune og kommunens biblioteker vil arbejde for at skabe en biblioteksstruktur hvor ressourcerne bliver udnyttet bedst muligt. Den kommunale borgerservice er pr. 1. januar 2009 flyttet ud på bibliotekerne i Skanderborg, Galten-Skovby, Hørning og Ry, hvorefter borgerservice-funktionen er blevet en integreret del af de fire eksisterende biblioteker. En af fordelene ved flytningen er bibliotekernes åbningstider, som matcher borgernes behov bedre.

Museer og historiske arkiver

Generelt gennemgår museumsverdenen en række omstruktureringer i disse år. Særligt de mindre museumsenheder oplever store forandringer. Skanderborg Kommunes fem museer er i dag sammenlagt til én museumsenhed: Skanderborg Museum. De fem museumsafdelinger er Skanderborg Museum, Øm Kloster Museum, Ferskvandsmuseet, Gl. Rye Mølle og Skanderborg Frihedsmuseum. Sammenlægningen giver en bedre udnyttelse af de enkelte museers kompetencer og samarbejder på tværs.

Kommunens historiske arkiver, de tidligere egnsarkiver, er ligeledes fusioneret for at opnå de samme fordele, som museerne.

Skanderborg Kommune har etableret en skoletjeneste, som i høj grad har fokus på den lokale kultur- og naturarv. Kommunens museer spiller en særlig rolle i denne sammenhæng, da de i samarbejde med skolerne skal være med til at tilbyde eleverne en anderledes undervisning.

Kulturhuset Skanderborg

Kulturhuset blev bygget i 1998 med faciliteter til biograf, bibliotek, café og forsamlingsaktiviteter. Kulturhuset er blevet en stor succes med 350.000 besøgende om året. Dermed er de nuværende rammer fuldt udnyttede, og en udvidelse er påtrængende. Skanderborg Kommune arbejder derfor på at kunne realisere dette, bl.a. ved at undersøge alternative muligheder for finansiering.

I 2007 præsenterede Kulturhuset tankerne bag en ombygning af huset med en udvidelse af faciliteterne. Formålet med en ombygning er at give mulighed for, at Kulturhuset er et naturligt mødested for borgere og fortsat er Skanderborg Kommunes kulturelle dynamo. Flere og nye aktiviteter i Kulturhuset vil bidrage til at skabe mere liv i Skanderborg midtby og gøre det mere attraktivt at besøge Skanderborg for borgere fra andre egne af kommunen og for turister.

Musikskolen

Musikskolen skal udvikles, gerne som en central del af en fremtidig kulturskole. Dette kan gøres ved f.eks. at udvide de eksisterende tilbud til også at rumme tilbud inden for bl.a. dans og drama. Musikskolen og/eller kulturskolen skal kunne ses som et springbræt for en professionel karriere.

Besøgsmaal

– *Vestermølle*

Skanderborg Kommune erhvervede i 1987 den tidligere vandmølle, Vestermølle, som allerede fra midten af 1800-tallet var et yndet udflugtsmaal for Skanderborgs indbyggere. Her var restaurant, dansepavillon, keglebane og keglehus i perioden 1912-1954.

Der er i 2002 udarbejdet en dispositionsplan og en lokalplan for området. Hovedidéen er at bevare områdets kulturhistorie og at indrette en række fritidstilbud som f.eks. informations- og undervisningsfaciliteter, samlingslokaler, primitiv overnatning, anløbsbro for skibet Dagmar og søsportsaktiviteter.

Der er forskellige investeringsmæssige tiltag undervejs, der vil styrke Vestermølle som lokalt center for kultur- og foreningsaktiviteter.

– Dyrehaven/festival

Skanderborg Dyrehave er det vigtigste rekreative område for Skanderborg borgere og gæster. Her afholdes hvert år Skanderborg Festival for mange tusinde mennesker. Det »brand«, som Danmarks Smukkeste Festival tilføjer byen, skal i højere grad udnyttes året rundt.

Dyrehaven er kommunal ejendom og omfattet af fredskovspligt, hvilket betyder, at skoven skal vedligeholdes og forynges.

Skanderborg Kommune nedsatte medio 2008 en arbejdsgruppe, som står bag indholdet i Masterplanen for Dyrehaven. Arbejdsgruppen har i processen konsulteret en bred kreds af interessenter omkring skoven og anbefaler i enighed, at der skal arbejdes videre med dialogformen.

Hovedkonklusionen er, at Dyrehaven:

- Rummer et stort potentiale som forlystelsesskov og oplevelsessted for byens borgere,
- Kan blive en sund og robust skov gennem en bevidst drift og foryngelse,
- Kan være et bæredygtigt fundament i den videre udvikling af Danmarks Smukkeste Festival.

IDRÆT

RETNINGSLINJE 5.5

Stk. 1

Børn og unge skal prioriteres højt i forhold til såvel fysiske rammer som tilskud til aktiviteter.

Stk. 2

Idrætshaller og –faciliteter skal udnyttes så optimalt som muligt.

Stk. 3

Nye haller og ombygning af eksisterende haller skal gøres multifunktionelle og fleksible, så de matcher fremtidige behov og ønsker.

Stk. 4

Planlægning af faciliteter skal ske ud fra en helhedstænkning med de omgivende arealer og med de behov og muligheder for idrætsudøvelse, som er og kan opstå i kommunen som helhed.

Stk. 5

Kultur- og fritidslivet skal kunne udfolde sig i åbne rum – i byparker, på torve, ved søbredderne, på amfiscener, på naturlegepladser, i oaser i den frie natur, og hvor borgerne i øvrigt ønsker det i det åbne landskab.

REDEGØRELSE

Sport og idræt er aktiviteter, der har stor betydning for børn og unges social- og sundhedsmæssige udvikling, og retningslinjen skal derfor sikre gode rammer for motion og udvikling af nye og utraditionelle tilbud, så endnu flere får lyst til at bevæge sig.

Skanderborg Kommune ønsker en optimal udnyttelse af idrætsfaciliteter. Det er f.eks. muligt online at booke tider i hallerne.

I forbindelse med ombygning eller opførelse af nye haller skal der være fokus på muligheden for at lave mange forskellige typer aktiviteter. Nye haller skal i høj grad være multifunktionelle og fleksible og imødekomme fremtidige behov og ønsker. Sådanne større byggerier skal placeres og udformes ud fra et overordnet behov i hele kommunen.

Smukke landskaber og grønne områder er en unik ressource for kommunen og for byerne. Rekreative arealer skal derfor være en del af nye boligområder samt i omdannelse og udvikling af eksisterende boligområder og bymidter. Grønne områder skal give mulighed for motion, bevægelse og afslapning og være en væsentlig kilde til borgernes sundhed.

Ved planlægning af nye boligområder skal der være fokus på, at der etableres grønne rekreative arealer til bevægelse. Samtidig skal der etableres gode stier fra boligområderne til nye og eksisterende idrætsfaciliteter. På den måde sikres det, at børn og andre beboere i det nyetablerede område får gode muligheder for at dyrke motion og få et godt fritidsliv.

Skanderborg Kommune vil arbejde for, at parker, torve og andre åbne byrum bliver indrettet til motion, leg og bevægelse med særlig fokus på at kunne dyrke utraditionel idræt. Det kan eksempelvis ske ved at oprette skaterbane, ved at give mulighed for at spille basketball, løbe på rulleskøjter eller benytte motionsredskaber som f.eks. klatrevæg i det fri.

Idræt

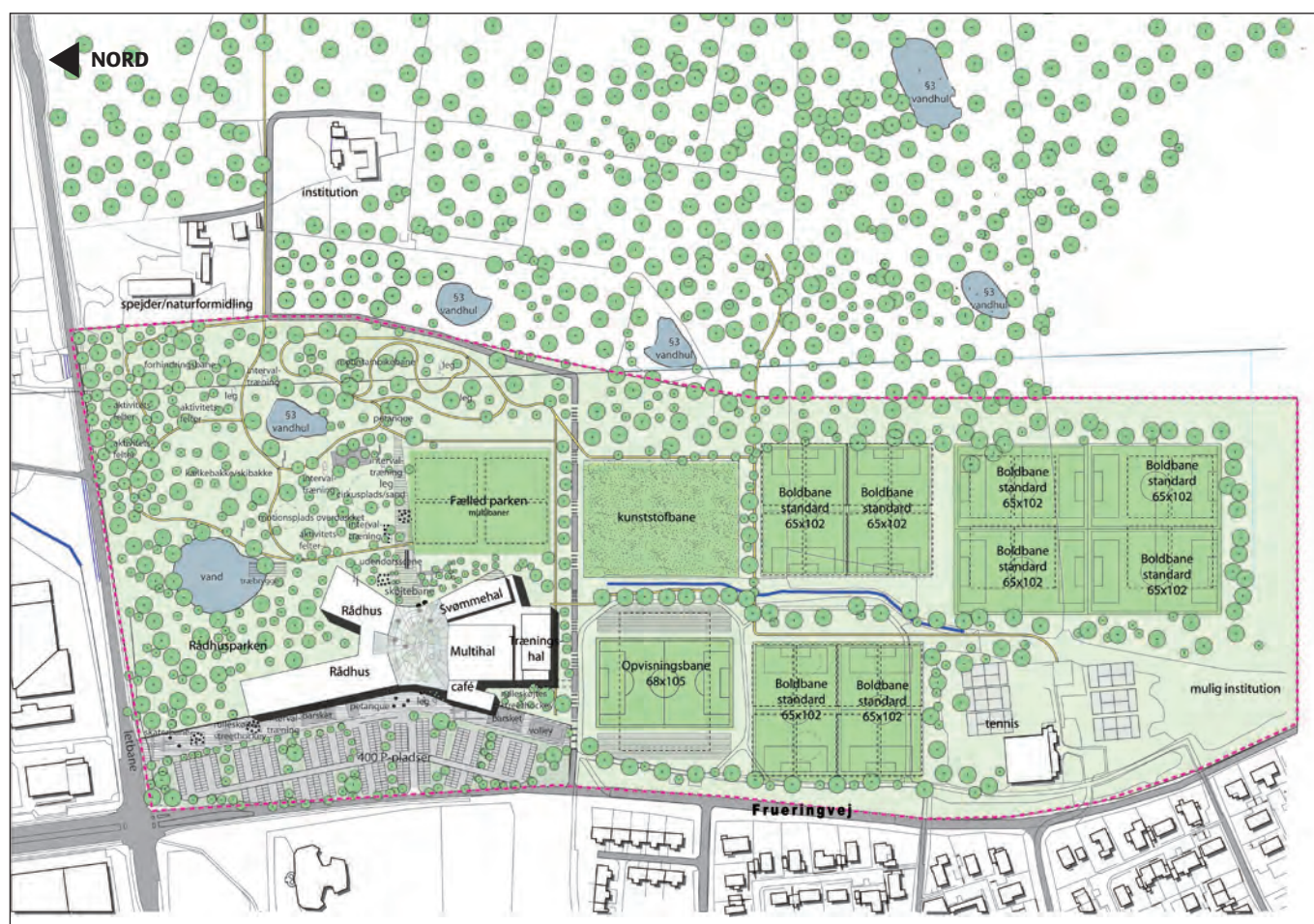
Der er udlagt større områder til fritids- og idrætsformål på Fælleden i Skanderborg, ved Hørning Hallen, Ry Hallerne, og Klankområdet i Galten/Skovby. I Ry og Galten - Skovby er der udarbejdet inspirationsmateriale, der vil indgå i de fremtidige politiske prioriteringer.

Fælleden

Kommunens kommende idræts- og motionsområde, Fælleden ved Anebjerg, skal udbygges og udvikles, så området giver mulighed for at dyrke mange forskellige former for idræt, på tidspunkter der passer brugernes behov. Udviklingen af Fælleden sker i et tæt samarbejde med planlægningen af det store kommende skov- og naturområde Anebjerg Skov, så borgerne får mulighed for at udnytte de unikke muligheder, der bliver for motion og rekreation.

Klank – Idrætscenter

Galten Kommune udarbejdede i 2005 »Helhedsplan for Klankområdet«. Planen omfattede såvel halfaciliteter som udearealer, herunder boldbaner, en træningshal – som er udbygget og taget i brug august 2009 samt en fremtidig etape med tanker om byggeri af svømmehal.

Helhedsplan, Skanderborg Fælled – marts 2009

5.3 FERIEOMRÅDER

RETNINGSLINJE 5.6

Stk. 1

Der kan udlægges arealer til hoteller, feriebyer og lignende med over 100 sengepladser og sommerhuse på steder, hvor en kommuneplanmæssig afvejning af de rekreative ønsker mod andre arealinteresser i det åbne land tillader det.

Stk. 2

Nye sommerhusområder, hoteller, feriebyer eller lignende skal fortrinsvis placeres i forbindelse med centerbyer eller andre større ferie- og fritidsbebyggelser. Der skal ved udformningen tages særlige hensyn til de landskabelige interesser og naturbeskyttelsen.

Stk. 3

Ledige arealer i allerede udlagte sommerhusområder kan forbeholdes til ferieanlæg med indtil 100 sengepladser eller til offentlige, rekreative formål. Hvis ledige arealer i et sommerhusområde udlægges til hotel, ferieby eller lignende, skal det samtidig sikres, at væsentlige dele af området friholdes til gavn for offentligheden.

Stk. 4

Etablering af nye campingpladser og udvidelser af eksisterende pladser kan foretages i det omfang, en afvejning af de rekreative ønsker mod andre arealinteresser tillader det.

Stk. 5

Campingpladserne skal indrettes og afgrænses under hensyntagen til de naturmæssige, kulturhistoriske og landskabelige interesser samt det åbne lands interesser i øvrigt.

Stk. 6

Primitive teltpladser med plads til 10-20 telte kan i begrænset omfang og under hensyntagen til landskabet og naturbeskyttelsen placeres i tilknytning til større åsystemer og regionale cykel- og vandrerruter.

Stk. 7

Inden for de mulige byvækstområder kan der udlægges arealer til kolonihaver. Kolonihaveområder skal så vidt muligt ligge i eller i nærheden af byzone med let adgang fra boligområderne også for de svage trafikanter. Områderne skal normalt rumme mindst 20 haver pr. ha inkl. veje og fællesarealer, og husenes størrelse må ikke overstige 40 m².

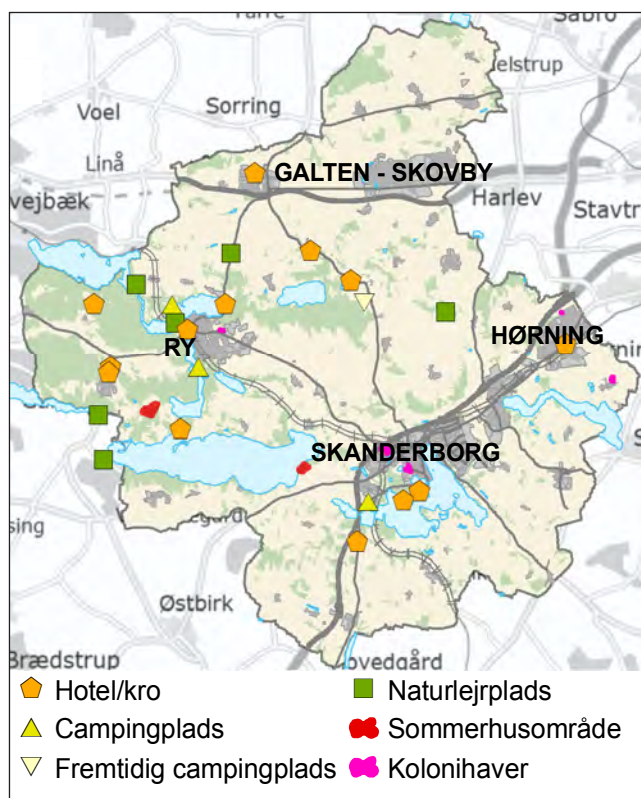
REDEGØRELSE

Sommerhusområder, hoteller, feriebyer og lignende

Retningslinjen skal sikre, at hoteller, feriebyer og lignende bliver placeret under hensyntagen til forskellige interesser, herunder hensynet til naturen. I forbindelse med udarbejdelse af en kommende erhvervs- og turismepolitik vil behovet for og potentialet i planlægning for yderligere overnatningsfaciliteter blive analyseret. Derudover vil mulige arealudpegninger til et eventuelt feriecenter for personer med

handicap blive undersøgt, idet et sådant center kan rumme både sociale, rekreative og erhvervmæssige fordele for Skanderborg Kommune.

I kommunen findes 340 sommerhuse, hvoraf en tredjedel er i to sommerhusområder, mens resten ligger som enkelt-huse. Desuden findes der vandrerhjem, hoteller, kroer og lignende med tilsammen ca. 1.100 senge. De største er Ry Park Hotel med 225 senge, Knudhule Ferie- og Kursuscenter med 140 senge, Skanderborg Vandrehjem med 120 senge, mens Hotel Skanderborghus, Låsby Kro, Nørre Vis-sing Kro og Sophiendal Gods har 85-90 senge hver. Dertil kommer en række mindre overnatningssteder.

Kort 5.05 Overnatningssteder

Overnatningssteder fremgår mere detaljeret af Kortbilag 4.

Kommuneplan 09 hindrer ikke, at feriebyer kan omfatte private ferieboliger. Byrådet vil som hovedregel prioritere ferieformer med udlejning, hvor tæthed sikrer en intensiv udnyttelse af arealet.

Hoteller, feriebyer og lignende ferieanlæg med over 100 sengepladser skal respektere punkt 1-2. For ferieanlæg med indtil 100 sengepladser gælder kun punkt 2. Det betyder, at nye anlæg fortrinsvis skal placeres i forbindelse med centerbyer eller større ferie- og fritidsanlæg, herunder i særlige tilfælde i sommerhusområder. Retningslinjen hindrer

ikke, at eksisterende hoteller, kroer og lignende i landzone kan udvides i begrænset omfang.

Forslag til en placering af et nyt anlæg vil normalt blive accepteret, hvis en konkret vurdering viser, at hensynet til andre forhold ikke taler imod dette. Det kan bl.a. være hensynet til landskabet, naturens bæreevne og infrastrukturen. Hvis et konkret anlægs størrelse, karakter og beliggenhed kræver det, vil der blive udarbejdet et tillæg til Kommuneplan 09. Det vil ligeledes blive gjort, hvis byrådet af andre årsager ønsker at få en offentlig debat, inden det tager stilling. Byrådet vil dog først og fremmest prioritere former for ferieboliger, der kan lejes ud, og som ligger forholdsvis tæt på hinanden.

Retningslinjens Stk. 3 åbner mulighed for at bygge flere sommerhuse inden for eksisterende sommerhusområder, hvis der ændres i den eksisterende plan for de pågældende områder.

Feriekolonier, vandrehjem og andre mindre ferieanlæg med op til 100 sengepladser vil oftest kunne blive placeret i et område, uden at det påvirker omgivelserne væsentligt. De bliver derfor anset som uproblematisk.

Anlæg ved internationale naturbeskyttelsesområder forudsætter en særlig vurdering af konsekvenserne.

Campingpladser og lignende

Retningslinjen skal sikre, at der ved placering eller udvidelse af en eksisterende campingplads bliver taget hensyn til forskellige interesser.

Formålet med campingpladser er, at de skal give mulighed for at kunne holde en billig ferie. Inden for kommunegrænsen findes der i dag 3 campingpladser med tilsammen 800 pladser. Kommuneplan 09 sætter ikke rammer for, hvor mange campingpladser, der må etableres i kommunen og for, hvornår eksisterende campingpladser kan udvides. Byrådet finder det mere hensigtsmæssigt at kunne vurdere konkrete ønsker herom inden for rammerne af Kommuneplan 09's generelle retningslinjer for det åbne land.

Det beror samtidig på en konkret vurdering, hvor en ny campingplads må placeres, og hvor stor den må være. Udlæg af arealer til nye campingpladser bør normalt være så store, at pladsen kan rumme mindst 500 enheder.

Hørning Kommuneplan 2005 og Århus Amts Regionplan 2005 giver mulighed for at etablere en campingplads ved Veng. Det er ikke fastlagt, hvor campingpladsen skal ligge. Det vil først blive gjort ved en konkret ansøgning.

Indtil for få år siden fungerede en campingplads syd for Mossø på Hem Odde. Den er nu lukket, men Mossø fredningen har stadig en mulighed for campingplads på stedet. Opholdsarealer, primitive overnatningspladser og lignende friluftsanlæg er med til at give borgere og turister mulighed for gode oplevelser i det åbne land. Som hovedregel skal sådanne anlæg placeres i nær tilknytning til såvel større som lokale stisystemer og vandsystemer. Det er dog væsentligt, at anlæg også bliver etableret ved strande, skove, naturområder og andre steder af rekreativ værdi.

Kolonihaver

Kolonihaver skal først og fremmest være et supplement til etageboliger. Når kommunen skal planlægge hvor meget areal, der skal udlægges til kolonihaver, tages der udgangspunkt i Dansk Kolonihaveforbunds skøn, der siger ca. én kolonihave pr. 10 etageboliger. Skanderborg Kommune opfylder normen med 570 etageboligbebyggelser, herunder 2-familiehuse og 170 kolonihaver. Kolonihaverne kan udlægges inden for de mulige byvækstområder.

Kolonihaveområder skal fortrinsvis være offentligt ejede, og udlejning skal ske gennem kolonihaveforbundet eller tilsvarende selvejende institution. Alternativt må det gennem tinglysning sikres, at haverne tjener deres almennyttige formål om at være supplement til etageboliger.

I juni 2001 vedtog Folketinget Lov om kolonihaver. Loven medfører, at alle kolonihaveområder får status af såkaldte varige kolonihaveområder, dog med visse undtagelser. Disse områder vil i fremtiden kun kunne nedlægges, hvis væsentlige samfundsmæssige hensyn taler for det, og på betingelse af, at der bliver stillet nye kolonihaveområder til rådighed til erstatning for dem, der bliver nedlagt.

5.4 ANDRE FRITIDSINTERESSER

RETNINGSLINJE 5.7

Stk. 1

Særligt arealkrævende fritidsanlæg skal som hovedregel placeres uden for områder af særlig landskabelig, geologisk eller kulturhistorisk interesse og uden for naturområder og ikke på særlig værdifuld landbrugsjord.

Stk. 2

Placering og etablering af golfbaner og øvrige særligt arealkrævende fritidsanlæg skal endvidere ske under hensyntagen til grundvandsinteresser.

Stk. 3

Nye skydebaner og større motorsportsbaner kan normalt kun etableres, hvis det ud fra en kommuneplanmæssig vurdering skønnes ikke at medføre miljømæssige belastninger. Der udarbejdes kommuneplantillæg i fornødent omfang.

REDEGØRELSE

Særligt arealkrævende fritidsanlæg

Retningslinjen skal sikre, at større fritidsanlæg bliver placeret under hensyntagen til natur og andre interesser.

Ved planlægning af placeringen af forlystelsesparker, dyreparker, golfbaner og andre fritidsanlæg, der kræver meget plads, skal der bl.a. tages udgangspunkt i ikke at inddrage for meget landbrugsjord. Det gælder, hvad enten anlægget bliver placeret inden for et muligt byvækstområde eller i det åbne land.

Golfbaner

En golfbane behøver ikke nødvendigvis at ændre terrænet eller kræve en stor bebyggelse. Den vil derfor i en del tilfælde kunne blive passet ind i det åbne land, uden at den kommer til at påvirke landskabsbilledet negativt. Golfbaner bør dog placeres uden for fredede områder, beskyttede naturtyper og værdifuld landbrugsjord.

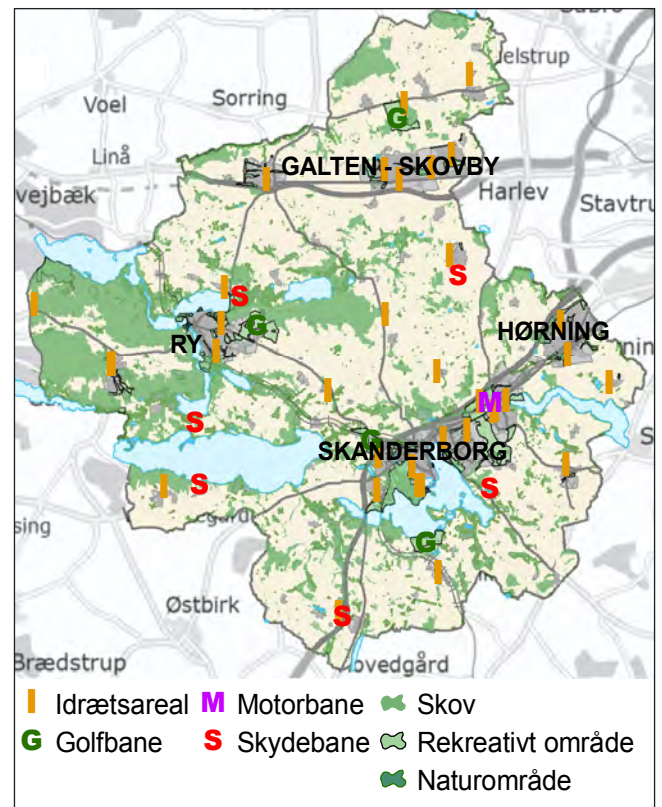
I Skanderborg Kommune ligger der én aktiv golfbane, ved Hylke syd for Skanderborg Sø. Tre andre baner er planlagt ved hhv. Kildebjerg i Ry, Wedelslund nord for Galten og syd for Ryvej ved Skanderborg.

Særligt støjende fritidsanlæg

Formålet med retningslinjen er at begrænse antallet af motorbaner og andre særligt støjende fritidsanlæg og samtidig sikre, at etablering af eventuelle nye anlæg medfører, at den samlede støjbelastning bliver mindre.

Det kan være en fordel at samle disse særligt støjende aktiviteter på ét sted for derved at undgå, at flere områder bliver belastet af støjgener. Når nye anlæg skal afløse eksisterende anlæg, kan de ofte med fordel blive etableret på arealer, hvor der i forvejen er et højt støjniveau, og hvor udviklingen på arealerne derfor er sket med kendskab til denne støjbelastning. Vedrørende støjgrænser henvises til retningslinje 8.1, stk 1, kapitel 8 vedrørende anden miljøbeskyttelse.

Hvis anlæggets størrelse, karakter og beliggenhed kræver det, eller hvis der på anden måde opstår behov for det, vil der blive udformet et tillæg til Kommuneplan 09 vedr. anlægget. Tillægget skal i nogle tilfælde være ledsaget af en Vurdering af Virkningerne på Miljøet (VVM-redegørelse).

Kort 5.06 Rekreative arealer

Rekreative arealer fremgår mere detaljeret af Kortbilag 4.

Motorbaner

En motorsportsbane er et anlæg til udøvelse af motorsport. De mest almindelige typer motorsport er speedway, motocross, gokart og knallert. For at sikre at der bliver taget hensyn til både naboer til disse baner, til miljøet og til de, som ønsker at køre på banerne, har Miljøstyrelsen udarbejdet en vejledning om støj fra motorsportsbaner.

Da motorsportsbaner støjer og kan medføre fysiske ændringer i omgivelserne, er det vigtigt at få afdækket, om der kan blive en konflikt med nuværende og allerede planlagte arealanvendelser. En etablering af motorsportsbaner skal derfor ske i et samspil mellem den fysiske planlægning og miljøadministrationen.

Retningslinjen gælder for større motorsportsbaner, d.v.s. typisk for baner hvor der er publikumsfaciliteter. Skanderborg Kommune har ingen større motorsportsbaner. Retningslinjen hindrer ikke, at der kan blive etableret mindre motorsportsbaner til f.eks. motocross og gokartkørsel.

En motorsportsbane skal godkendes efter Miljøbeskyttelsesloven, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- Kørslen foregår udendørs på en anlagt eller afmærket bane eller inden for et afgrænset areal
- Kørslen er organiseret, eksempelvis i en klub
- Kørslen foregår mindst 5 dage pr. år

Hvis alle betingelser ikke er opfyldt, kan banen reguleres med påbud efter Miljøbeskyttelsesloven. Beslægtede aktiviteter som f.eks. køreteknisk undervisning, køreprøver, prøvekørsel med visse køretøjer er ikke motorsport. De skal derfor vurderes efter de retningslinjer, der benyttes for eksternt støj fra virksomheder (Støjvejledningen).

For at sikre miljøet bedst muligt bør en ny motorsportsbane placeres, så den ikke påvirker miljøet væsentligt, og dermed ikke er VVM-pligtig. I forhold til motorsportsbaner handler det især om på forhånd at vurdere, i hvilket omfang banens størrelse og støjen derfra vil kunne påvirke rekreative, landskabelige, kultur- og naturværdier.

Det kan i nogle tilfælde være en fordel at placere motorsportsbaner sammen med andre støjende anlæg i områder, der kan tåle en høj samlet støjpåvirkning. Det kan f.eks. være støjende trafik anlæg eller skydebaner og andre anlæg til støjende fritidsaktiviteter. Dette kan dog betyde, at Skanderborg Kommune kan stille krav om, at de enkelte anlæg kun må blive brugt inden for et bestemt tidsrum af hensyn til naboer i de omkringliggende områder.

Desuden vil der i forbindelse med behandlingen af ansøgninger kunne stilles forskellige krav til støjdæmpning for at sikre, at tilstødende arealer ikke bliver støjbelastede. Det kan f.eks. være et krav om, at der skal etableres et beplantningsbælte, en støjvold, mur og lignende, samt et krav om at denne støjdæmpning skal være etableret, inden banen kan etableres.

Skydebaner

Der ligger flere skydebaner i Skanderborg Kommune fordelt på flugtskydebaner, riffel- og pistolbaner. Der vil fremover være flere, der vil ønske at benytte disse skydebaner, da nye krav til jægere betyder, at de skal aflægge hyppigere prøver for at beholde deres jagttegn. Presset på kommunens eksisterende skydebaner er stort, og flere af dem har ikke kapacitet til flere medlemmer eller skydedage.

Da skydebanerne støjer og ofte er store, skal de ligge på særligt udvalgte steder. Skydebaner er reguleret efter Miljøbeskyttelsesloven, og inden en skydebane kan blive etableret, kræves der en miljøgodkendelse samt en støjkortlægning fra ansøgeren. Miljøstyrelsen har lavet vejledning på området.

Retningslinjen gælder både for målskydebaner og flugtskydebaner. Når den samlede miljømæssige belastning af området omkring en flugtskydebane skal vurderes, må der, ud over støjhensyn, også tages hensyn til den forurening af nedslagsområdet, der kan komme, når der bliver skudt efter lerdue.

6. TRAFIKANLÆG

TRAFIKANLÆG

Skanderborg Kommune ligger godt i forhold til den overordnede infrastruktur. Således går både den østjyske motorvej E45 og Silkeborg-motorvejen samt jernbaneforbindelsen til den øvrige del af landet gennem kommunen. Også i forhold til Karup, Billund og Århus Lufthavn er afstanden relativt kort. Ligeledes kan Århus Havn samt transportcentret i Taulov nås på relativt kort tid.

Selv om Skanderborg Kommune er begunstiget af sin beliggenhed med gode forbindelser til omverdenen, er det afgørende for Skanderborg Kommunes fortsatte vækst, at såvel den overordnede som den interne infrastruktur løbende bliver udbygget og opgraderet. Skanderborg Kommune står over for store trafikale udfordringer ligesom en lang række andre kommuner. Disse trafikale udfordringer er bl.a. forårsaget af en kraftig vækst i befolknings- og erhvervsudviklingen i Østjylland og væksten i pendling mellem Skanderborg Kommune og nabokommunerne. En god og velfungerende infrastruktur er vigtig i forhold til borgerne og erhvervslivet og kan være den afgørende faktor for valg af bosætningskommune og for placering af virksomheder.

Skanderborg Kommune har valgt at øge sin indsats over for den stigende trafik i årene fremover. Dette vil blandt andet fremgå af afsnit i andre kapitler (især kap. 2), hvor der bliver redegjort for de tiltag, der som minimum skal gennemføres over en årrække for at imødegå de øgede trafikale udfordringer. Denne udbygning af veje, stier og lignende vil blive foretaget med hensyntagen til regeringens Handlingsplan for bæredygtig transport – bedre infrastruktur fra 2008.

FREMKOMMELIGHED OG TRAFIKSIKKERHED

De senere år er trafikken vokset kraftigt på motorvej E45 mellem Århus og Trekantområdet. Det betyder, at der ofte dannes køer og kun kan køres med nedsat hastighed. Ved at udvide E45 og etablere nær- og letbaner forventes disse problemer at blive løst.

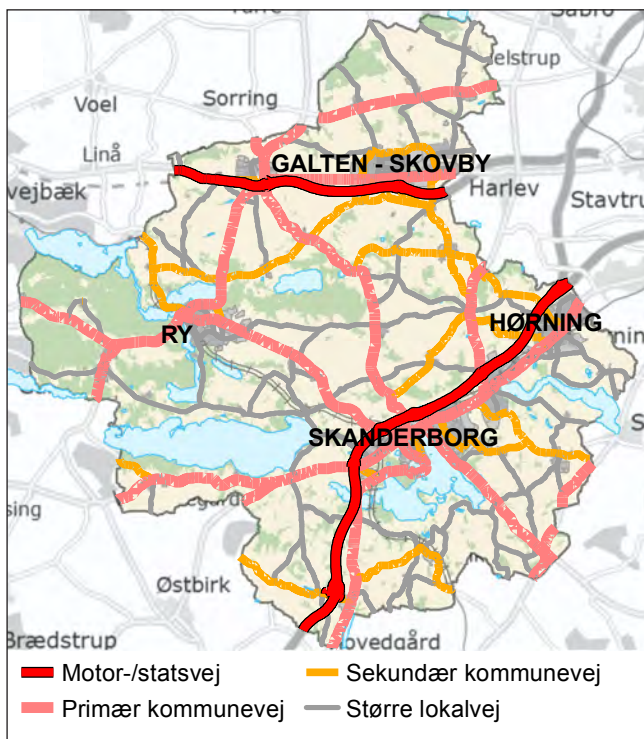
En trafikplan skal udarbejdes i løbet af 2009 og bindes op på Kommuneplan 09. Den vil ud over at indeholde de over-

ordnede mål beskrive de nuværende trafikforhold, og indeholde en perspektivdel samt en handlingsplan. Som et del-element udarbejdes en trafiksikkerhedsplan.

BYRÅDETS LANGSIGTEDE MÅL

- Den trafikale infrastruktur skal give borgere og erhvervsliv gode forbindelser til mål i og uden for Skanderborg Kommune.
- Den trafikale infrastruktur skal sikre hurtige og effektive forbindelser mellem kommunens fire største byer og udbygges i takt med, at byerne vokser.
- Problemer med køer og nedsat hastighed på motorvejen skal afhjælpes ved, at jernbanen får tidssvarende standard, og at der bliver etableret en nærbane med stop i Stilling/Anebjerg og Skanderborg.
- Den erhvervs-mæssige udbygning sikres til fremtidige modulvogntog.
- Trafiksikkerheden skal øges på især skoleveje og for cyklister og fodgængere i midtbyerne.
- Den kollektive trafik skal være et godt alternativ til privatbilismen. Den kollektive trafik skal være med til at mindske trafikken i kommunen.
- Udvikling af et sammenhængende letbanenet i det østjyske område, som sikrer et effektivt og bæredygtigt transportsystem.
- Infrastrukturanlæg i det åbne land skal placeres og udformes, så der bliver taget vidtgående hensyn til miljøet, naturen og landskabet.
- Stier skal sikre nem adgang fra boliger til skole, fritidsanlæg, natur, kollektiv transport og erhverv.
- Der skal ved anlæg af nye vejforbindelser og ændring af eksisterende sikres nødvendig trafikal fredeliggørelse af miljøfølsomme områder, primært i tættere bebyggede områder.

Kort 6.00 Overordnet vejnet i Skanderborg Kommune

Motorvejsstrækningerne E45 og Silkeborgmotorvejen er rygraden i det overordnede vejnet i Skanderborg Kommune. De primære kommuneveje forbinder de store bysamfund med hinanden og med motorvejtstilslutningerne. De sekundære kommuneveje og de større lokalveje forbinder de mindre bysamfund med hinanden, med de store byer og med det overordnede vejnet.

INDEN FOR PLANPERIODEN VIL DER BLIVE ARBEJDET FOR:

- at antallet af dræbte og alvorligt tilskadede omkomne i trafikken bliver bragt ned med 40 procent til udgangen af 2012 baseret på gennemsnitstal fra 2004-2006 (Færdsels-sikkerhedskommissionens handlingsplan).

- at trafikikkerhed i landsbyerne bliver prioriteret højt, og trafikforbedringer bliver udformet i samarbejde med beboerne.
- at vejprojekter, der har særlig betydning for Kommuneplan 09's mål, kan blive realiseret.
- at der ved nyanlæg og ændringer i eksisterende vej- og stianlæg tages hensyn til æstetik samt minimering af trafikskabte miljøgener, herunder støj.
- at fremkommelighed og mobilitet for alle trafikanter forbedres.

6.1 VEJE OG STIER

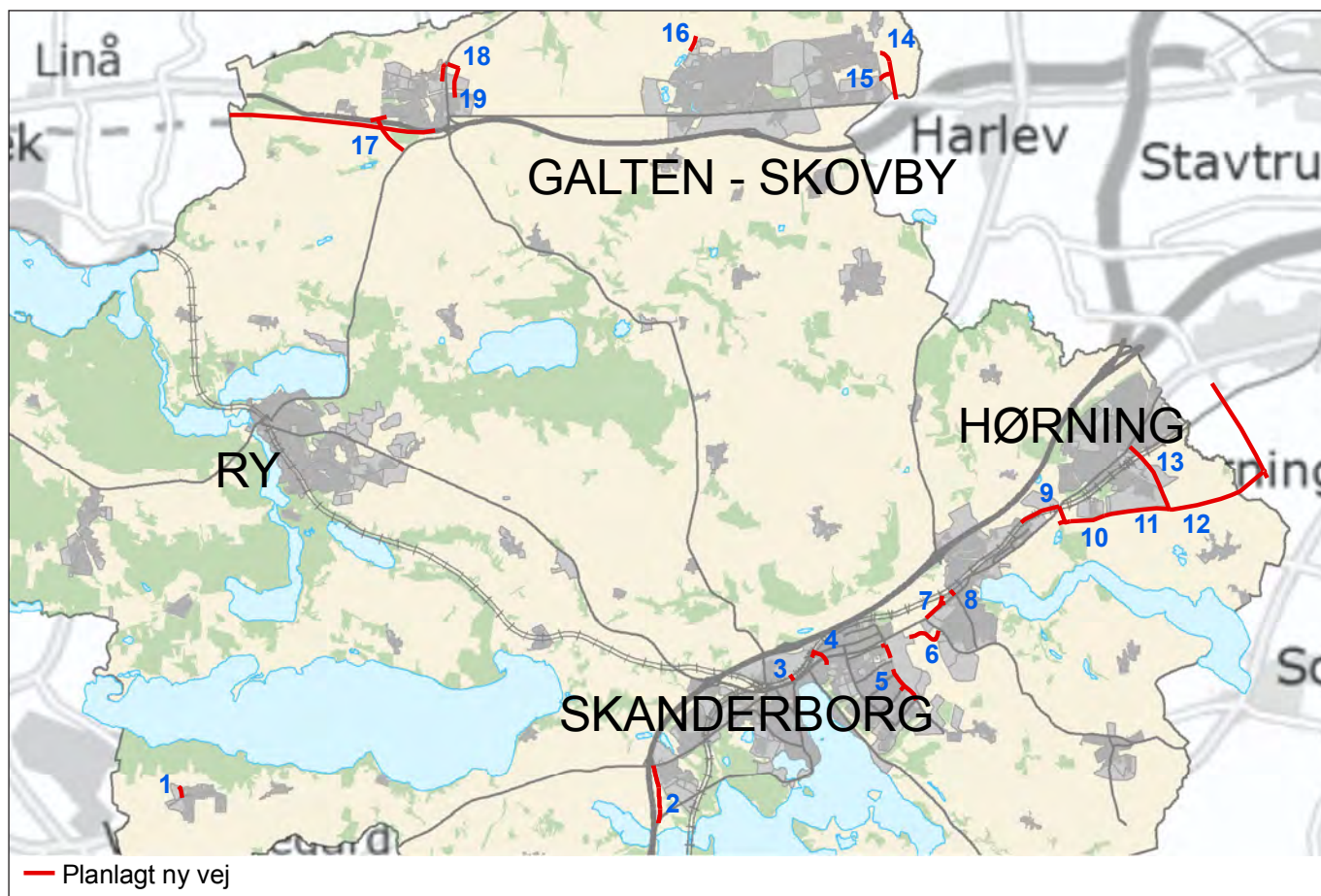
RETNINGSLINJE 6.1

Stk. 1
Kommuneplan 09 skal sikre arealer til anlæg af de viste nye veje, forlægninger og større udvidelser, jf. Kort 6.01.

REDEGØRELSE

Formålet med retningslinjen er at reservere de nødvendige arealer til en udbygning af det overordnede vejnet. I Kommuneplan 09 er kun beskrevet de overordnede veje og de principielle forløb, større udvidelser og forlægninger. I forbindelse med den videre vejplanlægning skal der forhandles med de involverede parter om den detaljerede linjeføring.

Det må forventes, at nogle af de eksisterende veje skal forbedres. Kommuneplan 09 giver derfor mulighed for at foretage mindre udvidelser og reguleringer på samtlige eksisterende, overordnede veje.

Kort 6.01 Nye veje

Nye vejanlæg

1. Voerladegård, flytning af Klostermøllevvej	10. Hørning, Herredsvej vestlige del
2. Vrold, parallelvej ved Horsensvej	11. Hørning, Herredsvej midterste del
3. Skanderborg, sti / elevator fra Skanderborg Bakker til Nørregade	12. Hørning, Herredsvej østlige del (til Beder-Beringvej)
4. Skanderborg, Dronning Sofies Alle – tilslutning til Ladegårdsbakken	13. Hørning, Blegindvej inkl. underføring og signalregulering
5. Højvangen, Frueringvej med vejtilslutninger	14. Skovby øst, vejtilslutning
6. Højvangen, Skolestiens forlængelse til Stilling-Gram	15. Skovby øst, Ursusvejs forlængelse
7. Skanderborg-Stilling, Stilling Landevejs udvidelse og indføring i Randersvej	16. Galten, Søringens forlængelse
8. Stilling, adgang til butiksområde	17. Låsby, motorvej og vejtilslutninger syd
9. Stilling, forlængelse af Niels Bohrs Vej	18. Låsby, Mosegårdsvejs forlængelse
	19. Låsby, Scandiavejs forlængelse

Kommuneplan 09 har reserveret arealer til følgende veje

- veje, kommunen har til hensigt at anlægge inden for Kommuneplan 09's planperiode.
- veje, kommunen har til hensigt at anlægge uden for planperioden, men inden for 20 år.
- veje, der ud fra særlige begrundelser bør reserveres areal til, selvom de først vil blive etableret om mere end 20 år.
- veje, for hvilke der allerede på nuværende tidspunkt er tinglyst byggelinjepålæg i henhold til Lov om offentlige veje. Der kan være overlappning i forhold til de øvrige punkter.

Tidspunktet for anlægsarbejdernes gennemførelse fastlægges af byrådet i forbindelse med den årlige budgetlægning.

STIER

RETNINGSLINJE 6.2

- Stk. 1
Det kommunale stinet skal være sammenhængende.
- Stk. 2
Stinettet udbygges i takt med udbygning af nye boligområder.
- Stk. 3
Fritids- og cykelturismen skal styrkes (regionale cykelruter).

REDEGØRELSE

Formålet med retningslinjen er at sikre adskillelse af lette trafikanter (gående og cyklister) fra de øvrige trafikanter samt tilskynde flere til at gå og cykle. Skanderborg Kommune har fremadrettet fokus på at skabe interne stisystemer, der hænger sammen med det øvrige stinet.

Stinettet

Der findes allerede en del stier i Skanderborg Kommune. Enten stier langs veje eller stier i eget tracé.

Vandreruter

De regionale vandreruter udgør i dag et sammenhængende net af både ikke afmærkede ruter og afmærkede ruter. Ruterne følger dels selvstændige stier, dels eksisterende stier og dels svagt befærdede mark- og skovveje. Dette net af vandreruter skal sikre, at borgerne nemt kan komme ud til det åbne land og samtidig medvirke til at sikre, at færdsel og ophold sker i robuste naturområder, f.eks. større skove

og lignende. Det tilstræbes, at ruterne ligger i naturskønne områder, og at de går fra byerne ud til større naturområder.

Cykelruter

De regionale cykelruter udgør i dag et sammenhængende net af skilte cykelruter, fortrinsvis på kommuneveje med lidt trafik. Ruterne danner forbindelser mellem de større byer og naturområder, til færgehavnene og de større byer i nabokommunerne. Ruterne er lagt, så de giver mulighed for at få flest mulige oplevelser undervejs i naturen og landskabet.

Fremtidig planlægning

Stier ønskes på sigt koblet sammen, så vi får et fuldstændigt sammenhængende stinet. Vandreruterne skal som udgangspunkt indrettes for færdsel til fods og i nogle tilfælde på cykel. Hvis det er muligt, søges stierne indrettet sådan, at de også kan anvendes som ridesti, med barnevogn eller i kørestol.

Det regionale net af vandreruter er ved at blive etableret. Som det fremgår af Kortbilag 4 er flere regionale forbindelser etableret og afmærket med skilte. På andre ruter er der endnu ikke skilte, men det forventes at ske flere steder, og at der etableres flere ruter inden for et kort tidsrum. Denne udbygning skal blive til et egentligt sammenhængende stinet.

Ligesom for de regionale vandreruter bør der skabes gode og logiske forbindelser mellem lokale cykelstier og det regionale net af cykelruter, hvor det er muligt.

TRAFIKSIKKERHED

RETNINGSLINJE 6.3

Stk. 1

En trafik sikker infrastruktur omfatter hele vejnettet. Det skal indrettes, så alle kan komme sikkert og trygt frem.

Stk. 2

Trafik sikkerheden forbedres, således at der sker en reduktion af antallet af dræbte og tilskadekomne jf. Færdselssikkerhedskommissionens handlingsplan »Mod nye mål 2001-2012«

REDEGØRELSE

Formålet med retningslinjen er at sikre, at alle kommer sikkert og trygt frem, uanset hvilken transport man har valgt. Mange ulykker sker på vore kommuneveje, og derfor har vi et ansvar for at gøre alt, hvad vi kan, for at få færre trafikulykker.

Fremtidig planlægning

Skanderborg Kommune vil have fokus på at skabe forbedringer i trafikken. Denne indsats vil blandt andet ske på baggrund af den undersøgelse om skoleelevers og borgeres utryghed i trafikken, der blev gennemført i 1. halvår af 2008, og på baggrund af de forslag, der kom ind på www.ideoffensiv.dk. Trafik sikkerhed i landsbyerne vil have særlig fokus på samarbejde med borgerne i de enkelte landsbyer.

Der er et behov for anlæg af stier i såvel byer som i det åbne land samt udvidelse af det rekreative stinet, der giver adgang til kommunens mange naturområder. Målet er et sammenhængende stinet, hvis primære formål er at give sikre forbindelser for de bløde trafikanter, bl.a. for de skole-søgende børn.

TILGÆNGELIGHED FOR ALLE

RETNINGSLINJE 6.4

Stk. 1

Tilgængelighed for alle indgår som et element i den overordnede trafikplanlægning, herunder udformning af trafik anlæg og trafiksystemer.

REDEGØRELSE

Alle skal have mulighed for at færdes i kommunen. Derfor er blandt andet handicappedes muligheder for tilgængelighed et selvstændigt tema i politikken om infrastruktur. Tilgængelighed kan også være et problem for andre grupper, for eksempel for folk med barnevogne eller for personer med midlertidige funktionsnedsættelser. Når der bliver placeret og udformet anlæg, skal det derfor overvejes, hvordan der bedst sikres god adgang til disse.

Fremtidig planlægning

Skanderborg Kommune vil have fokus på øget tilgængelighed i planlægning og anlæg af veje, stier og øvrige forhold. Det kan for eksempel være ved at undgå niveauspring, ved at etablere særlige rampeanlæg, anvende særlige belægninger m.m. Derudover skal der sikres et tilstrækkeligt antal parkeringspladser til »handicapbiler«. Visse stier i fredninger og mange vandreruter er fodtrampede stier, som ikke vil kunne forventes ændret, så de er egnede til eksempelvis kørestolsbrugere.

Skanderborg Kommune agter at udarbejde et kort, der viser stier og lignende, som er egnede for handicappede og andre grupper med funktionsnedsættelser.

6.2 KOLLEKTIV TRAFIK

Også i de kommende år forventes stigninger i privatbilismen på landsplan og dermed også i Østjylland. Som konsekvens heraf vil kommunen prøve at påvirke en forøgelse af den kollektive trafik, hvilket er i god overensstemmelse med Region Midtjyllands politik for de regionale ruter.

Skanderborg er et knudepunkt for kommunens kollektive trafik og for togtrafikken i Østjylland. De gode muligheder for at koble kollektiv trafik, sammen med motorvejs- og landevejstrafik skal derfor udnyttes og udvikles, så borgerne og erhvervslivet i Skanderborg Kommune får bedst mulig adgang til at bruge den nationale og regionale kollektive trafik.

Den overordnede infrastruktur skal fortsat give borgerne og erhvervslivet gode bus- og togforbindelser til mål uden for Skanderborg Kommune. På samme måde skal det være nemt for flest muligt at komme til og fra kommunens arbejdspladser, butikker, kulturelle arrangementer m.v. Det er derfor vigtigt, at kapacitetsproblemerne på motorvejen bliver løst, at jernbanen har en tidssvarende standard, og at der bliver etableret en letbane/nærbane. Derudover er det vigtigt med busforbindelser fra Skanderborg til de tre øvrige områdecentre i kommunen.

Samtidig skal der opretholdes en god lokal kollektiv trafik til kommunens lokalcentre og mindre bysamfund. Der skal løbende foretages vurderinger af den lokale buskørsel og mulighederne for forbedringer.

REGIONAL KOLLEKTIV TRAFIK

Region Midtjylland arbejder for, at det regionale net af busruter fremover bliver tilrettelagt ud fra følgende overordnede principper.

- det regionale net af ruter skal dannes ved at forbinde hovedbyer i hver sin kommune med hinanden gennem et net af X busser.
- i det omfang disse X busser ikke tilgodeser alle behov for f.eks. uddannelsessøgende til ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, kan X busserne blive suppleret med fortrinsvis parallelle regionale ruter, der også stopper i mindre byer på ruten. Disse ruter kan også fungere som »føderuter« og transportere passagerer til X busruter og tog.

LOKAL KOLLEKTIV TRAFIK

Med udgangspunkt i den regionale trafikplanlægning opbygges en lokal kollektiv trafik, der medvirker til at binde Skanderborg Kommune bedre sammen trafikalt og samtidig medvirker til at skabe sammenhængskraft i den nye kommune. Udgangspunktet er, at den kollektive trafik bliver et reelt alternativ til bilen for flest mulige borgere, og at planlægningen sker ud fra principperne om, at passagerer kan komme hurtigt frem på hyppige afgange.

Indsatsen skal især være et alternativ til kørsel mellem bolig og arbejde samt skolekørsel og kørsel for de befolkningsgrupper, der ikke råder over andre transportmidler. Dog sættes der først og fremmest på uddannelsessøgende og pendlere.

Den kollektive trafik skal gøre det lettere og hurtigere for borgerne at bevæge sig rundt i kommunen, idet det sikres, at der kan køres direkte mellem de fire hovedbyer.

Der skal endvidere skabes gode forbindelser til det kommende Campus Højvangen og til de nye idrætsfaciliteter ved Fælleden.

Det eksisterende net af bybusser i Skanderborg bliver analyseret for at afklare, om ruterne kan omlægges, idet der søges bedre sammenhæng med de regionale busruter.

FREMTIDIG PLANLÆGNING

Fremtidige ændringer i trafikken i Århus midtby med færre centrale parkeringspladser, parkeringsrestriktioner og lignende kan også betyde, at flere af kommunens pendlere i fremtiden vil benytte den kollektive trafik til og fra arbejde. Herudover er det muligt, at pendlere fra syd tillige vil omstige til f.eks. tog i Skanderborg.

Der bør arbejdes for, at den dobbeltsporede jernbanestrækning mellem Skanderborg og Århus bliver udvidet til en tresporet strækning, og at den enkeltsporede strækning mellem Skanderborg, Ry og Silkeborg bliver udbygget til en dobbeltsporet strækning. I den udstrækning der eventuelt indsættes gennemgående hurtigtog mellem Århus, Skanderborg, Silkeborg og Herning forudsættes det, at der også bliver standset i Ry.

Endvidere vil der blive arbejdet for, at Stilling Station bliver genåbnet for passagerer til eksisterende togforbindelser, hvilket vil være et attraktivt alternativ til de nuværende regionale busruter. Skanderborg Kommune deltager i arbejdet med at planlægge, hvordan der kan etableres en let- og nærbane mellem Århus og Skanderborg, samt hvordan der kan etableres stationer i Stilling og Skanderborg.

Der vil blive arbejdet for at etablere en forlængelse af letbanen mellem den skitserede, forventede linjeføring i Århus Midtby og frem til Galten-Skovby, så der på sigt kan blive skabt forbindelse mod vest til Silkeborg.

En forbedring af Skanderborg Station er særdeles vigtig i forhold til at styrke den kollektive trafik i Skanderborg Kommune. Kommunen har i 2001 sammen med blandt andet Århus Amt og DSB udarbejdet en helhedsplan for Skanderborg Station. Målet med planen er blandt andet at forbedre parkeringsforholdene ved etablering af større Parkér- og Rejsanlæg, da parkeringspladserne for langtidsparkering i dag bliver udnyttet fuldt ud. Stationens beliggenhed med den korte afstand til motorvejen gør den yderligere attraktiv, da mange pendlere fra den sydlige del af Århus kører til Skanderborg for at omstige til kollektiv trafik. Herudover har planen til formål at forbedre adgangene til og fra stationen. Hovedlinjerne i helhedsplanen ønskes fortsat gennemført.

7. TEKNISKE ANLÆG

TEKNISKE ANLÆG

Samfundet har behov for en stabil energiforsyning, telekommunikation og mulighed for at bortskaffe affald. De tekniske anlæg er derfor nødvendige, for at samfundet kan udvikle sig. Kommuneplan 09 skal sikre, at disse kan blive etableret, så der samtidig bliver taget hensyn til naturen, landskab m.v.

7.1 STRÆKNINGSANLÆG

RETNINGSLINJE 7.1

Stk. 1

Tekniske strækningsanlæg skal placeres således, at rådighedsindskrænkninger i omgivelserne og påvirkninger i øvrigt af det omgivende miljø begrænses mest muligt.

REDEGØRELSE

Formålet med retningslinjen er at sikre, at der bliver taget hensyn til natur, landskab, naboer og lignende, når der skal placeres et teknisk anlæg.

Eksisterende naturgasledninger, kraftvarmeledninger og højspændingsledninger fremgår af Kortbilag 1.

Retningslinjen gælder for anlæg, der ikke kun har betydning for borgere og virksomheder i Skanderborg Kommune, hvilket er anlæg, der typisk løber igennem flere kommuner. Dette er højspændingsledninger, veje, jernbaner, naturgasledninger, spildevandsledninger, fjernvarmeledninger, olieforsyningsledninger m.m.

Selvom disse anlæg kun optager et begrænset areal, kan de påvirke omgivelserne i stor afstand. Der vil derfor blive reserveret større arealer omkring anlæggene, idet der omkring strækningsanlæggene bliver tinglyst deklARATIONER om bl.a. byggeplaner, sikkerhedszoner m.v.

Der er i Kommuneplan 09 ingen nye udlæg af areal til naturgasledninger, kraftvarmeledninger og højspændingsledninger. De eksisterende ledninger fremgår af Kortbilag 1. For så vidt angår veje, se Kapitel 6 om trafikplanlægning.

Når der bliver etableret anlæg med en højde på over 100 m, skal det anmeldes efter Lufthavsloven. Der er i samme lov krav til afstanden til militære anlæg og til lufthavne.

7.2 VINDMØLLER

RETNINGSLINJE 7.2

Stk. 1

Der kan kun opstilles vindmøller inden for udlagte vindmølleområder.

REDEGØRELSE

Klimatruslen og usikkerhed om den fremtidige forsynings-sikkerhed har tydeliggjort, at vindmøller er nødvendige for Danmarks fremtidige energiforsyning. Regeringens langsigtede energiudspil og vision er derfor, at 30% af energiforbruget i 2020 skal stamme fra vedvarende energi. Som et skridt på vejen dertil indgik Regeringen i 2008 en energiaftale med Kommunernes Landsforening om, at der skal findes arealreservationer til opstilling af nye landvindmøller med en samlet kapacitet på 75 MW for hvert af årene 2010 og 2011.

Det er kommunerne, der skal planlægge for opstilling af vindmøller med en totalhøjde på op til 150 m. Miljøministeriet planlægger for opstilling af vindmøller med en totalhøjde over 150 m og for vindmøller på havet.

Skanderborg Kommune ønsker at medvirke til at mindske klimatruslen og øge forsynings-sikkerhed for energi i det omfang, det er muligt. Skanderborg Kommune vil derfor i 2010 undersøge mulighederne for at finde egnede placeringer til opstilling af vindmøller.

Opstilling af nye, mere effektive, og højere vindmøller vil give møllerne en mere dominerende rolle i landskabet end set hidtil, og de medfører en langvarig ændring af landskabsbilledet. Skanderborg Kommune vil derfor gennem planlægningen sikre, at der er taget hensyn til naboer, natur, landskab m.v., når der placeres vindmøller, og at de pla-

ceres godt i forhold til vindforholdene. Planlægningen skal også sikre, at potentielle vindmølleområder udnyttes optimalt, og at der sikres æstetisk sammenhæng mellem eksisterende grupper/enkeltstående vindmøller og nye grupper af vindmøller.

Af Miljøministeriets Vindmøllecirkulære og vejledning her til fremgår en række nærmere regler for planlægningen for vindmøller. Der forventes at blive vedtaget et nyt cirkulære og ny vejledning i løbet af 2009, idet et udkast hertil har været i høring hen over sommeren 2008. Desuden har staten i november 2008 oprettet et vindmøllesekretariat, som i en 2-årig periode stiller viden og værktøjer om vindmølleplanlægning til rådighed for kommunerne.

I Miljøministeriets vindmøllecirkulære er det fastsat, at vindmøller kun må blive sat op inden for planlagte områder. Det betyder, at indtil kommunen har fundet nye egnede placering muligheder for vindmøller eller vurderet, at eksisterende vindmølleområder kan bruges til større vindmøller, kan der ikke blive opstillet en eller flere vindmøller på et nyt sted, og en gammel mølle kan ikke blive skiftet ud med en ny og evt. større på samme sted. Vindmøller inden for lokalplanlagte vindmølleområder kan dog blive udskiftet i overensstemmelse med lokalplanens bestemmelser.

Når Skanderborg Kommune i forbindelse med Kommuneplan 09 ikke har undersøgt mulighederne for egnede placeringer til vindmøller, er det fordi det vurderes hensigtsmæssigt at udarbejde en temaplan. Der kan så planlægges efter nyt cirkulære, vejledning, med brug af Vindmøllesekretariatet samt gives bedre muligheder for at inddrage lokale aktører (f.eks. borgere, vindmølleejere, lodsejere, Danmarks Naturfredningsforening) i processen. Det er vigtigt, at lokale aktører bidrager til planlægningen med input til drøftelse af, hvordan vedvarende energi og vindkraft bedst kan forenes med hensyn til natur, landskab og naboer.

Kort 7.01 Vindmøller og forsyningsanlæg

Udlagte vindmølleområder fremgår mere detaljeret af Kortbilag 1.

Vurdering af virkning på miljøet (VVM)

Der skal altid udarbejdes VVM-redegørelse for vindmøller, der er højere end 80 m og for grupper med flere end 3 vindmøller. Dette skal ske ifølge Bekendtgørelse nr. 1335 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af Lov om planlægning, bilag 1. De vindmøller, der er højere end 100 m, skal anmeldes efter Lufthavsloven. Der er i samme lov afstandskrav til militære anlæg og lufthavne.

Fremtidig planlægning

Kommunen vil i den kommende planperiode udarbejde et kommuneplantillæg i form af en temaplan for opstilling af vindmøller.

Husstandsvindmøller

Der kan blive opstillet husstandsvindmøller uden for planlagte vindmølleområder. Kommunen kan give en såkaldt landzonetilladelse til opstilling af en husstandsvindmølle med en totalhøjde på op til 25 m i umiddelbar tilknytning til bebyggelsen på en fritliggende ejendom. Dette kan ske, hvis det ud fra en konkret vurdering er foreneligt med hensynet til landskab, natur, kulturhistoriske interesser m.m. Da en husstandsvindmølle fylder forholdsvis meget i landskabet i forhold til den energimæssige effekt, vil kommunen tage vide hensyn til interesserne i det åbne land i forbindelse med behandling af ansøgninger om opstilling af husstandsvindmøller.

7.3 ANTENNEMASTER

RETNINGSLINJE 7.3

Stk. 1

Antallet af antennemaster til radio-, telefon- og fjernsynstransmission m.v. og deres påvirkning af landskabet skal begrænses mest muligt.

REDEGØRELSE

I de seneste år har der været et øget behov for at opstille antennemaster til forskellige formål. Retningslinjen skal beskytte landskabet mod, at der opstilles flere master end nødvendigt for at opnå optimal radiokommunikation.

Retningslinjen gælder ikke for mindre antenner, som kan opstilles uden landzonetilladelse, jf. Planlovens § 36, stk. 1, nr. 8.

Skanderborg Kommune har som landzonemyndighed og byggemyndighed mulighed for at sikre, at der ikke bliver opstillet flere antennemaster end nødvendigt for at opnå optimal radiokommunikation. Dette er muligt gennem bekendtgørelse af lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v., som har til formål at begrænse det samlede antal antennemaster og deres påvirkning af omgivelserne mest muligt.

Det er samtidig vigtigt for varetagelsen af de landskabelige interesser at udnytte mastelovens muligheder.

Bliver der opstillet antennemaster, der er over 100 m høje, skal disse anmeldes efter Lufthavsloven. I samme lov er der krav til afstanden fra masten til militære anlæg og luft-havne.

7.4 RENSEANLÆG

RETNINGSLINJE 7.4

Stk. 1

Ved placering af renseanlæg og ved udlæg af arealer til boligformål samt ved ændring af arealanvendelse skal der normalt sikres en sådan afstand mellem renseanlæg og beboelse, at der ikke opstår lugt-, støj eller andre forureningsgener. Som udgangspunkt for vurderingen anvendes en afstand på 100 m mellem renseanlæg og forureningsfølsom bebyggelse m.v.

REDEGØRELSE

Retningslinjen skal forebygge miljøkonflikter mellem renseanlæg og boliger, institutioner, rekreative arealer og anden forureningsfølsomme anvendelse. Retningslinjen gælder for såvel planlægning og etablering af nye renseanlæg som for planlægning og etablering af bebyggelse af nye boliger, institutioner og lignende i nærheden af et eksisterende renseanlæg.

Eksisterende renseanlæg fremgår af Kort 7.02 og Kortbilag 1.

Det kan ikke siges, hvilken afstand der generelt skal være mellem et renseanlæg og forureningsfølsom anvendelse. Afstanden afhænger af renseanlæggets størrelse, type og lignende forhold.

Miljøstyrelsen har tidligere meldt ud, at der som vejledende krav til afstanden fra et renseanlæg til bebyggelse skal være 100 m. Denne afstand skulle under normale forhold kunne forhindre lugtgener.

7.5 DEPONERINGSANLÆG

RETNINGSLINJE 7.5

Stk. 1

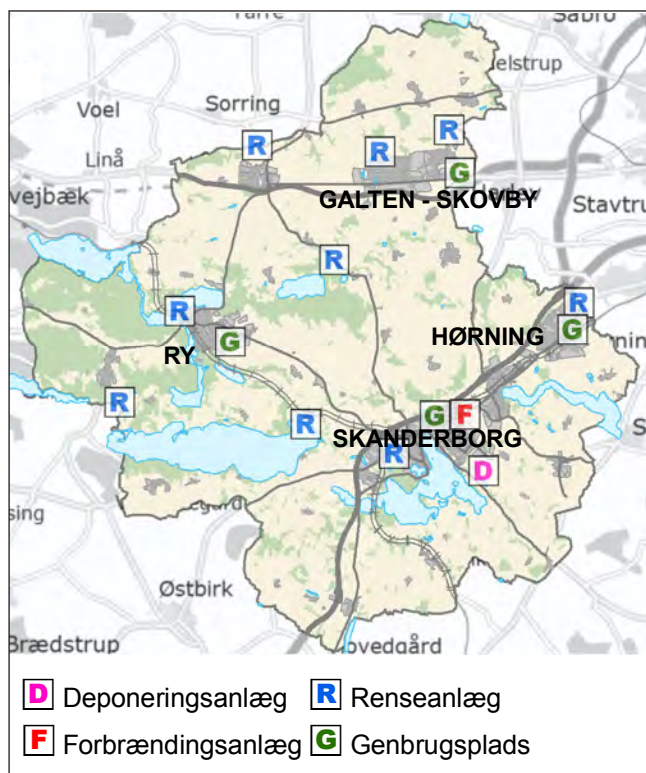
Deponeringsanlæg skal indrettes som kontrollerede anlæg. Anlæggene skal placeres på steder, hvor der ikke er risiko for forurening af søer, vandløb, kystvande eller grundvand og under hensyntagen til gældende drikkevandsinteresser. Deponeringsanlæg skal som hovedregel placeres i områder med begrænsede drikkevandsinteresser.

Stk. 2

Affaldsindustri, der etableres i forbindelse med deponeringsanlæg for at sikre optimal sortering, behandling og genanvendelse skal etableres under hensyntagen til de regler, der i øvrigt gælder for anlægstypen og for deponeringsanlæg.

REDEGØRELSE

Deponeringsanlæg gør det muligt at komme af med affald, der ikke kan blive brugt på anden måde. Dette er først og fremmest affald fra virksomheder, forurenede jord, restprodukter fra kraftværks- og affaldsforbrændinger og materialer, der kommer fra oprensning af havnebassiner.

Kort 7.02 Tekniske anlæg – Affald

Eksisterende deponeringsanlæg fremgår mere detaljeret af Kortbilag 1.

Formålet med retningslinjen er at sikre, at nye deponeringsanlæg bliver placeret og udformet på en måde, der er miljømæssigt forsvarlig i forhold til grundvand, søer og vandløb. Skanderborg Kommune råder over ét deponeringsanlæg (Affaldscenter Skårup). Fristen for nedlukning af anlæg der ikke ligger ved kysten er sat til 2020 med frist for yderligere dispensation. Renosyd I/S forventer, at der i Affaldscenter Skårup er deponeringskapacitet til de næste 50 år.

Det vil efter al sandsynlighed ikke være muligt at etablere nye deponeringsanlæg i Skanderborg Kommune, da det forventes at blive et krav, at deponeringsanlæg fremover skal placeres tæt ved kysten.

Når der skal etableres et deponeringsanlæg, skal der udarbejdes en VVM-redegørelse, der analyserer anlæggets påvirkning af miljøet. Denne skal udarbejdes ifølge Bekendtgørelse nr. 1335 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af Lov om planlægning.

7.6 FORBRÆNDINGSANLÆG

RETNINGSLINJE 7.6

Stk. 1

Ved placering af forbrændingsanlæg skal der tages videst muligt hensyn til muligheden for at udnytte overskudsvarmen til fjernvarmeproduktion og evt. elektricitetsproduktion.

Stk. 2

Anlæggets miljøpåvirkninger skal begrænses mest muligt.

Stk. 3

For forbrændingsanlæg skal der fastlægges konsekvensområder for støj- og luftforureningsgener. Inden for konsekvensområdet må der ikke placeres nye forureningsfølsomme aktiviteter.

REDEGØRELSE

Retningslinjen skal sikre, at der bliver taget hensyn til miljøet, når der bliver placeret et forbrændingsanlæg. Samtidig skal retningslinjen sikre, at der gives gode muligheder for, at overskudsvarmen fra forbrændingsanlægget bliver udnyttet.

Eksisterende forbrændingsanlæg fremgår af Kortbilag 1.

Kommunen råder over ét forbrændingsanlæg til affald, som har behov for en mindre udvidelse.

Der er en planlægning i gang for at afsætte en del af overskudsvarmen fra anlægget til Århus. På den måde kan den kapacitet, anlægget har til forbrænding, blive udnyttet bedre, og det kan undgås, at affald skal deponeres i en periode, indtil det kan blive brændt. Denne planlægning forventes at blive gennemført inden vedtagelsen af Kommuneplan 09.

Når der skal etableres et forbrændingsanlæg, skal der udarbejdes en VVM-redegørelse, der analyserer anlæggets påvirkning af miljøet. Denne skal udarbejdes ifølge Bekendtgørelse nr. 1335 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af Lov om planlægning.

8. ANDEN MILJØBESKYTTELSE

ANDEN MILJØBESKYTTELSE

Kommuneplan 09 skal indeholde retningslinjer for at undgå konflikter ved planlægning af placeringen af særligt forurenende virksomheder og anlæg, der primært giver anledning til støj.

Når der skal udpeges områder i kommunen til de forskellige anlæg og aktiviteter, skal der foretages en miljøkonsekvensvurdering af både området og anlægstypen. Dette er nødvendigt for at indpasse anlægget i landskabet, så denne placering medfører mindst mulig belastning af miljøet. Disse store anlæg vil først og fremmest kunne belaste miljøet i form af støj, trafik og visuel fremtoning, men også via luftforurening og lugtgener.

Miljøkonsekvensvurderingen skal udpege en bufferzone, et såkaldt støjkonsekvensområde, omkring de udpegede områder. Denne zone er et areal mellem anlægget og omkringliggende boliger, natur eller rekreative områder, der skal hindre, at placeringen af anlægget medfører belastning af de nærliggende områder.

I Kommuneplan 09 er der foretaget overvejelser om, hvor i kommunen der kan placeres forskellige anlæg og aktiviteter af denne type. Konkrete ansøgninger om placering af særligt forurenende virksomheder eller støjende aktiviteter vil blive vurderet i forhold til kommuneplanens retningslinjer 8.1 og 8.2.

Herudover skal der udarbejdes VVM redegørelse af projektet og et tillæg til kommuneplanen.

VVM REDEGØRELSE (VURDERING AF VIRKNINGEN PÅ MILJØET)

For de konkrete anlæg og projekter, der må antages at påvirke miljøet væsentligt, skal der foretages en vurdering af denne miljøpåvirkning ifølge bekendtgørelse nr. 1335 af 06/12/2006. Vurderingen omfatter en lang række undersøgelser og skal indgå i en VVM-redegørelse for anlægget eller projektet, der danner grundlag for tillæg til kommuneplanen.

8.1 STØJ

RETNINGSLINJE 8.1

Stk. 1

Støjbelastede områder kan ikke udlægges til støjfølsomme formål, medmindre der sikres et tilfredsstillende støjniveau. Samme hensyn skal varetages i forbindelse med enkelttilladelser til bebyggelse m.m. til støjfølsomme formål.

REDEGØRELSE

Formålet med retningslinjen er at undgå, at støjbelastede arealer overgår til støjfølsom anvendelse. Dette skal sikres såvel i forbindelse med lokalplanlægningen, som i forbindelse med enkelttilladelser efter Planlovens landzonebestemmelser og Byggeloven.

OMRÅDER TIL STØJFØLSOMME FORMÅL:

Boligområder, feriebyer, campingpladser, kolonihaver, sommerhusbebyggelser og rekreative områder. Rekreative områder kan undtages bestemmelsen, hvis de i kraft af deres anvendelse og karakter reelt ikke bliver vurderet at være støjfølsomme.

STØJBELASTEDE OMRÅDER:

Støjbelastede områder er belastet med støj fra eksisterende aktiviteter som f.eks. virksomheder, veje og jernbaner. Samtidig er det områder, der må forventes at blive belastet med støj fra aktiviteter, som ifølge planlægningen kan placeres i nærliggende områder.

Retningslinjen betyder, at støjbelastede arealer ikke kan blive udlagt til støjfølsomme formål i lokalplaner. På samme måde tillades ikke støjfølsom anvendelse af arealerne.

Retningslinjen skal dels forebygge, at brugerne af et område bliver generet af støj, dels beskytte udøverne af den støjende aktivitet mod efterfølgende at få et krav om at skulle dæmpe støjen eller indskrænke aktiviteten.

Støjbelastede arealer kan dog blive inddraget til støjfølsom anvendelse, hvis det sikres, at der kommer et tilfredsstillende

støjniveau ved afskærmning, støjdemper eller lignende. Dette skal være etableret, inden anvendelsen kan tages i brug.

Retningslinjen hindrer ikke, at der bliver lagt arealer ud i overensstemmelse med den anvendelse, der allerede findes der. Dette kan ske, hvis der er udarbejdet en lokalplan for et allerede udbygget område, hvor lokalplanen har som væsentligste formål at fastholde den bestående anvendelse og bebyggelsens omfang.

Der må tages udgangspunkt i de foreliggende miljøgodkendelser ved støj fra eksisterende virksomheder.

Ved boliger i det åbne land er der ofte fastlagt samme grænse for støj som for »blandet bolig og erhverv«, idet grænseværdien dog skal være overholdt ved selve boligen og dens opholdsarealer – og ikke nødvendigvis ved naboskel. Det kan betyde, at en virksomhed i det åbne land reelt har miljøgodkendelse til et højere støjniveau mellem virksomhed og nabo, end hvis virksomheden lå i byzone.

Retningslinjen skal sikre et tilfredsstillende støjniveau i overensstemmelse med de til enhver tid foreliggende vejledninger fra Miljøstyrelsen. Det forudsættes derfor, at de vejledende støjgrænseværdier danner grundlag for udpegningsaf arealer og for behandling af enkeltsager.

I Skanderborg Kommune bør det tilstræbes at undgå at blande bolig og erhverv, når der i fremtiden bliver udpeget arealer til erhverv. Erhverv skal her forstås som virksomheder og anlæg, der ligger i miljøklasse 3-4 og op.

Opstår der problemer som følge af etablering af støjende virksomhed eller lignende, forudsættes disse generelt løst efter Miljøbeskyttelseslovens regler og ved en eventuel godkendelse for virksomheden.

En undtagelse herfra er problemer med støj fra veje, jernbaner og lignende, som ikke kræver tilladelse efter Miljøbeskyttelsesloven. Problemer vedrørende trafikstøj skal derfor så vidt muligt søges løst gennem planlægningen. Ved lokalisering af nye veje, jernbaner og lignende bør det derfor tilstræbes ved hjælp af afstand eller støjafskærmning, at de vejledende grænseværdier for støjbelastningen af omkringliggende områder kan blive overholdt.

8.2 BIOGASANLÆG

Der er ingen biogasanlæg i Skanderborg Kommune. I forbindelse med udpegning af et område til placeringen af et muligt kommende biogasanlæg vil der blive lagt vægt på, at anlægget bliver placeret tæt på en eller flere store landbrugsbedrifter, så gyllen kun skal transporteres over en kort afstand til anlægget, eventuelt via pumpeledning. Ligeledes vil der blive lagt vægt på, at lugtgener fra anlægget bliver minimeret ved brug af BAT (Bedst tilgængelige teknik).

Nedbringelse af CO² udslip, og fokus på andre energiformer, har øget interessen for biogasanlæg. Den væsentligste miljøbelastning, der er fra et biogasanlæg, er lugtgener samt tung trafik af tankvogne med gylle til anlægget. For at kunne etablere et biogasanlæg skal der udfærdiges en VVM redegørelse.

8.3 VIRKSOMHEDER MED SÆRLIGE BELIGGENHEDSKRAV

RETNINGSLINJE 8.2

Stk. 1

Etablering af anlæg, der må antages at påvirke miljøet væsentligt, forudsætter, at der på baggrund af en vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) bliver udarbejdet tillæg til Kommuneplanen.

GENEREL REDEGØRELSE

Miljøkonflikter mellem en virksomhed med bestemte miljømæssige beliggenhedskrav og omgivelserne undgås ved at tage stilling til, hvor disse virksomheder kan placeres samt ved at planlægge anvendelsen af omgivelserne derefter. Udpegningen af et område medfører således, at der er bindinger til anvendelsen af de omkringliggende arealer. Herudover kan der opstå behov for at placere andre virksomhedstyper, som ikke kan indplaceres i de allerede udpegede erhvervsområder.

For at kunne vurdere hvordan virksomheden påvirker miljøet, skal der udarbejdes en VVM redegørelse. Redegørelsen skal ligge til grund for det tillæg til kommuneplanen, der i givet fald skal udarbejdes.

Der skal udarbejdes miljøvurdering for planer og programmer, hvis gennemførelse har væsentlige indvirkninger på miljøet. Efterfølgende skal der udarbejdes et tillæg til kommuneplanen. Hvis der skal udarbejdes en VVM redegørelse for et projekt, skal der ikke udarbejdes en miljøvurdering.

Etablering af anlæg, der må antages at påvirke miljøet væsentligt, forudsætter, at der på baggrund af en vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) optages retningslinjer i Kommuneplan 09 for anlæggets beliggenhed og udformning. I Skanderborg Kommune drejer det sig om følgende fire landbrugsejendomme:

NISSUMGÅRD

På ejendommen Nissumgård, Nissumgårdsvej 10, 8660 Skanderborg, matr.nr. 1a m.fl. Nissumgård, Hylke, Skanderborg Kommune, kan svineproduktionen udvides op til 500 dyreenheder (DE). I forbindelse med udvidelsen kan der opføres en ny stald på 1.800 m² i tilknytning til den eksisterende stald. Vurderingerne af, at produktionsudvidelsen kan gennemføres inden for ovenstående retningslinje, er baseret på følgende vilkår for produktionen:

- Depositionen af kvælstof på enge og moser langs Ringkloster Å vest for Nissumgård må ikke øges i forhold til den nuværende produktion.
- Fosforoverskuddet på ejendommens udspretningsarealer skal være 0.
- Kvælstofoverskuddet må, samlet set, ikke overstige det nuværende overskud på 10.000 kg N/år, inkl. den ikke-udnyttelige del af kvælstof afsat via gylleaftaler.
- 15 m bræmmer omkring vandhul umiddelbart nord for den nye stald.

DEPOSITION AF AMMONIAK/KVÆLSTOF

Deposition af ammoniak/kvælstof betyder afsætning af ammoniak fra luften. Blandt andet fra husdyrproduktionen afdamper ammoniak fra stalde og opbevaring af gødning, hvoraf hovedparten derefter vil afsættes i nærområdet.

Kort 8.01 Nissumgård – Ringkloster

REDEGØRELSE

Retningslinjen er fastlagt som en tilføjelse til Regionplan 2005 for daværende Århus Amt. Projektet og dets virkning er beskrevet i VVM-redegørelsen. Forudsætningen om, at depositionen af kvælstof ikke må øges, skal sikre, at enge og moser i det sammenhængende naturområde vest for Nissumgård ikke belastes yderligere af kvælstofdeposition, som følge af udvidelsen.

Det er i VVM-redegørelsen sandsynliggjort, at dette kan overholdes ved at sænke indholdet af råprotein i foderet og ved at installere biologisk luftrensning i den nye slagtesvinestald.

Forudsætningerne om begrænsning af overskud fra kvælstof og fosfor er opstillet for at sikre, at belastningen af Skanderborg Sø og de internationale naturbeskyttelsesområder ved Randers Fjord og Hevring Bugt ikke øges som følge af projektet.

Forudsætningen om 15 m bræmmer omkring vandhullet i marken nord for staldanlægget, skal sikre vandhullet som levested for stor vandsalamander, som er beskyttet jf. EF-habitatets Bilag IV.

Overholdelse af forudsætningerne vil kunne dokumenteres via en årlig opgørelse af næringsstofregnskabet, svarende til det, der er opstillet i kapitel 1 i VVM-redegørelsen, dokumentation for reduceret indhold af N og P i foderet, og eventuelt rapporter fra en logger på luftrensningsanlægget om driften, som indsendes til kontrolmyndigheden, Skanderborg Kommune. Forudsætningerne skal overholdes f.eks. som et løbende gennemsnit over 3 år. Det forventes, at forudsætningerne fastlægges via vilkår i den miljøgodkendelse, som Skanderborg Kommune udarbejder til godkendelse af produktionen i henhold til Miljøbeskyttelsesloven. Arealkravet kan ikke opfyldes efter den nuværende lovgivning, men det forventes, at inden regionplantlægget endeligt vedtages, så er kravene til ejet jord ændret, således at arealkravet vil være opfyldt på det tidspunkt, hvor udvidelsen sker.

Væsentlige udvidelser af husdyrholdet, der kan sidestilles med nyanlæg, forudsætter tilvejebringelse af nye regionplanretningslinjer og nye VVM-undersøgelser i henhold til Samlebekendtgørelsen.

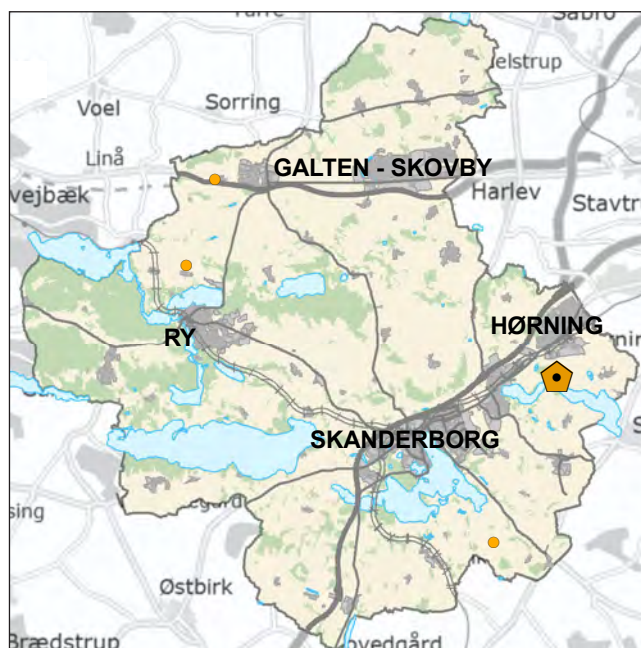
Såfremt projektets forudsætninger er ændret efter 1. januar 2007, skal dette forelægges Skanderborg Kommune, så kommunen får lejlighed til at tage stilling til, om ændringen skal screenes for VVM-pligt. I tilfælde af, at ændringen

kan være til skade for miljøet, kan det kræve en ny godkendelse jf. den til den tid gældende lovgivning. Daværende Århus Amts regionplanretningslinjer og målsætninger om det åbne land (jordbrug, natur og landskab) er beskrevet i kapitel 2 i Regionplan 2005, og retningslinjer og målsætninger for vandressourcen (grundvand og overfladevand) er beskrevet i kapitel 3.

FREGERSLEV ØSTERGAARD

Fregerslev Østergård, Fregerslevvej 45, 8362 Hørning. Udvidelse af svineproduktion på Fregerslev Østergård. Projektet og dets virkninger på miljøet er beskrevet i VVM-redegørelsen. Det er i den forbindelse særdeles vigtigt, at følgende vilkår for at udvide svineproduktionen overholdes:

- Der må ikke udbringes nogen form for gødning inkl. husdyrgødning på den del af ejendommens arealer, der ligger på eller neden for skrænten mod Stilling-Solbjerg Sø. Denne bræmme er generelt minimum 50 m bred, et enkelt sted dog kun 25 m. Dette krav fastsættes for at forhindre øget tilførsel af næringsstoffer til søen.
- Der må ikke udbringes slam fra rensningsanlæg på bedriftens jorder for at minimere udvaskningen af fosfor til Stilling-Solbjerg Sø.
- Der må ikke udbringes husdyrgødning fra bedriften på det forpagtede areal på 22,3 ha i Jeksendalen (matr. nr. 8n og 8o Jeksen by, Adslev) af hensyn til beskyttelse af grundvandet.
- Der skal etableres og vedligeholdes en slørende beplantning af naturligt hjemmehørende arter af træer og buske nord og øst for den nye gyllebeholder og den nye stald. Beplantningen skal være etableret senest 1 år efter byggeriets afslutning.

Kort 8.02 Fregerslev Østergård – Hørning

REDEGØRELSE

Disse vilkår skal fastlægges i den miljøgodkendelse, som Skanderborg Kommune udarbejder til godkendelse af produktionen i henhold til Miljøbeskyttelsesloven. Retningslinjen er ikke til hinder for, at der senere kan foretages mindre, ikke væsentlige udvidelser af dyreholdet og/eller af bygningerne uden tilvejebringelse af et nyt regionplantillæg med tilhørende VVM-redegørelse. Dette gælder, uanset om der skal meddeles tilladelse efter anden lovgivning. Væsentlige udvidelser af husdyrholdet, der kan sidestilles med nyanlæg, forudsætter tilvejebringelse af nye regionplanretningslinjer og nye VVM-undersøgelser.

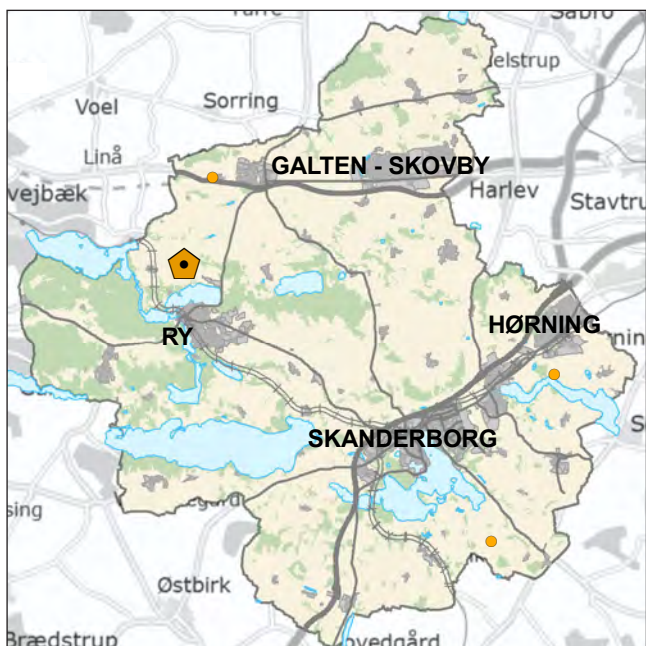
Hvis der inddrages nye arealer til udbringning af husdyrgødning fra ejendommen, skal dette forelægges Skanderborg Kommune, så kommunen får lejlighed til at tage stilling til, om ændringen skal screenes for VVM-pligt. I tilfælde af at ændringen kan være til skade for miljøet, kræver den godkendelse gennem et nyt kommuneplantillæg med tilhørende VVM-redegørelse.

Virksomheder med særlige beliggenhedskrav skal så vidt muligt placeres inden for de udpegede erhvervsområder.

SKOVSRODVEJ 20

På ejendommen Skovsrodvej 20, 8680 Ry, matr.nr. 4 I m.fl. Tørrings By, Tulstrup, kan kvægbesætningen udvides op til 404 dyreenheder (DE). I forbindelse med udvidelsen kan der opføres en ny staldbygning i tilknytning til den eksisterende stald fra 2004. Vurderingerne af, at produktionsudvidelsen kan gennemføres inden for ovenstående retningslinje, er baseret på følgende forudsætninger for produktionen:

- Deposition af kvælstof på A-målsatte naturområder ved Boelets banke må ikke stige som følge af udvidelsen.
- Overdrev ved Risbakke skal afgræsses i sommerhalvåret.
- Mindst 10 m bræmme mellem udbringningsareal og Skæggeskov Bæk.
- Fosforbalance på alle arealer.
- Kvælstofoverskuddet må ikke overstige overskuddet ved den lovlige drift, på 8.500 kg N/år.

Kort 8.03 Skovsrodvej - Ry

REDEGØRELSE

Retningslinjen er fastlagt som en tilføjelse til Regionplan 2005 for daværende Århus Amt.

Projektet og dets virkning er beskrevet i VVM-redegørelsen. Der opstilles en forudsætning om, at depositionen på A-målsatte overdrev ved Boelets banke ikke må øges som følge af udvidelsen. På de A-målsatte naturområder findes en række for naturtyperne karakteristiske svampe- og plantearter, som er kvælstoffølsomme. På denne baggrund er tålegrensene for naturtyperne vurderet til at være overskredet allerede ved baggrundsbelastningen. En øget ammoniakdeposition fra projektet i kumulation med baggrundsbelastningen vil derfor kunne påvirke overdrevne negativt. Ammoniakdepositionen fra stald er reduceret ved, at der installeres automatiske skrabere på spalterne, og fast, drænet gulv i gold-ko afdelingen, således ammoniakemissionen ved den ansøgte drift bliver ca. 3.500 kg N/år. Omregnet til deposition på naturområderne betyder det, at depositionen ikke øges i forhold til nudriften på de A-målsatte områder.

På overdrevet ved Risbakke vil der ske en mindre merdeposition som følge af udvidelsen, men det opvejes af den naturpleje, som afgræsning af området vil give. Derfor er der opstillet en forudsætning om afgræsning i sommerhalvåret. Opdræt af malkekøer sker på bedriftens anden gård. Disse kvier vil blive sat på græs, blandt andet på dette overdrev. Forudsætningen om 10 m bræmme mellem dyrket mark og vandløb skal sikre, at der ikke sker en overfladisk afstrømning af gylle til vandløbet. Dette er smådyr i vandløbet meget følsomme overfor.

Forudsætningerne vedrørende overskuddet af kvælstof og fosfor er opstillet, fordi det skal sikres, at der ikke sker et tab af fosfor til de nærliggende søer, og at der ikke sker et øget tab af kvælstof til det internationale naturbeskyttelsesområde i Randers Fjord. I VVM-redegørelsen er det sandsynliggjort, at kvælstofoverskuddet ikke stiger, og at der kan opnås fosforbalance. Dette sker ved at ændre i sædskiftet, således at der kommer en større andel med majs, og at vårbyg erstattes med grønbyg med græsudlæg.

I VVM-redegørelsen er det således sandsynliggjort, at forudsætningerne kan overholdes ved at installere automatiske spalteskrabere i den eksisterende kostald og ganggulvet i den ny gold-ko afdeling bygges med faste, drænedegulve med en gummibelægning. Sædskiftet omlægges, så der kommer et væsentligt større areal med majs, og vårbyg udgår helt af sædskiftet. I stedet dyrkes grønbyg med græsudlæg. Overholdelse af forudsætningerne vil

kunne dokumenteres via en årlig beregning af fosfor- og kvælstofoverskuddet på markerne, som indsendes til kontrolmyndigheden. Forudsætningerne kan f.eks. kontrolleres som et løbende gennemsnit over tre år. Ammoniakbegrænsende foranstaltninger i stalden kan kontrolleres ved virksomhedsbesøg.

Det forventes, at forudsætningen fastlægges via vilkår i den miljøgodkendelse, som kommunen udarbejder til godkendelse af produktionen i henhold til Miljøbeskyttelsesloven. Væsentlige udvidelser af husdyrholdet, der kan sidestilles med nyanlæg, forudsætter tilvejebringelse af nye regionplanretningslinjer og nye VVM-undersøgelser.

Såfremt projektets forudsætninger ændres, skal dette forelægges Skanderborg Kommune, så kommunen får lejlighed til at tage stilling til, om ændringen skal screenes for VVM-pligt. I tilfælde af, at ændringen kan være til skade for miljøet, kræver den godkendelse gennem et nyt kommuneplan-tillæg med tilhørende VVM-redegørelse.

KALBYGÅRD

Kalbygård, Hovedvejen 24, 8670 Låsby.

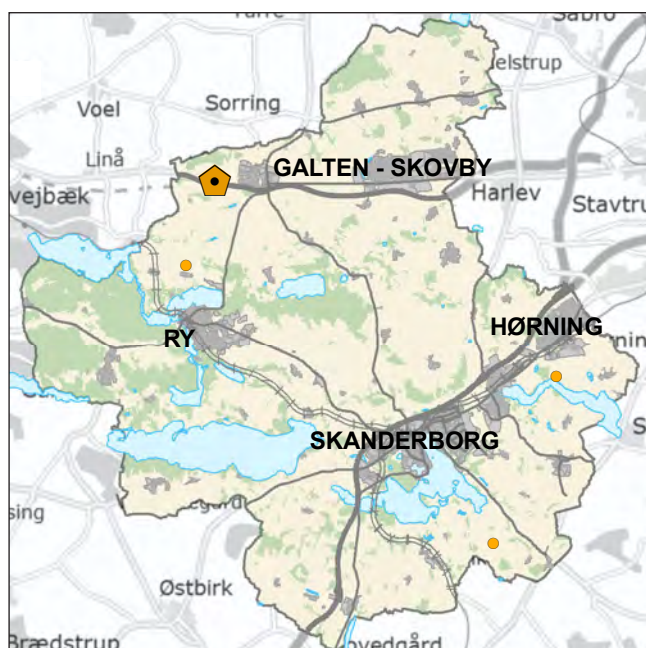
På landbrugsbedriften Kalbygård, Hovedvejen 24, 8670 Låsby, matr.nr. 1a Kalbygård Hdg., Låsby m.fl. i Ry Kommune kan kvægbesætningen udvides op til 404 dyreenheder (DE). Vurderingerne af, at produktionsudvidelsen kan gennemføres inden for ovenstående retningslinje, er baseret på følgende forudsætninger for produktionen:

- Maksimalt 45 kg kvælstof i overskud/ha inden for nitratfølsomme områder.
- Maksimalt 1,5 kg P/ha i overskud, når jordernes gennemsnitlige fosfortal (Pt) er under 4.
- Ingen fosforoverskud på markerne, hvis jordernes gennemsnitlige fosfortal (Pt) er over 4.
- Ingen husdyrgødning, hvis en marks fosfortal (Pt) er over 6.
- Produktionens samlede kvælstofoverskud må ikke overstige det nuværende på 24.000 kg N/år.
- Der installeres automatiske skrabere på spalterne i kostalden.

REDEGØRELSE

Retningslinjen er fastlagt som en tilføjelse til Regionplan 2005 for daværende Århus Amt. Projektet og dets virkning er beskrevet i VVM-redegørelsen. Der opstilles en forudsætning om, at der maksimalt må være 45 kg kvælstof/ha i overskud inden for det nitratsfølsomme område. Omregnet til nitrat, svarer 45 kg N/ha til 50 mg nitrat/l i vandet, der forlader rodzonen. Det er med denne forudsætning sikret, at der ikke udvaskes mere nitrat, end kravet til drikkevandskvalitet foreskriver.

Kort 8.04 Kalbygård – Låsby

Forudsætningerne vedrørende fosfor og kvælstof er opstillet for at beskytte overfladevandet i Ravn Sø, Knudsø, Brand Sø, Randers Fjord og Århus Bugt. Fosfortallet (Pt) er en måling af hvor meget fosfor, der er i jorden. Jo mindre der er, des hårdere vil tilført fosfor blive bundet i jorden. Ved Pt under 4 vil tilført fosfor blive bundet så hårdt, at det er usandsynligt, at fosfor vil udvaskes af joden, opløst i jordvandet. Forudsætningen om begrænsning af kvælstofoverskuddet er opstillet for at sikre, at der ikke sker en forøgelse af udvaskningen af kvælstof til det internationale naturbeskyttelsesområde i Randers Fjord. Forudsætningen om

automatiske skrabere på spalterne i kostalden er opstillet, fordi ammoniakemissionen dermed mindskes så meget, at naturområderne langs Lyngbygård Å ikke vil blive påvirket af udvidelsen.

Det er i VVM-redegørelsen sandsynliggjort, at alle forudsætningerne kan indfries. Der er i beregningerne taget højde for den aktuelle fodring og mælkeydelse. Indholdet af fosfor i foderet er reduceret i forhold til normerne, og startgødning til majs er udeladt. Inden for de nitratsfølsomme områder dyrkes udelukkende majs, som fjerner relativt meget kvælstof. Overholdelse af forudsætningerne vil kunne dokumenteres via en årlig opgørelse af kvælstof og fosforregnskabet, evt. suppleret med dokumentation for indhold af råprotein og fosfor i foderet og f.eks. hvert 5. år jordprøver med måling af fosfortallet. Desuden kan der årligt opstilles en beregning af kvælstofoverskuddet på markerne inden for det nitratsfølsomme område, evt. suppleret med en markplan.

Det forventes, at forudsætningen fastlægges via vilkår i den miljøgodkendelse, som kommunen udarbejder til godkendelse af produktionen i henhold til Miljøbeskyttelsesloven. Væsentlige udvidelser af husdyrholdet, der kan sidestilles med nyanlæg, forudsætter tilvejebringelse af nye regionplanretningslinjer og nye VVM-undersøgelser. Såfremt projektets forudsætninger ændres, skal dette forelægges Skanderborg Kommune, så kommunen får lejlighed til at tage stilling til, om ændringen skal screenes for VVM-pligt. I tilfælde af, at ændringen kan være til skade for miljøet, kræver den godkendelse gennem et nyt kommuneplantillæg med tilhørende VVM-redegørelse.

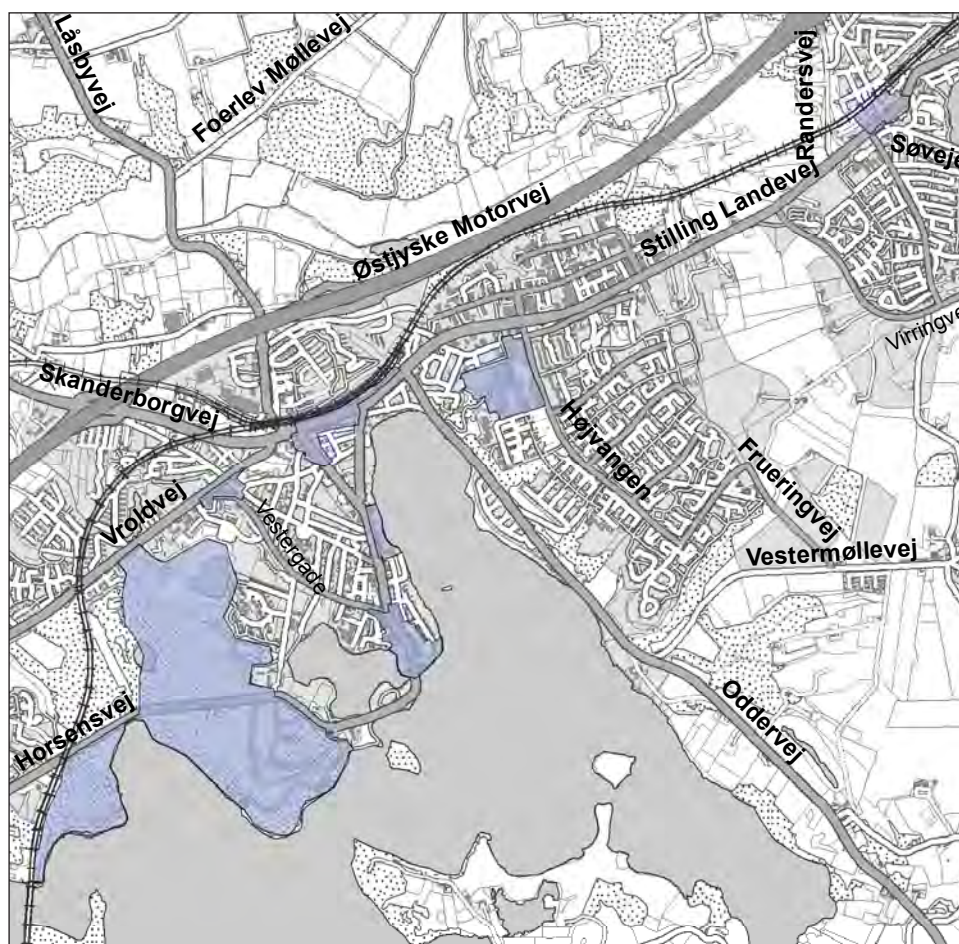

DEL III PLANPRINCIPPER FOR BYOMDANNELSESOMRÅDER I SKANDERBORG KOMMUNE

PLANPRINCIPPER FOR BYOMDANNELSESOMRÅDER I SKANDERBORG KOMMUNE

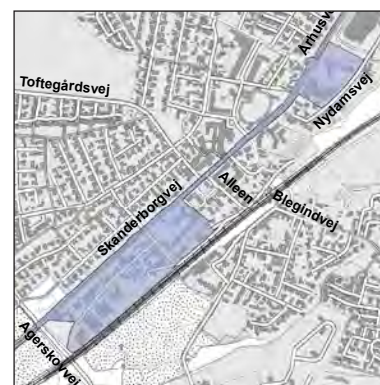
I denne Del III af Kommuneplan 09 – planprincipper for omdannelsesområder i Skanderborg Kommune – præsenteres en række områder, som ikke er færdigbearbejdede i Kommuneplan 09, men som i perioden frem til næste kommuneplan skal søges udviklet i takt med, at der viser sig interesse herfor.

SKANDERBORG

GALTEN-SKOVBY

HØRNING

Kort III.01 Byomdannelsesområder

Mange vil interessere sig for omdannelsen af de viste områder, da de ligger på centrale steder i byerne. Samtidig er en omdannelse af områderne kompliceret, fordi der skal tages hensyn til mange fysiske og tekniske forhold. I denne del af Kommuneplan 09 findes derfor en række planprincipper for områdernes omdannelse, som beskriver, hvilke hensyn og interesser en kommende områdeplan for områderne skal indeholde. Samtidig skal planprincipperne bruges til at skabe sammenhæng mellem på den ene side vision og Kommuneplan 09 og på den anden side de projekter, kommuneplanrammer og lokalplaner, som bliver resultatet af den overordnede planlægning.

Skanderborg Byråd ønsker, at planlægningen for disse områder skal ske gennem åben dialog.

Den dialogbaserede planlægning kan blive udført på forskellige måder. Borgerne kan blive inddraget i forskellige faser af planlægningen ved hjælp af forskellige processer og metoder. Planlægningen af nogle af områderne vil med fordel kunne omfatte en arkitektkonkurrence, mens udviklingen af andre kan ske ved tidlig inddragelse af borgerne, hvor de mange interesser og aktører bliver klarlagt. Spilmetoden, som har været anvendt ved udviklingen af den nye bydel Anebjerg, kan være en af flere metoder, der kan bringes i anvendelse.

Indtil en områdeplan er udarbejdet, fastholder Kommuneplan 09 mere generelle rammebestemmelser for områderne. Først når grundlaget er til stede for en egentlig omdannelse, bliver områdeplanen fulgt op af nye kommuneplanrammer.

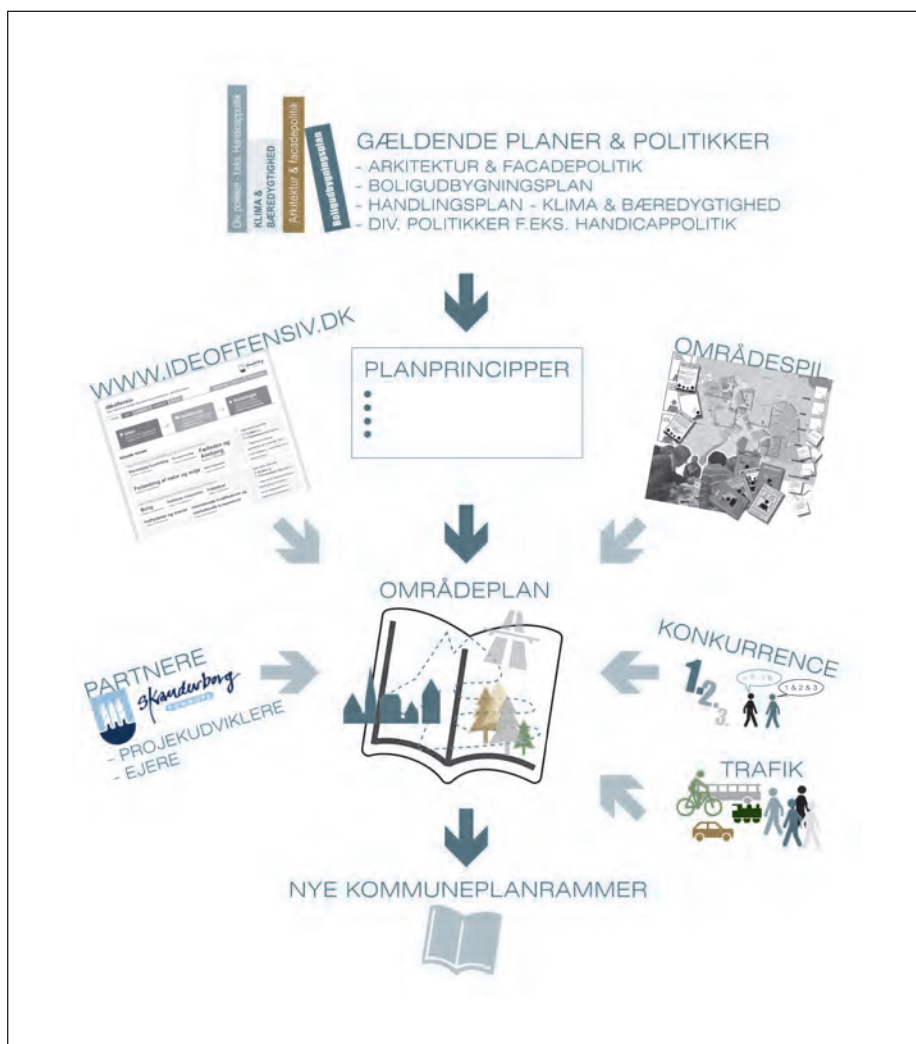

Illustration – proces for planlægning af byomdannelse

SKANDERBORG STATIONSOMRÅDE

PLANPRINCIPPER

- Området skal fremtræde bymæssig og som en smuk port til bymidten.
- Der skal sikres bedre visuel og trafikalt sammenhæng mellem området og midtbyen.
- Der kan etableres nye mere bymæssige bebyggelser, som sikrer mere liv i området.
- Kvaliteten af nye bygningers arkitektur og trafikarealernes inventar skal forbedres.
- Enkelte af områdets bygninger kan være højere end de øvrige, såfremt deres funktion og arkitektur berettiger det.
- Der skal ske en udbygning af fodgænger- og cyklistforbindelser mellem området og Skanderborg bymidte.
- Adgangsforholdene til stationen og omstigningsmulighederne mellem forskellige transportmidler skal forbedres.
- Parkeringskapaciteten ved stationen skal øges, f.eks. ved etablering af en Parkér og Rejs parkeringsplads.
- Stationen og dens nære omgivelser skal søges opgraderet.

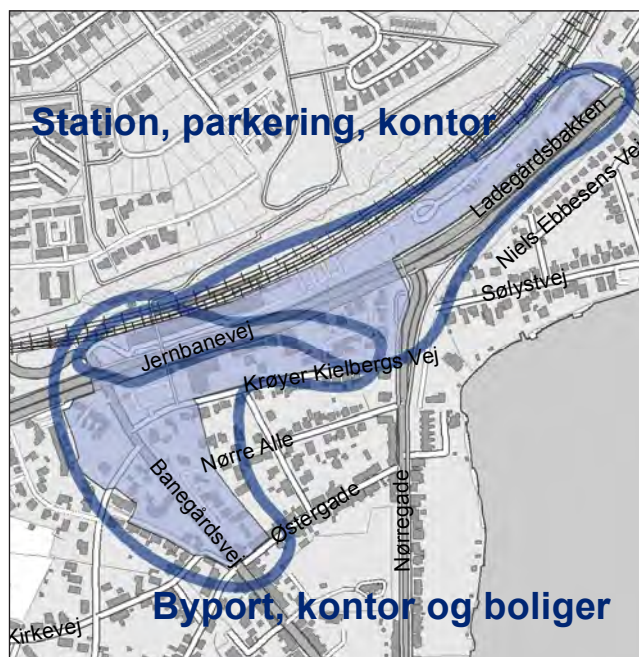
Området i dag

Adelgade løber mod nord over i Banegårdsvej, som forbinder midtbyen med både stationsområdet og det nye byudviklingsområde Skanderborg Bakker, som ligger nord for stationen.

Området ved stationen er et trafikalt knudepunkt og fremtræder i dag først og fremmest som sådan. De overordnede veje, Jernbanevej, Skanderborgvej og Låsbyvej, mødes her i krydset ved stationen og adskiller den nordlige bydel fra midtbyen med trafik – hhv. ca. 18.000, ca. 16.000 og ca. 6.000 biler i døgnet.

Banegårdsvej løber på sin nordlige del hævet over den omkringliggende bebyggelse. Strækningen mod midtbyen virker lang og er temmelig forblæst. Manglen på bymæssig bebyggelse langs den nordlige del af vejen betyder, sammen med vejens brede profil, at strækningen ikke er hyggelig og blot skal forceres.

Langs Krøyer Kielbergs Vej er bebyggelserne meget forskellige og består af almindelige byvillaer og større erhvervsbygninger domineret af Kielberghus. Kielberghus er et ældre pakhús i 6 etager indrettet til kontorformål. Langs vejen ligger desuden en større parkeringsplads for Skanderborg Station. Fra parkeringspladsen er der via gangtunnel adgang til stationen. Herfra er der stiforbindelse til Skanderborg Bakker.

Kort III.02 Jernbanevej – Banegårdsvej

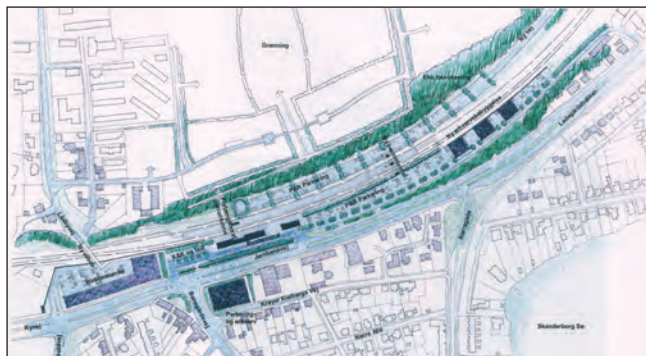
Stationens nærområde og selve stationen, som består af en nyere stationsbygning fra 1970-erne, der er bygget sammen med posthusbygningen, fremtræder med et tidstypisk bygningsudtryk og har en trafikalt uhensigtsmæssig beliggenhed. Til- og frakørselsforholdene ved stationen fungerer ikke optimalt blandt andet på grund af udkørslen i Låsbyvej, som er blevet yderligere belastet i takt med udbygningen af Skanderborg Bakker.

Øst for stationen ligger et ubebygget område, der fungerer som langtidsparkering for regionale busruter samt parkering for Skanderborg Station. Adgangen til dette parkeringsområde sker via krydset Oddervej/Ladegårdsbakken. Fra området er der en enestående udsigt ud over Skanderborg Sø. Fra Skanderborg Bakker vil der blive etableret en stibro over jernbanesporene til dette område, hvorfra der vil være adgang til sporene og til en planlagt elevatorforbindelse til krydset Jernbanevej/Nørregade, som ligger betydelig lavere i terrænet.

I 2000/01 blev der gennemført en helhedsplanlægning for Skanderborg Station i samarbejde mellem det daværende Århus Amt, Skanderborg Kommune, DSB, Banedanmark og Postdanmark. Formålet med denne planlægning var dels at sikre bedre adgangs- og parkeringsforhold ved stationen og dels at finde en løsning for adgangsbetjeningen af Skanderborg Bakker nord for stationen. Baggrunden herfor var blandt andet, at krydset ved stationen var og stadig er registreret som såkaldt »sort plet« på grund af de mange ulykker i krydset.

Den trafikale løsning, som arbejdet med helhedsplanen pegede på, og som Skanderborg Kommune siden har arbejdet hen i mod, var en aflastning af Låsbyvej gennem etablering af ny overordnet vej fra Låsbyvej mod øst (den nuvæ-

rende Dr. Sophies Allé) til Ladegårdsbakken. Med hensyn til parkering blev der peget på en midlertidig løsning med flere parkeringspladser ved et anlæg øst for stationen, samt en langsigtet og større parkering med plads til 270-350 biler på banearialet nord fra stationen med adgang fra Låsbyvej. Denne større parkeringsplads skulle kunne indrettes som en Parkér og Rejs parkeringsplads, hvor bilister både fra Horsens, Skanderborg og hele Århus- og Djursland-området kunne stige om fra bil til tog.

Kort III.03 Helhedsplan for Skanderborg Station

Områdets omdannelse

Området bør med sin beliggenhed på indfaldsvejene ind til Skanderborg midtby fremtræde mere bymæssig og fungere som en port til Skanderborg fra nord.

Beliggenheden tæt ved stationen skal udnyttes til at etablere flere offentlige eller private kontorbygninger eller liberale erhverv som læger, banker, advokater, ejendomsmæglere eller lignende samt attraktive etageboliger for beboere, der ønsker at bo i byen, men samtidig ønsker nærheden af stationen.

Byrådet overvejer at samle den kommunale administration i et nyt rådhus. Den korte afstand til stationen på Krøyer Kielbergs Vej gør det attraktivt at samle de mange arbejdspladser på ét sted.

Områdets bebyggelse skal markere ankomsten til byen og sikre sammenhæng mellem stationsområdet, Skanderborg Bakker og midtbyen.

Det er af stor betydning, at der bliver etableret trafiksikre og attraktive gang- og cykelstier fra området og til midtbyens skoler, fritids- og butikstilbud. Ved stationen skal der desuden etableres gode faciliteter for de cyklende, f.eks. i form af aflåst cykelparkering m.m. Det er samtidig vigtigt, at der kan realiseres en effektiv og velfungerende større parkeringsplads for personbiler ved stationen, f.eks. en parkeringsplads efter DSB's Parkér og Rejs principper, så Skan-

derborg som en hovedstation på den nationale banestrækning, som nærbanestation og som et stoppested på den kommende letbane kan være attraktiv for omstigninger fra personbiler til kollektiv transport.

Områdeplanlægning og proces

Stationsområdets omdannelse vil med dets beliggenhed på dette centrale sted i byen have manges interesse. Samtidig er en omdannelse af området kompliceret, fordi der skal tages hensyn til mange fysiske og tekniske forhold. Områdets omdannelse skal derfor ske i en åben proces, hvor de forskellige aktører og de mange interesser bliver en del af processen.

En sådan områdeplanlægning vil blive sat i gang, når der på grund af et større initiativ i området vurderes at være belæg for en omdannelse af hele eller større dele af området. Dette kan være ved ønske om opførelse af et større kontorbyggeri, ved etablering af et større vejanlæg/omlægning eller ved større initiativer i forbindelse med stationen.

Områdeplanlægningen skal ske inden for ovennævnte planprincipper og skal som minimum behandle emnerne:

- områdets funktion i forhold til stationen og midtbyen
- arkitektur og design
- trafikale løsninger for både personbiler, busser, fodgængere og cyklister
- personbils- og cykelparkering
- byinventar og beplantning
- tryghed og tilgængelighed
- bæredygtighed

I forbindelse med udarbejdelsen af områdeplanen kan der gennemføres arkitektkonkurrence for hele eller dele af området.

Indtil der er gennemført en områdeplanlægning, skal nye mindre bygge- og anlægsarbejder inden for området ske i overensstemmelse med de gældende kommuneplanrammer.

SKANDERBORGS REKREATIVE SØSIDE

PLANPRINCIPPER

- Området skal indrettes med byfunktioner, herunder detail-handelsbutikker, liberale erhverv, boliger og rekreative udeopholdsarealer.
- Der skal sikres mere fysisk og visuel sammenhæng mellem Adelgade og de sønære arealer.
- Nye bebyggelser skal indpasses i områdets eksisterende arkitektur og med øje for sammenhængen til de sønære arealer.
- Områdets omdannelse skal ses i sammenhæng og forlængelse af perspektiverne i projektet Lille Nyhavn.
- Der må ikke etableres større sammenhængende bygninger bortset fra muligheden for en udvidelse af Kvickly eller anden dagligvarebutik på samme sted.
- Området skal fremtræde harmonisk og attraktivt set fra søsiden.
- Nye facadebebyggelser skal som udgangspunkt opføres i den nuværende facadelinje.
- Kørende adgang til området skal ske fra Adelgade, og der må ikke etableres kørende adgang til de sønære arealer bortset fra de nødvendige adgange til vareindlevering og parkering ved Kvickly og ved Kulturhuset.
- Langs søen kan der etableres en stiforbindelse fra Kvicklys nuværende parkeringsplads og til Byparken. Stien skal kunne forlænges mod nord, hvis der siden skulle vise sig mulighed herfor.

Området i dag

Skanderborg søside har gennem mange år været »baggård« for den centrale del af byen langs Adelgade. Der er således kun få steder, hvor det er muligt at få et kig til søen. Det er muligt ved Kvickly, og ellers kun gennem få porte og fra baggårde og så selvfølgelig ved Kulturhuset og Byparken.

Offentlighedens adgang til søen findes kun på to steder, nemlig ved Kulturhuset og ved Kvicklys parkeringsplads.

Kort III.04 Den rekreative søside i Skanderborg

Ved etablering af Kulturhuset og Byparken i 1990'erne blev den offentlige adgang til de sønære arealer væsentlig forbedret. Parkeringspladsen ved Kvickly er derimod ikke indrettet til egentlig ophold.

På strækningen fra Kvicklys parkeringsplads til Byparken ligger der i dag en sluttet bebyggelse langs Adelgade. Bagarealerne bag facadebebyggelsen består dels af sidebygninger til butikkerne, ældre beboelser, kontorbygninger og fritliggende havehuse. Udearealerne er til dels indrettet som baggårde, haver eller til parkering. Der er alene kørende adgang til arealerne fra Adelgade.

Terrænet falder forholdsvis kraftigt mod søen og er meget synligt fra den modsatte søbred og fra de offentlige områder i Højvangen og Skanderborg Bakker.

Skanderborg Kommune har i 2008 fået forelagt planer for og tilsluttet sig idéen om at etablere et nyt bebyggelsesprojekt, kaldet Lille Nyhavn. Tankerne bag projektet er at åbne Adelgade mod søen, etablere butikker og erhverv i nye sidebygninger og at skabe attraktive opholdsarealer mod søen.

Områdets omdannelse

I de senere år er der kommet meget mere fokus på at få adgang til udsigt og naturværdier. De arealer, der ligger tæt på søen på strækningen fra Kvicklys parkeringsplads og til Kulturhuset, udgør i denne forbindelse et potentiale og bør i højere grad indgå i bybilledet.

Kommuneplan 09 sigter mod at forbedre midtbyens kvaliteter både som shoppingområde og som område for rekreativt ophold for byens borgere, de handlende, besøgende og for turisterne. Som et supplement til en forbedring af shoppingmiljøet langs Adelgade og i området ved Skanderborg Centeret bør de sønære arealer fra Kvicklys parkeringsplads og til Byparken udnyttes til at indrette små caféer, gallerier, restauranter med udeservering og interessante livsstilsbutikker og til almindeligt udeophold ved søen. Der kan samtidig etableres et hotel inden for området. Områdets omdannelse skal ses i sammenhæng med og i forlængelse af perspektiverne i projektet Lille Nyhavn.

Åbningen af Adelgade mod søen må ikke bryde Adelgades facadeudtryk, og der må, bortset fra de nødvendige adgange til vareindlevering og parkering ved Kvickly og ved Kulturhuset, ikke blive skabt kørende adgang til arealerne langs søen.

Kommuneplan 09 reserverer areal til stiadgang langs med søen på strækningen fra Kvickly og til Byparken. En sådan sti har længe været et ønske. Stien langs søen kan ikke umiddelbart realiseres, men er et mål på længere sigt.

På parkeringsarealerne ved Kvickly kan der ske en udvidelse af butikken. Ved en udvidelse af butikken og parkeringskapaciteten skal der sikres, at der opretholdes mulighed for et view til søen fra Adelgade samt at offentlighedens adgang til søen bliver forbedret, herunder at de sønære arealer bliver udlagt og indrettet til offentligt brug. En ny facade mod søen skal være af høj arkitektonisk kvalitet.

Områdeplanlægning og proces

Området ligger centralt i byen, og en omdannelse vil have manges interesse. Samtidig er en omdannelse af området kompliceret, fordi der skal tages hensyn til mange fysiske og tekniske forhold. Områdets omdannelse skal derfor ske i en åben proces, hvor de forskellige aktører og de mange interesser bliver en del af processen.

En sådan områdeplanlægning vil blive sat i gang, når der på grund af et større initiativ i området vurderes at være belæg for en omdannelse af hele eller større dele af området. Sideløbende hermed kan det igangværende planarbejde for Lille Nyhavn ske.

Områdeplanlægningen skal ske inden for ovennævnte planprincipper og skal som minimum behandle emnerne:

- områdets funktion i forhold til midtbyen
- arkitektur og design
- trafikale løsninger for både kørende og gående
- parkering
- byinventar og beplantning
- tryghed og tilgængelighed
- bæredygtighed

Indtil der er gennemført en områdeplanlægning, skal nye, mindre bygge- og anlægsarbejder inden for området ske i overensstemmelse med de gældende kommuneplanrammer.

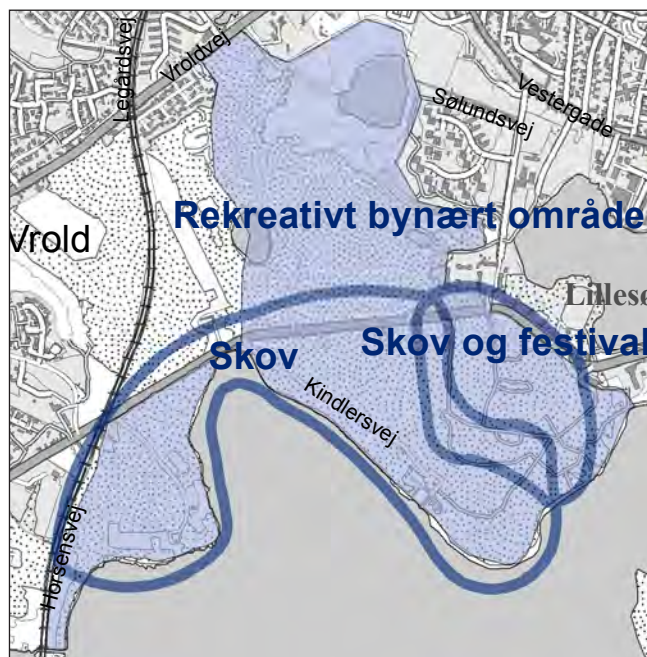
SKANDERBORG DYREHAVE

PLANPRINCIPPER

- Områdets kulturhistoriske værdier skal gøres synlig.
- Områdets værdi som rekreativt område for midtbyen skal underbygges.
- Områdets værdi i turismæssig sammenhæng skal underbygges.
- Områdets naturmæssige værdi skal underbygges.
- Områdets aktiviteter som Søbadet, vandrehjemmet samt Kano- og Kajakklubben skal sikres og forbedres.
- Der skal være balance mellem hensynet til bevarelse af områdets skovkarakter, borgernes brug af skoven samt afholdelsen af Danmarks Smukkeste Festival.
- Der skal skabes mulighed for et nyt spillested i skoven, som kan anvendes af byen til større koncerter, og som kan indgå i festivalen og dermed aflaste de eksisterende bynære dele af Dyrehaven.
- Dyrehaven og Kongebyen skal sammen fungere som en smuk port til midtbyen.

Området i dag

Dyrehaven ligger ved Skanderborg Sø, Lille Sø og Sorte Sø. Gennem området forløber den tidligere hovedlandevej A10. Vejen fungerer i dag som lokal vej for området og som udfaldsvej mod Vrold og Horsens.

Kort III.05 Dyrehaven i Skanderborg

Kort III.06 Masterplan for Dyrehaven

Området fungerer med sine mange stier og vekslende terræn som et yndet mål for løbetræning, gåture, hundeluftning, cykelture og meget mere og er med sin unikke beliggenhed ved vandet byens foretrukne rekreative område.

Ved søbredden ligger Skanderborg Søbad, som i 2008 har fået det blå flag. Længere mod syd ligger Skanderborg Vandrehjem, Kano- og Kajakklubben samt Frihedsmuseet.

På Slotsholmen, som forbinder Adelgade med Dyrehaven, ligger udover Slotskirken og Slotsbanken en række ældre og smukke villaer. Her ligger også Skanderborgs fine gamle vandværk samt Hotel Skanderborghus og den tidligere dansepavillon Capri, der i dag anvendes i forbindelse med hotellet.

Hvert år 2. weekend i august bliver Danmarks Smukkeste Festival afholdt i skoven. Festivalen holdt sommeren i 2009 sit 30 års jubilæum.

Der blev i 2008 nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Smukkeste Festival og Skanderborg Kommune. Arbejdsgruppen har gennem en masterplan for skoven belyst skovens historie, set på muligheder for borgernes brug af skoven, vurderet hvordan bøgeskoven kan leve videre i de kommende hundrede år, og hvordan festivalen kan indpasses i dette billede.

Områdets omdannelse

Dyrehaven skal fortsat kunne fungere som rekreativt område for Skanderborg by og fungere som en attraktion for turister og besøgende i Skanderborg-området året rundt.

Det er derfor vigtigt, at der sættes en planlægning i gang, der sikrer områdets bæredygtighed, og at der skabes en balance mellem den rekreative brug af skoven, hensynet til naturen og skoven samt til festivalens brug af skoven.

I forlængelse af den udarbejdede masterplan for Dyrehaven vil der blive udarbejdet et forslag, som gennem dialog med byens borgere og forskellige interessenter kan danne rammen for en egentlig detailplanlægning af området.

Områdeplanlægning og proces

Dyrehavens bevaring og forbedring har manges interesse. Områdets videre planlægning og disponering skal derfor ske i en åben proces, hvor de forskellige aktører og de mange interesser bliver en del af processen.

Planlægningen skal ske inden for ovennævnte planprincipper og skal som minimum behandle emnerne:

- områdets funktion i forhold til midtbyen, turisme og festivalen
- natur og miljøhensyn
- tryk og tilgængelighed
- bæredygtighed

SKANDERBORG

DEN KULTURHISTORISKE BYDEL

PLANPRINCIPPER

- Områdets kulturhistoriske værdier skal gøres synlige og markeres som en smuk port til bymidten.
- Områdets anvendelse skal kunne rumme både attraktiv bosætning og et levende og kreativt miljø med mulighed for butikker, der naturligt hører hjemme i det kulturhistoriske miljø.
- Omdannelse skal ske i respekt for de kulturhistoriske værdier, som området repræsenterer.
- Kvaliteten af områdets veje og byrum skal sikres en øget arkitektonisk værdi.
- Der skal sikres bedre visuel sammenhæng mellem området og Dyrehaven.
- Der skal skabes mere trafiksure og attraktive gang- og cykelstier fra området til Dyrehaven.
- Områdets turistpotentiale skal gøres synligt.

Området i dag

Kvarteret syd for Vestergade er midtbyens særlige kulturhistoriske del, kaldet Kongebyen. Langs Adelgades sydlige del ligger en lang række fungerende eller tidligere administrationsbygninger, rådhus, politistation, dommerkontor, præstegård og museum.

Kort III.07 Kongebyen i Skanderborg

For så vidt gælder administrationerne på rådhus og politistation må der forventes en hel eller delvis nedlæggelse eller flytning af disse funktioner som følge af strukturreformerne. Dommerkontoret er således allerede nedlagt, og bygningen er ledig til andre formål.

Øst for Adelgade ligger Borbergadekvarteret, som er det oprindelige arbejderkvarter til Skanderborg Slot, der i dag er fungerende Slotskirke.

På Slotsholmen, der forbinder Adelgade med Dyrehaven, ligger, udover Slotskirken og Slotsbanken, en række ældre og smukke villaer.

Områdets veje yder ikke de mange smukke bygninger fuld retfærdighed. Fra Dyrehaven er vejanlægget, som er den gamle hovedlandevej gennem byen, bred og udflydende og matcher ikke områdets kulturhistoriske værdier. I Borbergadekvarteret er gaden og dens inventar nedslidte, og de mange parkerede biler skæmmer området.

Området fungerer som rekreativ forbindelse mellem midtbyen og Dyrehaven og de mange oplevelser, der er i skoven og i området ved Sølund.

Områdets omdannelse

Området bør renoveres og omdannes i respekt for de kulturhistoriske værdier i denne del af byen og som sådan blive en mere præsentabel port til byen fra syd – ikke mindst for de mange besøgende og turister, som kommer denne vej til midtbyen.

Områdets ældre bygninger og gadestrækninger skal gøres synlige, renoveres og udnyttes til at skabe bindeled mellem fortid og fremtid. Områdets muligheder som rekreativ oase og turistområde skal understøttes. Området ønskes omdannet til et kvarter med latinerkvarterpræg indrettet med mindre byboliger for både unge og ældre og mulighed for indretning af små og spændende caféer, spillesteder, kultur- og kunsthåndværkerbutikker og lignende.

Flytter Skanderborg Kommune ud af de nuværende administrationsbygninger på Adelgade, bør disse omdannes og bidrage til at gøre området mere levende og spændende. Der vil blive arbejdet for, at der kan indrettes flere boliger til f.eks. unge og ældre inden for området og for, at de mange og gode traditioner, som Skanderborg har for musikevents, kan få de bedste rammer. Inden for området vil der således kunne skabes gode og trygge rammer for unges musikalske udfoldelse, og det brand, som Skanderborg Festivalen tilføjer byen, kan dermed i højere grad udnyttes året rundt.

Områdeplanen for Kongebyen skal sikre de planlægningsmæssige rammer for en prioritering af kvaliteterne i området. Det er af stor betydning for områdets omdannelse, at der bliver skabt trafiksikre og attraktive gang- og cykelstier gennem området og til de natur- og rekreative værdier i Dyrehaven og området ved Sølund.

Områdeplanlægning og proces

Det kulturhistoriske områdes omdannelse vil med dets store historiske og rekreative værdier have manges interesse. Områdets omdannelse skal derfor ske i en åben proces, hvor de forskellige aktører og de mange interesser bliver en del af processen.

En sådan områdeplanlægning vil blive sat i gang snarest.

Områdeplanlægningen skal ske inden for ovennævnte planprincipper og skal som minimum behandle emnerne:

- områdets funktion i forhold til de kulturhistoriske værdier og Dyrehaven
- arkitektur og design
- trafikale anlæg og løsninger for personbiler, cyklister og fodgængere
- turistpotentiale
- byinventar og beplantning
- tryghed og tilgængelighed
- bæredygtighed

I forbindelse med udarbejdelsen af områdeplanen kan der gennemføres en arkitektkonkurrence for hele eller dele af området.

Indtil der er gennemført en områdeplanlægning, skal nye, mindre bygge- og anlægsarbejder inden for området ske i overensstemmelse med de gældende kommuneplanrammer.

SKANDERBORG VROLDVEJ – VESTERGADE OG MØLLEGADE

PLANPRINCIPPER

- Området skal fremtræde bymæssig og som en smuk port til bymidten.
- Der kan etableres nye mere bymæssige bebyggelser.
- Der skal sikres gode vilkår for den eksisterende detailhandel i området.
- Kvaliteten af nye bygningers arkitektur og trafikarealernes anlæg og inventar skal øges.
- Der skal etableres trafik sikre løsninger med fokus på de mange bløde trafikanter, der krydser gennem området.
- Der skal etableres gode faciliteter for cykelparkering med henblik på omstigning til busser og rutebiler.
- Trafikken skal prioriteres til fordel for brandstationens udrykningskøretøjer.

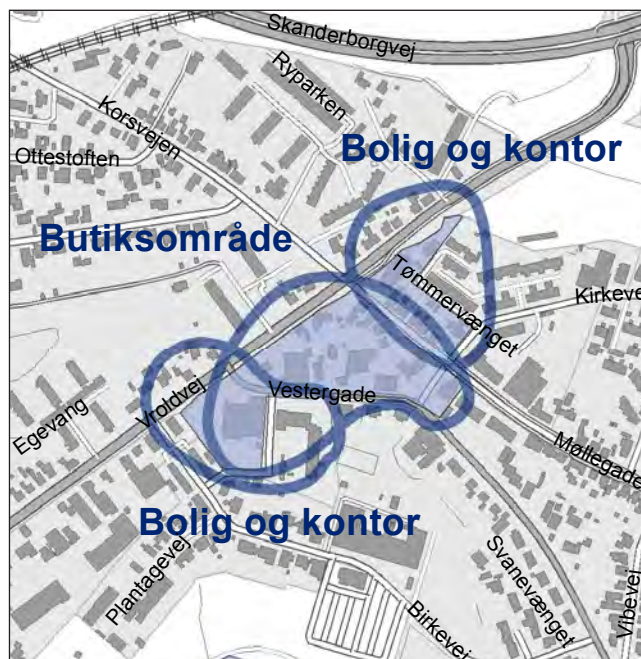
Området i dag

Vestergade og Møllegade fungerer i dag som indfaldsvej til midtbyen fra vest. I forbindelse med trafiksaneringen af Adelgade i 1990'erne blev trafikken igennem byen flyttet fra Adelgade til Vestergade via Ryvej og Vroldvej. På grund af denne omlægning af trafikken ledes meget af den lokale og regionale trafik, herunder turister og besøgende, til midtbyen via Vroldvej og Vestergade. En trafikal fredeliggørelse af Adelgade vil betyde, at yderligere trafik, herunder varetransporter til den sydlige ende af midtbyen, vil benytte denne indfaldsvej til midtbyen.

Ved Vestergade og Møllegades tilslutning til Vroldvej ligger i dag et mindre butiksområde. Butiksområdet, der mod øst afgrænses af kiosken på Kirkevej, fremtræder rodet og ufærdigt. Boliger af forskellige aldre og byggestil samt butikker, der har kunnet nyde godt af en god tilgængelighed for bilister, ligger i dag i området. Kommunens brandstation ligger også indenfor området.

Området er trafikalt uheldigt på grund af kombinationen af trafik til og fra bydelcenteret, gennemkørende trafik til midtbyen og mod Horsens, samt mange bløde trafikanter på Vroldvej og Møllegade, der er skolevej til Morten Børup Skolen. Hertil kommer, at mange børn krydser gennem området efter skoletid til og fra SFO'en og fritidshjemmet på Plantagevej. Busser og regionale rutebiler til og fra midtbyen passerer også dette område på deres rute frem mod

busterminalen i midtbyen. På grund af de mange trafikuheld, der sker i krydset Vestergade/Vroldvej, er dette registreret som såkaldt »sort plet«.

Kort III.08 Vestergade og Møllegade

Langs Vroldvejs østside ligger i dag et ældre blandet bolig- og erhvervsområde, som med tiden er blevet utidssvarende. Umiddelbart i forlængelse af dette område ligger Skanderborg Centralrenseanlæg.

Områdets omdannelse

Da området ligger på indfaldsvejene ind til Skanderborg midtby, bør det fremtræde mere bymæssigt og fungere som port til Skanderborg fra vest. Vroldvejs brede vejudlæg rummer mulighed for en mere bymæssig indretning af vejen, f.eks. med allétræer på hver side af vejen.

Den nære beliggenhed til Skanderborg bymidte og til den kollektive trafik kan udnyttes til at etablere bygninger til erhverv og kontor eller liberale erhverv som læger, banker, advokater, ejendomsmæglere eller lignende. Ligeledes kan der etableres flere attraktive etageboliger for beboere, der ønsker at bo tæt på midtbyen.

Bygningshøjden for bebyggelserne langs Vestergade og Møllegade og på hjørnerne af Vroldvej kan øges til 3½ etage for dermed at give disse hjørner et mere karakterdannede og bymæssigt udtryk. Ny bebyggelse skal udføres som facadebebyggelse langs vejene. Bygningshøjden langs Vroldvej fastholdes til 2½ etage for at matche den eksisterende bebyggelse på vestsiden af Vroldvej.

Den fremtidige detailhandel i området bliver begrænset, dels for at styrke midtbyens detailhandel og dels for at forbedre områdets trafikale situation. Detailhandelsområdet bliver udpeget til området mellem Møllegade og Vestergade og hjørnet af Vroldvej/Vestergade, mens de øvrige dele af området bliver udlagt til boliger og erhverv med mulighed for at indrette liberale erhverv og kontorer.

Det er af stor betydning, at der bliver etableret mere trafiksikre løsninger i området med fokus på de mange bløde trafikanter, der krydser gennem området. Samtidig bør der etableres gode faciliteter for cykelparkering for de mange, som skifter til de regionale busser her.

Adgangen til detailhandelsområdet skal ændres i forbindelse med en omdannelse af området. Mulighederne for ind- og udkørsel til Møllegade og Vestergade vil blive begrænset, mod at der søges etableret én samlet adgang fra Kirkevej.

Ny bebyggelse på det sydlige hjørne af Vroldvej/Vestergade skal trækkes tilbage fra vejen for at gøre det muligt at ombygge dette kryds til et signalreguleret kryds eller en rundkørsel. Der skal etableres vejadgang fra Birkevej til området.

Ny bebyggelse langs Møllegades nordøstlige side skal trækkes tilbage fra vejen, så der bliver plads til at udbygge krydset Møllegade/Vroldvej og dermed forbedre afviklingen af trafikken og vilkårene for de cyklende i området. Der skal etableres vejadgang fra Tømmervænget til bebyggelsen, og en eventuel udvidelse af denne forholdsvis smalle vej kan komme på tale.

Ved nye større bebyggelser langs Vroldvej skal antallet af udkørsler til Vroldvej begrænses mest muligt.

Områdeplanlægning og proces

Områdets omdannelse vil med dets beliggenhed og funktioner have manges interesse. Samtidig er en omdannelse af området ikke ukompliceret, fordi mange fysiske og tekniske forhold må iagttages. Områdets omdannelse skal derfor ske i en åben proces, hvor de forskellige aktører og de mange interesser bliver en del af processen.

En sådan områdeplanlægning vil blive sat i gang, når der på grund af et større initiativ i området vurderes at være belæg for en omdannelse af hele eller større dele af området.

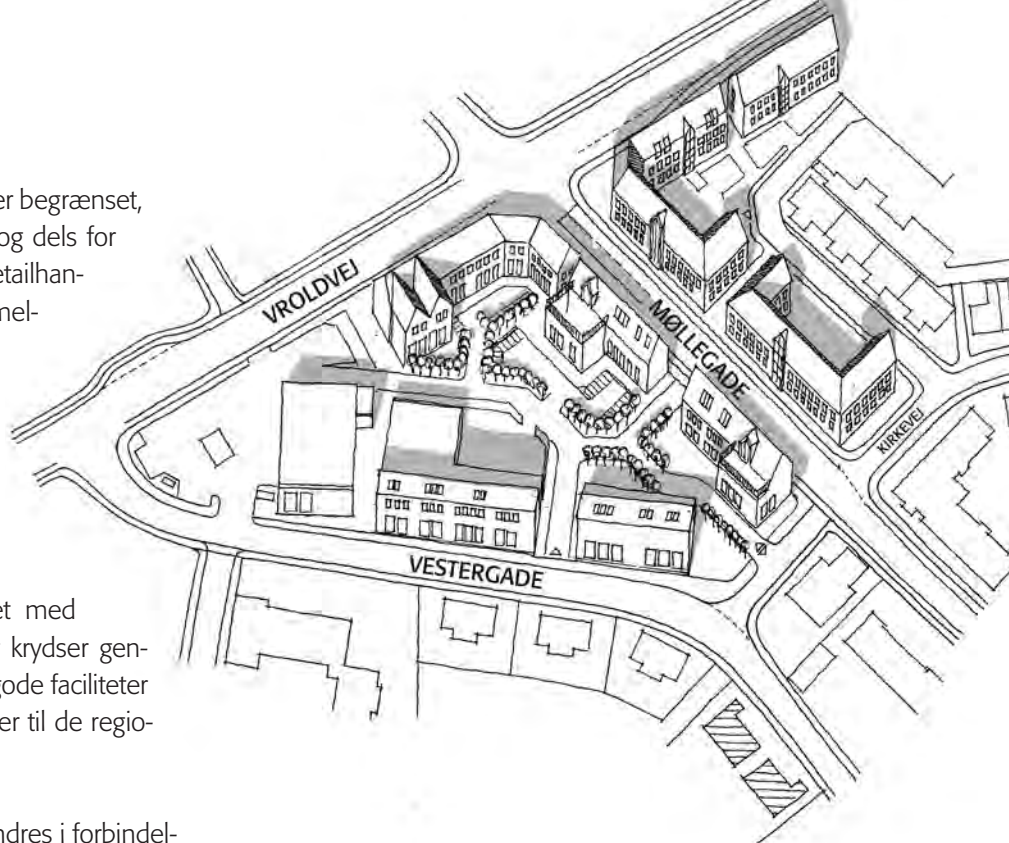

Illustration – Vroldvej/Møllegade

Dette kan være ved ønske om opførelse af et større kontorbyggeri eller ved etablering af et større vejanlæg/omlægning i området.

Områdeplanlægningen skal ske inden for ovennævnte planprincipper og skal som minimum behandle emnerne:

- områdets funktion i forhold til midtbyen
- arkitektur og design
- trafikale løsninger for både personbiler, busser og cykler/gående
- cykelparkering
- byinventar og beplantning
- tryghed og tilgængelighed
- bæredygtighed

Indtil der er gennemført en områdeplanlægning, skal nye, mindre bygge- og anlægsarbejder inden for området ske i overensstemmelse med de gældende kommuneplanrammer.

SKANDERBORG HØJVANGSCENTERET – UDDANNELSESCAMPUS

PLANPRINCIPPER

- Uddannelsesområdet ved Højvangens Torv og butiksområdet ved Højvangscenteret skal bygningsmæssigt og arkitektonisk fremstå og fungere som et samlet område.
- Der skal skabes gode fysiske rammer for udviklingen af en uddannelsescampus.
- Der skal sikres fortsat gode fysiske rammer for områdets funktion som butiksområde.
- Uddannelsescampus skal kunne fungere som hele Skanderborgs Kommunes uddannelsescenter.
- Der skal sikres mulighed for udvidelse af svømmehallen.
- Områdets parkeringskapacitet må ikke mindskes.
- Områdets tilgængelighed via offentlig transport eller via gang- og cykelstiforbindelser skal opretholdes og om nødvendigt udvikles.

Området i dag

Området består af uddannelsesområdet ved Højvangens Torv og af butiksområdet Højvangscenteret.

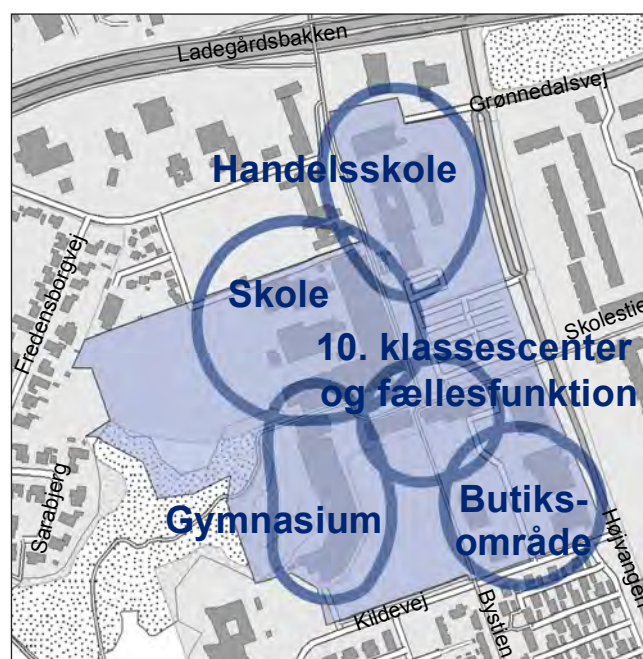
Inden for uddannelsesområdet findes i dag tre uddannelsesinstitutioner:

- Niels Ebbesen Skolen, der er en folkeskole med ca. 725 elever på 0. til 9. klassetrin
- Skanderborg Gymnasium, der er et alment gymnasium med ca. 550 elever
- Skanderborg-Odder Center for Uddannelse der indeholder både handelsskole, HF, VUC samt kursusafdeling med cirka 700 elever alene i handelsskoleregion

I tilknytning til uddannelsesområdet ligger det oprindelige butikstov, Højvangens Torv, som er opført i forbindelse med etableringen af de første institutioner i området. Den oprindelige dagligvarebutik og bageren lukkede dog i

1990'erne, og butikkerne har siden stået tomme i længere perioder. I slutningen af 1990'erne blev der etableret et nyt butikscenter bag det oprindelige center, Højvangscenteret. Dette center har en mere direkte adgang til hovedfordelingsvejen Højvangen og fungerer i dag som butiksområde for hele bydelen, indeholdende 4 forretninger, heraf 3 dagligvareforretninger og 1 udvalgvarebutik.

De to områder ligger i dag »med ryggen mod hinanden«, og adgangen mellem uddannelsesområdet og Højvangscenteret er ikke velfungerende, ligesom de to områder bygningsmæssigt og arkitektonisk ikke fremstår som en samlet enhed.

Kort III.09 Højvangscenteret

Gennem skoleområdet går to hovedstier. Bystien, som starter ved Højvangens erhvervsområde nord for Skanderborgvej, går gennem centerområdet og videre gennem boligområderne syd herfor og tilsluttes her Vester møllestien. En række interne stier i Højvangen er tilsluttet Bystien. Skolestien er den anden sti gennem uddannelsesområdet. Skolestien forbinder området med midtbyen via Sølystkvartret. I forbindelse med udbygningen af Anebjerg vil Skolestien blive forlænget til Stilling-Gram.

Trafikalt er der to separate vejadgange fra fordelingsvejen Højvangen til henholdsvis uddannelsesområdet og Højvangscenteret. Der findes store parkeringspladser i tilknytning til begge områder.

Områdets omdannelse

Skanderborg Byråd ønsker at samle kommunens 10. klassetilbud i ét fælles og attraktivt 10. klassecenter i samarbejde med og umiddelbar geografisk tilknytning til de eksisterende ungdomsuddannelser i Højvangen – til et egentligt Campus Højvangen.

Campus Højvangen vil ved at skabe fælles og attraktive studiemiljøer kunne tiltrække og motivere endnu flere unge til en uddannelse. Samtidig vil den øgede mulighed for at veksle mellem ungdomsuddannelserne og sammenstykke en uddannelse på tværs af flere uddannelsesretninger kunne nedbringe frafaldet.

Campus Højvangen vil kunne højne det generelle uddannelsesniveau i kommunen. Ikke blot for kommunens egne unge, men også for kommunens erhvervsaktive borgere, for hvem Campus Højvangen i samarbejde med private og offentlige virksomheder vil kunne tilbyde relevant efter- og videreuddannelse.

I forbindelse med etableringen af et Campus Højvangen skal uddannelsesområdet og Højvangscenteret søges integreret og samlet til ét sammenhængende og tættere centerområde.

Butiksområdet skal sikres mulighed for en modernisering, så centeret kan fungere ikke kun i forhold til beboerne i Højvangen men også de kommende beboere i Anebjerg.

Områdeplanlægning og proces

Omdannelsen af uddannelsescenteret og Højvangscenteret skal ske i en åben proces, hvor de forskellige aktører og de mange interesser bliver en del af processen.

En sådan områdeplanlægning vil blive sat i gang, når der på grund af et større initiativ i området vurderes at være belæg for en omdannelse af hele eller større dele af området. Dette kan være ved beslutning om at etablere Uddannelsescampus, ved at opføre nye bebyggelser i området eller ved at renovere eller ombygge veje eller stier i området.

Områdeplanlægningen skal ske inden for ovennævnte planprincipper og skal som minimum behandle emnerne:

- områdets funktion i forhold til uddannelsesinstitutionerne og butikkerne
- arkitektur og design
- trafikale anlæg og løsninger for personbiler, kollektiv trafik, cyklister og fodgængere
- byinventar og beplantning
- tryghed og tilgængelighed
- bæredygtighed

Indtil der er gennemført en områdeplanlægning skal nye, mindre bygge- og anlægsarbejder inden for området ske i overensstemmelse med de gældende kommuneplanrammer.

STILLING-GRAM MIDTBY

PLANPRINCIPPER

- Stilling-Gram midtby skal fremtræde mere bymæssig og som en smuk bydel i Skanderborg.
- Der skal ske en trafikoplægning, som fredeliggør Stilling-Gram midtby, og som forebygger gennemkørende trafik på Lynghøjvej.
- Der kan etableres flere nye bolig- og erhvervsområder, som sikrer mere liv i midtbyen.
- Kvaliteten af nye bygningers arkitektur og trafikarealernes anlæg og inventar skal øges.
- Butiksområdet kan udvides mod sydvest og trafikbetjenes via ny tilslutning til krydset ved Stilling Skole.
- Der skal sikres mere trafiksikre gang- og cykelstiforbindelser på tværs af landevejen.
- Der skal arbejdes for at genåbne et stoppested på nærbanen og letbane på landevejen, samt gode parkeringsforhold i forbindelse med den kollektive trafik stoppesteder.

Området i dag

Stilling-Gram midtby består af den ældre bydel omkring stationen, et større boligområde nord for jernbanen, et stort parcelhuskvarter beliggende syd for Stilling Skole samt nyere boligområder beliggende omkring den oprindelige landsby Gram. Gram er med tiden blevet sammenbygget med det oprindelige Stilling. Boligområderne er bygget i perioden fra ca. 1950 til ca. 2000. Nord og øst for Stilling-Gram ligger større erhvervsområder. På grund af de nordlige arealers gode beliggenhed til E45 har disse arealer været den tidligere Skanderborg Kommunes væsentligste erhvervsudbygningsområder de sidste 10-15 år.

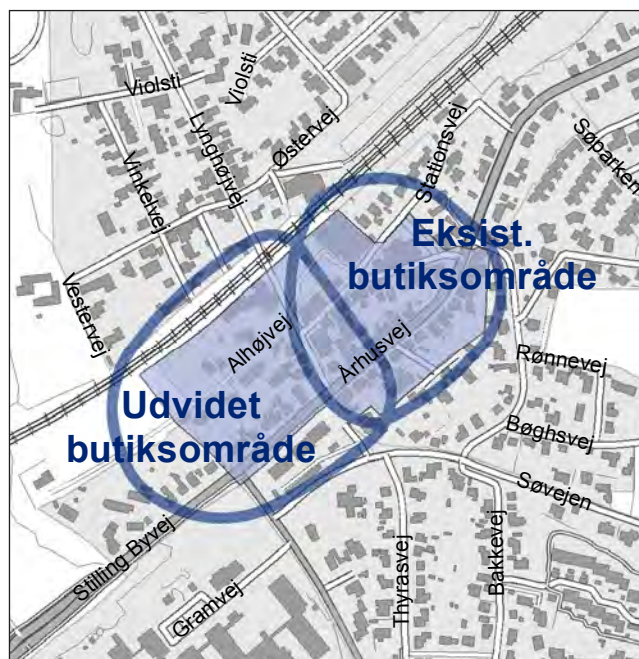
Stilling-Gram har som lokalcenter i den tidligere Skanderborg Kommune haft eget område for detailhandel. Oprindeligt har butikkerne i Stilling-Gram ligget langs landevejen, der løber gennem byen. Den øgede trafikmængde på landevejen har imidlertid betydet, at butikkerne langs landevejen er blevet mindre attraktive. Derfor har der udviklet sig et nyere butiksområde mellem landevejen og jernbanen. Dette område er imidlertid ikke velfungerende, da områdets rummelighed er forholdsvis begrænset, og tilkørselsforholdene uhensigtsmæssige.

Samtidig har den øgede trafik gennem byen betydet, at boliger og butikker, der ligger langs landevejen, er blevet min-

dre attraktive, og byens udseende mod vejen er blevet stadig mere nedslidt og rodet. Tilsvarende har en stærk trafik fra E45 til Stilling midtby via Lynghøjvej betydet, at bebyggelserne langs denne vej også er blevet mindre attraktive.

Den megen trafik på landevejen gennem byen betyder, at byen er delt i to. De bløde trafikanter fra områderne nord for landevejen, der bl.a. skal til og fra skole, har ikke optimale og sikre forhold. Det samme gør sig gældende for de bløde trafikanter fra områderne syd for landevejen, der f.eks. skal til butiksområdet.

I forbindelse med åbningen af nærbanen mellem Århus og Skanderborg har der været drøftelser om genåbningen af Stilling Station mellem Skanderborg Kommune, Århus Amt og Banestyrelsen, som på daværende tidspunkt var myndighed. Da genåbningen af stationen imidlertid forudsættes, at der er adgang til modsatte side af sporene, er det tanken, at stationen placeres i umiddelbar tilknytning til jernbanebroen på Lynghøjvej, der kan fungere som overgang til modsatte side.

Kort III.10 Nyt centerområde i Stilling

Områdets omdannelse

I forbindelse med udbygningen af den nye bydel Anebjerg forventes det, at Stilling-Gram inden for Kommuneplan 09's planperiode vil blive opfattet som en bydel i den funktionelle storby Skanderborg. Skanderborg midtby vil fungere som hele byens handelscenter, mens hver bydel vil have egen dagligvareforsyning m.v.

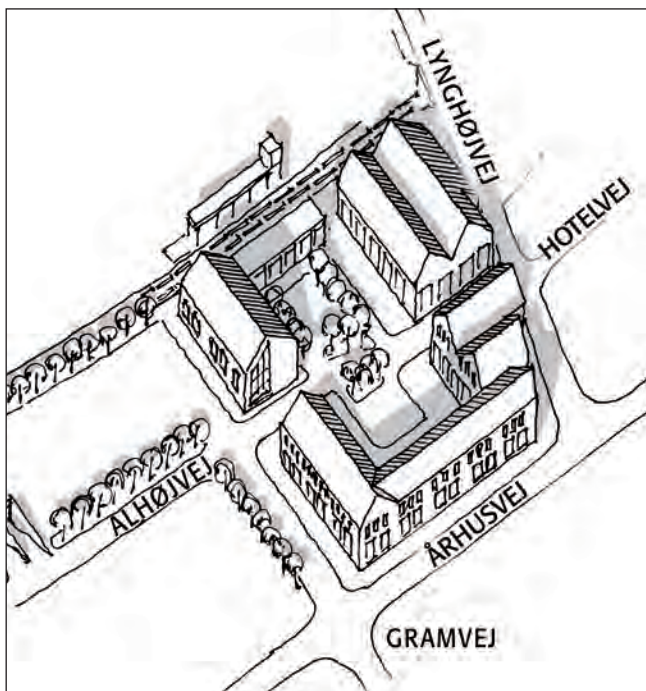

Illustration af nyt butiksområde i Stilling

For at Stilling-Gram midtby skal kunne fungere bedre og udvikle sig til bydelscenter for ikke kun Stilling-Gram, men også den del af Anebjerg, som knytter sig op på Stilling-Gram, åbner Kommuneplan 09 mulighed for, at koncentrationen af butikker kan forrykke sig mod sydvest.

I sammenhæng med butiksområdet bliver der mulighed for at genåbne et stoppested på nærbanen mod Århus. I forbindelse med en realisering af en letbane mod Skanderborg forventes det, at der bliver etableret et stoppested for letbanedriften. Der skal sikres en trafikssikker sti fra butiksområdet og det store boligområde nordøst herfor til Stilling Skole og de større nye boligområder langs Viringvej og i Anebjerg.

En omprioritering, så trafikken fra Skanderborg ledes direkte over i Randersvej med en mindre trafik gennem Stilling-Gram til følge, vil sikre bedre betingelser for en omdannelse af midtbyen. Dette vil også gøre det muligt at etablere en ny tilslutning til lyskrydset ved Stilling Skole, hvor vejen kan føres hen til det udvidede centerområde. Samtidig bliver det muligt at etablere en trafikssikker stiforbindelse fra butiksområdet og mod Stilling Skole, Sagastien og derfra til Skolestien mod Anebjerg.

Områdeplanlægning og proces

Omdannelsen af Stilling-Gram midtby vil have manges interesse. Samtidig er en omdannelse af området kompliceret, fordi der må tages hensyn til mange fysiske og tekniske forhold. Områdets omdannelse skal derfor ske i en åben proces, hvor de forskellige aktører og de mange interesser bliver en del af processen.

En sådan områdeplanlægning vil blive sat i gang, når der på grund af et større initiativ i området vurderes at være belæg for en omdannelse af hele eller større dele af området. Dette kan ske i forbindelse med opførelse af nye, større detailhandelsbutikker, større vejanlæg/trafiksanering eller ved initiativer i forbindelse med genåbningen af stationen eller etablering af letbane.

Områdeplanlægningen skal ske inden for ovennævnte planprincipper og skal som minimum behandle emnerne:

- områdets funktion i forhold til Skanderborg midtby
- arkitektur og design
- trafikale løsninger for både personbiler, busser og cykler/gående
- personbils- og cykelparkering
- byinventar og beplantning
- tryghed og tilgængelighed
- bæredygtighed

Indtil der er gennemført en områdeplanlægning, skal nye, mindre bygge- og anlægsarbejder inden for området ske i overensstemmelse med de gældende kommuneplanrammer.

HØRNING

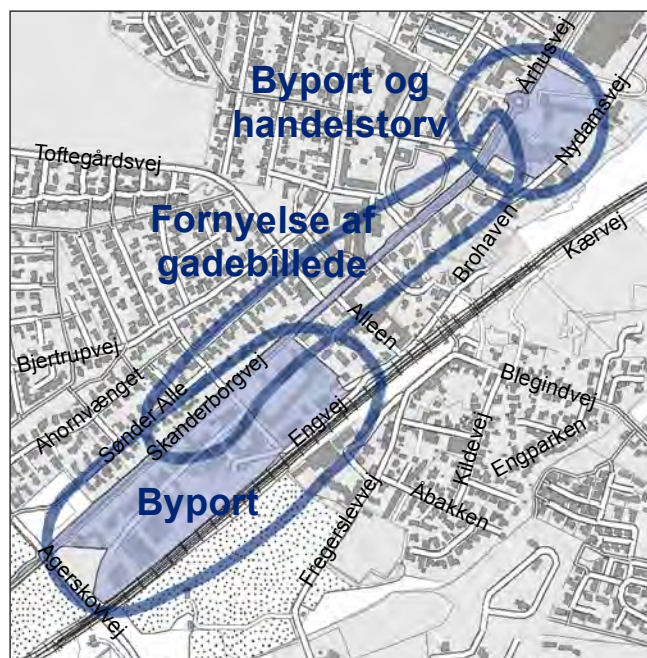
ÅRHUSVEJ / SKANDERBORGVEJ

PLANPRINCIPPER

- Området skal fremtræde bymæssigt og danne en smuk bebyggelsesmæssig helhed.
- Vejstrækningen fra Bakkedraget og til Allécenteret skal ændres, så vejen bliver mere bymæssig og i højere grad tilgodeser de bløde trafikanter.
- Der kan etableres nye boliger og byfunktioner i området.
- Der skal sikres en bedre visuel og trafikal sammenhæng mellem byomdannelsen langs Århusvej/Skanderborgvej, bycenteret, skolen og stationen.

Området i dag

Kvartererne langs Århusvej/Skanderborgvej har i mange år lidt under, at vejstrækningen har fungeret som regional gennemfartsvej. Boliger og byfunktioner som bank, hotel, skoler samt liberale erhverv langs strækningen fra Vester Allé til Bakkedraget har været belastet med støj fra trafikken samt en vis utryghed ved at krydse gaden. Midt i området ligger Bakkeskolen, som især er påvirket af den megen trafik.

Kort III.11 Århusvej / Skanderborgvej

Gadebilledet er præget af en uensartet bebyggelse med en blanding af 1 ½ til 2 ½ etages huse langs den meget brede gade. Kun få huse har en egentlig bevaringsværdi, men alligevel findes der flere pæne rødstenshuse i området. Midt på strækningen ligger Hørning Kirke og kirkegård.

Fra rundkørslen ved Allécenteret og fra lyskrydset ved Præstehaven er der adgang til midtbyens butiksområde og til de offentlige funktioner ved Rådhuspladsen. Fra lyskrydset er der mod syd adgang ad Blegindvej til Bakkeskolen og Hørning Station.

Områdets omdannelse

Ved en forlængelse af Herredsvejen til Bering – Bedervejen i Århus Kommune, og den deraf forventede nedbringelse af den gennemkørende trafik, vil der blive skabt mulighed for at nytænke vejforløbet gennem Hørning.

Det brede gadebillede kan blive indsnævret og i en vis udstrækning indgå i udbygning og omdannelse af midtbyen. Områderne langs vejen vil blive mere attraktive i forhold til at opføre nye boliger og nyt erhverv. Ny bebyggelse langs vejen i 2 ½ til 3 ½ etager vil give området et mere bymæssigt udtryk og være en flottere indkørsel til midtbyen.

I forbindelse med en aflastning af vejen og en omdannelse af områderne op mod vejen, skal de trafikale forhold for de bløde trafikanter forbedres. Sammenhængen mellem butiksområdet og de offentlige funktioner i Hørning bymidte og til områderne ved Bakkeskolen og Hørning Station skal forbedres.

Områdeplanlægning og proces

Midtbyområdet langs Århusvej/Skanderborgvej vil kunne omdannes, når den gennemkørende trafik bliver ledt uden om byen, og vejen dermed bliver aflastet for gennemkørende trafik.

Der er mange forskelligartede interesser langs vejen og mange trafiktekniske problemstillinger, der må iagttages ved en omdannelse af hele eller dele af strækningen. Områdets omdannelse skal derfor ske i en åben proces, hvor de forskellige aktører og de mange interesser bliver en del af processen.

En sådan områdeplanlægning vil derfor først kunne blive sat i gang, når de trafikale forudsætninger er klarlagt, og der samtidig vurderes at være belæg for en samlet plan for væsentlige dele eller hele omdannelsesområdet.

Områdeplanlægningen skal ske i overensstemmelse med ovenstående principper og skal som minimum behandle følgende emner:

- områdets funktion i forhold til midtbyen, skolen og stationen
- arkitektur og design
- trafikale løsninger for både personbiler, busser, cyklister og fodgængere
- byinventar og beplantning,
- tryghed og tilgængelighed og
- bæredygtighed.

Indtil der er gennemført en områdeplanlægning, skal nye, mindre bygge- og anlægsarbejder inden for området ske i overensstemmelse med de gældende kommuneplanrammer.

GALTEN-SKOVBY MIDTBY

PLANPRINCIPPER

- Områdets anvendelse skal sigte mod at skabe et torv med en bygningsstruktur, som bedre understreger områdets funktion som torv
- Kvaliteten af nye bygningers arkitektur og trafikarealernes anlæg og inventar skal øges
- Områdets kulturhistoriske værdier skal synliggøres
- Omdannelse skal ske i respekt for de værdier, som området repræsenterer
- Omdannelsen skal sikre god tilgængelighed for gående og cyklende
- Der skal sikres bedre visuel og trafikal sammenhæng mellem torvet og Bytoften

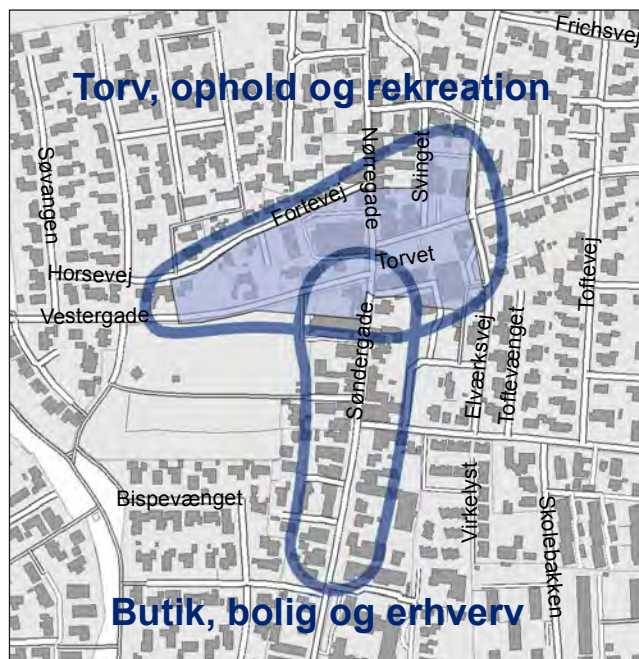
Området i dag

Torvet ligger i centrum af Galten-Skovby. I tilknytning til Torvet ligger også busterminalen og byens handelsegade, Søndergade. I karréen bag Torvet og Søndergade findes der en P-plads med plads til 100 personbiler, hvilket giver midtbyen god parkeringsdækning. I takt med en udvidelse af forretningslivet i midtbyen forventes P-pladsen tilsvarende udvidet.

I dag findes der en del trafik i og omkring Torvet, og Søndergade fungerer som byens hovedgade både for trafik til og fra centeret, og i stor udstrækning for borgere, som skal handle.

I forbindelse med planlægningen af Søringen var det hensigten, at trafikken i Søndergade fra Torvet til Porskjærvej skulle ensrettes på stykket fra Torvet til Porskjærvej.

Torvet og Bytoften fungerer i dag både som åndehuller i midtbyen og ikke mindst som omdrejningspunkt for byfesterne.

Kort III.12 Byomdannelse i Galten

Områdets omdannelse

Med Kommuneplan 09 skal midtbyen i Galten-Skovby gøres arkitektonisk smukkere med flere og forbedrede butikker. Visionen er at skabe nogle nye torve, der er mere intime og i sammenhæng til Bytoften. Torvene skal i sammenhæng med Søndergade fra Porskjærvej til Torvet gøres bilfrie. Dette gøres blandt andet ved at omlægge trafikken fra Vestergade til Forstevej. Byrådet ønsker en debat om mulighederne for fremtidens torv i midtbyen, både bebyggelsesmæssigt og trafikalt.

Områdeplanlægning og proces

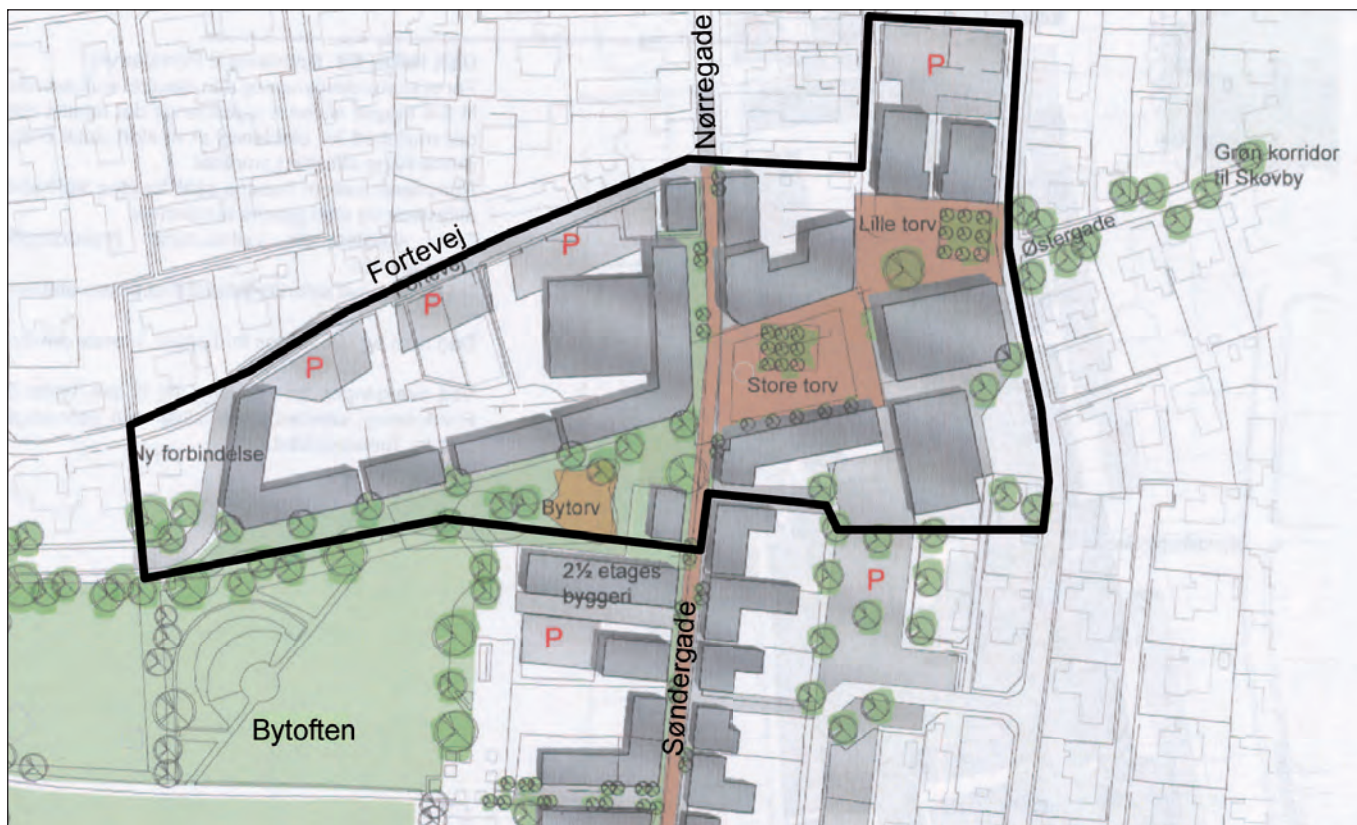
Omdannelsen af midtbyen vil have manges interesse. Samtidig er en omdannelse af området kompliceret, fordi der skal tages hensyn til mange fysiske og tekniske forhold. Områdets omdannelse skal derfor ske i en åben proces, hvor de forskellige aktører og de mange interesser bliver en del af processen.

En sådan områdeplanlægning vil blive sat i gang, når der på grund af et større initiativ i området vurderes at være belæg for en omdannelse af hele eller større dele af området. Dette kan være ved ønske om opførelse af nye større detailhandelsbutikker eller i forbindelse med større vej anlæg/trafiksanering.

Områdeplanlægningen skal ske inden for ovennævnte planprincipper og skal som minimum behandle emnerne:

- områdets funktioner
- arkitektur og design
- trafikale løsninger for både personbiler, busser og cykler/gående
- personbils- og cykelparkering
- byinventar og beplantning
- tryghed og tilgængelighed
- bæredygtighed

Indtil der er gennemført en områdeplanlægning, skal nye, mindre bygge- og anlægsarbejder inden for området ske i overensstemmelse med de gældende kommuneplanrammer.

Kort III.13 Plan over omdannelsesområdet i Galten midtby

DEL IV RÆKKEFØLGEPLAN SKANDERBORG KOMMUNE

RÆKKEFØLGEPLAN FOR INDDRAGELSE AF NYE AREALER TIL BYFORMÅL

Del IV af Kommuneplan 09 – Rækkefølgeplan Skanderborg Kommune – beskriver rækkefølgen for inddragelse af Kommuneplan 09's arealer til byformål.

Rækkefølgeplanen er udarbejdet i henhold til Planlovens § 11e, stk. 1, som siger, at kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder om den forudsatte rækkefølge for planens gennemførelse.

Rækkefølgeplanen fastsætter rækkefølgen for inddragelse af nye arealer til byformål i planperioden for de kommende 12 år i henholdsvis Skanderborg, Galten-Skovby, Hørning, Ry og Låsby. Arealerne fremgår af rammekortene på de efterfølgende sider og tilhørende skemaer.

I skemaerne er rammeområderne angivet med en prioritet i første kolonne i skemaerne. Prioriteterne er rangordnet således, at prioritet 1 har første prioritet, prioritet 2 har anden prioritet osv. Inden for samme lokalitet har et område angivet med prioritet 1 derfor forrang frem for et område med prioritet 2. Det fremgår af skemaerne, hvilke områder, der er beliggende inden for samme lokalitet.

Der må forventes afslag på realisering af et område med en lavere prioritet, så længe højere prioriteter endnu ikke er realiseret inden for samme lokalitet. Prioriteringen af områder til bolig- og erhvervsformål er dog ikke indbyrdes afhængige.

Kommuneplan 09 angiver perspektivarealer, der enten er områder, der afventer de statslige grundvandsundersøgelser eller områder, der ligger uden for Kommuneplan 09's planperiode. Disse perspektivarealer indgår ikke i rækkefølgeplanen.

FORUDSÆTNINGER FOR IGANGSÆTTELSE OG SAMMENHÆNG MED BUDGETLÆGNINGEN

Rækkefølgeplanen angiver alene rækkefølgen for udbygninger af nye områder i de enkelte centerbyer. Rækkefølgeplanen angiver derimod ikke, hvornår udbygningen vil ske.

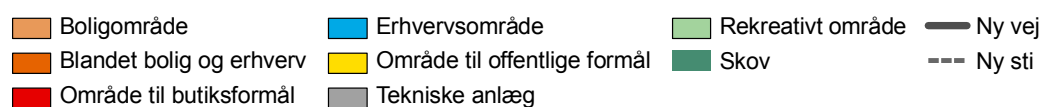
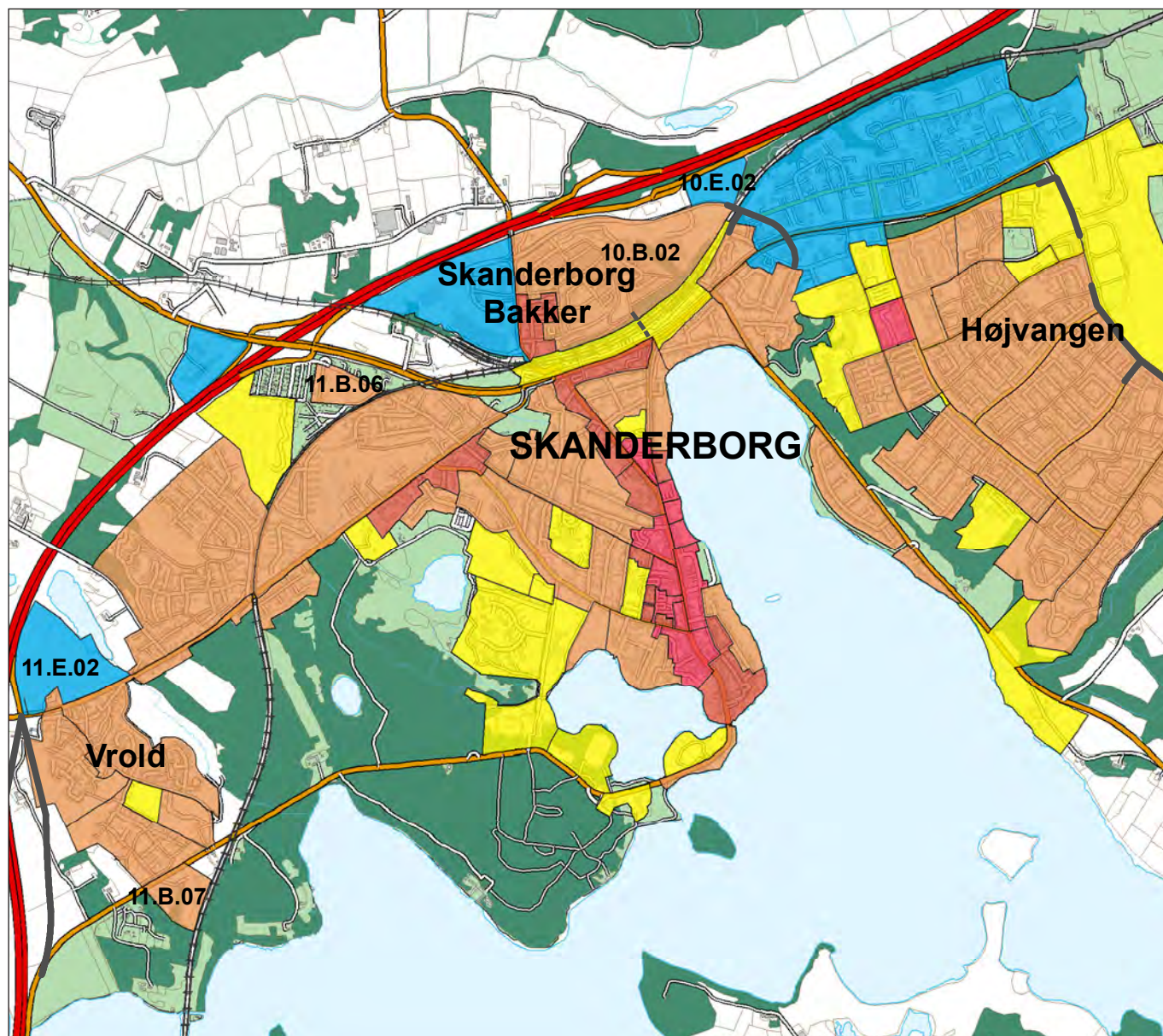
Rækkefølgeplanen skal sikre, at udbygningen sker hensigtsmæssigt i forhold til områdernes beliggenhed og udbygningen af infrastruktur og kommunale servicetilbud.

Af skemaerne på de efterfølgende sider fremgår hvilke anlæg, der er en forudsætning for igangsættelse af de enkelte etapens udbygning. Hvorvidt disse anlæg helt eller delvis kan suppleres med bidrag efter Vejbidragsloven § 3 stk. 1, vil blive afklaret i forbindelse med lokalplanlægningen for områderne.

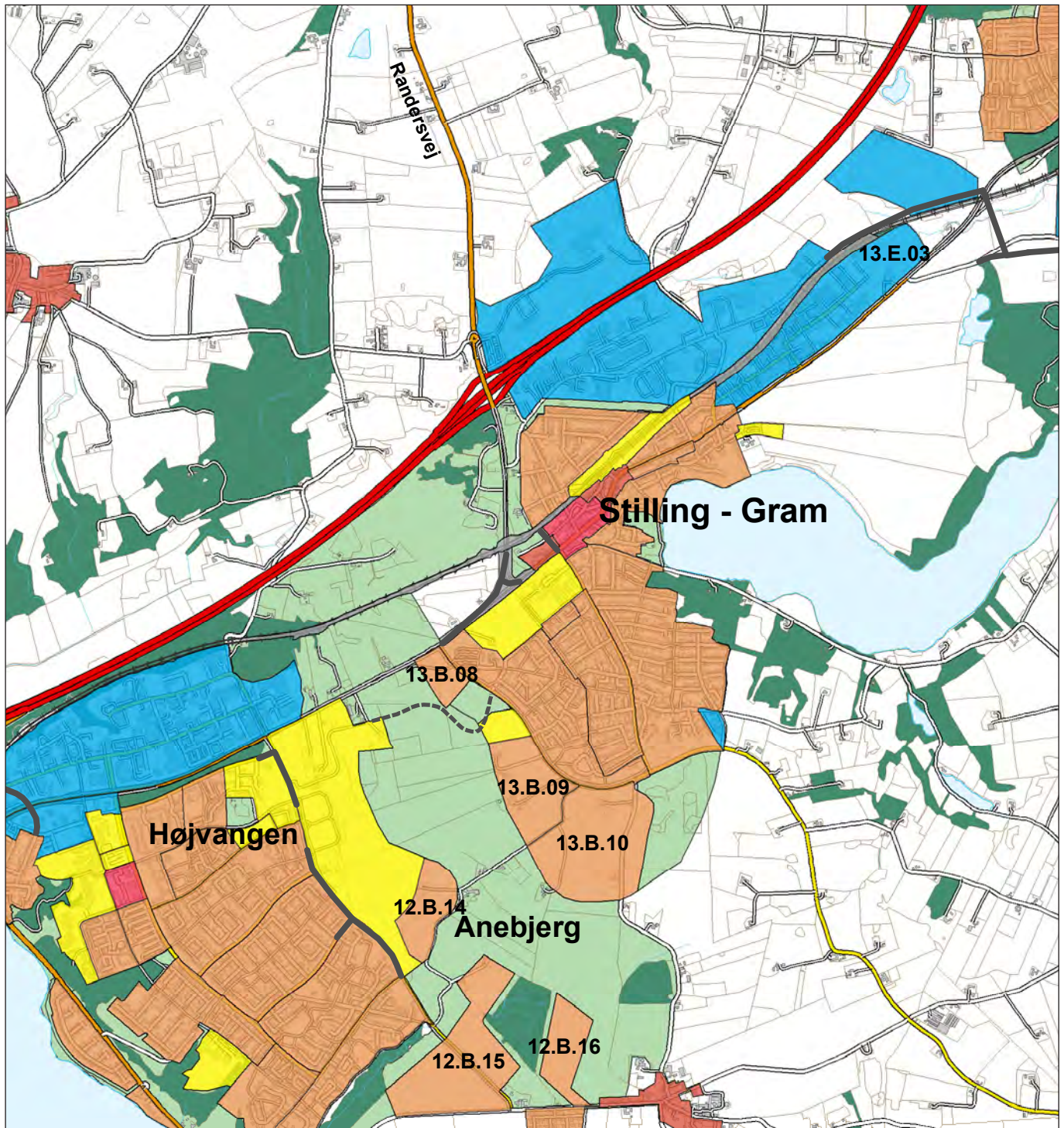
I forbindelse med den årlige budgetlægning vil der ske en løbende vurdering af behovet for eventuelle kommunale følgeinvesteringer til skoler, institutioner og overordnet infrastruktur m.m.

SKANDERBORG

Rækkefølgeplanen omfatter boligudlæg i Skanderborg Bakker, Anebjerg samt erhvervsudlæg ved Stilling-Gram. Rammeområderne i Skanderborg Bakker og Anebjerg er rammelagt i eksisterende kommuneplan for den tidligere Skanderborg Kommune, men er endnu ikke lokalplanlagt.

Kort IV.01

Kort IV.02

- Boligområde
- Erhvervsområde
- Rekreativt område
- Ny vej
- Blandet bolig og erhverv
- Område til offentlige formål
- Skov
- Ny sti
- Område til butiksformål
- Tekniske anlæg

SKANDERBORG BAKKER			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	10.B.02	Boligformål	Veje og stier etableres i forbindelse med byggemodningen af Sjælsø Gruppen A/S

ANEBJERG			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	13.B.08	Boligformål	Stiunderføring Skolesti/Virringvej Skovrejsning inkl. rekreative stier
1	13.B.09	Boligformål	Stiunderføring Skolesti/Virringvej Trafiksanering af Anebjerggårdsvej Skovrejsning inkl. rekreative stier
2	13.B.10	Boligformål	Udbygning af Gl. Gramvej (nord) Stiunderføring Virringvej v. Ægirsvej Skovrejsning inkl. rekreative stier
2	12.B.14	Boligformål	Frueringvej med stiunderføringer Trafiksanering af Anebjerggårdsvej Skovrejsning inkl. rekreative stier
3	12.B.15	Boligformål	Frueringvej med stiunderføringer Skovrejsning inkl. rekreative stier
3	12.B.16	Boligformål	Stiforbindelse langs Vestermøllevej Trafiksanering i Fruering Skovrejsning inkl. rekreative stier

KORSVEJEN			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	11.B.06	Boligformål	

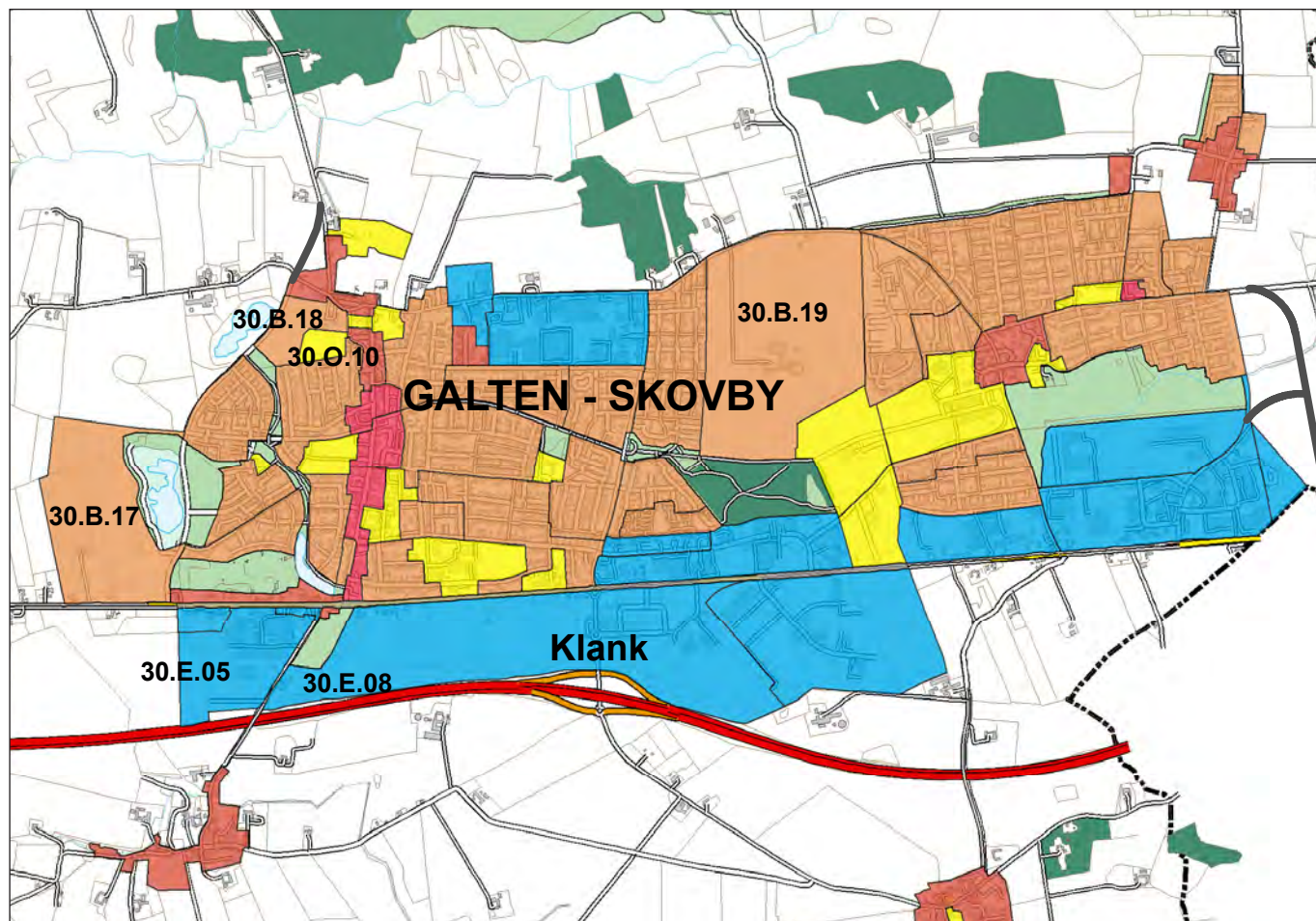
HORSENSVEJ 17			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	11.B.07	Boligformål	Trafiksanering på Horsensvej

SKANDERBORG BAKKER ERHVERVSPARK			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	10.E.02	Erhvervsformål	Veje og stier etableres i forbindelse med byggemodningen af Sjælsø Gruppen A/S

VESTERMOSE			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	11.E.02	Erhvervsformål	Områdets videre planlægning skal ske efter udarbejdelse af samlet dispositionsplan for området. Dispositionsplanen skal nærmere redegøre for landskabelig og naturmæssig indpasning, indblik fra E45, støjmæssige forhold, vej- og stibetjening samt en opdeling af den kommende bebyggelse i 2-3 etaper.

NIELS BOHRS VEJ OG INDUSTRIVEJ			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	13.E.03	Erhvervsformål	Videreførsel af Industrivej Trafiksanering af Industrivej (vest)

GALTEN-SKOVBY

Boligområde	Erhvervsområde	Rekreativt område	Ny vej
Blandet bolig og erhverv	Område til offentlige formål	Skov	Ny sti
Område til butiksformål	Tekniske anlæg		

Kort IV.03

Rækkefølgeplanen omfatter boligudlæg i Galten Vest, ved Søringen og ved Skovby Nygård, samt erhvervsområde ved Klank.

GALTEN VEST OG SØRINGEN

Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	30.O.10	Boligformål (ældreboliger og ældre institution)	Stiadgang til Nørregade ad Syvtallet
1	30.B.17	Boligformål	
2	30.B.18	Boligformål	Forlængelse af Søringen

SKOVBY NYGÅRD

Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1-3	30.B.19	Boligformål	Områdets videre planlægning skal ske efter udarbejdelse af dispositionsplan for det samlede område. Dispositionsplanen skal beskrive vej og stibetjening, etablering af grøn gennemgående landskabskile nord/syd og etapeopdeling af området i 2-3 etaper. I forbindelse med dispositionsplanlægningen skal det vurderes, om en trafiksanering gennem Skovbybydelen vil være en forudsætning.

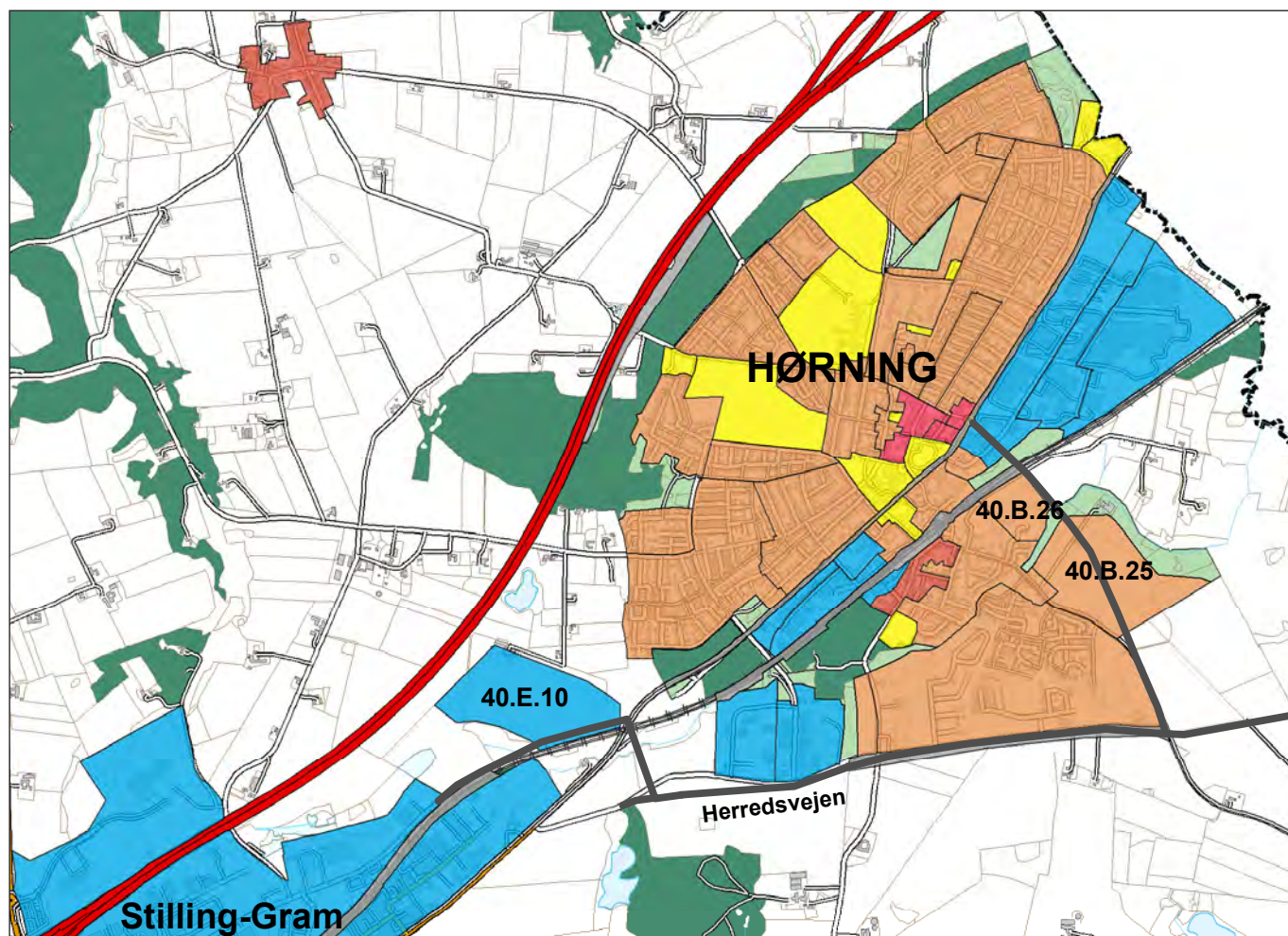
ÅRHUSEGNENS ANDEL

Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	30.E.05	Erhvervsformål (afrundning)	

KLANK (NORD) OG KLANK (SYD)

Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	30.E.08	Erhvervsformål (afrundning)	

HØRNING

Boligområde	Erhvervsområde	Rekreativt område	Ny vej
Blandet bolig og erhverv	Område til offentlige formål	Skov	Ny sti
Område til butiksformål	Tekniske anlæg		

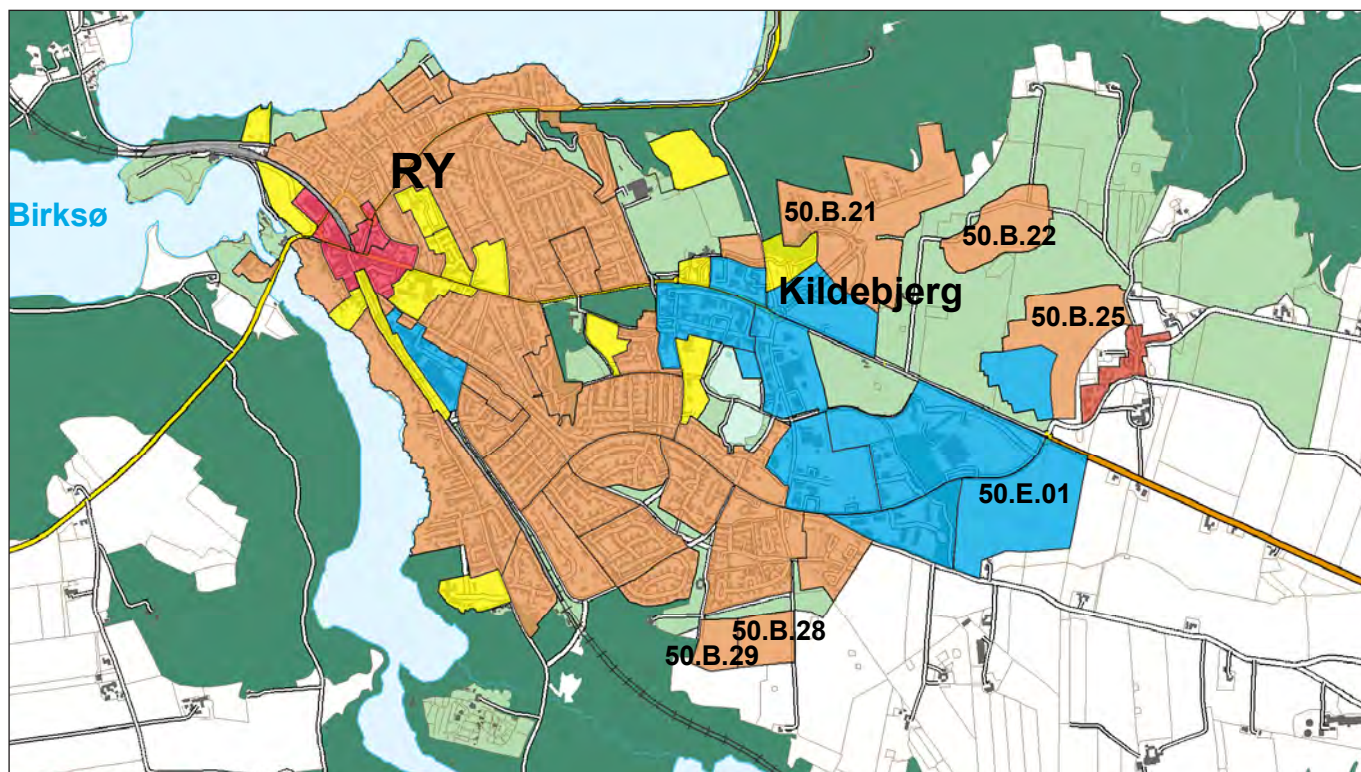
Kort IV.04

Rækkefølgeplanen omfatter boligudlæg ved Blegindvej og erhvervsudlæg syd/vest for Hørning. Boligudlæggene ved Blegindvej er rammelagt i eksisterende kommuneplan for den tidligere Hørning Kommune men endnu ikke lokalplanlagt.

HERREDSVEJEN OG BLEGINDVEJ			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	40.B.25	Boligformål	Forlægning af Blegindvej til rundkørsel ved Allecenteret Trafiksanering på resterende del af Blegindvej
1	40.B.26	Boligformål	Forlægning af Blegindvej til rundkørsel ved Allecenteret

HØRNING (SYD)			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	40.E.10	Erhvervsformål	Vejadgang fra Skanderborgvej, eventuelt ved ombygning af Skanderborgvej Alternativ vejadgang ved forlængelse af Niels Bohrs Vej

RY

 Boligområde	 Erhvervsområde	 Rekreativt område	 Ny vej
 Blandet bolig og erhverv	 Område til offentlige formål	 Skov	 Ny sti
 Område til butikformål	 Tekniske anlæg		

Kort IV.05

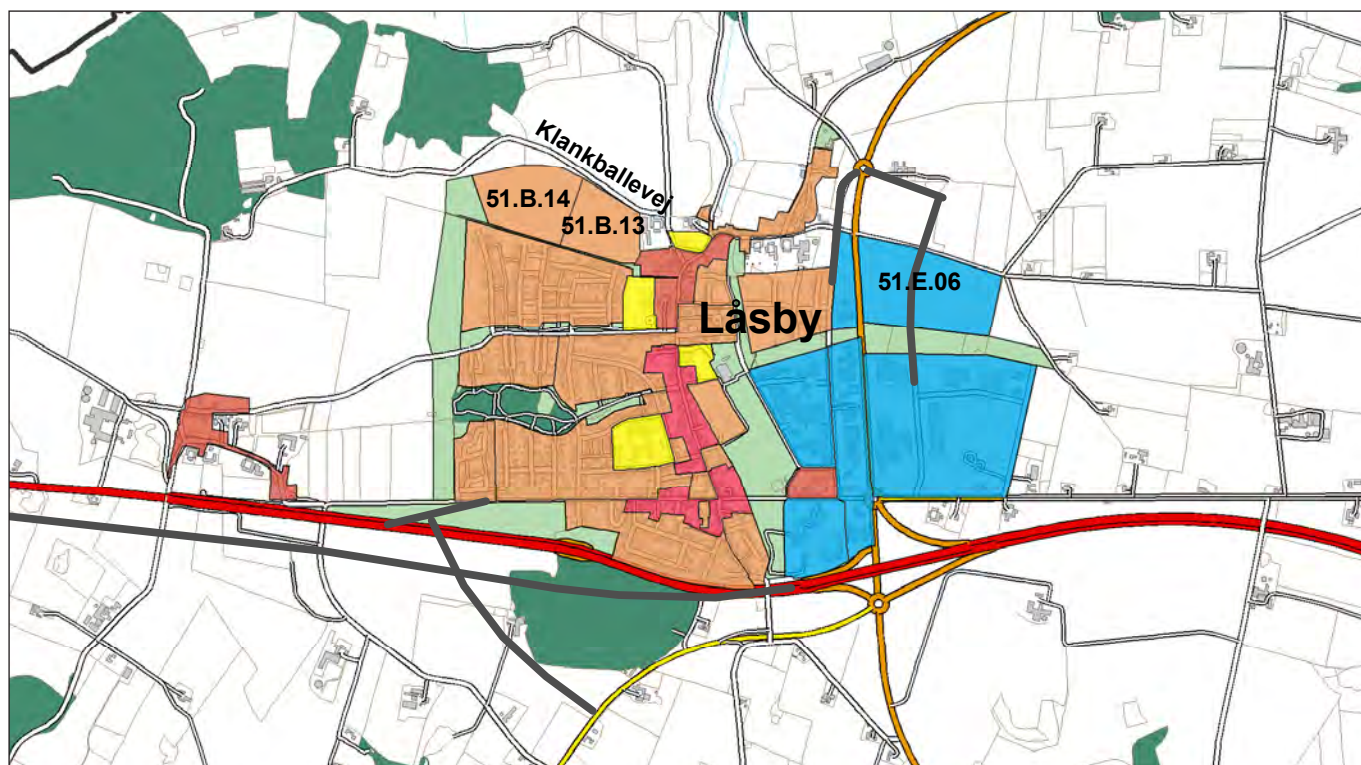
Rækkefølgeplanen omfatter boligudlæg ved Kildebjerg og ved Haardalen (tidligere grusgrav). Rammeområderne i Kildebjerg er rammelagt i eksisterende kommuneplan for den tidligere Ry Kommune, men endnu ikke lokalplanlagt.

KILDEBJERG RY			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	50.B.21	Boligformål	Veje og stier etableres i forbindelse med byggemodningen af Kildebjerg Ry A/S
1	50.B.22	Boligformål	Veje og stier etableres i forbindelse med byggemodningen af Kildebjerg Ry A/S
2	50.B.25	Boligformål	Veje og stier etableres i forbindelse med byggemodningen af Kildebjerg Ry A/S

HAARDALEN			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	50.B.28	Boligformål	
2	50.B.29	Boligformål	

ERHVERV RY ØST			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	50.E.01	Erhvervsformål	Der skal udarbejdes en Strukturplan for området.

LÅSBY

Boligområde	Erhvervsområde	Rekreativt område	Ny vej
Blandet bolig og erhverv	Område til offentlige formål	Skov	Ny sti
Område til butiksmål	Tekniske anlæg		

Kort IV.06

Rækkefølgeplanen omfatter boligudlæg ved Vestermarken og erhvervsudlæg ved Mosegårdsvej.

VESTERMARKEN			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	51.B.13	Boligformål	Udbygning af Klankballevej og sti langs Klankballevej
2	51.B.14	Boligformål	Udbygning af Klankballevej og sti langs Klankballevej

MOSEGÅRDSVEJ			
Prioritet	Rammeområde	Anvendelse	Forudsætninger
1	51.E.06	Erhvervsformål	Forlængelse af Mosegårdsvej

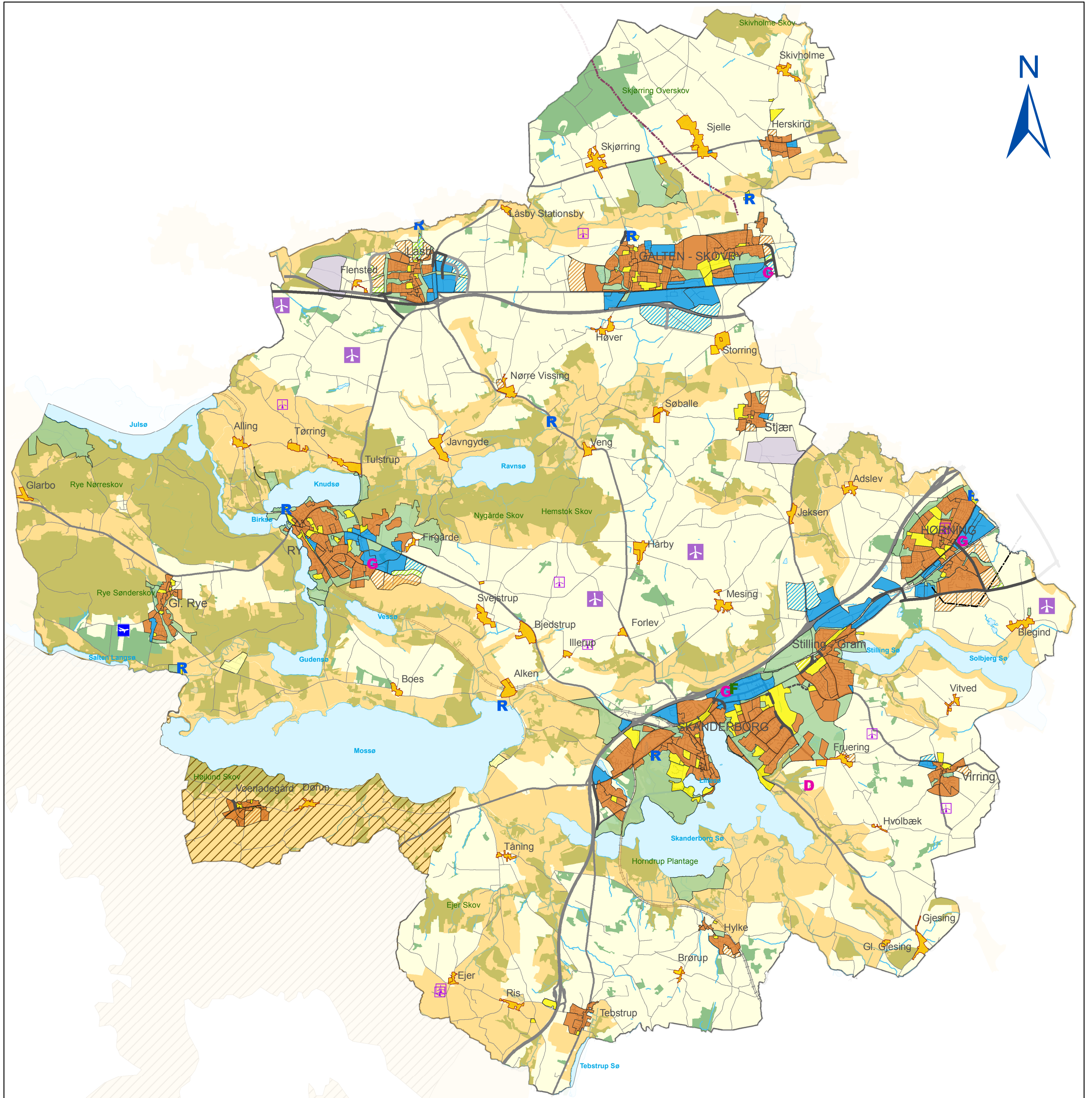
EKSEMPLER PÅ DE MANGE AKTIVITETER OM KOMMUNEPLAN 09

Skanderborg
KOMMUNE

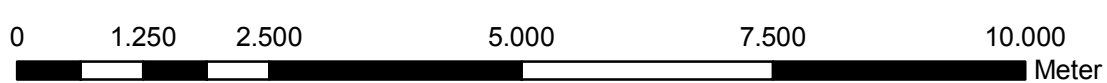
26. marts 2008: Oplæg om Anebjerg i kulturhuset • 27. maj 2008: Møde i Fruering (Anebjerg – Hospice)
29. maj 2008: Møde i Borgernes Hus i Veng med landsbyboere • 9. juni 2008: Opstartsmøde om kommuneplanen i Kulturhuset med 11 CityDesign • 11. august 2008: Bygruppen Ry
12. juni 2008: Intromøde for landsbyerne om anvendelse af geografiske informationssystemer (GIS) • 24. juni 2008: Arbejdsgruppen for byudviklingen i Skanderborg
26. juni 2008: Arbejdsgruppen i Hørning-gruppe • 21. august 2008: Bygruppen Skanderborg • 14. august 2008: Bygruppen Ry
14. august 2008: Bygruppen Hørning • 14. august 2008: Intromøde til rundbordssamtaler med landsbyerne
16. september 2008: Afsluttende møde i Galten for følgegrupperne for byernes udvikling • 28. august 2008: Rundbordssamtaler i Gl. Rye
1. september 2008: Bygruppen Skanderborg • 2. september 2008: Landsbyer • 4. september 2008: Rundbordssamtaler i Gl. Rye
11. september 2008: Rundbordssamtaler Herskind • 3. september 2008: Bygruppen Ry
25. september 2008: Møde med Landsbygrupper - udvikling • 11. september 2008: Rundbordssamtaler Herskind
4. november 2008: Anebjerg-spillet • 30. oktober 2008: Temakonference landsbyerne – Borgernes Hus i Veng
14. november 2008: Temamøde med Skanderborg Erhvervsudvikling om kommuneplanen • 2. september 2008: Landsbyer
30. oktober 2008: Temakonference landsbyerne – Borgernes Hus i Veng
29. januar 2009: Møde i Grønt Råd, bl.a. om natur, miljø og fritid i kommuneplanen • 8. december 2008: Introduktion til temascenarier
20. november 2008: Byrådsseminar/møde med interessentgrupper om Kommuneplanen
25. november 2008: Kulturhuset - Symposium om det kreative Danmarkskort • 8. december 2008: Introduktion til temascenarier
27. november 2008: Temagruppen Boligudbud – beboersammensætning • 13. januar 2009: Landsbyerne Kultur og Landskab
15. januar 2009: Temagruppen Boligudbud – beboersammensætning 3. møde
27. januar 2009: Temagruppen Boligudbud – beboersammensætning 4. møde
4. marts 2009: Veng - Landsbytemagrupper om erhverv og turisme
24. marts 2009: Landsbyerne – Temagrupper Kultur og Landskab • Læg en kommentar på www.ideoffensiv.dk
- Byrådet inviterer til debat den 25. august 2009 i Kulturhuset i Skanderborg
- Blog med byrådsmedlemmerne på nettet
- Tag med byrådspolitikere på kombineret debat og bustur den 17. september 2009
- Film om kommuneplan processen

Kortbilag 1: Byvækst

Signatur

Boligareal	Vindmølleområde
Erhvervsareal	Enkelt vindmølle
Offentligt formål	Mindre flyveplads
Sommerhusområde	Deponeringsanlæg
Rekreativt område	Forbrændingsanlæg
Råstofgrav	Genbrugsplads
Landzone landsby	Renseanlæg
Perspektiv bolig	Planlagt ny vej
Perspektiv erhverv	Perspektiv vej
Perspektiv rekreativt	Planlagt ny stiforbindelse
Perspektiv offentligt formål	Naturgasledning
Uforstyrret landskab	150kv højspændingsledning
Særlig landskabelig interesseområde	

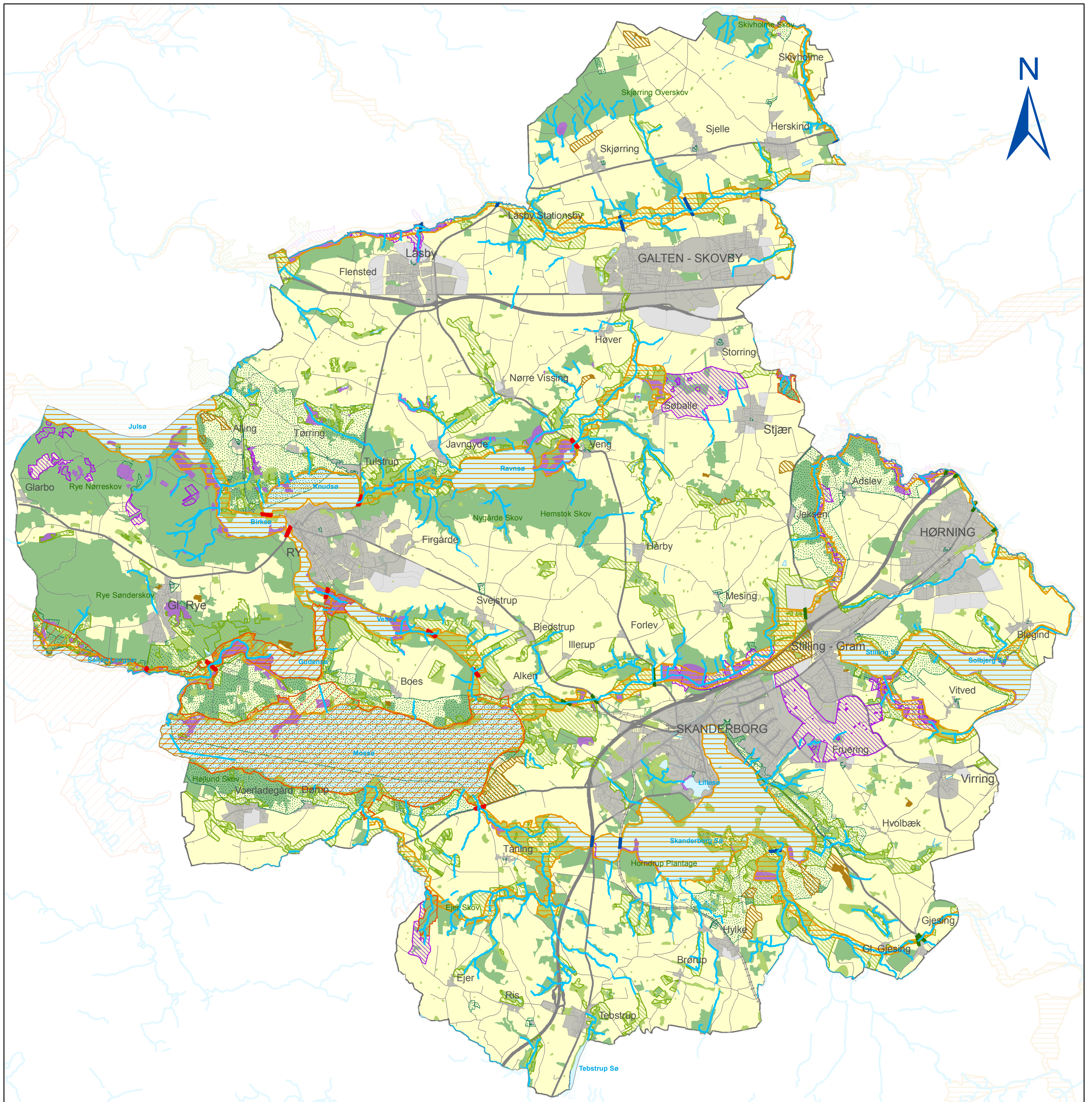

Kommuneplan 09
Skanderborg Kommune
 Kortbilag 1 Byvækst

Dato: 16. december 2009

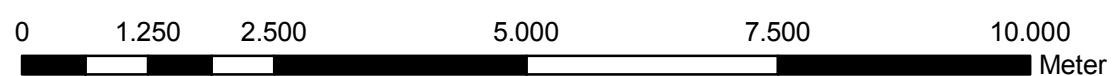
1:75.000

Kortbilag 2: Natur

Signatur

- Natura 2000 område
- Spredningskorridor
- Spærring 1. prioritet
- Spærring 2. prioritet
- Spærring 3. prioritet
- Naturareal (§3) A målsætning
- Naturareal (§3) B målsætning
- Naturareal (§3) C målsætning
- Potentielt naturområde 1. prioritering
- Potentielt naturområde 2. prioritering
- Potentielt naturområde 3. prioritering
- Beskyttede vandløb, §3
- Fredet område
- Nuværende og planlagt byzone
- Perspektiv byvæksareal

Kommuneplan 09

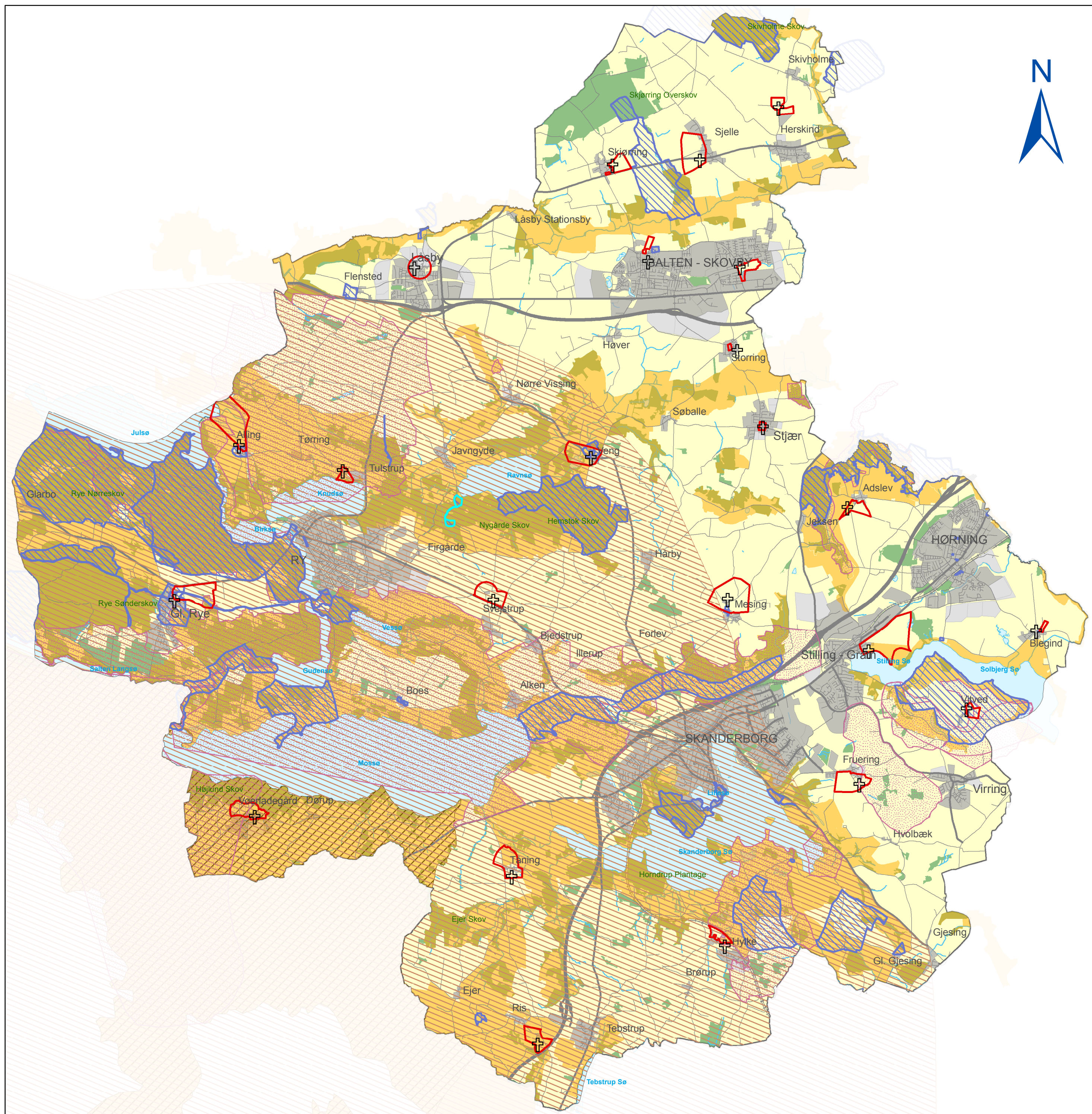
Skanderborg Kommune

Kortbilag 2 Natur

Dato: 16. december 2009

1:75.000

Kortbilag 3: Landskab og kultur

Signatur

- Kirke med indsigt
- Kirkeindsigtsområde
- Bevaringsværdig kulturmiljø
- Særlig geologisk interesseområde
- Geologisk rammeområde
- Uforstyrret landskab
- Særlig landskabelig interesseområde
- Nuværende og planlagt byzone
- Perspektiv byvæksareal

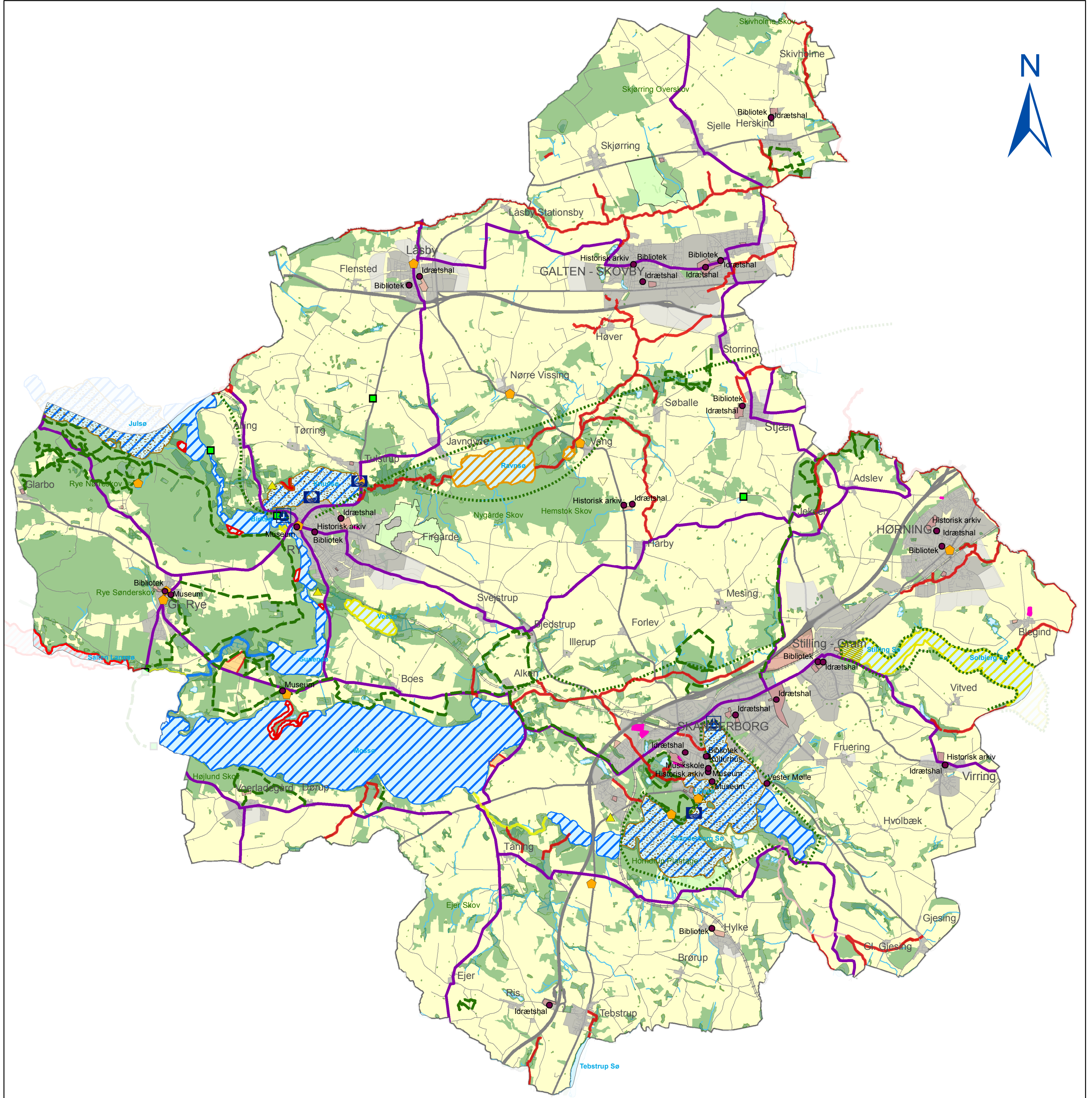
Kommuneplan 09
Skanderborg Kommune
Kortbilag 3 Landskab og kultur

Dato: 16. december 2009

1:75.000

0 1.250 2.500 5.000 7.500 10.000
Meter

Kortbilag 4: Fritid og kultur

Signatur

Lystbådehavn	Hotel/kro
Blå flag strand	Campingplads
Sejlads på søer og vandløb, ikke erhvervsmæssigt	Fremtidig campingplads
Forbudt	Naturlejrplads
Forbudt, dog tilladt uden motor for bredejere	Afmærket cykelrute
Forbudt, dog tilladt for bredejere	Afmærket vandrerute
Motorsejlad forbudt	Vandrerute forslag
Motorsejlad forbudt, dog tilladt for bredejere	Kulturinstitution
Tilladt m. fartbegrænsning	Idrætsareal
Tilladt m. fartbegrænsning + Windsurfing tilladt	Sommerhusområde
Kan søges dispensation til motorsejlad	Golfbane
	Kolonihave
	Naturområde
	Nuværende og planlagt byzone
	Perspektiv byvækstområde

0 1.250 2.500 5.000 7.500 10.000
Meter

Kommuneplan 09

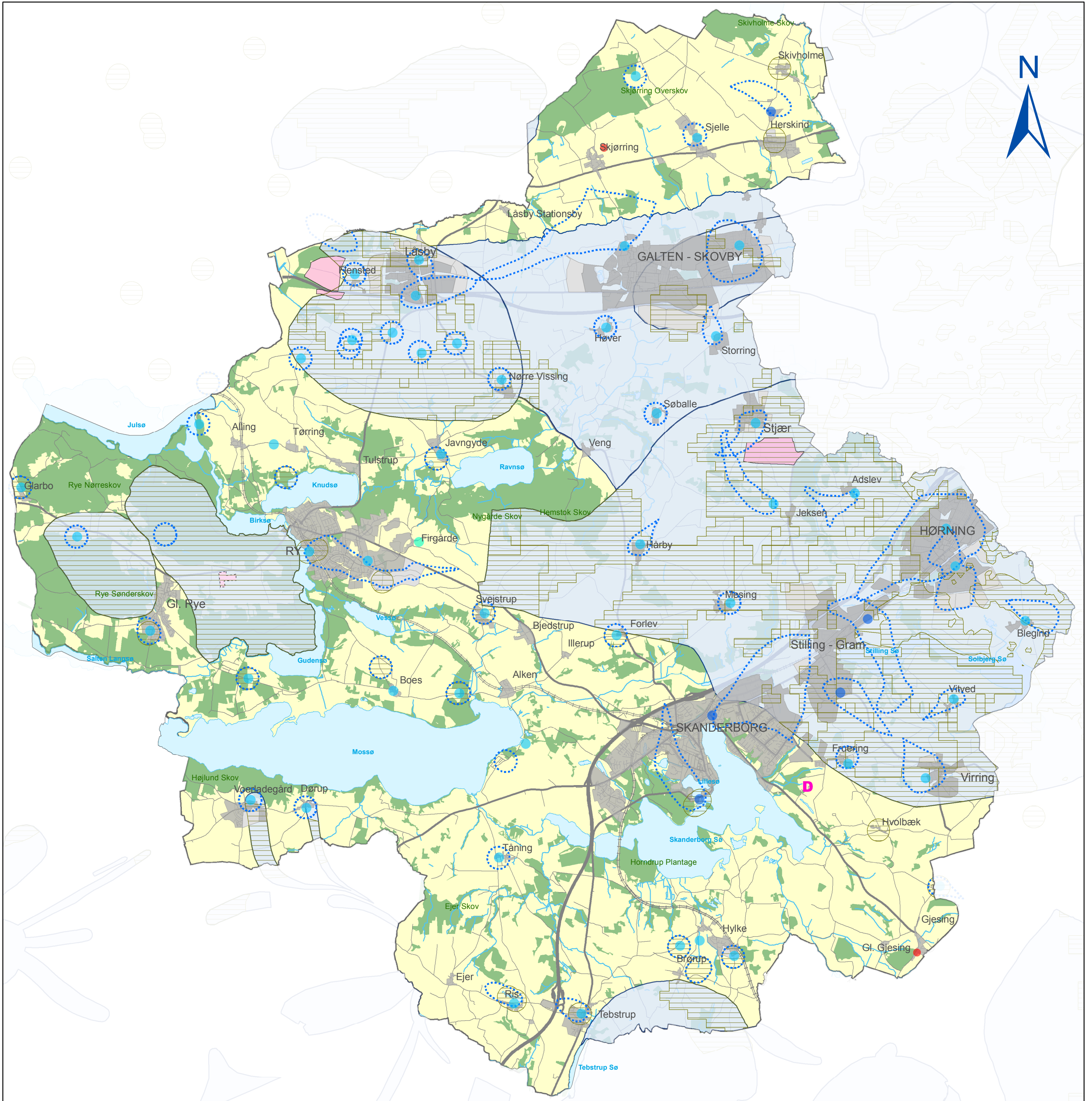
Skanderborg Kommune

Kortbilag 4 Fritid og kultur

Dato: 16. december 2009

1:75.000

Kortbilag 5: Grundvand og råstof

Signatur

- Offentligt alment vandforsyningsanlæg (>= 10 ejd.)
- Privat alment vandforsyningsanlæg (>= 10 ejd.)
- Privat distributionsanlæg
- Behandlingsanlæg
- Deponeringsanlæg
- Indvindingsoplande 2008
- Nitratfølsomme vandindvindingsområde (DAI)
- Eksisterende råstofgraveområde
- Nyt råstofgraveområde i Råstofplan 2008
- Nuværende og planlagt byzone
- Perspektiv byvæksareal
- Særlige drikkevandsinteresse

0 1.250 2.500 5.000 7.500 10.000
Meter

Kommuneplan 09
Skanderborg Kommune
 Kortbilag 5 Grundvand og råstof

Dato: 16. december 2009

1:75.000

Kortbilag 6: Søer og vandløb

Signatur

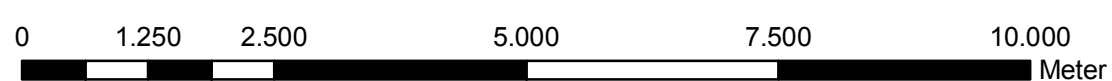
 Potentielt vådområde	Målsætning af vandløb
 Lavbundsområde	 A - Særligt naturområde
 Nuværende og planlagt byzone	 B0 - Alsiddigt dyreliv
 Perspektiv byvæksareal	 B1 - Gyde- og yngelopvækst for laksefisk
Målsætning af søer	 B2 - Laksefiskevand
 A Skærpet	 B3 - Karpesfiskevand
 B Generel	 C - Kun afledning af vand
 C Lempet	 D - Påvirket af spildevand
 Ikke målsat	 Ikke målsat

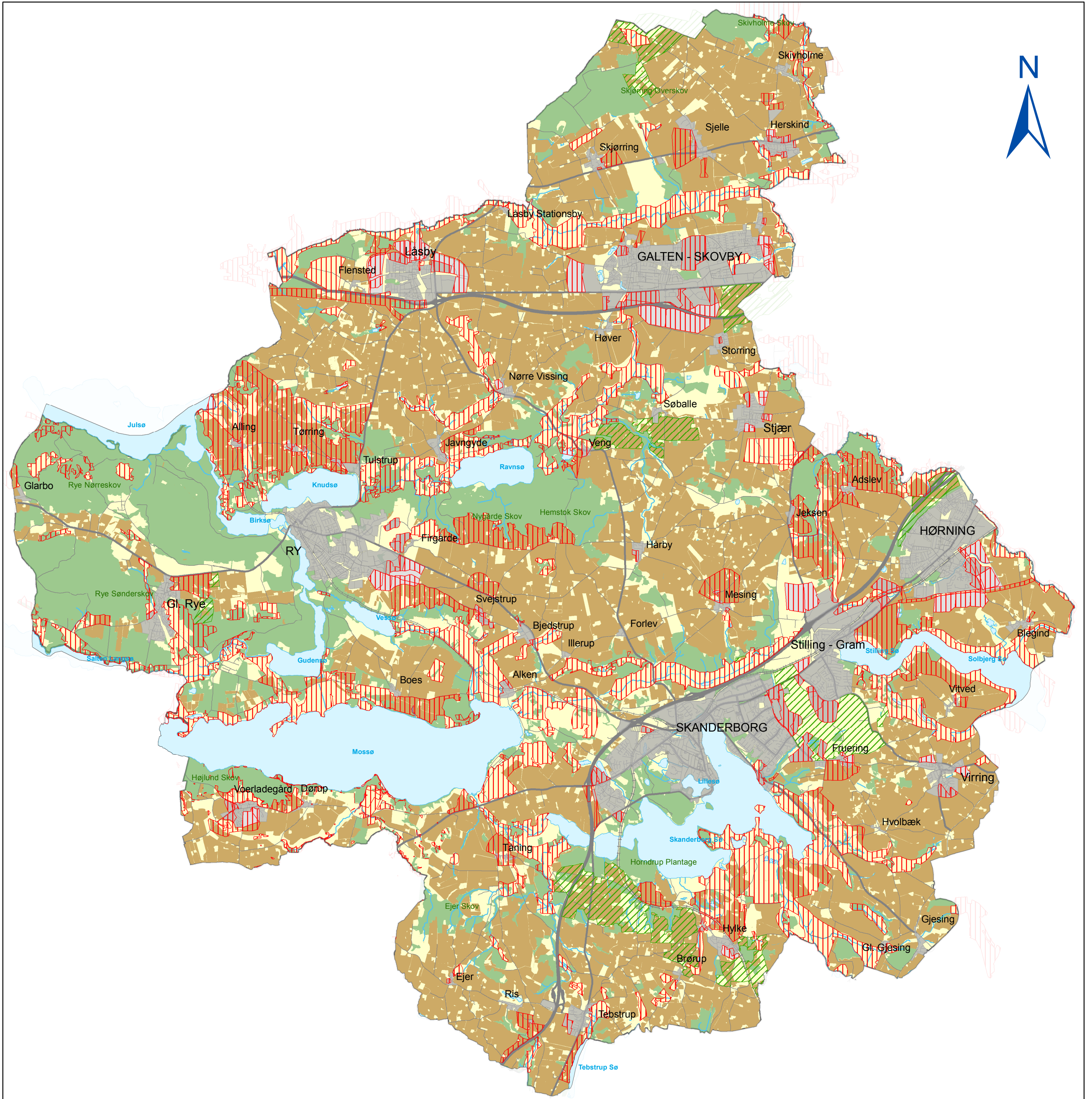
Kommuneplan 09
Skanderborg Kommune
 Kortbilag 6 Søer og vandløb

Dato: 16. december 2009

1:75.000

Kortbilag 7: Jordbrug

Signatur

- Skovrejsning ønsket
- Skovrejsning uønsket
- Nuværende og planlagt byzone
- Perspektiv byvæksareal
- Jordbrugsområde

Kommuneplan 09

Skanderborg Kommune

Kortbilag 7 Jordbrug

Dato: 16. december 2009

1:75.000

